



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Μ. Σάββατο 19 - Κυριακή Πάσχα 20 Απριλίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 869

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΤΙ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Τα κλειδιά του Θαλάσσιου Χωροταξικού

Η ανακοίνωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού συνιστά και κατοχύρωση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο, στο Ιόνιο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Ποια είναι τα έξι επίμαχα σημεία του χάρτη και σε ποιες διεθνείς συμφωνίες έχουν βασιστεί οι χαράξεις. **Σελ. 18, 19**

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»



Στέφανος Στεφάνου

Οι κυβερνώντες βρίσκονται σε απόσταση από τον κόσμο. **Σελ. 7**



Μαρίνος Σιζόπουλος

Είναι σημαντικό να συζητηθεί το θέμα της συνένωσης. **Σελ. 8**



Σώτος Κυωρής

Παράσημο για την Επιτροπή η μη μακροπρόθεσμή της. **Σελ. 11**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος **δεν θα χαλάσει** τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΟ ΣΑΣ.

Η ΑΝΤΙΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΨΗΦΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

Από τα κόμματα στα πρόσωπα

Πώς έχασαν την παλιά επιρροή τους και η εξαίρεση του ΕΛΑΜ

Μέχρι και την προηγούμενη δεκαετία, η δύναμη των κομμάτων στην κυπριακή κοινωνία ήταν αδιαμφισβήτητη. Οι κοινοτικοί μηχανισμοί δούλευαν με τέτοιο τρόπο που απέτρεπαν ανταρσίες, ενώ οι ιδεολογίες και οι κοινοτικοί δεσμοί ήταν ακόμα ισχυροί. Τα σκάνδαλα διαφθοράς

και το κόστος ζωής που συνεχώς αυξάνεται έφεραν στο προσκήνιο την οργή της κοινωνίας, μετατρέποντας έτσι την ψήφο τους σε αντισυστημική. Πλέον, η δύναμη των κομμάτων υποχωρεί αισθητά και την εμφάνισή τους κάνουν προσωπικότητες που διεκδικούν αξιώματα μέχρι και τον

προεδρικό θώκο. Άλλοι έχουν έρεισμα εντός των κομμάτων τους, άλλοι παρουσιάζονται υπερκομματικοί και άλλοι με το μεταπολιτικό αφήγημα επιχειρούν να σηκώσουν από τον καναπέ μία άγνωστη για τα παραδοσιακά κόμματα μερίδα ψηφοφόρων. **Σελ. 4**

Φως στην ωραιότητα του Ανθρώπου



Ο Γολγοθάς των Αγίων Τόπων και άλλων της Οικουμένης τόπων μοιάζει να μην έχει τέλος. Το Ιλαρό φως της ανάστασης σχεδόν κρύβεται από την αιθάλη των βομβών, στη Μέση Ανατολή, στην Ουκρανία και αλλού. Όμως, αν πιστέψουμε στη δύναμη του καλού και αγαθού, στην ωραιότητα του Ανθρώπου, το σκοτάδι και οι σκοτεινές στιγμές μπορούν να κατανικηθούν.



Νίκος Χριστοδουλίδης

Η Κύπρος αλλάζει: Χτίζοντας το νέο οικονομικό μοντέλο της γνώσης

Άρθρο του Προέδρου της Δημοκρατίας στην «Κ» **Σελ. 6**

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Απογοήτευση Παλαιστινίων

Απογοήτευση στους Παλαιστίνιους η ψήφος της Λευκωσίας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, αναφορικά με την ευθύνη και τη λογοδοσία του Ισραήλ στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη, ως επίσης και για την κατοχή των «Συριακών Γκολάν». **Σελ. 10**

■ Κατεχόμενα και τουρκογενή κράτη. **Σελ. 9**

■ Η επιβολή του πολιτικού Ισλάμ και η εκπαίδευση. **Σελ. 9**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Χαραμάδες ελπίδας

Πέρασε ήδη μισός αιώνας διαιρέσεως του νησιού, και μία από τις ευχές που πολλάκις ακούγεται είναι και αυτή «του χρόνου σπίτια μας». Μοιάζει ευχή νενεκρωμένη, είναι όμως μια χαραμάδα ελπίδας. Αυτή τη χαραμάδα ως την κρατήσουμε ανοικτή, κι εμείς ως πολίτες, αλλά κυρίως το πολιτικό σύστημα της χώρας, μέρος του οποίου ρέπει προς τον λαϊκισμό και τον ανέξοδο πατριωτισμό. Στον σημερινό σύνθετο κόσμο και στην εύθραυστη περιοχή μας ως παραμένουμε πιστοί στις γνήσιες αξίες του τόπου και των ανθρώπων του. Καλό Πάσχα.

ΑΠΟ 1η ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2027

Με Κύπριους το 30% των ξένων εταιρειών

Από 1η Ιανουαρίου 2027 οι ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο έχουν δεσμευτεί να επενδύσουν το 30% του συνολικού προσωπικού τους σε Κύπριους/ πολίτες

της Ευρωπαϊκής Ένωσης Η αναλογία 70:30 για νέες προσλήψεις θα ελέγχεται και εάν μια εταιρεία δεν την τηρεί, θα υπάρχουν επιπτώσεις. **Οικονομική, σελ. 3**



ΛΑΜΠΡΑΤΖΙΕΣ

Εθιμο ή συνάθροιση ανεξέλεγκτης ανομίας;

Είναι η λαμπρατζιά το μέσο για να έρθουν οι νέοι κοντά ή μία διαφορετική μορφή ανομίας που ενέχει κινδύνους και οδηγεί σε φαινόμενα βίας; Μιλούν στην «Κ» ο κοινωνιολόγος Νίκος Περιστιάδης και νέοι που λαμβάνουν μέρος στις λαμπρατζιές. **Σελ. 16**



ΜΝΗΜΕΙΑ

Η Αγία Σολομονή της Κώμας του Γιαλού

Από την παράσταση του Λίθου στον βόρειο τοίχο της Αγίας Σολομονής στην Κώμα του Γιαλού, οι αρχαιοκάπηλοι αφαίρεσαν τις κεφαλές των μυροφόρων και του Αγγέλου. Τα σπαράγματα αυτά επαναπατρίστηκαν το 2013 και 2015. **Τέχνες, σελ. 1**

EUROMONEY AWARDS

Best Private Bank in Cyprus

Best for High Net Worth Individuals in Cyprus

Μάθε περισσότερα:

Bank of Cyprus

HUBLOT

SQUARE BANG UNICO KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κόσμε, να ένα μήλο

«Αγάπη ολούθε» ψέλλισε η Ευγενία η Καλαμαρού και πέρασε οι άλλες να τη φάνε. «Ποια αγάπη, μάνα μου, που Μεγαλοβδομαδικά γίναν τα νεύρα μας ταστάλια;». «Μήπως να ηρεμήσουμε και να πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά;». «Καθόλου δεν θα ηρεμήσουμε, όταν πρόκειται για φίλια πυρά». Η Ιουλία αναφερόταν βεβαίως στο άρθρο της Συμβούλου Sanoir Vivre (!) Νίκης Λαζαρίδου που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Πολίτης τη Μεγάλη Δευτέρα. Η φωτογενής αρθρογράφος -γνωστή στους κύκλους της αστικής Λευκωσίας και όχι μόνο- άναψε φωτιές στο καρτέ...

«Αν ακολουθήσουμε την εθιμοτυπία που προτείνει η Σύμβουλος Sanoir Vivre (!) καμιά από εμάς δεν περνά το κατώφλι της εκκλησίας». «Γίνε πιο συγκεκριμένη, Ιουλία...». «Κατ' αρχάς, δεν επιτρέπεται καμία προσωπική συνομιλία με φίλους και συγγενείς κατά τη διάρκεια της θείας λειτουργίας. "Αυτή είναι μια στιγμή για να επικοινωνήσετε με τον Θεό" λέει η Σύμβουλος Sanoir Vivre (!). Δηλαδή για να καταλάβω, αν θέλω να σχολιάσω το μαλλί της Ρενέ Κυπαρίσις, που στα γεράματα το έβαψε ακαζού, θα μοιραστώ την ευαίσθητη πληροφορία με τον Θεό; Ή το άλλο; Που πρέπει λέει το ντύσιμό μας να είναι χριστιανικό; Δηλαδή θα πάω στη Max Mara και θα ζητήσω κάτι σεμνό και χριστιανικό από τη συλλογή Άνοιξη - Καλοκαίρι 2025; Επιπλέον, σαν να μη μας εκδικήθηκε αρκετά η Σύμβουλος Sanoir Vivre (!), απαγορεύει ΚΑΙ τα κινητά τηλέφωνα ΚΑΙ τα γραπτά μηνύματα ΚΑΙ να μην αποκοιμηθούμε στην εκκλησία. Αλλά τότε τα νέα κατορθώματα του Μαυρίκιου και της Ιλάνειρας με ποιον θα τα σχολιάσω, μάνα μου;».

«Πήγαν ο Μαυρίκιος και η Ιλάνειρα στην εκπομπή του Λιάγκα με το μωρό ντυμένο Πριγκίπισσα Σίσσυ και ανακοίνωσαν σε πανελλήνια αποκλειστικότητα τη βάφτιση - υπερπα-



Ο Φειδίας, που δεν έπαιρνε και πολύ τα γράμματα, κατέθεσε μια ρηχέκλευθη πρόταση ΚΑΙ για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

ραγωγή που θα γίνει τον Ιούλιο. Όπου λέει η άφιξη της μικρής στην εκκλησία θα γίνει υπό τους ήχους 30μελούς φιλαρμονικής ορχήστρας, το δε γλέντι θα περιλαμβάνει ψήσιμο αρνιών, κοκορέτσι, σαμπάνιες και σόου... με γοργόνες στην παραλία! Νονός ως γνωστόν θα είναι ο Δίπλαρος, οπότε αναμένεται να ζήσουμε μεγάλες στιγμές».

Τα ιλαροτραγικά νέα της show biz (ή ό,τι απόμεινε τέλος πάντων απ' αυτήν προτού την ξεπαστρέψει τελείως το φαντεζί ζεύγος Μαυρίκιος και Ιλάνειρα) άφησαν παγερά αδιάφορη την Ευγενία την Καλαμαρού.

Ως συνταξιούχος φιλόλογος άλλωστε είχε πιο σοβαρά θέματα ν' ασχοληθεί... «Τουτέστιν;» την προκάλεσε η σιεροκουτάλα η Κούταλου. «Τουτέστιν, οι γελοιότητες των πρωινάδικων ωχριούν μπροστά σε όσα συμβαίνουν στην πολιτική σκηνή. Με κορυφαίο το γεγονός ότι ο Φειδίας μοιράστηκε το όραμά του για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας!».

«Ο Φειδίας! Που κατάφερε κουτσά στραβά να τελειώσει το Λύκειο και δεν πέρασε ούτε ξέζυ από Πανεπιστήμιο. Ο Φειδίας που εντελώς ανερωθρίαστα λέει στο σχετικό βίν-

τεο: "ήταν πολλά... ενδιαφέρον η συνομιλία μας για την παιδεία" πυροβολώντας την ελληνική γλώσσα στο ψαχνό. Ο Φειδίας που ζήτημα είναι αν ξεχωρίζει τον Καζαντζάκη από τον Καζαντζίδη αλλά έχει άποψη για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Να μεγαλώσουν τα διαλείμματα και να μειωθεί η διδακτέα ύλη, λέει. Ο Φειδίας που συμβούλεψε τον Πρόεδρο να μη χρησιμοποιεί δύσκολες λέξεις όταν μιλά για να τον καταλαβαίνει ο κόσμος. Κόσμε, να ένα μήλο! Εδώ καταντήσαμε, μάνα μου...».

Ο μονόλογος της Καλαμαρούς ζωή-

ρεψε την ατμόσφαιρα στο καρτέ. Τόσο, που οι κυρίες ήταν έτοιμες να περάσουν σε πιο σκληρό περιεχόμενο... «Τουτέστιν;» ρώτησε δειλά η συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου. «Τουτέστιν, πάρτε μια βαθιά ανάσα και δείτε το βίντεο που κυκλοφορεί ξανά στα social media ενόψει της μεταγραφής του Ευγένιου Χαμπουλλά στο ΕΑΑΜ» είπε η Ιουλία. «Η αναπαραγωγή των βρισίων που ξεστομίζει ο πρώην βουλευτής του Συναγερμού, μιλώντας στους οπαδούς της Ανόρθωσης, δεν επιτρέπεται για λόγους στοιχειώδους ευπρέπειας. Αλλά θέλω να εκφράσω μια απλή αγνή απορία: Το

πρόβλημα είναι γιατί ο συγκεκριμένος εγκατέλειψε τον ΔΗΣΥ ή γιατί το κόμμα ανέχτηκε τόσο χυδαioτητα για τόσο καιρό;».

Σε άλλα νέα, η Συλβάνα γράφει για... τη Συλβάνα, αξιοποιώντας την τεχνητή νοημοσύνη. «Η αλήθεια ήταν κολακευτική» γράφει η Προεδρική Ξαδέλφη και παραθέτει ολόκληρο τον διθύραμβο. Η στήλη, λόγω χώρου, θα αρκεστεί στη σεμνή κατακλείδα: «Η Συλβάνα Πατσαλίδου δεν είναι απλώς μια ενεργή φωνή στον δημόσιο διάλογο. Είναι μια σταθερά ήθους, γνώσης και παρησίας. Σε μια εποχή θορύβου και ρηχότητας, η παρουσία της λειτουργεί ως πυξίδα για όσους αναζητούν ουσία, συνέπεια και γνώση».

«Τι ζούμε!» ξέσπασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, πλην όμως η Ιουλία όπως πάντα ήθελε να έχει τον τελευταίο λόγο. «Να δεις τι σου 'χω για μετά...» είπε και χαμογέλασε με νόημα, καθώς ξεκίνησε να διαβάζει στο άναυδο καρτέ το άρθρο του Κυριάκου Κενεβέζου για το σήριαλ «Άγιος Παΐσιος - Από τα Φάρασα στον Ουρανό».

«Σε τέτοιες στιγμές, γίνεται φανερό πως η τηλεόραση μπορεί ακόμα να είναι χώρος πολιτισμού. Να ανεβάσει το επίπεδο αντί να το υποβαθμίσει. Να υπενθυμίσει αντί να υπνωτίσει. Και όταν αυτό συμβαίνει, τότε αξίζει να το επισημαίνουμε - όχι σαν κάτι σπάνιο και "εξαιρετικό", αλλά σαν κάτι πολύ πιο ουσιαστικό: Ως ένα Γεγονός πολιτισμού. Ως ένα πνευματικό Γεγονός» έγραψε ανάμεσα σε άλλα ο πρώην υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, τρομπάρα μας. «Και μετά μας φταίει ο Φειδίας επειδή έχει άποψη για την παιδεία», είπε η Ιουλία και οι κυρίες κατανεύσαν σιωπηλά.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
19.4.1935



Συμμετρία: Ένα πράγμα στο Πεκίνο είναι εντελώς μοναδικό: αυτό είναι η απόλυτος συμμετρία που το κυβερνά. Σ' όλην αυτήν την πελωρία πόλη δεν υπάρχει ούτε ένας δρόμος, ούτε ένας τοίχος που να μην ακολουθή ακριβώς ή την γραμμήν Βορράν-Νότου ή την από Ανατολήν - προς Δύσιν.

Εξέγερση: Αι κομισθείσαι χθες ενταύθα τουρκικάι εφημερίδες δημοσιεύουν πληροφορίας εκ Καλύμνου κατά τας οποίας οι κάτοικοι της νήσου διατελούν και πάλιν εν εξεγέρσει διά την στάσιν των ιταλικών αρχών έναντι του εκκλησιαστικού ζητήματος των Δωδεκανήσων. Αι πληροφορίες προσθέτουν ότι αιματηραί συμπλοκαί εσημειώθησαν μεταξύ των νησιωτών και των καραμινιέρων κατά τας οποίας πολλοί ετραυματίσθησαν.

Παραίτηση: Ο εν Σόφια ανταποκριτής του Πρακτορείου «Χαβάς» τηλεγραφεί ότι, κατόπιν της αποχωρήσεως τριών υπουργών, η Κυβέρνησις Ζλάτεφ παρτήθη. Ο Βασιλεύς Βόρις απεδέχθη την παραίτησιν και ήρχισε τας συσκέψεις διά την λύσιν της κρίσεως.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Στην Κύπρο -και στο English School- όλοι λέμε ψέματα;



Είμαστε υπεύθυνη Αντιπολίτευση και ανεύθυνη Συγκυβέρνηση.

Εάν κάποιος θεωρεί ότι ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης πρέπει να πάει στη Γενεύη και να τους πει «συνεχίζουμε από εκεί που μείναμε» θα μας βρει απέναντί του! Η δήλωση φωτιά ανήκει στον Χρυσή Παντελίδη και προφανώς εκφράζει την επίσημη θέση του ΔΗΚΟ και όχι μόνο των ανταρτών. Ποιος όμως λέει όπου βρεθεί και όπου σταθεί «στόχος να συνεχίσουμε από εκεί ακριβώς που μείναμε»; Φυσικά ο νεαρός Νίκος, που αν δεν υπήρχε θα έπρεπε να τον εφεύρουμε. Και αυτή εν ολίγοις είναι η σχέση ανάμεσα σε κυβέρνηση και συγκυβέρνηση. Φαντάζομαι λοιπόν τον Χρυσή κάτω απ' το παράθυρο του Προεδρικού να τραγουδά στον νεαρό μας Νίκο: «Αν' τη μια μου λέει ο νους να σε αφήσω κι απ' την άλλη η καρδιά να υποχωρήσω. Με τα δάκρυα στα μάτια μου να καίν'. Και το δείκτη αντοχής μου στο μηδέν». Όλοι μαζί: Σχιζοφρένεια! Απ' τα πιο αγαπημένα της Βίσση.

Θα ψάξει για μπαταρίες αποθήκευσης ενέργειας η ΑΗΚ μετά την κατακραυγή και το φιάσκο με τις αποκοπές στα φωτοβολταικά. Τι κι αν την προειδοποιούσαν πολλοί εδώ και χρόνια, η Αρχή ήταν απασχολημένη να μαζεύει βραβεία περιβαλλοντικής προστασίας! Τώρα θα βγουν σε προσφορές, μετά θα έχουμε κατακώρυση, μετά ενστάσεις για ακύρωση, μέχρι να έλθουν οι μπαταρίες (λιθίου ή ηλιθίου) θα περάσουν χρόνια. Τι είναι όμως μερικά χρόνια ακόμη τρελών λογαριασμών μπροστά στην αιωνιότητα; Ζωή σε λόγου μας.

20 ευρώ τη διμηνία θα εξοικονομήσουν κατά μέσο όρο τα νοικοκυριά από τη μείωση του ΦΠΑ από 19 σε 9 τοις εκατό. Δηλαδή 10 ολόκληρα ευρώ τον μήνα που μεταφράζονται σε δύο καφέδες από γνωστή αλυσίδα καφέ. Καφές μαύρος, σκέτος, της παρπορ-κά! Εις υγείαν.

Σύμφωνα με δημοσκόπηση, που δημοσίευσε προχθές εφημερίδα αρκετά φιλική προς την κυβέρνηση, υπάρχουν ιδιαίτερα ανησυχητικά ευρήματα -τα οποία βέβαια δεν θέλαμε και παπά να

μας τα πει- όπως ότι 8 στους 10 θεωρούν πως η ζωή τους τα τελευταία δύο χρόνια είναι το ίδιο δύσκολη ή και χειρότερη ακόμη. Προφανώς αυτοί οι αχάριστοι (το 80 τοις εκατό) δεν παρακολούθησαν τη διακαναλική, αλλιώς θα ήξεραν πως βρισκόμαστε στον Παράδεισο. Και κατάταξον αυτούς εν Παράδεισω.

Φημολογείται ότι σε πρόσφατο μυστικό δείπνο μεταξύ του νεαρού Νίκου και του πρεσβύτερου Νίκου, ο πρώτος ρώτησε:

-Μήπως έπρεπε να πούμε και του άλλου Νίκου;
-Ποιου Νίκου, του Καρβέλα; διερωτήθηκε χιουμοριστικά ο Νίκαρας. Του συγκυβερνήτη Νίκου.
-Αα του Παπαδόπουλου;
-Όχι, του Κατσουρίδη!
Η συνάντηση ήταν γεμάτη χωρατά και ευθυμία. Οποιαδήποτε ομοιότητα με πραγματικά πρόσωπα, Νίκους και καταστάσεις είναι εντελώς συμπτωματική.

Ακόμη δεν πρόλαβαν να διορισθούν καλά-καλά και παρατήθηκαν 15 κοινοτάρχες. Οι λόγοι; Προς το παρόν άγνωστοι. Φήμες ότι δυσαρρεστήθηκαν όταν έμαθαν πως η αντιμισθία είναι «ένα ψουμίν τζιαι ένα χαλλούμιν» ίσως ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, παρά το γνωμικό «το χρήμα πολλοί εμίσησαν, τη δόξα ουδείς». Σε εμάς κανείς δεν μίσησε το χρήμα και τελικά «περί χρημάτων -και φιλοδωρημάτων- τον αγώνα ποιούμεθα».

Αφού τσάκωσαν σαν ποντικούς στη φάκα ταραζόντας στα πρόστιμα χιλιάδες ανυποψίαστους οδηγούς (για πολύ καιρό ούτε αυτοί που εγκατέστησαν τις κάμερες δεν ήξεραν καλά-καλά πώς λειτουργούσαν) μας λένε τώρα πως θα βάλουν χρονοκόπτες στα φώτα. Αλληλούια. Κι ως μας έλεγαν κάποιοι «υπεύθυνοι» πως κάτι τέτοιο δεν ήταν συμβατό με το σύστημα. Εξάλλου, όπως είπε και η κυρία του English School: «In Cyprus we all lie». Και είχε δίκαιο, της αναγνωρίζω πως είπε μια μεγάλη αλήθεια!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διανομή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛΛΑΖΟΥΜΕ ΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΒΙΩΣΙΜΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΕ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ MOTOR OIL.

Η ΗΛΕΚΤΩΡ γυρίζει σελίδα και γίνεται μέλος του Ομίλου Motor Oil.

Με γνώση, καινοτομία και σεβασμό στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, διαμορφώνουμε μια νέα δυναμική στην κυκλική οικονομία και στην πράσινη ενέργεια. Έχοντας οδηγό την εμπειρία και το κοινό μας όραμα, ενώνουμε δυνάμεις και εξελισσόμαστε ώστε να προσφέρουμε ένα βιώσιμο μέλλον για όλους μας. Υπεύθυνα, αποφασιστικά, μαζί.



www.moh.gr

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την εβδομάδα που πέρασε ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης μονοπωλούσε την πολιτική ατζέντα καθώς αναλάμβανε τον ρόλο της αντιπολίτευσης, ασκώντας για δύο διαφορετικά θέματα δριμεία επίθεση στους θεσμούς, στην κυβέρνηση και προσωπικά στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Χριστοδουλίδη. Το κατά πόσο ο τώως γενικός ελεγκτής έχει καταστεί ως ο πολέμιος της διαφθοράς, είχε δίκαιο στα περί ευνοιοκρατίας του ιδιοκτήτη της περιβόητης αίθουσας από τον Πρόεδρο, αν τα ζητήματα διαφάνειας που έθιξε είχαν βάση ή αν έχασε το μέτρο και πατώντας την μπανανόφλουδα οδηγήθηκε στον λαϊκισμό και τα fake news, ήταν το ένα θέμα που μονοπώλησε τη συζήτηση στη δημόσια σφαίρα. Αυτό που πέρασε απαρατήρητο ήταν η απουσία αντίδρασης από τα κόμματα της αντιπολίτευσης ή ακόμα και από τα συμπολιτευόμενα, αν μη τι άλλο για να στηρίξουν τον Πρόεδρο. Γιατί το εν λόγω ζήτημα δεν ήταν μία προσωπική κόντρα που τους επιτρέπει να μείνουν εκτός, αλλά ένα ζήτημα πολιτικής και ουσίας.

Ήταν μία κίνηση που επιβεβαίωσε την αίσθηση που υπάρχει, ότι τα κόμματα χάνουν σιγά-σιγά τον ρόλο που είχαν, νιώθουν αμχανία στο νέο πολιτικό σκηνικό που εκτυλίσσεται και ψάχνουν τρόπο αντίδρασης. Οι δεσμοί ψηφοφόρων και κομμάτων έχουν εδώ και καιρό χαλαρώσει και τη σχέση αυτή αντικαθιστά με την πάροδο του χρόνου η οργισμένη ψήφος. Η οργισμένη ψήφος, διοχετεύεται είτε σε ακραία κόμματα είτε σε αναδυόμενες ίσως και αμφιλεγόμενες προσωπικότητες. Κάποιες προέρχονται από τα υφιστάμενα κόμματα, άλλες δηλώνουν απέναντι από τα κόμματα, έτοιμες να κερδίσουν με το αφήγημα του αντισυστημικού ή του υπερκομματικού. Τα νέα κατάσταση πραγμάτων αντιλαμβάνονται οι κομματικοί αρχηγοί που αρνούνταν για χρόνια να πάρουν το μήνυμα της αποχής. Πλέον, παρακολουθούν

Τα παραδοσιακά κόμματα παρακολουθούν πλέον προσωπικότητες, είτε εντός τους είτε εκτός, με το αφήγημα του αντισυστημικού να αποκτούν περισσότερο έρεισμα από τα ίδια.

τους ψηφοφόρους τους να τους γυρίζουν την πλάτη και το ποσοστό της αποχής να σπκώνεται από τον καναπέ και να τους τιμωρεί επιλέγοντας νέες φωνές. Το ερώτημα λοιπόν είναι πώς θα διαχειριστούν την κατάσταση. Θα δώσουν έμφαση στο προσωπικό κομμάτι κρατώντας αποστάσεις από την κομματική φανέλα ή θα επαναπροσδιορίσουν τις θέσεις και προτάσεις τους κερδίζοντας πίσω τους απογοητευμένους ψηφοφόρους τους;

Δημιουργώντας ψήφο οργής

Οι δημοσκοπήσεις που δημοσιοποιούνται στα ΜΜΕ και οι έρευνες που γίνονται εντός των κομμάτων παρουσιάζουν όλες ανεξαιρέτως ένα κοινό: τη σημαντική υποχώρηση των ποσοστών παραδοσιακών κομμάτων, τη μάχη επιβίωσης κάποιων εξ αυτών, την ενίσχυση της απαξίωσής τους και κυρίως την αύξηση της καχυποψίας μερίδας της κοινωνίας για τον ρόλο που τελικά επιτελούν.

Μία ματιά παράλληλα στις τελευταίες έρευνες που γίνονται καταδεικνύει την απαισιοδοξία μέρους της κοινωνίας για την καθημερινότητα τους, για την οποία επιρρίπτουν ευθύνες στο πολιτικό σύστημα για τη δράση του. Ενώ θεωρητικά ο οικονομία πάει καλά, στο δημόσιο γίνονται αυξήσεις, προσλήψεις και υιοθετείται η ΑΤΑ, πρόσφατη δημοσκόπηση που διενήργησε για λογαριασμό της ΣΣΕΚ η ΙΜΡ, καταδεικνύει πως το 75% των εργαζομένων δεν είναι ικανοποιημένο από τον μισθό του, καθώς δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις

Από τα κόμματα, στην εποχή των προσώπων

Πώς το περιβάλλον άνοιξε τον δρόμο της οργισμένης ψήφου, της ανάδυσης προσωπικοτήτων και οδήγησε στην υποχώρηση της κομματικής φανέλας



της αγοράς. Παράλληλα, σε πρόσφατη έρευνα του K trends που παρουσίασε η «Καθημερινή» και έχει διενεργήσει η εταιρεία ΙΜΡ, παρουσιάζεται ότι μόνιμο άγχος έχει γίνει για τους πολίτες η αύξηση των τιμών στο ηλεκτρικό ρεύμα. Το άγχος για την οικονομία και το κόστος ζωής που συνεχώς αυξάνεται, σε συνδυασμό με σκάνδαλα διαφθοράς του παρελθόντος αποτελεί παντού έναν από τους κύριους λόγους για τους οποίους ενισχύεται η αντισυστημική ψήφος.

Η ώρα του Οδυσσέα

Στα κομματικά επιτελεία παρακολουθούν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον πλέον την περίπτωση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Αν θα κάνει τελικά κόμμα και πόσο μπορεί να τους πλύνει η συμμετοχή του στις βουλευτικές εκλογές του 2026. Ο ίδιος θα ανακοινώσει την πλατφόρμα του εντός Μαΐου, όπως άλλωστε είχε αποκαλύψει η «Κ» και δεν πρόκειται να παρουσιάσει στο πλευρό του κανέναν υφιστάμενο βουλευτή που φημολογείται ότι θα τον ακολουθήσει. Αντιθέτως, θα παρουσιάσει νέα πρόσωπα να τον πλαισιώσουν, με στόχο όπως λέγεται να δοθεί έμφαση στο κράτος δικαίου. Το σύγυρο πάντως είναι πως ο ίδιος έδειξε τις τελευταίες μέρες ότι κύριος στόχος είναι η αποδόμηση της κυβερνήσεως Χριστοδουλίδη, ως κυβέρνηση που αποφεύγει τη λογοδοσία, αρνείται τον έλεγχο και συμπεριφέρεται με αναξιοκρατία.

Δεν είναι μυστικό άλλωστε πως κύριος στόχος του είναι οι Προεδρικές του 2028 και η δημιουργία



Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης μονοπώλησε τη συζήτηση τις τελευταίες μέρες, κατέδειξε πως είναι έτοιμος για σκληρή επίθεση εναντίον του Προέδρου και προκάλεσε ερωτήματα για το πού βρίσκονται τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Πλατφόρμας θα αποτελεί στην ουσία τον προπομπό των τελικών του πολιτικών επιδιώξεων. Ο ίδιος έχει ένα σημαντικό πολιτικό έρεισμα, αν ληφθούν υπόψη οι δημοσκοπήσεις που βλέπουν το φως της δημοσιότητας αλλά και αυτές που κάνουν τα κόμματα το τελευταίο διάστημα, όπως μαθαίνει η «Κ». Το ερώτημα είναι αν αυτή η δυναμική θα συνεχιστεί ή αν θα φθαρεί με τη δημιουργία κόμματος, όταν δηλαδή μπει στην αρένα του «συστήματος» που απαξιώνει. Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο ο Νίκος Χριστοδουλίδης από την προστατευμένη θέση του υπουργού Εξωτερικών όσο και η Αννίτα Δημητρίου από τη γεμάτη κύρος θέση της προέδρου της Βου-

λής απολάμβαναν πολύ υψηλά ποσοστά δημοτικότητας. Η Προεδρία στην περίπτωση του Νίκου Χριστοδουλίδη και η θέση της αρχηγού κόμματος στην περίπτωση της Αννίτας Δημητρίου προκάλεσαν και στους δύο σημαντική φθορά. Δεν αποκλείεται συνεπώς να συμβεί κάτι παρόμοιο σε κάποιο βαθμό με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, όταν θα κληθεί να βρίσκεται στο προσκήνιο από την εν πολλοίς άχαρη θέση του κομματάρχη.

Ζήτημα για τον ίδιο είναι ποιοι θα τον περιβάλουν και πόσο αυτοί μπορούν να του προσδώσουν κύρος, να τον φθείρουν τελικά με τις κινήσεις τους ή αν κάποιος θα έχουν παρόμοιες με αυτόν φιλοδοξίες. Στο τρίτο σενάριο δεν πρέπει να αγνοείται πως η ισχυρή σύμμαχος του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, Ειρήνη Χαραλαμπίδου, είναι ένα από τα πιο δημοφιλή πρόσωπα στο πολιτικό σκηνικό και δεν αποκλείεται να την ενδιαφέρουν και εκείνη οι Προεδρικές του 2028. Στο πλαίσιο των κινδύνων για τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη είναι και ο τρόπος που πολιτεύεται. Κάποιοι ερμηνεύουν τη στάση του ως επιμονή για την αλήθεια και τη διαφάνεια και άλλοι ως εμμονή και εμπάθεια, που τον οδηγεί στον λαϊκισμό και ενδεχομένως στην πολιτική του αυτοχειρία.

ΑΚΕΛ σε εποχή αποϊδεολογικοποίησης

Το κόμμα πάντως που φαίνεται να ανησυχεί ιδιαίτερα για την παρουσία του Οδυσσέα Μιχαηλίδη στο πολιτικό σκηνικό είναι το ΑΚΕΛ. Ο Στέφανος Στεφάνου έχει ήδη παρθεχτεί στην εκπομπή «Πολιτικά

Αλλιώς» πως υπάρχει μέρος της βάσης που θέλει τον τώως γενικό ελεγκτή ως τον εκλεκτό του ΑΚΕΛ για το 2028. Και ενώ για το 2028 λένε πως είναι νωρίς, αυτό που φαίνεται να απασχολεί έντονα το κόμμα της Αριστεράς είναι κατά πόσο θα έχει σημαντικές διαρροές προς τη νέα πλατφόρμα. Όμως, για το ΑΚΕΛ το ζήτημα ξεπερνά το στενό πλαίσιο του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Σε μία εποχή όπου οι προσωπικότητες ευδοκίμουν, οι ιδεολογίες ξεθωριάζουν, το κόμμα της Αριστεράς θα πρέπει να βρει τρόπο να προσεγγίσει τη βάση του με νέους όρους. Δεν μπορεί δηλαδή να μιλά πλέον για παραγοντισμό με τους όρους που μιλούσε στο παρελθόν, με σκληρή ιδεολογία την εποχή που αυτές πεθαίνουν, ενώ την ίδια στιγμή θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους ενδυνάμωσης της Κοινωνικής Συμμαχίας της οποίας τα πρόσωπα δεν θυμίζουν σε τίποτα τη δυναμική που είχαν πρόσωπα των Νέων Δυναμειών στο παρελθόν.

Ήδη, το κόμμα της Αριστεράς κάνει βήματα εκσυγχρονισμού με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, την ισχυρή παρουσία του Στέφανου Στεφάνου σε αυτά, αλλά και άλλων βουλευτών του. Το μεγάλο ερώτημα που μένει είναι πώς θα χειριστεί το κόμμα την Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Με δεδομένο ότι ιδιαίτερα σε αυτή την περίοδο το κόμμα δεν έχει την ευχέρεια να δίδωνει στελέχη, θα φανεί αν θα αξιοποιηθεί με κάποιο τρόπο εντός του κόμματος ή αν ακόμα δεν ξεπεράστηκαν οι πληγές που προκλήθηκαν κατά την προεκλογική περίοδο του 2023.

Συναγερμός στην ατζέντα

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός ήταν το πρώτο κόμμα που πλήγηκε από την εμφάνιση προσωπικότητων που επικαλούνταν τον υπερκομματικό όρο και διεκδικούσαν ψήφο αλιεύοντας από το ακροατήριό τους. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης με αυτόν ακριβώς τον τρόπο κατάρφερε να προκαλέσει ένα σοβαρό πλήγμα στο κόμμα ή να αποκαλύψει με την εκλογή του και κατ' επέκταση με την ήττα του κόμματος τις σοβαρές ρωγμές που κρύβονταν κάτω από το χαλί καθ' όλη τη δεκαετία Αναστασιάδη. Αυτή η κατάσταση πυροδότησε προσωπικές ατζέντες και φιλοδοξίες, ιδιαίτερα σε μία περίοδο που το κόμμα δυσκολεύεται να μιλήσει πολιτικά και να χαράξει έναν συγκεκριμένο δρόμο. Είναι άλλωστε το πρώτο κόμμα που άνοιξε τη συζήτηση για τις προεδρικές εκλογές του 2028 καταδεικνύοντας πως υπάρχει μία σειρά στελεχών που βλέπουν θετικά την υποψηφιότητά τους για το '28.

Πέραν της προέδρου του κόμματος Αννίτας Δημητρίου, η οποία παρά τη σχετική πτώση εξακολουθεί να είναι πολύ δημοφιλής, είναι ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος απαλλαγμένος από τα βάρη του κομματάρχη ακολουθεί τη δική του γραμμή πλεύσης επιδιώκοντας να επανέλθει το 2028. Όμως, δεν είναι μία μάχη των δύο τώως και νυν, καθώς ο δήμαρχος Πάφου Φαίδωνας Φαίδωνος φέρεται να έχει τις ίδιες επιδιώξεις. Έχει καταφέρει να αποκτήσει ένα δικό του ακροατήριο στην Πάφο που ξεπερνά τη συνηγερμικά όρια, όμως ερώτημα είναι τι έρεισμά μπορεί να έχει σε άλλες επαρχίες. Για κάποιους θεωρείται το αντίβαρο του ΔΗΣΥ σε μία υποψηφιότητα Οδυσσέα Μιχαηλίδη, καθώς οι δύο φαίνεται πως θα παίξουν με τους ίδιους όρους. Το ερώτημα είναι αν οι προσωπικές ατζέντες μπορεί να προκαλέσουν ακόμη μεγαλύτερες πληγές στο κόμμα στις επικείμενες εκλογές. Δεν είναι άλλωστε λίγοι εκείνοι που λένε πως κανείς δεν θέλει να κερδίσει τη μάχη αυτή η Αννίτα Δημητρίου, καθώς θα την κεφαλαιοποιήσει και θα την ισχυροποιήσει στις επικείμενες εκλογές. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που βλέπουν και επί μέρους ατζέντες, όπως αυτήν του Ευθύμιου Διπλάρου για την προεδρία του κόμματος. Σε αυτό το πλαίσιο της ανάδυσης προσωπικοτήτων η Πινδάρου άρχισε να ανησυχεί και προσπαθεί να ελέγξει το παιχνίδι όσο μπορεί. Δεν κρύβονται για παράδειγμα οι αντιδράσεις για τον τρόπο που πολιτεύεται ο Δημήτρης Δημητρίου, ο οποίος έχει πολλές φορές διαχωρίσει τη θέση του από την επίσημη θέση του ΔΗΣΥ.

Πώς το ΕΛΑΜ συνδυάζει λαϊκισμό, ανεδαφικές και επικίνδυνες θέσεις, με πρόσωπα ανακύκλωσης

Ο κύκλος των χαμένων πολιτικών

Το ΕΛΑΜ, όπως γίνεται διεθνώς με την Ακροδεξιά, είναι το μόνο κόμμα που φαίνεται να ενισχύεται μέσω της οργισμένης ψήφου. Ίσως τα ποσοστά του να ήταν ακόμη πιο ενισχυμένα, σύμφωνα με αναλυτές, στις απερχόμενες εκλογές εάν δεν υπήρχε το φαινόμενο Φειδία. Σήμερα πάντως φαίνεται να φλερτάρει με την τρίτη θέση στην κομματική σκακιέρα και αυτό από μόνο του ανατελεί πόλο έλξης για επίδοξους πολιτευτές. Είδαμε το 2021 να έχουν ως μεταγραφική τον Ανδρέα Θεμιστοκλέους και να εκλέγεται εν τέλει, να προσχωρεί σε αυτό ο πρώην κυβερνητικός εκπρόσωπος και αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ Μάριος Πελεκάνος, προσφάτως ο Ευγένιος Χαμπούλλας ενώ συζητά με το κόμμα ο τώως δήμαρχος Στροβόλου Ανδρέας Παπαχαλαμπίδης. Το παρθένο έδαφος σε θέμα εδρών και επαρχιών είναι ο κύριος λόγος που πολλοί το πλησιάζουν, ενισχύοντας την αίσθηση του τυχοδιωκτισμού και της ανακύκλωσης εντός ενός κόμματος που παρουσιάζεται κατά τα άλλα ως αντισυστημικό. Ο Χρίστος Χρίστου δεν αποτελεί ένα πρόσωπο που προσελκύει με την προσωπικότητά του κόσμο, αν λάβει κανείς τα ευρήματα δημοσκοπήσεων και ίσως το κενό αυτό να προσπαθεί να εκμεταλλευτεί με τη μεταγραφή του ο Μάριος Πελεκάνος, διεκδικώντας έναν πιο ενεργό ρόλο στο κόμμα, αν ο ίδιος τα πάει καλά. Το ενδιαφέρον βεβαίως με το ΕΛΑΜ είναι ότι όσο κι αν παρουσιάζεται απέναντι από το σύστημα, λίγες είναι οι φορές που άσκησε αντιπολιτευση. Ενισχύοντας τις εκτιμήσεις ότι βρίσκεται σε μία σχετική και άτυπη συνεννόηση με την κυβέρνηση για διάφορα ζητήματα. Δεν είναι άλλωστε καθόλου τυχαίο ότι το κόμμα της Ακροδεξιάς έχει δημιουργήσει έναν υποτυπώδη μηχανισμό σε κάθε επαρχία για να εξυπηρετεί πολίτες. Κανείς ωστόσο δεν ρωτήσε ποτέ με ποια πρόσβαση στην εξουσία μπορεί το ΕΛΑΜ να διευκολύνει πολίτες σε ζητήματα που έχουν να κάνουν για παράδειγμα με την υγεία, ούτε βεβαίως κανείς διερωτήθηκε πού βρήκε τα χρήματα για τις φιλανθρωπίες που κάνει με τρόφιμα και ρούχα σε Κύπριους πολίτες. Αυτή θα ήταν μία αρχή για τα κόμματα που έχουν διαρροές προς το ΕΛΑΜ αντί να μιμούνται όπως διαφάνηκε την πολιτική των άκρων. Το κόμμα της Ακροδεξιάς, βεβαίως, παρά το ότι οι προτάσεις του βρίθουν ανεπαρκειών και ελλείψεων, έχει αποφασίσει να μιμηθεί την πολιτική Τραμπ. Δίδοντας έμφαση στο μεταναστευτικό, διασπείροντας ψευδείς ειδήσεις, ενισχύοντας τον φόβο για το ξένο και αναδεικνύοντας τη woke agenda ως τον νέο μεγάλο εχθρό, χωρίς βεβαίως να εξηγεί τι ακριβώς είναι. Στόχος του ΕΛΑΜ είναι να δώσει έμφαση στην ψηφοοργής και να εκμεταλλευθεί πλήρως τη συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, δίδοντας έμφαση στο τρίπτυχο πατρις, θρησκεία, οικογένεια. Το ερώτημα είναι αν μέσω αυτής της πολιτικής θα καταφέρει να βγει ενισχυμένο.

Γαϊτανάκι οι περιβαλλοντικές παρανομίες

Η απουσία κουλτούρας ευαισθητοποίησης και ελέγχων των αρμοδίων αρχών πίσω από τις συνεχιζόμενες αυθαιρεσίες

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

κεδόν δύο χρόνια από τότε που εντοπίστηκαν σοβαρές περιβαλλοντικές παραβιάσεις μέσα στον Ακάμα, περιοχή ευαίσθητη και προστατευόμενη, οι παρανομίες συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό, εγείροντας σοβαρά ζητήματα και πολιτικών ευθυνών. Οι τελευταίες περιπτώσεις που δημοσιοποιήθηκαν με τα τρία παράνομα αναψυκτήρια δεν είναι τίποτα περισσότερο από τη συνέχεια παλαιότερων με τα σιτιδιά (πρόκειται υποστατικά για γεωργική και κτηνοτροφική χρήση) όπου κάποιοι επιτρέπει προσαρμοσάν κτάω από τη ρύτη των αρμόδιων κρατικών αρχών να τα μετατρέψουν σε εξοχικές κατοικίες, σε πρώτη φάση. Η παρέμβαση του ίδιου του υπουργού Εσωτερικών Κωνσταντίνου Ιωάννου, μετά από σχετικά δημοσιεύματα της «Κ» τον Ιούνιο του 2023, όπως αποδεικνύεται δεν αποθάρρυνε κάποιους, οι οποίοι επιχειρούν συνεχώς να εντοπίσουν νομοθετικά κενά και να δημοσιουργήσουν τετελεσμένα μέσα σε μια περιοχή η οποία είναι ενταγμένη στο δικτυο Natura, που στόχο έχει να διασφαλίσει τη «μικροπρόθεσμη διατήρηση των πιο πολύτιμων και των πέντε απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της σε ικανοποιητικό επίπεδο». Από τις περιπτώσεις που έχουν αποκαλυφθεί προκύπτουν εξοφθαλμικές ευθύνες, πρώτον τοπικών αρχών, ιδιαίτερα στην περιοχή Ακάμα, δεύτερον κρατικών υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την προστασία ευαίσθητων, περιβαλλοντικά, περιοχών. Διαχρονικές πολιτικές ευθύνες υπάρχουν και για τα κενά που συνεχίζουν να υφίστανται τόσο στον έλεγχο όσο και στις διαδικασίες αποκατάστασης των παρανομιών που εντοπίζονται.

Δούρειος Ίππος

Πληγή για τις περιβαλλοντικές παρανομίες και αυθαριασίες θεωρούνται σε κάποιες κραυγαλέες περιπτώσεις η παρέργη στάση και συμπεριφορά κάποιων τοπικών αρχών, οι οποίες στο όνομα της «ανάπτυξης» ανοικτά έχουν ταχθεί στο πλευρό όσων έχουν εντοπιστεί να παρανομούν. Χρυσάφιδα περίπτωσης ο εντοπισμός 25 σταδίων στον Ακάμα τα οποία κάποιος επιχειρήσανα να τα μετατρέψουν σε εξοχικές κατοικίες. Σε μια από αυτές που έφθασε



Τεράστια ερωτηματικά προκαλούνται από τη στάση κάποιων τοπικών παραγόντων. Σε μια περίπτωση απόφαση δικαστηρίου έκανε λόγο για προσωπικό συμφέρον συγκεκριμένου δημοτικού παράγοντα που κατέθεσε υπέρ κατηγορούμενου για παρανομίες στον Ακάμα.

ενώπιον της δικαιοσύνης, πέρα από την καταδική του κατηγορούμενου το δικαστήριο στην απόφασή του περιέγραψε τον ρόλο μέλους της τοπικής δημοτικής αρχής που παρουστάσθηκε στο ακροατήριο στο πλευρό του κατηγορούμενου. Ο αναφορές του δικαστηρίου είχαν ως αποδέκτη τοπικά παράγοντα της κοινότητας Ίνειας. Αξιολογώντας τη μαρτυρία του, το δικαστήριο σημείωσε πως «το ύφος και ο τρόπος της μαρτυρίας του υποδεικνύει ότι είχε κάθε συμφέρον να παρουσιάσει μια συγκεκριμένη εκδοχή γεγονότων, αφού πολύ πιθανόν το αποτέλεσμα των παρούσας διαδικασίας να επηρέαζε μέλη της οικογενείας του», τα οποία και αυτά έχουν σιδιάσει στην περιοχή. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη υπόθεση ο αντιδήμαρχος Ίνειας, ο οποίος εκπροσώπησε 250 ιδιοκτήτες σταθιάδων, υποστήριξε τις παρόντες εργασίες εκφράζοντας δυσάρεσκειά για την απόφαση του ΥΠΕΣ να τερματίσει επιδοτήσεις για συντήρηση των σταθιάδων.

Αναψυκτήρια

Μετά τα εμπόδια που δημιουργήθηκαν με τα στιάδια, παρανομίες που έχουν οδηγηθεί ενώπιον της

Ανύπαρκτοι θεωρούνται και οι έλεγχοι για παρανομίες σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές και οι όποιες παρεμβάσεις σημειώνονται είναι από άνωθεν οδηγίες ή από δημοσιογραφικές αποκαλύψεις.

δικαιοσύνης, η Μν Κυβερνητική Οργάνωση Terra Cygria εντόπισε έξι αυθαιρές μέσα στον Ακάδη. Μετά από καταγγελίες που έγιναν ο επιτόπιος έλεγχος που πραγματοποιήθηκε από τις αρμόδιες πολεοδομικές αρχές Πάφου αποκάλυψε πως είχαν ξεφυτρώσει τρία πρόχειρα υποστατικά, δύο αναψυκτήρια και ένα γραφείο διαμορφωμένος χώρος για πώληση αγροτικών προϊόντων. Τα δύο παράνομα αναψυκτήρια λειτουργούσαν από το πρώτο στην τοποθεσία Πλάτανος, κοντά στο προστατευόμενο Παράγγι Άβακα και το δεύτερο στην περιοχή Άλμυρα, κοντά στον Ασπρο Ποταμό, ενώ ο πάγκος πώ-

Αλυσος προϊόντων κοντά στην είσοδο του φαραγγιού του Άβακα. Αυτό που ενισχύει τις υποψίες για τον ρόλο του ανισόρροπων τοπικών αρχών είναι πως κατά τον επιτόπιο έλεγχο το κλιμάκιο διαπίστωσε ότι τα δύο αναψυκτήρια κατά περιοχή συρροή αναγκαστικά είχαν μετακινηθεί σε κοντινή απόσταση και ήταν ερμητικά κλειστά. Στην τρίτη περίπτωση εντοπίστηκε υποδομή υδροδότησης και ηλεκτροδότησης της κασκαρεύς. Και εδώ αυτό που προκαλεί δικαιολογημένες απορίες είναι η τοποθέτηση αρμοδίων όπως του προέδρου ΕΟΑ Πάφου και του δημάρχου Ακάμα. Ο μεν Χαράλαμπος Πιττοκοπίτης εμφανίστηκε ενόχλημένος από τις καταγγελίες που έγιναν για τα παράνομα υποστατικά, υποστηρίζοντας πως κάποιοι εκμεταλλεύονται τα γεγονότα ότι ο Ακάμας πουλάει και για τον λόγο αυτό προβαίνουν σε καταγγελίες, ενώ ο Μαρβίνος Λάμπρου άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο νομιμοποιήσας, εκ των υστέρων, των παρανομιών με τον πάγκο πώλησης προϊόντων.

Οι έλεγχοι

Όσο και αν προκαλούνται απορίες, οι πλείστες των παρανομιών

που εντοπίστηκαν δεν ήταν αποτελεσμα ελέγχων από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες αλλά προήδον δημοσιογραφικής έρευνας ή από περιβαλλοντικές οργανώσεις. Κάτι που συμβαίνει και με το άλλο σοβαρό θέμα παραβιάσεων του πολεοδομικού νομοθετικού πλαισίου, όπου για να υπάρξει παρέμβαση των κρατικών λειτουργιών απαιτείται καταγγελία. Όπως λέγεται χαρακτηριστικά, ακόμα και αν εντοπιστεί τυχαία κάποια παρανομία, περιβαλλοντική ή πολεοδομική, στις πλείστες των περιπτώσεων αυτή δεν προκαλεί την αυτεπάγγελτη παρέμβαση στις αρμόδιες υπηρεσίες. Στην περίπτωση των οστιάδων και των παρανομιών που εντοπίστηκαν, οι δημοσιογραφικές αποκαλύψεις προκάλεσαν την παρέμβαση του ίδιου του υπουργού Εσωτερικών προκειμένου να δώσει οδηγίες για επιτόπιους ελέγχους, αλλά ένα θέμα που κανονικά θα έπρεπε να ήταν αντικείμενο περιοδικών ελέγχων των κρατικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου υπάρχει προϊστορία παρανομιών. Ωστόσο, όπως σημειώνεται από το ΕΤΕΚ, αυτό που έχει γίνει πρακτικά είναι η συνειδητή παρανομία και η πεποίθηση για την

εκ των υστέρων νομιμοποιούν τις. Όπως αναφέρει στην «Κ» η εκτελεστική διευθύντρια της Terra Cyprus, Κυριακή Μιχαήλ, η νομοθεσία που υπάρχει στις περισσότερες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται και πως οι παρανομίες που αποκαλύπτονται αντιμετωπίζονται με τη βοήθεια μιας ανόδυστης ποινής και νομιμοποιήθ τους στην συνέχεια.

Όχι μόνο ο Ακάμας

Οι περιβάλλοντικές παρανομιές και παρεμβάσεις δεν εντοπίζονται μόνο στο δάσος του Ακάμα. Παρόμοιες περιπτώσεις έχουν αποκαλυφθεί και σε άλλες περιοχές που αναδεύουν στην έλλειψη εκπαιδευμένων προστασιών του περιβάλλοντος. Στην Αλυκή Ακρωτηρίου, μια περιοχή με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά υδροβιότοπου εγκατεμένης στη σύμβαση Ραμόν, η καταστροφή που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα είναι αποπολύνηση. Όπως είχε γράψει και η «Κ», στην περιοχή έχει διαπιστωθεί η απόρριψη λυμάτων που θέτουν σε κίνδυνο τον υγροβιότοπο. Το όλο θέμα έχει καταγραφεί από την Terra Cypria, ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί μέτρα παρά το γεγονός ότι το όλο θέμα πήγε στη Βουλή. Άλλη περίπτωση που μυρίζει περιβαλλοντική παρέμβαση, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε καταστροφή, είναι οι καταγγελίες για τις επιπτώσεις που θα έχει η κατασκευή φωτοβολταϊκού πάρκου στους κοινότοπους Αναλυτών, Λυθροδόνα, Μαθιάτ και Καταλύοντα. Σύμφωνα με τις καταγγελίες ο σχεδιασμός προβλέπει την κοπή μεγάλου αριθμού πεύκων από μια περιοχή που βρίσκεται στα όρια του δικτύου Natura. Πάντως, όπως σημειώνουν καλά ενημερωμένες πηγές στην «Κ», διαχρονικές ευθύνες εντοπίζονται και σε πολιτικό επίπεδο και στις υποστάσεις που λέγεται ότι δίνονταν κατά καιρούς σε κατοίκους κοινοτήτων με περισσότερες σε περιοχές υπό καθεστώς περιβαλλοντικής προστασίας. Ειδικά για την περίπτωση του Ακάμα μετά τις αποκαλύψεις για τα σιτιδιά, δημοσιογραφικές πληροφορίες της «Κ» που δεν διαφύεστηκαν, ανέδειξαν και μια ασυνήθιστη δραστηριότητα αγοράς γης στις παρυφές του δάσους από συγκεκριμένους επιχειρηματίες ανάπτυξης γης.

Θερμότερη από ποτέ η νοτιοανατολική Ευρώπη

Τον Ιούλιο του 2024 η ανατολική Μεσόγειος αντιμετώπισε το μεγαλύτερο κύμα καύσωνα που έχει καταγραφεί ποτέ

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Πρωτοφανή επίπεδα ξηρασίας και υψηλότερα θερμοκρασιών καταγράφηκαν στην ανατολική Ευρώπη το 2024, με τη Μεσόγειο να θερμαίνεται και δεκάδες χιλιάδες Ευρωπαίους να επηρεάζονται από συχνότερες και εντονότερες δασικές πυρκαγιές, σύμφωνα με τα στοιχεία της ετήσιας έκθεσης για την Κατάσταση του Κλίματος στην Ευρώπη (European State of the Climate). Μάλιστα, η νοτιοανατολική Ευρώπη βίωσε το 2024 τη μακρύτερη περίοδο καύσωνα που έχει παρατηρηθεί ποτέ, σπάζοντας τα ρεκόρ και προσεγγίζοντας πλέον τροπικές συνθήκες.

Η Κύπρος βρίσκεται σε ένα από τα δύο άκρα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Ευρώπη, καθώς στα δυτικά της ηπειρώ οι υψηλότερες από το κανονικό θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την υγρασία έφραγαν έντονες πλημμύρες. Υπενθυμίζοντας πως η κλιματική αλλαγή δεν είναι μόνο η αύξηση της θερμοκρασίας, αλλά ένα απρόβλεπτο φαινόμενο που φέρνει απότομες αλλαγές στις καιρικές συνθήκες και πιο συχνά ακραία φαινόμενα.

Η πιο δραστική επίπτωση της
κλιματικής αλλαγής στην Κύπρο,

και αυτή που βλέπουμε στην καθημερινότητα, είναι η αύξηση των μερμών κατά τις οποίες καταγράφεται έντονη ζέση. Ειδικότερα, πανευρωπαϊκά ο αριθμός των μερμών κατά τις οποίες παρατηρήθηκε «έντονη», «πολύ έντονη» και «ακραία θερμική καταπόνηση» ήταν ο δεύτερος υψηλότερος που έχει καταγραφεί, ενώ οι μέρες έντονων θερμοκρασιών ήταν περισσότερες από τον μέσο όρο στο 60% της Ευρώπης. Μάλιστα, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, το 2024 καταγράφηκε ακόμα χαμηλότερος αριθμός ακραίων κρύων μερών πανευρωπαϊκά, ενώ οι παγετώνες σε όλη την Ευρώπη συνεχίζουν να δείχνουν μεγαλύτερη μείωση κάθε χρόνο.

Οι επιπτώσεις το 2024 ήταν επι-
σης διακριτά διαφορετικές στην
ανατολική και τη δυτική Ευρώπη.
Οι κεντρικές, ανατολικές και νοτι-
οανατολικές περιοχές της Ευρώπης
είδαν θερμοκρασίες ρεκόρ και εξαιρε-
τικά ξηρές συνθήκες, ενώ η δυ-
τική Ευρώπη βίωσε αυξημένες θερμο-
κρασίες παράλληλα με αυξημένη υγρα-
σία. Οι διαφορές καταγράφη-
καν σε μια σειρά από διαφορετικές
μετρήσεις πέρα από τη θερμοκρα-
σία και τη βροχόπτωση, επηρεά-
ζοντας την υγρασία του εδάφους
και την ηλικιακή ακτινοβολία.

Η έκθεση ετοιμάζεται κάθε χρόνο από την Υπηρεσία για την Κλι-



Η Κύπρος βρίσκεται σε ένα από τα δύο άκρα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Ευρώπη, καθώς στα δυτικά της ηπειρού οι υψηλότερες από το κανονικό θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την υγρασία έφεραν έντονες πλημμύρες.

ματική Αλλαγή του προγράμματος
δορυφορικής γεωσκόπησης Co-
pernicus (C3S) της Ε.Ε. σε συνερ-
ργασία με τον Παγκόσμιο Μετεω-
ρολογικό Οργανισμό (WMO), με

στοιχεία από δορυφόρους και μετρήσεις επί του εδάφους.

Η νοτιοανατολική Ευρώπη βίωσε επίσης τη μακρύτερη περίοδο καύσωνα τον Ιούλιο του 2024, με διάρ-

για 13 συνεχών ημερών, και τις υψηλές θερμοκρασίες να επηρεάζουν το 55% τις περιοχές. Στην περιοχή μας καταγράφηκαν το κυκλοκρί το 2024 φαινόμενα που παλιό περιορίζονταν σε σύντομα μέρη: 66 ημέρες «έντοννης θερμικής καταπόνησης» το 2024 και 23 τροπικές νύχτες. Πρόκειται για τον δεύτερο υψηλότερο αριθμό ημερών (και νυχτών) με υψηλές θερμοκρασίες, μετά το 2010. Όπως σημειώνεται στην έκθεση, οι αυξημένες θερμοκρασίες επηρεάζουν την υγεία και λόγω του ανέμου και τις υγρασίας, και χειροτερεύουν ιδιαίτερα την κατάσταση όταν παραμένουν υψηλές τη νύχτα.

Θερμότερη η θάλασσα

Για ακόμη μία φορά, ο περσινός χρόνος ήταν ο πιο θερμός στην ιστορία της Ευρώπης από τότε που γίνονται μετρήσεις. Η θερμοκρασία στην επιφάνεια της θάλασσας στην Ευρώπη ήταν 0,7 βαθμοί Κελσίου πάνω από τον μέσο όρο. Η αύξηση στη θερμοκρασία της θάλασσας ήταν ακόμα πιο έντονη συγκεκριμένα στη Μεσόγειο, με τη θερμοκρασία να βρίσκεται 1,2 βαθμούς Κελσίου πάνω από τον μέσο όρο.

Σύμφωνα με τους ειδικούς, αυτή η αύξηση της θαλασράζης θερμοκρασίας δεν επηρεάζει μόνο τη ζωή στη θάλασσα, αλλά αυξάνει

τις πιθανότητες ακραίων καιρικών φαινομένων όπως των έντονων βροχοπτώσεων που προκάλεσαν τις πλημμύρες στην Ισπανία, αλλά και τις έντονες καταιγίδες που πλήττουν όλο και πιο τακτικά την ανατολική Μεσόγειο.

Πυρκαγιές και πλημμύρες

Η επιπτώση της κλιματικής αλλαγής, που κάποτε ξεκίνησε στην Κύπρο καθώς δεν έχουμε ποταμούς που να τρέχουν ολόχρονα, αλλά επιπλέον και οι εμάς λόγω της ανεξέλεγκτης δόμησης και της έλλειψης υποδομών, είναι και οι πλημμύρες. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το 30% των ποταμών της Ευρώπης ξημέρωσαν το υψηλό όριο πρόκλησης πλημμυρών, και το 12% ξεπέρασαν το όριο που αφορά σοβαρές πλημμύρες. Σε αυτό το πλαίσιο, καταγράφηκαν εκτεταμένες καταστροφές αλλά και θάνατοι σε μέρη της Γερμανίας, της Πολωνίας, της Αυστρίας, της Ουγγαρίας, της Τσεχίας, της Σλοβακίας, της Ρουμανίας και της Ιταλίας. Ωστόσο, το περισσότερο ξεχώρισε στην ειδική γεωγραφία ήταν οι μεγάλες βροχοπτώσεις και οι πλημμύρες στην περιοχή της Βαλκάνιας της Ισπανίας, με τις καταστροφές να προκαλούν μεγάλες ζημιές στη χώρα για τις ευθύνες των τοπικών αρχών και της κεντρικής κυβέρνησης.

«Η Κύπρος αλλάζει: Χτίζοντας το νέο οικονομικό μοντέλο της γνώσης»

Άρθρο του Προέδρου της Δημοκρατίας, κ. Νίκου Χριστοδουλίδη



Η Κύπρος αλλάζει, και το πρόσφατο ταξίδι στις Ηνωμένες Πολιτείες επιβεβαίωσε στην πράξη την αποφασιστικότητά μας να προχωρήσουμε με τόλμη, καινοτομία και εξωστρέφεια. Στόχος να ενισχύσουμε τη διεθνή εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως αξιόπιστου επενδυτικού προορισμού, να συστήσουμε την Κύπρο ως ένα δυναμικό περιφερειακό κόμβο γνώσης και τεχνολογικής ανάπτυξης και να τονίσουμε τη στρατηγική σημασία της χώρας μας στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, αξιοποιώντας τον ρόλο μας ως πυλώνα ασφάλειας και σταθερότητας.

Παρουσιάσαμε την Κύπρο στις ΗΠΑ ως ένα στρατηγικό κόμβο που συνδυάζει και προσφέρει την τεχνολογική ανάπτυξη, την πρόσβαση σε τριτοβάθμια εκπαίδευση και έρευνα, την εξειδίκευση στον χρηματοοικονομικό τομέα και τη σταθερότητα μιας χώρας-μέλους της Ε.Ε., με εξαιρετικές σχέσεις με όλα τα κράτη της περιοχής.

Σε Νέα Υόρκη, Χιούστον και Σαν Φρανσίσκο (Silicon Valley), πραγματοποιήσαμε μια σειρά στοχευμένων επαφών που ανέδειξαν τον ραγδαία αναπτυσσόμενο χαρακτήρα της οικονομίας μας. Στις συναντήσεις της Νέας Υόρκης, με επενδυτικά ταμεία, τραπεζικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικές εταιρείες, συζητήσαμε τον σταθερά υψηλό ρυθμό ανάπτυξης (3,4% του ΑΕΠ που κατατάσσεται στους υψηλότερους της Ευρωζώνης) και το δημοσιονομικό μας πλεόνασμα που υπερβαίνει το 4%, καθώς και τη μείωση του δημοσίου χρέους στο 66% του ΑΕΠ και την υποχώρηση της ανεργίας κάτω από το 5%, δείκτες που υπογραμμίζουν τη βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα της οικονομίας μας σε μια διεθνή συγκυρία με πολλαπλές και πολυεπίπεδες προκλήσεις. Την ίδια στιγμή, η αναβάθμισή μας στην Κατηγορία Α από όλους τους μεγάλους Διεθνείς Οίκους Αξιολόγησης, σε συνδυασμό με το σταθερό και ανταγωνιστικό φορολογικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για προσέλκυση επενδύσεων.

Στο Χιούστον, οι επαφές επικεντρώθηκαν στον τομέα της Ενέργειας. Με τις ηγεσίες των εταιρειών Chevron και Exxon που δραστηριοποιούνται ήδη στην κυπριακή ΑΟΖ, επιβεβαιώσαμε τη βούλησή μας για επιτάχυνση της αξιοποίησης των ενεργειακών μας αποθεμάτων και τη δημιουργία συνεργιών προς όφελος της ευρύτερης περιοχής, αλλά και της Ευρώπης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη δρομολόγηση έρευνας βυθού, το ερχόμενο καλοκαίρι, για την τοποθέτηση αγωγού μεταξύ «Αφροδίτη» και σημείου προαιγιάλωσης στην Αίγυπτο, καθώς και στην προοπτική περαιτέρω επιτάχυνσης της αξιοποίησης του φυσικού αερίου της κυπριακής ΑΟΖ.

Στη Silicon Valley, την καρδιά της τεχνολογίας, αναδείξαμε τις τεράστιες προοπτικές της Κύπρου στον τομέα της Τεχνολογίας και της Τεχνητής Νοημοσύνης. Μέσα από συναντήσεις με κορυφαίες εταιρείες οι οποίες συνθέτουν και το παγκόσμιο οικοσύστημα τεχνολογίας, όπως οι OpenAI, Amazon, Google, Nvidia, Oracle και Tenstorrent, παρουσιάσαμε τον ρόλο της Κύπρου ως ανερχόμενου τεχνολογικού κόμβου. Η άμεση πρόθεσή της Tenstorrent να δραστηριοποιηθεί στην Κύπρο, εγγράφοντας σε πρώτο στάδιο εταιρεία, και το ενδιαφέρον κολοσσών όπως η Nvidia και η Amazon, η οποία αποτελεί μία από τις κορυφαίες εταιρείες παροχής υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, να εξετάσουν την παρουσία τους στην Κύπρο, αποδεικνύουν την ελκυστικότητα του οικοσυστήματος καινοτομίας και τεχνολογίας και τη δυναμική του τομέα που ήδη συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία της χώρας μας. Ταυτόχρονα, η Ειδική Επιτροπή, η οποία έχει συσταθεί για την ετοιμασία της Στρα-

τηγικής Τεχνητής Νοημοσύνης μέχρι το τέλος του 2025, θα αξιοποιήσει αυτές τις συνεργασίες, ώστε να αυξηθεί ακόμα περισσότερο το αποτύπωμα νεοφυών εταιρειών που ήδη δραστηριοποιούνται στην Κύπρο.

Σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε και η συνάντηση με τον ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της Plug & Play, ενός εκ των μεγαλύτερων παγκοσμίως επιταχυντών νεοφυών επιχειρήσεων, με έδρα τη Silicon Valley και παρουσία σε πάνω από 60 περιοχές, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την απόφαση για διερεύνηση δραστηριοποίησης της εταιρείας στην Κύπρο. Εντός αυτού του πλαισίου, το πρώτο δεκαήμερο Μαΐου αναμένεται ομάδα εκπροσώπων της εταιρείας να επισκεφθούν τη χώρα μας για να πραγματοποιήσουν επαφές. Η απόφαση της εταιρείας αποτελεί ψήφο εμπιστοσύνης για τη χώρα μας και παράλληλα δημιουργεί νέες γέφυρες μεταξύ κυπριακών νεοφυών επιχειρήσεων και παγκόσμιων επενδυτικών κεφαλαίων, διευκολύνει τη μεταφορά τεχνογνωσίας και παρέχει πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα συνεργασιών και τεχνολογικής καινοτομίας. Τέτοιες εξελίξεις δημιουργούν μια θετική δυναμική με πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στην προσέλκυση και άλλων επενδυτών.

Παράλληλα, οι συζητήσεις με Κύπριους της διασποράς, που διακρίνονται σε διεθνές επίπεδο, απέδειξαν τη διάθεσή τους να ενισχύσουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της πατρίδας μας, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις επαφές τους. Η συμμετοχή και των απόδημων συμπατριωτών μας στη μεγάλη αυτή προσπάθεια είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τον μετασχηματισμό της Κύπρου σε μια οικονομία και κοινωνία της γνώσης. Και ακριβώς, είναι μέσα στο ίδιο πλαίσιο που στις 21 Μαΐου θα βρισκόμαστε στο Λονδίνο, ξεκινώντας μια συγκροτημένη προσπάθεια για «Brain Gain».

Τι σημαίνει στην πράξη το ταξίδι στις Ηνωμένες Πολιτείες σε σχέση με το μέλλον της χώρας μας; Η χώρα μας επενδύει σε συνεργασίες με κορυφαία πανεπιστήμια και τεχνολογικές εταιρείες παγκόσμιας εμβέλειας. Προτεραιότητα αποτελεί η δημιουργία εξειδικευμένων περιφερειακών κέντρων για έρευνα και εκπαίδευση σε τομείς αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η κυβερνοασφάλεια, η ενέργεια, η υγεία και η ναυτιλία. Προς ενίσχυση αυτού του στόχου, σχεδιάζουμε τη λειτουργία κανονιστικής δοκιμαστικής πλατφόρμας («regulatory sandbox»)

για νέες τεχνολογίες, ειδικά για την Τεχνητή Νοημοσύνη, όπου θα δοκιμάζονται καινοτόμες λύσεις στην πράξη πριν μπουν στη ρυθμιζόμενη αγορά της Ε.Ε. Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί και η ευκαιρία σε επιστήμονες, εταιρείες και δημιουργούς να δοκιμάσουν, να πειραματιστούν και να εξελιχθούν. Στοιχεύουμε επίσης, μέσα από τη συνεργασία με εταιρείες, όπως η Tenstorrent, στη δημιουργία κέντρων τεχνολογίας και καινοτομίας. Στόχος παραμένει επίσης και η προσέλκυση νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων, οι οποίες θα αναπτυχθούν και αναδειχθούν στην παγκόσμια αγορά.

Μία από τις σημαντικότερες πτυχές της στρατηγικής την οποία παρουσιάσαμε στις ΗΠΑ και ένας βασικός λόγος για να επενδύσουν στην Κύπρο ξένες εταιρείες, είναι η παροχή ενός ολοκληρωμένου πακέτου κινήτρων, τόσο για επιχειρήσεις όσο και για προσέλκυση ταλέντου. Πιο συγκεκριμένα, η χώρα μας προσφέρει:

- **Διαφανές** και προβλέψιμο επιχειρηματικό περιβάλλον, πλήρως εναρμονισμένο με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και βασισμένο στο Αγγλικό Κοινό Δίκαιο,
- **Έναν** από τους χαμηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές στην Ευρώπη,
- **Καθεστώς** Φορολογικού Πλαισίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας («IP box») που εξαιρεί από τη φορολογία το 80% των καθαρών εσόδων από επiléξιμα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, μειώνοντας τον φορολογικό συντελεστή στο 2,5%,
- **Φοροαπαλλαγή** έως 50% για επενδύσεις σε πιστοποιημένες καινοτόμες επιχειρήσεις,
- **Εκπτώση** 120% στις επιλέξιμες δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης,
- **«Startup Visa»** και «Digital Nomad Visa» για ενίσχυση της κινητικότητας ταλέντων,
- **Ταχεία** διαδικασία για άδειες διαμονής και εργασίας εντός ενός μήνα, με ισχύ τριών ετών,
- **Δικαίωμα** εργασίας για τους/τις συζύγους επαγγελματιών υψηλής εξειδίκευσης,
- **Φορολογικά** κίνητρα για αλλοδαπούς ειδικούς, με απαλλαγή 50% για 17 χρόνια για εισοδήματα άνω των €55.000,
- **Υψηλό** δείκτη απορρόφησης κονδυλίων για έρευνα και καινοτομία της Ε.Ε.,
- **Εξαιρετικές** σχέσεις με όλα τα γειτονικά κράτη, καθιστώντας την ως προβλέψιμο και αξιόπιστο δρώντα στην περιοχή.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο που προέκυψε

μέσα από τις συναντήσεις μας ήταν και το ότι ένα από τα μεγαλύτερα κίνητρα για δραστηριοποίηση μιας εταιρείας στην Κύπρο είναι το ταλέντο που θα εργοδοτήσει. Στο πλαίσιο αυτό, και με στόχο μια οικονομία βασισμένη στην κοινωνία της γνώσης, προχωρούμε σε ευρύ εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Αναθεωρούμε το σύνολο των αναλυτικών προγραμμάτων σε Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση, εφαρμόζουμε Ενιαία Πολιτική για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και ενισχύουμε την Τεχνική Εκπαίδευση. Παράλληλα, δίνουμε έμφαση στην πιστοποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων, αναβαθμίζουμε τις υποδομές και το ίδιο το περιεχόμενο της Εκπαίδευσης, με έμφαση στην κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα. Με αυτόν τον τρόπο η εκπαίδευση όχι μόνο συνδέεται με την αγορά εργασίας, αλλά καθίσταται και μοχλός ανάπτυξης, ενώ η επένδυση στη γνώση γίνεται κεντρικός πυλώνας της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής ευημερίας της χώρας μας.

Το οικοσύστημα τεχνολογίας και καινοτομίας αναπτύσσεται ήδη με υψηλές ταχύτητες, με τη χώρα μας να φιλοξενεί εκατοντάδες νεοφυείς επιχειρήσεις. Σήμερα, πάνω από 30.000 ειδικοί στον τομέα εργάζονται στην Κύπρο, ενώ το 6,2% του εργατικού δυναμικού απασχολείται σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Αυτό καθιστά τη χώρα μας έναν από τους πλέον ανερχόμενους τεχνολογικούς κόμβους στην Ευρώπη και την περιοχή. Το ταξίδι, λοιπόν, στις ΗΠΑ δεν ήταν μια περιστασιακή κίνηση. Αποτέλεσε την απαρχή μιας προσπάθειας και το επιστέγασμα συστηματικής προετοιμασίας με συγκεκριμένο οδικό χάρτη, ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες προσέλκυσης επενδύσεων και να τεθούν τα θεμέλια για επόμενα, δυναμικά βήματα. Ήδη, οι επαφές που πραγματοποιήσαμε φέρνουν απτά αποτελέσματα, με εταιρείες να αρχίζουν ή να δρομολογούν επισκεψιμείς εργασίες στο νησί, επιβεβαιώνοντας την αναδυόμενη θέση της Κύπρου στον παγκόσμιο επενδυτικό χάρτη.

Μέσα σε δύο μόλις χρόνια, μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, ενισχύσαμε τη διαφάνεια, εδραιώσαμε την αξιοπιστία μας, διευρύνσαμε τη γεωπολιτική μας παρουσία και θωρακίσαμε την οικονομία μας. Η Κύπρος δεν μένει αμέτοχη στις διεθνείς εξελίξεις, αλλά συμβάλλει, μέσα και από την ιδιότητά της ως κράτος μέλος της Ε.Ε. και πυλώνας συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, στη διαμόρφωσή τους, προσφέροντας λύσεις και συμμετέχοντας σε παραγωγικές συνεργασίες. Με τις πολιτικές μας, τη βούληση για εκσυγχρονισμό και το ανθρώπινο κεφάλαιο που διαθέτουμε, μπορούμε να κερδίσουμε επάξια τη θέση που μας αρμόζει ως σταθερός και αξιόπιστος εταίρος σε μια περιοχή σύνθετων προκλήσεων, αλλά και ως διεθνές κέντρο καινοτομίας και τεχνολογίας.

Με σαφείς στόχους, ξεκάθαρο σχεδιασμό και προσήλωσή στη συνεχή βελτίωση, η Κύπρος αλλάζει και μετασχηματίζεται με ταχύ ρυθμό σε έναν ελκυστικό επενδυτικό προορισμό. Και σε αυτή τη μετάβαση, κανείς δεν περισσεύει. Νέες, καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, αναβαθμισμένες υπηρεσίες σε υγεία, ενέργεια και χρηματοοικονομικά, και κίνητρα για όσους επιθυμούν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχειρηματική προσπάθεια είναι μόνο μερικά από τα οφέλη αυτής της στρατηγικής. Η προσπάθεια είναι συλλογική και η συμμετοχή του κάθε πολίτη, της κάθε επιχειρήσεως και του κάθε νέου επιστήμονα αποτελεί κλειδί για την επιτυχία μας. Με αποφασιστικότητα και εμπιστοσύνη στις δυνατότητές μας, διαμορφώνουμε ένα βιώσιμο μέλλον ανάπτυξης και ευημερίας σε μια Κύπρο που ήδη αλλάζει.

Σε Νέα Υόρκη, Χιούστον και Σαν Φρανσίσκο (Silicon Valley), πραγματοποιήσαμε μια σειρά στοχευμένων επαφών που ανέδειξαν τον ραγδαία αναπτυσσόμενο χαρακτήρα της οικονομίας μας.

Οι συζητήσεις με Κύπριους της διασποράς, που διακρίνονται σε διεθνές επίπεδο, απέδειξαν τη διάθεσή τους να ενισχύσουν την αναπτυξιακή προσπάθεια της πατρίδας μας.

ΠC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Δριμεία κριτική ασκεί στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη και την κυβέρνηση του ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου. Σε συνέντευξη στην «Κ» επισημαίνει ότι είναι ανίκανη αυτή η κυβέρνηση να λύσει τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος και η χώρα, τονίζοντας ότι οι κυβερνώντες βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις έγνοιες και τις αγωνίες της κοινωνίας. Αναφέρει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν του έχει απαντήσει ακόμη στο αίτημα για συνάντηση και σημειώνει ότι μια φορά που του απάντησε για άλλο θέμα, τού απάντησε σε λανθασμένη επιστολή. Δείγμα, λέει ο κ. Στεφάνου, της ανικανότητας της κυβέρνησης, που με τόσους παρατρεχάμενους στο Προεδρικό δεν μπορούν να απαντήσουν στη σωστή επιστολή.

“

Η Ειρήνη είναι στις Νέες Δυνάμεις, επομένως δεν εμπίπτει στην πρόνοια για εξαίρεση θητειών. Θα συζητήσουμε μαζί της πώς αξιοποιείται.

–Πού εστιάζει αυτή την περίοδο το ΑΚΕΛ;

–Στην κοινωνική ατζέντα. Το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κοινωνία είναι η ακρίβεια, σε συνδυασμό με τα καθηλωμένα εισοδήματα. Και η προοπτική είναι δυσώιων, καθώς μετά τις πράσινες φορολογίες αναμένονται κι άλλες που θα κάνουν ακόμα πιο δύσκολη τη ζωή των πολιτών.

–Πότε αρχίζει η συζήτηση για κατάρτιση των ψηφοδελτίων για τις βουλευτικές;

–Σίγουρα μετά το Συνέδριο που είναι 20-22 Ιουνίου, άρα πάμε Σεπτέμβριο.

–Να μη βρεθείτε πάλι να τρέχετε τελευταία στιγμή λόγω διαδικασιών.

–Οι διαδικασίες είναι για να μας βοηθούν και όχι για να μας εγκλωβίζουν. Μπορούμε να τις κινήσουμε πολύ γρήγορα.

–Θα ισχύσει τελικά ή όχι η πρόνοια για τον περιορισμό θητειών;

–Δεν μπορεί να μην ισχύσει. Είμαστε δεσμευμένοι από το καταστατικό. Το καταστατικό αναφέρει ότι για σκοπούς διατήρησης ενός ισχυρού πολιτικού πυρήνα στην Κοινοβουλευτική Ομάδα, υπάρχει η δυνατότητα για εξαιρέσεις μέχρι το 15% της δύναμης της Κοινοβουλευτικής Ομάδας και αυτό για μόνο μία θητεία. Με τα σημερινά δεδομένα υπάρχει δυνατότητα να δοθεί εξαίρεση σε μέχρι δύο άτομα. Άρα είναι στην ευχέρεια της νέας Κεντρικής Επιτροπής που θα εκλεγεί στο Συνέδριο αν θα κάνει ή όχι εξαιρέσεις και πόσες. Και οι όποιες αποφάσεις θα πρέπει να ληφθούν με ενισχυμένη πλειοψηφία 60%.

–Τι σημαίνει για σκοπούς διατήρησης ενός ισχυρού πολιτικού πυρήνα;

–Είναι το στοιχείο που διασφαλίζει την παρουσία στελεχών του κόμματος στην Κοινοβουλευτική Ομάδα. Αναφέρεται σε εκείνους που συμμετέχουν σε Σώματα του κόμματος.

–Άρα αποκλείονται οι Νέες Δυνάμεις.

–Η πρόνοια δεν έχει να κάνει με τις Νέες Δυνάμεις ή την Κοινωνική Συμμαχία.

–Συνεπώς τελείωσε το κεφάλαιο

Στέφανος Στεφάνου, γενικός γραμματέας ΑΚΕΛ

Ανίκανη η κυβέρνηση να λύσει τα μεγάλα προβλήματα

Οι κυβερνώντες βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις αγωνίες και το άγχος ενός μεγάλου μέρους της κοινωνίας να τα βγάλει πέρα



Ακόμη να απαντήσει στο αίτημα για συνάντηση ο Πρόεδρος. Μια φορά που μου απάντησε για άλλο θέμα, μού απάντησε σε λανθασμένη επιστολή. Δείγμα της ανικανότητάς τους, που με τόσους παρατρεχάμενους στο Προεδρικό, δεν μπορούν να απαντήσουν στη σωστή επιστολή», λέει ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου.

–Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα;

–Οι πράσινες φορολογίες θα έρθουν στη Βουλή και θα παλέψουμε μέχρι τέλους για να μην περάσουν γιατί θα είναι πολύ επώδυνες για τον κόσμο.

Πρόκειται για δέσμευση που ανέλαβε η προηγούμενη κυβέρνηση έναντι της Ε.Ε. για ακατανόητους λόγους και η σημερινή κυβέρνηση αντί να το αλλάξει, επιμένει να τις επιβάλλει.

–Υπερβολές και πράσινα άλογα σχολίασε ο υπουργός Οικονομικών Μάκσας Κεραυνός.

–Όταν δεν έχεις συναίσθηση για το τι περνά η κοινωνία, μπορείς να μιλάς για πράσινα άλογα. Όμως, τα 6 σεντ που θα μπουν πάνω στο λίτρο για τα καύσιμα τον πρώτο χρόνο, τα 8 σεντ που θα μπουν τον δεύτερο χρόνο και τα 30 επιπρόσθετα σεντ μέχρι το 2033 δεν είναι πράσινα άλογα αλλά πράσινη καταγίδια.

–Υπάρχει άλλη εισήγηση από το ΑΚΕΛ;

–Να μονιμοποιηθεί η μείωση του ΦΠΑ στον ηλεκτρισμό, κάτι που η Ε.Ε. επιτρέπει και να τερματιστεί η διπλή φορολογία στα καύσιμα. Αυτή τη στιγμή φορολογείται με 19% ο φόρος κατανάλωσης! Και προτείνουμε ως αντιστάθμισμα για τη δημοσιονομική απώλεια που θα προκύψει, τη φορολόγηση των υπερκερδών των εταιρειών ΑΠΕ, κάτι που επίσης επιτρέπει η Ε.Ε. Δυστυχώς,

όμως, δεν υπάρχει πολιτική βούληση από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη για να δοθούν λύσεις.

–Έγινε κάποιος υπολογισμός για αυτά που λέτε;

–Σύμφωνα με τα δικά μας στοιχεία τα έσοδα από τη φορολόγηση υπολογίζονται σε 50 με 70 εκατομμύρια ευρώ. Τόσο περίπου είναι και το δημοσιονομικό κόστος που θα έχει ο τερματισμός της διπλής φορολογίας.

Η πρόνοια για περιορισμό θητειών θα ισχύσει



Δεν έχουμε μπει σε συζήτηση για τις Προεδρικές στη βάση ονομάτων. Αυτή η ημερία στο ΑΚΕΛ δεν πρέπει να ανησυχεί τον κόσμο μας. Άλλοι πρέπει να ανησυχούν που έχουν πολλούς επιδοξους υποψήφιους προέδρους.

για το πόστο του γενικού γραμματέα. Ο νέος γ.γ. θα εκλεγεί από το Συνέδριο, όπως προνοεί το νέο Καταστατικό που εγκρίναμε πέρυσι.

–Ποιος είναι ο στόχος του ΑΚΕΛ στις βουλευτικές του 2026;

–Να ενισχύσουμε τα ποσοστά μας, που τώρα είναι στο 22,3% και μπορούμε να το πετύχουμε.

–Στην πρώτη μας συνέντευξη για την εφημερίδα είχατε πει ότι στόχος το 2026 θα είναι ένα ποσοστό κοντά στο 30%.

–Είχα πει ότι ο στόχος είναι να επιστρέψουμε εκεί που ιστορικά ήταν το ΑΚΕΛ όσο το δυνατόν συντομότερα. Συνεχίζουμε να έχουμε αυτό τον στόχο.

–Το ΑΚΕΛ δεν βάζει στόχο πλέον την πρωτιά σε εκλογικές αναμετρήσεις, όμως, όπως φάνηκε στις ευρωεκλογές, μπορεί να κινδυνέψει και η δεύτερη θέση.

–Στοχεύουμε ψηλά κι αν έρθει και η πρωτιά καλώς να ορίσει. Το ότι δεν βάζουμε στόχο την πρωτιά είναι για να μην γίνει αυτοσκοπός.

–Ή μήπως δημιουργήθηκε φοβία στο ΑΚΕΛ λόγω εκλογικών αποτυχιών;

–Οχι, καθόλου δεν υπάρχει φοβία. Στόχος μας είναι η ισχυροποίηση των ποσοστών του κόμματος σε μια περίοδο έντονων αμφισβήτησης και απαξίωσης της πολιτικής ζωής και των κομμάτων.

–Κάποιος θα έλεγε ότι με την κυβέρνηση να λαμβάνει αρνητικό πρόσημο στις δημοσκοπήσεις από τους πολίτες και με τον ΔΗΣΥ να έχει διάφορα ανοικτά μέτωπα, θα έπρεπε το ΑΚΕΛ να κεφαλαιοποιήσει αυτή τη δυσарέσκεια.

–Αυτή τη συζήτηση την έχουμε ξανακάνει. Δεν σημαίνει ότι αυτοί που απογοητεύονται από την κυβέρνηση, πάνε στην αντιπολίτευση. Δεν είναι κοινοβουλευτικό το σύστημα στην Κύπρο και δεν λειτουργούν με τη λογική άλλων χωρών. Δηλαδή, κάνει η κυβέρνηση κερδίζει η αντιπολίτευση. Όπως και να έχουν τα πράγματα, εμείς θα συνεχίσουμε να δίνουμε με συνέπεια δείγματα γραφής για την υπεράσπιση της κοινωνίας και των εργαζομένων και ο κόσμος θα μας ανταμείψει.

–Τι αφήνει πίσω της μέχρι στιγμής η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

–Πολλά λόγια, ελάχιστο έργο. Είναι ανίκανη αυτή η κυβέρνηση να λύσει τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος και η χώρα. Οι κυβερνώντες βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις έγνοιες, τις αγωνίες και τα προβλήματα της κοινωνίας.

–Μπορείτε να δώσετε κάποια παραδείγματα;

–Για το θέμα της ηλεκτρικής διασύνδεσης ποια είναι η θέση της κυβέρνησης; Αυτή που εκφράζει ο υπουργός Οικονομικών που είναι εναντίον ή αυτή του υπουργού Ενέργειας που είναι υπέρ; Όταν συζητούσαμε για το θερματικό στο Βασιλικό, πριν ακόμη διακοπεί το συμβόλαιο, ο υπουργός Ενέργειας έλεγε ότι υπάρχει σχέδιο Β που προέβλεπε να δοθεί το έργο στους υπεργολάβους να συνεχίσουν. Τελικά, το συμβόλαιο διακόπηκε και ακόμη δεν ξέρουμε τι θα κάνει η κυβέρνηση. Σχετικά με την αντιμετώπιση της ακρίβειας η κυβέρνηση είχε αρχικά εξαγγίλει κάποια ανεπαρκή και αποσπασματικά μέτρα, μετά τα τερμάτισε και είπε δεν υπάρχει ακρίβεια και τελικά, επειδή υπήρξε αντίδραση στην κοινωνία, επανέφερε μερικά από αυτά. Αυτό δείχνει τσαπατσουλιά και ανικανότητα. Δεν αντιλαμβάνονται οι κυβερνώντες το άγχος ενός μεγάλου μέρους της κοινωνίας να τα βγάλει πέρα.

–Σας απάντησε στο αίτημά σας για συνάντηση ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας;

–Οχι. Μια φορά μάλιστα που μου απάντησε για άλλο θέμα, μού απάντησε σε λανθασμένη επιστολή. Είναι και αυτό ένα δείγμα ανικανότητας της κυβέρνησης, που με τόσους παρατρεχάμενους στο Προεδρικό δεν μπορούν να απαντήσουν στη σωστή επιστολή. Βγαίνει ο ένας και ο άλλος, φίλοι και συγγενείς του Προέδρου και λένε ότι τους διευθέτησε συνάντηση και ότι τους ενημέρωσε για το Κυπριακό, αλλά όταν ένα μεγάλο και ιστορικό κόμμα ζητάει συνάντηση με τεκμηρίωση σε δύο επιστολές, δεν απαντά καν. Τέτοιες πρακτικές απαξιώνουν ακόμα περισσότερο τους θεσμούς.

–Το ΑΚΕΛ πάντως, βάσει δημοσκοπήσεων, φαίνεται να μην ανακάμπτει.

–Δεν συμφωνώ. Οι δημοσκοπήσεις, ακόμα και σε αυτό το ρευστό πολιτικό σκηνικό, δείχνουν το ΑΚΕΛ να έχει πιο ψηλά ποσοστά από ό,τι είχε σε δημοσκοπήσεις σε αντίστοιχη περίοδο πριν από τις βουλευτικές εκλογές.

–Επίσης το ΑΚΕΛ δείχνει απομωνωμένο. Ποιοι είναι οι εν δυνάμει σύμμαχοί σας;

–Έτσι μας έλεγαν και το 2023 αλλά παρ' ολίγο να κερδηθούν οι εκλογές. Σύμμαχοί μας είναι όσοι πραγματικά θέλουν αλλαγή στον τόπο. Για εμάς η αλλαγή έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο. Συνεπώς πολιτικά στο Κυπριακό, σαφή στάση ενάντια στη διαπλοκή και τη διαφθορά, ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και συγκροτημένες πολιτικές για αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων για τη χώρα μας, όπως είναι για παράδειγμα η ακρίβεια, το ενεργειακό, το υδατικό κ.ά. Σε όλα αυτά η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη αποτυγχάνει. Για παράδειγμα στο υδατικό γνώριζε το πρόβλημα αλλά δεν έκανε τίποτα.

–Τελικά πού στέκει το ΑΚΕΛ σε σχέση με τα κόμματα του Κέντρου με τα οποία ήταν συνήθως πιο κοντά για πολιτικές συνεργασίες;

–Είναι αλήθεια ότι τα πράγματα άλλαξαν πολύ τα τελευταία αρκετά χρόνια, όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν επιδιώκουμε να έχουμε συνεννόηση και συνεργασία σε διάφορα επίπεδα πάντοτε στη βάση κοινών θέσεων.

–Κάνετε συναντήσεις με τον Νικόλα;

–Βεβαίως έχουμε επαφές. Όπως και με άλλους πολιτικούς αρχηγούς.

–Συζητήσατε το ενδεχόμενο συνεργασίας στις προεδρικές του 2028;

–Οχι, συζητάμε για διάφορα θέματα πολιτικής που βρίσκονται τώρα μπροστά μας.

–Χάνει δυνάμεις το ΑΚΕΛ προς το VOLT;

–Δεν συναντάμε κάτι τέτοιο στην καθημερινή μας επαφή με τον κόσμο.

–Ενδεχόμενη είσοδος του Οδυσσέα Μιχαηλίδη στην πολιτική μπορεί να ανατρέψει τα δεδομένα;

–Πρώτα θα πρέπει να πάρει τις αποφάσεις του και μετά θα δούμε τι σημαίνει ενδεχόμενη είσοδος του στην πολιτική. Ένα είναι βέβαιο να εκπροσωπείς έναν ανεξάρτητο θεσμό και άλλο να είσαι στη ζώσα πολιτική, στην οποία κρίνεται όχι μόνο με όσα λες, αλλά πρωτίστως με όσα κάνεις.

–Οι σχέσεις του ΑΚΕΛ με τον Οδυσσέα ποιες είναι;

–Πάντα η σχέση μας ήταν καλή με την έννοια ότι εκπροσωπούσε έναν σημαντικό θεσμό και τις Εκθέσεις του πάντοτε τις λαμβάνουμε πολύ σοβαρά υπόψη. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είχαμε και τις διαφωνίες μας.

–Όλα αυτά που συζητούμε έχουν ορίζοντα τις προεδρικές του 2028. Στον ΔΗΣΥ γίνεται μεγάλη συζήτηση για το 2028 την οποία ο κόσμος του κόμματος χάνει και γνωρίζει πλέον πολύ καλά τι να περιμένει, ενώ στο ΑΚΕΛ ισχύει ακριβώς το αντίθετο. Δεν υπάρχει κινητικότητα και ελλοχεύει ο κίνδυνος να μείνει πάλι τελευταία στιγμή όπως το 2023 που όλα έγιναν με μεγάλη καθυστέρηση.

–Δεν έχουμε μπει σε συζήτηση στη βάση ονομάτων. Αυτή η ημερία στο ΑΚΕΛ δεν πρέπει να ανησυχεί τον κόσμο μας, αφού δείχνει και μια αυτοπεποίθηση για το τι κάνουν. Οι άλλοι πρέπει να ανησυχούν που έχουν πολλούς επιδοξους υποψήφιους προέδρους.

Ξεκίνησε να καταρρέει ποιοτικά το ΓεΣΥ

–Νιώθετε ότι θα προκύψουν προβλήματα στο ΓεΣΥ και θα το δούμε να καταρρέει;

–Το Γενικό Σύστημα Υγείας δεν πρόκειται τα επόμενα χρόνια να καταρρεύσει οικονομικά. Ξεκίνησε όμως να καταρρέει ποιοτικά. Γιατί το θέμα της ποιοτικής περιθαλψης δεν είναι μόνο οι εργαστηριακές εξετάσεις, τα φάρμακα και οι ακτινογραφίες. Η ποιότητα κυρίως στηρίζεται στις παροχές των υπηρεσιών. Αυτή τη στιγμή, κυρίως στη δευτεροβάθμια και στην τριτοβάθμια, οι λίστες αναμονής ξεπερνούν τον έναν χρόνο και οι ασθενείς αναμένουν για μήνες σε ό,τι αφορά συγκεκριμένες θεραπείες.

–Υπάρχουν υπεύθυνοι για αυτή την εξέλιξη;

–Βεβαίως υπάρχουν. Κάποιοι επέλεξαν να εφαρμοστεί το σχέδιο υγείας με τρόπο που να εξυπηρετεί οικονομικά και όχι μόνο συμφέροντα. Τα έχω πει πάρα πολλές φορές και ας είμαι ο κακός της υπόθεσης.

–Δεν υπήρξαν οι πρόνοιες ώστε να προστατευθούν οι ασθενείς;
–Βεβαίως υπήρξαν. Έχω καταθέσει σειρά προτάσεων αλλά απορρίφθηκαν όλες, γιατί δεν εξυπηρετούσαν τα συμφέροντα.

–Ποια είναι τα συμφέροντα στα οποία αναφέρεστε;

–Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί. Και αυτό που επιχειρείται να γίνει είναι μια προσπάθεια μονοπωλιακού συστήματος υγείας, μέσα από εξαγορές.

–Σε αυτούς που εξυπηρετούν τα οικονομικά συμφέροντα εμπλέκονται και πολιτικοί;

–Βεβαίως πολιτικοί και κόμματα. Εάν σήμερα υπάρχει ΓεΣΥ είναι και με πρωτοβουλίες της ΕΔΕΚ που ξεκίνησαν το 1988 και κορυφώθηκαν μετά το 2021 με επαφές και ανταλλαγή επιστολών με τον τότε Πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη.

–Του είχατε θέσει και τους προβληματισμούς σας;

–Βεβαίως συζήτησα μαζί του, παρουσία και του υπουργού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη και κατέθεσα συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες φαίνεται δεν έγιναν αρεστές, γιατί ακριβώς συγκρούονταν με συμφέροντα.

–Θα παραμείντε στα νηία του Κινήματος μέχρι και την τελευταία μέρα της θητείας σας;

–Ήταν δική μου η πρόταση, έστω και αν δυσaráεστησα κάποιους, ο καθορισμός θητειών για τα αξιώματα και ως εκ τούτου είμαι αυτός που πρώτος πρέπει να τη σεβαστώ.

–Αν πιστεύατε όμως πως η απομάκρυνσή σας νωρίτερα θα βοηθούσε το κόμμα, θα το πράττατε;

–Όλα στην ώρα τους.

–Ετοιμάζετε διάδοχη κατάσταση;

–Όπως εμένα το δακτυλίδι δεν μου το έδωσε κανένας ούτε και εγώ θα το δώσω. Τα μέλη του κόμματος θα αποφασίσουν στη βάση της συμπεριφοράς, των ικανοτήτων και δυνατότητων αυτών που θα θέσουν τον εαυτό τους για να διεκδικήσουν την προεδρία.

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Θεωρούμε ότι είναι πιο σημαντικό να συζητηθεί το θέμα της συνένωσης. Γιατί μια συνεργασία μπορεί να αρχίσει σήμερα και να τερματιστεί σύντομα, ενώ μια συνένωση με σωστές βάσεις θα έχει προοπτική», δηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος. Προσθέτει ότι «εάν και εφόσον σε οποιαδήποτε φάση δημιουργηθούν ενδεχομένως ζητήματα τα οποία θα θέσουν ως θέμα συζήτησης την παραμονή ή όχι της ΕΔΕΚ στην κυβέρνηση, αυτό θα συζητηθεί στα συλλογικά όργανα του κόμματος». Σε ερώτηση αν θα έφτυγε από την ηγεσία πριν από τη λήξη της θητείας του, αν αυτό θα βοηθούσε τα ποσοστά του κόμματος, απάντησε «όλα στην ώρα τους».

–Τελικά η ΕΔΕΚ θα μπορούσε να πρωτοστατήσει σε μία συνένωση των κομμάτων του κεντρώου χώρου;

–Η αλήθεια είναι ότι η ΕΔΕΚ έκανε αρκετές προσπάθειες συνενώσεων του Ενδιάμεσου στη βάση κοινών πολιτικών θέσεων. Δυστυχώς, όμως, όχι με ευθύνη δική της, αυτό δεν έχει καρποφορήσει. Η πρώτη προσπάθεια ήταν το 1997, ακολούθησαν άλλες 3-4 προσπάθειες, χωρίς αποτέλεσμα. Εμείς είμαστε πάντοτε ανοικτοί στην προοπτική, στη βάση συγκεκριμένων αρχών, να διερευνήσουμε τη δυνατότητα για τη συνένωση των δυνάμεων του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου. Ειδικά σήμερα, με κάποιες διαφορετικές πολιτικές τοποθετήσεις του παρελθόντος να μην υφίστανται, θεωρούμε ότι είναι πολύ πιο εύκολη η επίτευξη αυτού του στόχου.

–Πιστεύετε ότι οι πολίτες μέσα από τις επιλογές τους επιβάλλουν τη δημιουργία ενός ισχυρού κεντρώου χώρου;

–Είναι προφανές ότι οι πολίτες δείχνουν περισσότερη εμπιστοσύνη και προσελκύονται από κόμματα και συνδυασμούς που έχουν ψηλότερα εκλογικά ποσοστά για πολylούς και διάφορους λόγους. Γι' αυτό, λοιπόν, η συνένωση μπορεί να δώσει μια δυναμική και καλύτερη προοπτική. Όμως, όπως αντιλαμβάνεστε, για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται πέραν από την ειλικρίνεια και τη θετική πρόθεση και σύγκλιση στα ουσιαστικά θέματα που απασχολούν σήμερα τον λαό μας. Σε αντίθετη περίπτωση μπορεί να οδηγηθούμε σε αχρείαστες αντιπαράθεσεις με αρνητικό αποτέλεσμα.

–Πώς μπορεί όμως να επιτευχθεί συναντίληψη σε ζητήματα όπως το Κυπριακό, μιας και οι θέσεις σας διαφέρουν επί της ουσίας;

–Αντιλαμβάνεστε ότι δεν είναι εύκολο σε κάποιες πολιτικές δυνάμεις ενδεχομένως να εγκαταλείψουν τις θέσεις τις οποίες διατυπώνουν όσον αφορά τη λύση του Κυπριακού και αυτό δημιουργεί πρόβλημα. Ως εκ τούτου, είναι πάρα πολύ σημαντικό οποιαδήποτε προσπάθεια συνένωσης να έχει ως βασική προϋπόθεση στα κύρια σημεία που απασχολούν σήμερα την πολιτική να υπάρχει, αν είναι δυνατό, ταυτοσημη άποψη και όπως αντιλαμβάνεστε κομβικό στοιχείο αυτής της διαδικασίας είναι το Κυπριακό.

–Οριομένοι μίλησαν για ένα νέο χώρο, με νέα ονοματολογία, καταστατικό και ηγεσία, μακριά από τα πρωτοκλασάτα στελέχη των κομμάτων. Αυτό το μοντέλο θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό;

–Είναι πάρα πολύ δύσκολο να σας απαντήσω αυτή τη στιγμή. Εάν δεν υπάρχει επίσημη πρόταση και διαβούλευση για να μπορέσει η κάθε πλευρά να αντιληφθεί τις επιλογές αλλά και τις προτεραιότητες των υπολοίπων, δεν είναι εύκολο να προχωρήσεις στην τελική διαμόρφωση.

–Γιατί στις βουλευτικές εκλογές του 2026 να μην κατεβείτε με κοινό ψηφοδέλτιο με το ΔΗΚΟ και τη ΔΗΠΑ;

–Γιατί είναι εντελώς διαφορετικό το θέμα της εκλογικής συνεργασίας από το θέμα της συνένωσης. Αυτό το οποίο θεωρούμε ότι είναι πιο σημαντικό να συζητηθεί είναι το θέμα της συνένωσης. Γιατί μια συνεργασία μπορεί να αρχίσει σήμερα και να τερματιστεί σύντομα, ενώ μια συνένωση με σωστές βάσεις θα έχει προοπτική.

–Μπορεί όμως μία συνεργασία ενόψει βουλευτικών να είναι η βέλ-

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδρος ΕΔΕΚ

Ανοικτοί να διερευνήσουμε τυχόν συνένωση του Ενδιάμεσου

Προσωπικότητες που θα προσδώσουν όχι μόνο πολιτική αλλά και επιστημονική ποιότητα στο ψηφοδέλτιο της ΕΔΕΚ



Υπήρξε προσπάθεια προσέγγισης απογοητευμένων και αποστασιοποιημένων. Με άτομα όμως που πολέμησαν το κόμμα και βρίσκονται εκτός δεν τίθεται τέτοιο ζήτημα, εκτός κι αν οι ίδιοι ζητήσουν ακριβώς αποκατάσταση όπως δικαιούνται βάσει του καταστατικού.

ση για μία μελλοντική συνένωση;

–Εξαρτάται ο καθένας σε ποιο από τα δύο δίνει προτεραιότητα στη βάση της αξιολόγησής που κάνει για το κόμμα του.

–Για εσάς είναι κλειστό το θέμα της συνεργασίας στις βουλευτικές;

–Εμείς δεν έχουμε κλείσει κανένα θέμα όπως και δεν έχουμε ανοίξει. Είμαστε έτοιμοι, αν και εφόσον έχουμε οποιαδήποτε επίσημη πρόταση, έντιμα και ειλικρινά, όπως πράξαμε πολλές φορές μέχρι σήμερα, να τη συζητήσουμε. Όμως η πραγματικότητα είναι πως αυτές οι συζητήσεις δεν γίνονται στα φώτα της δημοσιότητας αλλά σιωπηρά, παρασκηνιακά και αν υπάρχει προοπτική τότε και μόνο το δημοσιοποιείς.

–Τελικά υπήρξε συνάντηση μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας με τον βουλευτή του ΔΗΚΟ Πανίκο Λεωνίδα ώστε να συζητήσετε την πρότασή του για κοινό ψηφοδέλτιο;

–Όχι. Απλώς αντιλαμβάνεστε δύο βουλευτές, οι οποίοι συμμετέχουν στις ίδιες επιτροπές, είναι προφανές ότι ανταλλάσσουν απόψεις. –Σας έχει βολιδοσκοπήσει όμως ο κ. Λεωνίδου, έχει ακούσει την άποψή σας επί του θέματος;

“

Κάποιοι επέλεξαν να εφαρμοστεί το γενικό σχέδιο υγείας με τρόπο που να εξυπηρετεί οικονομικά και όχι μόνο συμφέροντα. Τα έχω πει πάρα πολλές φορές και ας είμαι ο κακός της υπόθεσης.

–Οφείλω να πω ότι με ενημέρωσε για την πρόθεσή του να θέσει τη συγκεκριμένη πρόταση στα συλλογικά όργανα του ΔΗΚΟ, χωρίς ωστόσο να κάνω οποιοδήποτε σχόλιο πέραν του ότι είναι θέμα που αφορά το κόμμα του κ. Λεωνίδα.

Τα ψηφοδέλτια

–Είστε σε προχωρημένο στάδιο σε σχέση με τη συμπλήρωση των ψηφοδελτίων σας;

–Είμαστε σε αρκετά προχωρη-

μένο στάδιο, όχι μόνο όσον αφορά το θέμα της συμπλήρωσης των ψηφοδελτίων, αλλά και όσον αφορά τους σχεδιασμούς της οργανωτικής ανάπτυξης του κόμματος ενόψει των επόμενων βουλευτικών εκλογών. Οι αρχικές μας προθέσεις ήταν ενδεχομένως εντός Ιουνίου να είχαμε συγκροτήσει τουλάχιστον το μεγαλύτερο ποσοστό των ψηφοδελτίων, όμως υπάρχει και το ενδεχόμενο λόγω διαφόρων καταστάσεων, αυτό να μεταφερθεί ενδεχομένως τον Σεπτέμβριο ή τον Οκτώβριο.

–Θα δούμε ονόματα που πιθανώς μέχρι σήμερα να βρίσκονταν πιο κοντά σε άλλους πολιτικούς σχηματισμούς;

–Προσπάθειά μας είναι να ενταχθούν προσωπικότητες, οι οποίες μπορούν ουσιαστικά να ενισχύσουν τα ψηφοδέλτια και κυρίως σε περιπτώσεις εκλογής να προσδώσουν όχι μόνο πολιτική αλλά και επιστημονική ποιότητα όσον αφορά την εκπροσώπηση της ΕΔΕΚ στο κοινωνικό βούλαιο.

–Υπήρξε προσπάθεια για προσέγγιση ατόμων που απομακρύνθηκαν από την ΕΔΕΚ μιας και πικράθηκαν από στάσεις και συμπεριφορές;

–Με απογοητευμένους, πικραμένους και αποστασιοποιημένους

να. Με άτομα που πολέμησαν το κόμμα και βρίσκονται εκτός δεν τίθεται τέτοιο ζήτημα, εκτός κι αν οι ίδιοι ζητήσουν ακριβώς αποκατάσταση, όπως δικαιούνται βάσει του καταστατικού και ενδεχομένως επανέναρξη ενός διαλόγου για την εμπλοκή τους στο κόμμα.

–Πιστεύετε ότι η απομάκρυνση του Κωστή Ευσταθίου θα στοιχίσει σε ψήφους στην ΕΔΕΚ;

–Η απομάκρυνση στελεχών μπορεί να έχει και αρνητικές επιπτώσεις, μπορεί όμως να έχει και θετικές. Εξαρτάται κάθε περίπτωση πώς θα αξιολογηθεί και πώς ενδεχομένως θα αναπληρωθεί.

–Ποιος είναι ο στόχος της ΕΔΕΚ σε ό,τι αφορά το ποσοστό που αναμένει στις βουλευτικές;

–Αν είναι δυνατόν να μην είναι μικρότερο από το ποσοστό του 2021 που λάβαμε 6,2%.

–Η παρουσία του πρώην βουλευτή της ΕΔΕΚ Γιώργου Βαρνάβα στο συνέδριο του ΔΗΚΟ σας δυσaráεσται;

–Μπορώ να πω ότι με ευχαρίστησε, γιατί έχει ξεκαθαρίσει πλέον ότι δεν έχει καμία σχέση με την ΕΔΕΚ και δεν μπορεί να χρησιμοποιεί την παρουσία του για να διαστρεβλώνει γεγονότα και να επηρεάζει ψηφοφόρους του κόμματος προς αντίθετη κατεύθυνση.

–Υπάρχουν στελέχη σας που έχουν έντονη άποψη και ζητούν να φύγτε από την κυβέρνηση, σκέφτεστε ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

–Γίνονται παρεμβάσεις και από στελέχη του κόμματος και από ψηφοφόρους. Όμως αυτά τα θέματα δεν πρέπει να τα διαχειριζόμαστε σε συναισθηματική βάση. Πρέπει να τα συζητάμε με ψυχραιμία, νηφαλιότητα και στη βάση αντικειμενικών δεδομένων. Ως εκ τούτου, σπνρίξαμε έναν Πρόεδρο της Δημοκρατίας στη βάση κάποιων κατευθυντήριων γραμμών, είχαμε μια ουσιαστική και ενεργή εμπλοκή όσον αφορά τη διαμόρφωση του κυβερνητικού προγράμματος και πρέπει να τονίσουμε ότι όσον αφορά τα θέματα οικονομικής και γενικής πολιτικής πάρα πολλές από τις προτάσεις μας έχουν υιοθετηθεί. Από εκεί και πέρα υπάρχουν ζητήματα τα οποία χρειάζονται βελτίωση. Εάν και εφόσον σε οποιαδήποτε φάση δημιουργηθούν ενδεχομένως ζητήματα τα οποία θα θέσουν ως θέμα συζήτησης την παραμονή ή όχι της ΕΔΕΚ στην κυβέρνηση, αυτό θα συζητηθεί στα συλλογικά όργανα.

–Πολλές φορές όμως και σε σχέση με την εσωτερική διακυβέρνηση ενημερωνόσασταν και εσείς από τον Τύπο για αποφάσεις που λήφθηκαν. Αυτό δεν δημιουργεί εντάσεις και δυσaráεσται;

–Η σχέση τουλάχιστον της ΕΔΕΚ και εμένα μαζί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας δεν έχει διαταραχθεί. Αυτό το οποίο χρήζει βελτίωσης είναι η σωστή και έγκαιρη ενημέρωση για να μην πιανόμαστε εξ απορόπτου. Πρέπει να πω ότι και σε αυτό το σημείο υπάρχει βελτίωση. Όμως, υπάρχουν ακόμα περιθώρια και θα πρέπει ο Πρόεδρος και οι συνεργάτες του να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια.

–Νιώθω ότι τα κόμματα δεν έχουν λάβει το μήνυμα και δεν κάνουν κινήσεις για αντιμετώπιση του μεγάλου ποσοστού αποχής.

–Η αποχή δεν είναι φαινόμενο κυπριακό αλλά παγκόσμιο. Θεωρώ ότι είναι σημαντικό, ως πολιτικές δυνάμεις να λειτουργήσουμε προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Πρέπει να αποκαταστήσουμε την αξιοπιστία μας και κυρίως την ποιότητα του πολιτικού μας λόγου, ενώ είναι σημαντικό να καθιερώσουμε σύστημα αξιοκρατίας όσον αφορά τους θεσμούς. Δυστυχώς, σε πάρα πολλές περιπτώσεις η πλειοψηφία των κομμάτων υποχωρούν μπροστά σε πιέσεις οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων, με αποτέλεσμα να λαμβάνονται αποφάσεις οι οποίες είναι σε βάρος του πολίτη. Έχουμε παραδείγματα όπως το σκάνδαλο του χρηματιστηρίου, το θέμα των εκπομπών, το θέμα της τοπικής αυτοδιοίκησης και σύντομα ο πολίτης θα διαπιστώσει και ζητήματα σε σχέση με το ΓεΣΥ. Η ΕΔΕΚ ήταν παραδοσιακά το μόνο κόμμα με διαφορετικές θέσεις, αλλά δυστυχώς ο κόσμος μας βάζει όλους σε ένα καλάθι. Στο τέλος της ημέρας, όμως, οι πολίτες θα πρέπει να κατανοήσουν πως το μεγαλύτερο κόστος των επιλογών θα το πληρώσουν οι ίδιοι. Όμως δεν πρέπει να αποποιούνται τις ευθύνες τους.

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μετά το 2020 και την κυριαρχία – διά της τουρκικής πολιτικής παρέμβασης/επιβολής– του Ερσίν Τατάρ στα τουρκοκυπριακά δρώμενα, ο Οργανισμός Τουρκικών Κρατών (ΟΤΚ) κατέστη η προμετωπίδα της λεγόμενης ΤΔΒΚ για αναβάθμιση των «κρατικών» της χωρικοτήτων, για αναγνώριση και για τη σύναψη απευθείας διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων με τα κράτη –στην πλειοψηφία τους τουρκόφωνα– που συμμετέχουν στον διεθνή οργανισμό. Στο επίκεντρο της προσπάθειας εκείνης βοηθούσε και ο χρονισμός του (δεύτερου ουσιαστικά) πολέμου Αρμενίας-Αζερμπαϊτζάν, με το Μπακού υπό την ηγεσία του Ιλχάμ Αλίγιεφ όχι μόνο να κλείνει, σχεδόν οριστικά, τον πόλεμο του Ναγκόρνο-Καραμπάχ με μια σαρωτική νίκη, αλλά να καθίσταται και το πρώτο κράτος του νοτίου Καυκάσου το οποίο λάμβανε ξεκάθαρη στρατιωτική βοήθεια/εμπλοκή εκ μέρους της Άγκυρας, η οποία «ξεκλείδωνε» τότε, σχεδόν παράλληλα με το Λιβυκό, ακόμη μια «πίστα» της αναθεωρητικής της εξωτερικής πολιτικής με ευρύ γεωγραφικό αποτύπωμα και απευθείας στρατιωτική εμπλοκή.

Η λεγόμενη ΤΔΒΚ κατόρθωσε τότε να αποκτήσει «καθεστώς παρατηρητή» στον Οργανισμό Τουρκικών Κρατών, ωστόσο η συνέχεια έφερε και την αντίδραση της Λευκωσίας προκειμένου να συγκρατήσει μια απευθείας αναγνώριση του ψευδοκράτους από τα κράτη της περιοχής.

Κλειδί η Ε.Ε.

Τα επόμενα χρόνια η Λευκωσία αντέδρασε στις «ασκήσεις κυριαρχίας» της λεγόμενης ΤΔΒΚ τόσο σε διμερές όσο και σε πολυμερές επίπεδο. Η πρόσφατη προσέγγιση με το Καζακστάν (εξαιρετικά σημαντικό κράτος στην περιοχή) σε διμερές επίπεδο, αλλά και η εκμετάλλευση του διαρθρωμένου διαλόγου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα κράτη της περιοχής βοήθησε, σταδιακά, στην εγκαθίδρυση σημαντικών καναλιών επικοινωνίας με τον Οργανισμό Τουρκικών Κρατών που οδήγησε, με αποκορύφωμα το τελευταίο χρονικό διάστημα σε:

- Διάνοιξη διπλωματικών αποστολών της Κ.Δ. στο Καζακστάν και αντιστρόφως, με το Καζακστάν να εκκινεί τις διαδικασίες για το άνοιγμα πρεσβείας στη Λευκωσία, για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες.
- Εκμετάλλευση της Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. με Καζακστάν, Κιργιστάν, Τουρκμενιστάν και Ουζβικιστάν στις 4 Απριλίου, που οδήγησε σε κοινή δήλωση των πέντε κρατών του ΟΤΚ στήριξης βασικών ψηφισμάτων του Σ.Α. του

Πώς ο Τατάρ κλείνει το μάτι στα τουρκογενή κράτη

Η «ΤΔΒΚ» σε ασκήσεις «κυριαρχίας», το Μπακού και η αντίδραση της Λευκωσίας



Η πρόσφατη προσέγγιση της Λευκωσίας με το Καζακστάν σε διμερές επίπεδο, αλλά και η εκμετάλλευση του διαρθρωμένου διαλόγου της Ε.Ε. με τα κράτη της περιοχής οδήγησε στην εγκαθίδρυση σημαντικών καναλιών επικοινωνίας με τον Οργανισμό Τουρκικών Κρατών. Στη φωτογραφία οι ΥΠΕΞ Καζακστάν Murat Nurtleu και Κύπρου Κωνσταντίνος Κόμπος κατά τη συνάντησή τους στη Λευκωσία.

ΟΗΕ (541-550) για μη αναγνώριση, ουσιαστικά, της «ΤΔΒΚ» ως συμβατικών, μάλιστα, υποχρεώσεων τους στο πλαίσιο του διαλόγου τους με τις Βρυξέλλες. Η παράγραφος 4 της δήλωσης τονίζει ουσιαστικά τη δέσμευση των μερών να σεβαστούν την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα όλων των κρατών στα διεθνή φόρουμ και να αποφυγουν μέτρα που θα παραβιάζουν αυτή την αρχή, αφήνοντας ουσιαστικά την «ΤΔΒΚ» εκτός σφαίρας αναγνώρισης.

• Συνέχιση της δυναμικής ανοίγματος διπλωματικών αποστολών και στελέχωσης των επί εδάφους της Κ.Δ. – διασφαλίζοντας έτσι το άμεσο και μόνιμο κανάλι επικοινωνίας για θέματα διμερών σχέσεων και αναβάθμισης.

Φυσικά τα εν λόγω βήματα δεν

αποτελούν, απαραίτητα, προϋπόθεση για τη μη-αναγνώριση της λεγόμενης ΤΔΒΚ –ιδίως από το Αζερμπαϊτζάν που αποτελεί «αδελφό» κράτος της Τουρκίας, δουλεύουν ωστόσο αποτρεπτικά και σε κάθε περίπτωση δεικνύουν και διπλωματικά αντανάκλαστικά εκ μέρους της Λευκωσίας.

Η αντίδραση Τατάρ

Το τελευταίο διάστημα διαφάνηκε έντονα πως οι ορθές, σε προληπτικό διπλωματικό επίπεδο, κινήσεις της Λευκωσίας προκάλεσαν τις αντιδράσεις του Τουρκοκύπριου ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, ο οποίος τις τελευταίες δύο εβδομάδες αναφέρθηκε τουλάχιστον τρεις φορές δημόσια στο ζήτημα, εκφράζοντας την απογοήτευσή του. Παράλληλα, στο πλαίσιο της παρουσίας του Τα-

Ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ερσίν Τατάρ εστιάζει εδώ και χρόνια στον Οργανισμό Τουρκικών Κρατών (ΟΤΚ) για σκοπούς αναβάθμισης του ψευδοκράτους.

τάρ στο 4ο Διπλωματικό Φόρουμ της Αττάλειας, ο Τουρκοκύπριος ηγέτης εξέφρασε την απογοήτευσή του προς τα κράτη της περιοχής συνομιλώντας απευθείας σε επαφές με τον γ.γ. του Οργανισμού Τουρκικών Κρατών, Κουμπάντισμπεκ Ομουράλιεφ.

Τα σινιάλα της «ΤΔΒΚ» προς τα

τουρκογενή κράτη ήταν, συνεπώς, αυτά της έκφρασης άμεσης απογοήτευσης, ενώ ο Τατάρ δέχθηκε σκληρή κριτική για την εξέλιξη και «εκ δεξιών» με τον Ερχάν Αρικλί τον προς τα κράτη της περιοχής Συγκοινωνιών» της λεγόμενης ΤΔΒΚ, να προσδίδει στον Τουρκοκύπριο ηγέτη ολιγωρία και να κατηγορεί, επίσης, την Ε.Ε. για το πως προσεγγίζει τα εν λόγω κράτη «σε σχέση με το Κυπριακό». Μάλιστα, όπως αναφέρουν πηγές από τα Κατεχόμενα στην «Κ», στο πλαίσιο της προεκλογικής για τις επικείμενες «εκλογές» του Οκτωβρίου στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, ο Τατάρ θα κατηγορηθεί απ' όλους τους πολιτικούς του αντιπάλους για συνεχή προσπάθεια «αναβάθμισης της “ΤΔΒΚ”», που ωστόσο οδήγησε στα ακριβώς αντίθετα

αποτελέσματα ακόμη και μεταξύ «αδερφών τουρκογενών κρατών». Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πάντως στην «Κ» πως στην προσπάθειά του να «αντεπιτεθεί» ως προς τη διάσταση αναβάθμισης της λεγόμενης ΤΔΒΚ, ο Τουρκοκύπριος ηγέτης θέλει να εμπλέξει περισσότερο το Αζερμπαϊτζάν και τον ηγέτη του, Ιλχάμ Αλίγιεφ, με το Αζερμπαϊτζάν, αντικειμενικά, να παραμένει η βασική υποψήφια χώρα για αναγνώριση της «ΤΔΒΚ» τα επόμενα χρόνια, εντός ή εκτός ΟΤΚ.

Η μεγάλη εικόνα

Σχετικά με τις προληπτικές κινήσεις της Λευκωσίας στο θέμα του ΟΤΚ η κατάσταση επί του εδάφους παραμένει δυναμική. Επί της αρχής η Κ.Δ. και το υπουργείο Εξωτερικών, κινήθηκαν συστηματικά και προληπτικά προκειμένου να διασφαλίσουν το άνοιγμα πρεσβειών από και προς το κυπριακό έδαφος και να διασφαλίσουν σε επίπεδο Ε.Ε. τη ρητή αναφορά σε ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφάλειας που αφορούν στην επίλυση του Κυπριακού και στη νομιμότητα της Κ.Δ. Ωστόσο, τόσο σε επίπεδο δημόσιας ρητορικής όσο και πραγματικότητων «επί του εδάφους» οι σχέσεις «ΤΔΒΚ»-κρατών του ΟΤΚ παραμένουν ισχυρές με συγκεκριμένο οικονομικό, εμπορικό και τουριστικό αποτύπωμα, όπως και ως προς τη διάσταση των δημογραφικών δεδομένων, λόγω της παρουσίας μεγάλου αριθμού πολιτών από χώρες του ΟΤΚ που διαμένουν μόνιμα στα Κατεχόμενα, σπουδάζουν ή εργάζονται εποχικά ή αγοράζουν/επενδύουν σε ακίνητη περιουσία και σε real estate. Επιπλέον, σε έμπειρους παρατηρητές των εξελίξεων στον Καύκασο και στην κεντρική Ασία δεν πέρασε απαρατήρητη η άμεση αντίδραση του Προέδρου του Αζερμπαϊτζάν, Ιλχάμ Αλίγιεφ στις δηλώσεις Τατάρ «περί απομόνωσης», όταν στις 11 Απριλίου από το βήμα εκδήλωσης σε πανεπιστήμιο του Μπακού στήριξε ξεκάθαρα τόσο τον Τουρκοκύπριο ηγέτη όσο και «την ανάγκη των Τουρκοκυπρίων αδερφών να προστατεύσουν το κράτος τους». Διάσταση που δείχνει πως η προώθηση της «ΤΔΒΚ» με τα κράτη του ΟΤΚ, αποτελεί και αντίληψη πολιτικής εκ μέρους του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών. Επί τούτου, όπως αναφέρουν στην «Κ» πηγές με γνώση των εξελίξεων δεν αποκλείεται, με επίκεντρο το Αζερμπαϊτζάν, ο Τατάρ να προβεί το αμέσως επόμενο διάστημα σε «διπλωματική αντεπίθεση» στα πλαίσια ίσως ανταποδοτικής των διορθωτικών κινήσεων της Λευκωσίας, προκειμένου να παρουσιάσει κάτι απτό ως προς τη «νομιμότητα» της «ΤΔΒΚ» εκ μέρους του ΟΤΚ, συνεχίζοντας να τους κλείνει το μάτι.

Η τεχνητή ατζέντα του ζητήματος της μαντίλας

Οι επιβολές που επιτελούνται δεν είναι μόνο στον χώρο της εκπαίδευσης, λέει η Τ/κ συνδικαλίστρια Σελμά Εϊλέμ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Σχεδόν έναν μήνα διαρκούν οι εκπλώσεις διαμαρτυρίας των Τ/κ εκπαιδευτικών, οι οποίοι τάσσονται κατά της επιβολής της μαντίλας στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υπέρ της κοσμικής παιδείας. Οι αντιδράσεις ξέσπασαν αφότου τέθηκε σε ισχύ νέος πειθαρχικός κανονισμός, που επιτρέπει στους μαθητές λυκείων να χρησιμοποιούν ρούχα που να σχετίζονται με την πίστη τους. Στις διαδηλώσεις συμμετέχουν τουρκοκυπριακές εκπαιδευτικές συντεχνίες, και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με το ζήτημα να απασχολεί έντονα την τ/κ κοινή γνώμη και το πολιτικό σύστημα. Στην «Κ» μίλησε η πρόεδρος της ΚΤΟΕΘΣ, της τ/κ συντεχνίας Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης, Σελμά Εϊλέμ, η οποία ερωτώμενη για το ποιος είναι ο φόβος πίσω από την επιβολή της μαντίλας και πόσο μεγάλος είναι πια ο κίνδυνος της επιβολής του πολιτικού Ισλάμ, είπε πως οι επιβολές που επιβάλλονται εδώ και πολλά χρόνια με στόχο τον κοινωνικό αυτοματισμό δεν είναι μόνο στον χώρο της εκπαίδευσης. «Οι επιβολές που γίνονται υπό την ονομασία πρωτοκόλλων συνεργασίας στον πολιτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονο-



Είναι σαφές ότι αυτό το θέμα είναι μια στρατηγική επιβολή από το ΑΚΡ για να δημιουργήσει μια ατζέντα εδώ λόγω της τρέχουσας κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα η Τουρκία και να κερδίσει πολιτικό κέρδος από αυτήν, λέει στην «Κ» η πρόεδρος της ΚΤΟΕΘΣ, της τ/κ συντεχνίας Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης, Σελμά Εϊλέμ.

μικό τομέα, αποτελούν επίσης επιθέσεις στην ταυτότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τον τρόπο ζωής και τη βούληση των Τουρκοκυπρίων. Ειδικά η ροή του πληθυσμού και οι υπηκοότητες που δίνονται αποτελούν επίσης μέρος αυτού».

Μιλώντας για τον πραγματικό κίνδυνο από την επιβολή του πολιτικού Ισλάμ για την τ/κ κοινότητα, η κα Εϊλέμ λέει: «Η τουρκοκυπριακή κοινότητα είναι μια δημοκρατική, ανεκτική, κοσμική κοινότητα που

έχει ζήσει μαζί με ανθρώπους διαφορετικών θρησκειών, γλωσσών και εθνοτικών καταγωγής για πολλά χρόνια. Η τεχνητή ατζέντα του ζητήματος της μαντίλας είναι η διατάραξη αυτής της δομής, η πόλωση και η δημιουργία συγκρούσεων και η απόκτηση πολιτικού κέρδους από αυτήν. Αυτός είναι ο στόχος της επιβολής του πολιτικού Ισλάμ. Η κοινωνία μας το βλέπει ως αντίθετο με τις δημοκρατικές αξίες και την κοσμική δομή της και γέμισε τους

δρόμους με δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους και εξέφρασε ότι αυτή η επιβολή είναι απαράδεκτη».

Η κα Εϊλέμ έχει απειληθεί για τη φράση της «Go home» προς τον Τούρκο πρέσβη, τη ρωτώ πως εκλαμβάνει η ίδια τέτοιες απειλές: «Είναι σαφές ότι αυτό το θέμα είναι μια στρατηγική επιβολή από το ΑΚΡ, για να δημιουργήσει μια ατζέντα εδώ λόγω της τρέχουσας κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα η Τουρκία και να κερδίσει πολιτικό

κέρδος από αυτήν. Βλέπουμε αυτή τη σαφή εικόνα καθώς ο εκπρόσωπος του ΑΚΡ στην Κύπρο Εμρέ Καγιά, πήγε σε ένα από τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ένα μαύρο όχημα Vito και πίεσε τη μαθήτριά μας και ο επαναδιορισμένος Τούρκος πρέσβης συναντήθηκε με τον πρόεδρο και τον πρωθυπουργό για την τροποποίηση του Πειθαρχικού Καταστατικού. Ο ίδιος είχε συναντήσεις με πολιτικούς για να παρέμβει στις προεδρικές

εκλογές του 2020 και φρόντισε να γίνει παρέμβαση. Γι' αυτό είπα στον πρεσβευτή να “πάει σπίτι του”. Ως αποτέλεσμα, έγιναν απειλές σε εμένα ειδικά και γενικότερα σε όλη την κοινωνία, ακόμη και απειλές θανάτου, και οι προσβολές μέσω ψεύτικων λογαριασμών ή ψευδών ειδήσεων που δημοσιεύονται στα φιλοκυβερνητικά μέσα ενημέρωσης της Τουρκίας, που είναι τα προσχεδιασμένα αποτελέσματα αυτού του πολιτικού βήματος».



Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Εύλογη απογοήτευση στους Παλαιστινίους προκαλεί ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να ψηφίσει η Κυπριακή Δημοκρατία στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, αναφορικά με την ευθύνη και τη λογοδοσία του Ισραήλ στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, ως επίσης και για την κατοχή των «συριακών Γκολάν». Στο πρώτο μεν ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ, το οποίο καλεί το Ισραήλ «ως κατοχική δύναμη» να τερματίσει την «παράνομη παρουσία του στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη», περιλαμβανομένης της Γάζας, η Κυπριακή Δημοκρατία τήρησε αποχή, προκαλώντας τη «βαθιά απογοήτευση» της πρεσβείας της Παλαιστίνης στην Κύπρο, η οποία άφησε αιχμές για τη στάση που τήρησε η κυπριακή κυβέρνηση. Στο δε έτερο ψήφισμα, για τα «συριακά Γκολάν» η Κυπριακή Δημοκρατία επέλεξε να δώσει αρνητική ψήφο, καταψηφίζοντας τις υποδείξεις προς το Ισραήλ, το οποίο αναφέρεται και πάλι «ως κατοχική δύναμη» στο ψήφισμα του ΟΗΕ και καλείται να τερματίσει την αλλοίωση του φυσικού χαρακτήρα, της δημογραφικής σύνθεσης και του νομικού χαρακτήρα των κατεχόμενων συριακών Γκολάν, τονίζοντας εμφαντικά ότι «πρέπει να επιτραπεί στα

Το ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ, για τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, εγκρίθηκε στις 2 Απριλίου, με 27 ψήφους υπέρ, 4 εναντίον και 16 αποχές, περιλαμβανομένης και της αποχής που τήρησε η Κυπριακή Δημοκρατία.

εκτοπισμένα πρόσωπα του πληθυσμού των κατεχόμενων συριακών Γκολάν, να επιστρέψουν στα σπίτια τους και να ανακτήσουν τις περιουσίες τους». Αναφορές που προκαλούν εύλογους σκεπτικισμούς, σε σχέση και με την κατάσταση στην Κύπρο, αλλά που δεν εμπόδισαν τη Λευκωσία να δώσει αρνητική ψήφο, σε ένα ζήτημα που κάλλιστα θα μπορούσε να αποτελέσει μπουρναγκ για την ίδια την Κυπριακή Δημοκρατία.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να ληφθεί ότι η κυπριακή κυβέρνηση και το Ισραήλ έχουν αμοιβαία συνεργασία και κοινά συμφέροντα σε μια σειρά ζητημάτων, κάτι που εν μέρει θα μπορούσε να εξηγήσει τη γενική στήριξη της Λευκωσίας προς τη χώρα. Σε μια χρονική συγκυρία, που συνέπιπτε με τις επαφές του προέδρου Χριστοδουλίδη στις ΗΠΑ, προκειμένου να προσελκύσει επενδύσεις, με χείρα βοηθείας και από το Ισραήλ.

Ωστόσο, εν προκειμένω, ο τρόπος με τον οποίο άσκησε το δικαίωμα ψήφου της, η Λευκωσία, δημιουργεί αν μη τι άλλο εύλογα ερωτηματικά και αφήνει ενδεχομένως εκτεθειμένη πολιτικά και ηθικά την κυβέρνηση τόσο στο ζήτημα της λογοδοσίας του Ισραήλ στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, όσο και σε αυτό της παράνομης κατοχής των συριακών Γκολάν. Άλλωστε, η κάθε κυπριακή κυβέρνηση θα όφειλε να ισορροπεί ανάμεσα στην υποστήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην υποστήριξη της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή. Η Λευκωσία έδωσε θετική ψήφο στο ψήφισμα για το δικαίωμα «αυτοδιάθεσης» των Παλαιστινίων, όπως και στο ψήφισμα που αφορά στον εθνοκάθαρση, προσπαθώντας προφανώς να τηρήσει τα προσχήματα. Κάτι όμως που δεν είναι βέβαιο ότι έχει επιτύχει.

Η Κύπρος ικανοποίησε το Ισραήλ, απογοήτευσε τους Παλαιστινίους

Οι προεκτάσεις της κυπριακής ψήφου στον ΟΗΕ για την κατοχή παλαιστινιακών εδαφών και των Υψιπέδων Γκολάν



Το ΥΠΕΞ απέδωσε την επιλογή της «αποχής», στο ότι το ψήφισμα αποτυγχάνει να συμπεριλάβει συνολικά το διεθνές πλαίσιο, δεν καταδικάζει ξεκάθαρα τις επιθέσεις της 7ης Οκτωβρίου από την τρομοκρατική Χαμάς και στο ότι η Κύπρος αναγνωρίζει το δικαίωμα του Ισραήλ στην αυτοάμυνα, εντός των ορίων του διεθνούς δικαίου.

ιστοσελίδα του διεθνούς οργανισμού, όπως επίσης και οι παρεμβάσεις που καταγράφηκαν από όλες τις χώρες.

As δούμε λοιπόν τι αναφέρουν τα ψηφίσματα για την υποχρέωση του Ισραήλ να αποχωρήσει από τα συριακά Γκολάν, καθώς και για την υποχρέωση της χώρας να τερματίσει την κατοχή στα παλαιστινιακά εδάφη, ως επίσης και τη θέση της Λευκωσίας. Σημειώνεται ότι στο ψήφισμα για τα παλαιστινιακά εδάφη, η Κύπρος προχώρησε σε αιτιολόγηση της στάσης αποχής που τήρησε. Αντίθετα, απέφυγε να αιτιολογήσει την καταψήφιση του ψηφίσματος για αποχώρηση του Ισραήλ από τα «συριακά Γκολάν». Διευκρινίζεται ότι την ίδια ώρα, η Λευκωσία έδωσε θετική ψήφο στο ψήφισμα για το δικαίωμα «αυτοδιάθεσης» των Παλαιστινίων, όπως και στο ψήφισμα που αφορά στον εθνοκάθαρση, προσπαθώντας προφανώς να τηρήσει τα προσχήματα. Κάτι όμως που δεν είναι βέβαιο ότι έχει επιτύχει.

Παλαιστινιακά εδάφη

Το ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΗΕ, για τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, εγκρίθηκε στις 2 Απριλίου, με 27 ψήφους υπέρ, 4 εναντίον και 16 αποχές, περιλαμβανομένης και της αποχής που τήρησε η Κυπριακή Δημοκρατία. Χαρακτηρίζει το Ισραήλ «κατοχική δύναμη» και το καλεί να τερματίσει την παρουσία του στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, απαιτώντας παράλληλα την άρση του παράνομου αποκλεισμού της Λωρίδας της Γάζας. Εκφράζει τη λύπη του για την παραβίαση από το Ισραήλ της συμφω-

νίας κατάπαυσης του πυρός και ζητεί απόρροπη παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, ενώ καταδικάζει τη χρήση της πείνας αμάχων ως μεθόδου πολέμου στη Γάζα, τη στέρηση τροφίμων, νερού, ηλεκτρικής ενέργειας και καυσίμων. Παράλληλα, εκφράζει σοβαρή ανησυχία για δηλώσεις Ισραηλινών αξιωματούχων που παραπέμπουν σε υποκίνηση για γενοκτονία. Καλεί το Ισραήλ να σταματήσει την πρακτική «παρακράτησης» των παλαιστινιικών φορολογικών εσόδων και χαιρετίζει την εν εξελίξει έρευνα από την Εισαγγελία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την κατάσταση στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Προτρέπει όλα τα κράτη-μέρη του Καταστατικού της Ρώμης, του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, να τηρούν τις διεθνείς νομικές τους υποχρεώσεις και να συνεργάζονται πλήρως με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την εκτέλεση ενταλμάτων σύλληψης εναντίον όσων έχουν διαπράξει

εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Καλεί όλα τα κράτη να σταματήσουν την πώληση στρατιωτικού υλικού προς το Ισραήλ και απαιτεί από τη χώρα να σταματήσει τις κατεδαφίσεις σπιτιών που ανήκουν σε Παλαιστινίους και τον εκτοπισμό τους, ως επίσης και να σταματήσει αμέσως την κατασκευή του τείχους στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Εκφράζει σοβαρή ανησυχία για τις συνέπειες της χρήσης εκρηκτικών σε νοσοκομεία, σχολεία, υποδομές παροχής νερού και ηλεκτρισμού και σε καταφύγια, που επηρεάζουν εκατομμύρια Παλαιστίνιους.

Την ίδια ώρα, το ψήφισμα, καταδικάζει και την εκτόξευση ρουκετών κατά ισραηλινών περιοχών αμάχων, με αποτέλεσμα την απώλεια ζωών, ζητώντας τον τερματισμό τέτοιων ενεργειών, στις οποίες προβαίνουν ένοπλες ομάδες. Με την επισήμανση ότι βρίσκονται σε αντίθεση με το διεθνές δίκαιο. Το

ψήφισμα, δεν παραλείπει να καταδικάσει επίσης τη στόχευση αμάχων, μεταξύ άλλων στις 7 Οκτωβρίου 2023, ζητώντας την άμεση απελευθέρωση όλων των εναπομεινάντων ομήρων.

Συριακά Γκολάν

Το ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ για τα Υψίπεδα Γκολάν, υιοθετήθηκε στις 4 Απριλίου, με τις θετικές ψήφους 27 κρατών. Το καταψήφισαν 6 χώρες, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ αποχή τήρησαν 14 κράτη. Το εν λόγω ψήφισμα, μεταξύ άλλων, εκφράζει βαθιά ανησυχία για τα διενά των Σύρων πολιτών στα «Συριακά Γκολάν», λόγω της συστηματικής και συνεχούς παραβίασης των θεμελιωδών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους από το Ισραήλ.

Στο πλαίσιο αυτό, το ψήφισμα καλεί το Ισραήλ, ως «κατοχική δύναμη», να συμμορφωθεί με το ψήφισμα 497 (1981) του Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ, σημειώνοντας ότι η ενέργεια του Ισραήλ να επιβάλει τους νόμους, τη δικαιοδοσία και τη διοίκησή του στα κατεχόμενα «συριακά Γκολάν» είναι άκυρη και στερείται διεθνούς νομικής ισχύος. Το ψήφισμα εκφράζει λύπη για τις συνεχιζόμενες πολιτικές επεκτασεις στα κατεχόμενα «συριακά Γκολάν», περιλαμβανομένων των σχεδίων που ανακοινώθηκαν στα τέλη του 2021 για επέκταση των παράνομων οικισμών και για διπλάσιας του αριθμού των εποίκων. Καλεί το Ισραήλ να σταματήσει την αλλαγή του φυσικού χαρακτήρα και της δημογραφικής σύνθεσης στα «συριακά Γκολάν», ώστε να επιτραπεί στους κατοίκους τους να επιστρέ-

ψουν στα σπίτια τους, αναγκώντας τις περιουσίες τους. Καλεί, επίσης, το Ισραήλ να σταματήσει να επιβάλλει την ισραηλινή υπηκοότητα και την ισραηλινή ταυτότητα σε Σύρους πολίτες στα κατεχόμενα «συριακά Γκολάν».

Περαιτέρω, καλεί το Ισραήλ να επιτρέψει στον συριακό πληθυσμό των κατεχόμενων συριακών Γκολάν, να επισκεφθούν τις οικογένειές τους και να ακυρώσει την απόφασή του να απαγορεύσει αυτές τις επισκέψεις, καθώς παραβιάζει κατάφωρα την Τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Η θέση της Κύπρου

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, διά του ΥΠΕΞ, προχώρησε σε επεξήγηση της αποχής που τήρησε στο ψήφισμα του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, για τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη και για τη λογοδοσία του Ισραήλ. Ωστόσο, απέφυγε να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους καταψήφισε το ψήφισμα καταδίκης του Ισραήλ στα συριακά Γκολάν.

Στην επεξηγηματική δήλωση του ΥΠΕΞ, για το ψήφισμα που αφορά στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, η κυπριακή κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η θέση αρχών της Κύπρου βασίζεται στην ακλόνητη δέσμευση για λογοδοσία και δικαιο-

Η κάθε κυπριακή κυβέρνηση θα όφειλε να είναι προσεκτική σε ψηφίσματα για τον τερματισμό της κατοχής τόσο των παλαιστινιακών εδαφών, όσο και των «συριακών Γκολάν», δεδομένων των ανάλογων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Κύπρος.

σύνη, και στις ευθύνες των κρατών να τηρούν τις υποχρεώσεις τους, βάσει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Λευκωσία, υπενθυμίζει ότι η Κύπρος έχει αναγνωρίσει το κράτος της Παλαιστίνης από το 1988, υπογραμμίζοντας ότι το παλαιστινιακό δικαίωμα στην αυτοδιάθεση δεν πρέπει να συνδέεται με τρομοκρατικές ομάδες ή επιθέσεις που δεν αντιπροσωπεύουν τον παλαιστινιακό λαό.

Αφού αναφέρεται στις πιο πάνω αρχές, το ΥΠΕΞ απέδωσε την επιλογή της «αποχής», σε τρεις λόγους:

- Το ψήφισμα αποτυγχάνει να συμπεριλάβει συνολικά το διεθνές πλαίσιο και διατρέχει τον κίνδυνο να παρερμηνευθεί πολιτικά.

- Δεν καταδικάζει ξεκάθαρα τις επιθέσεις της 7ης Οκτωβρίου από την τρομοκρατική Χαμάς, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, καθώς και της κράτησης ομήρων.

- Η Κύπρος αναγνωρίζει το δικαίωμα του Ισραήλ στην αυτοάμυνα, εντός των ορίων του διεθνούς δικαίου.

Η θέση που διατύπωσε η Λευκωσία προκαλεί προβληματισμό, καθώς η δεδομένη και αναμφισβήτητη ορθή αναφορά στο δικαίωμα αυτοάμυνας του Ισραήλ, συνεπεία και της φρικαλέας τρομοκρατικής επίθεσης της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου 2023 δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως άλλοθι για την ισοπέδωση του συνόλου των Παλαιστινίων. Περιλαμβανομένων αμάχων, γυναικών και παιδιών, ακόμη και σε νοσοκομεία, επιβάλλοντας εκτοπισμό εκατομμυρίων ανθρώπων από τα σπίτια τους στη Γάζα.

Σημειώνεται ότι στη δήλωση επεξήγησης της ψήφου της, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη αναφέρει ακόμη ότι συμμερίζεται την επαναφορά των διαπραγματεύσεων για την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας κατάπαυσης του πυρός που θα εξασφαλίσει την απελευθέρωση όλων των ομήρων και την απόρροπη ανθρωπιστικής βοήθειας. Και υπογραμμίζει ότι ο μόνος βιώσιμος δρόμος είναι η αναβίωση της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μέση Ανατολή, στη βάση μιας λύσης δύο κρατών, σύμφωνα με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Μέσα από τον ειλικρινή διάλογο, τον αμοιβαίο σεβασμό και την αναγνώριση των ευαισθησιών της κάθε κοινότητας, καταφέραμε, με τον χρόνο, να οικοδομήσουμε ισχυρά θεμέλια εμπιστοσύνης», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο συμπρόεδρος της Δικονομικής Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά, Σώτος Κτωρής. Πράγματι τα έργα της Επιτροπής αποδεικνύουν πως η δουλειά που επιτελείται από όλα τα μέλη της είναι σπουδαία, μέχρι σήμερα έχει συμβάλει στη συντήρηση και διάσωση περισσότερων από 170 μνημείων σε ολόκληρη την Κύπρο. Μνημεία που αντικατοπτρίζουν τη μακραίωνη, πολυπολιτισμική ιστορία του νησιού. Όσο για το μέλλον της ο κ. Κτωρής λέει: «Το μεγαλύτερο παράσημο για την Επιτροπή δεν θα είναι η μακροήμερησή της. Θα είναι όταν θα έρθει η στιγμή που θα μπορεί να ολοκληρώσει την αποστολή της και να παραδώσει τη σκυτάλη σε έναν τόπο όπου Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα διαχειρίζονται από κοινού, θεσμικά και ισότιμα, την πολιτιστική τους κληρονομιά».

— **Η δικονομική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά θεωρείται ότι είναι από εκείνες που παράγουν ουσιαστικό και**

Ένα μνημείο που κινδύνευε να χαθεί, ξαναβρίσκει τη θέση του στο παρόν και γίνεται γέφυρα προς το μέλλον. Μοιραζόμαστε τη συγκίνηση και τη βαθιά φόρτιση των απλών ανθρώπων.

συνεχές έργο. Τι την κάνει να ξεχωρίζει και να είναι τόσο παραγωγική;

—Αυτό που κάνει την Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά να ξεχωρίζει, είναι ότι λειτουργεί ως ένα παράδειγμα έμπρακτης και ουσιαστικής συνεργασίας σε ένα περιβάλλον στο οποίο για δεκαετίες κυριάρχησαν η καχυποψία και η πλήρης αποξένωση των δύο κοινοτήτων. Από την πρώτη ημέρα της σύστασής της, η Επιτροπή επέλεξε να αποστασιοποιηθεί πλήρως από κάθε λογική ρήξης, αντιπαράθεσης ή εργαλειοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς για πολιτικούς σκοπούς. Λειτουργήσαμε με επίγνωση και σεβασμό στην ευθύνη που φέρουμε απέναντι στα

μνημεία και την ιστορική μνήμη του τόπου μας. Μέσα από τον ειλικρινή διάλογο, τον αμοιβαίο σεβασμό και την αναγνώριση των ευαισθησιών της κάθε κοινότητας, καταφέραμε, με τον χρόνο, να οικοδομήσουμε ισχυρά θεμέλια εμπιστοσύνης. Κι αυτή η εμπιστοσύνη, ακόμη και σε δύσκολες πολιτικές συγκυρίες, συνέχισε να παράγει αποτελέσματα αμοιβαίου οφέλους. Η προσέγγισή μας είναι αποπολιτικοποιημένη και εστιασμένη αποκλειστικά στην ανάγκη διάσωσης των μνημείων. Δεν διακρίνουμε τα μνημεία σε «χριστιανικά» ή «μουσουλμανικά». Κάθε μνημείο που σώζεται, είναι ένα κομμάτι της κοινής μας ιστορίας, της συλλογικής μνήμης και της ταυτότητας της Κύ-

πρου. Με τη συνδρομή και στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΕΥΝΔΡ έχουμε συγκροτήσει έναν επαρκή, υπό τις περιστάσεις, μηχανισμό παρέμβασης για τη διάσωση των μνημείων. Το έργο της Επιτροπής δεν είναι θεωρητικό. Δεκάδες έργα συντήρησης και διασωστικών παρεμβάσεων έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή υλοποιεί δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης. Αναπτύσσει διαδραστικά εκπαιδευτικά εργαλεία για τους νέους και προωθεί την πρωτοβουλία της Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μέσα από αυτές τις πρωτοβουλίες δίνεται η δυνατότητα σε Έλληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους να γνωρίσουν, να κατανοήσουν και να σεβαστούν

την πολιτιστική ποικιλομορφία της Κύπρου. Αυτό που, όμως, δίνει πραγματικά ψυχή στην Επιτροπή είναι οι άνθρωποι της, Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, που εργάζονται με συνέπεια, επαγγελματισμό και βαθιά πίστη στο κοινό όραμα της διάσωσης των μνημείων.

—**Για τι αριθμό έργων μιλάμε και ποιος είναι ο προϋπολογισμός της Επιτροπής; Ποιοι είναι οι χρηματοδότες της;**

—Μέχρι σήμερα, η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά έχει συμβάλει στη συντήρηση και διάσωση περισσότερων από 170 μνημείων σε ολόκληρη την Κύπρο. Ανάμεσά τους περιλαμβάνονται εκκλησίες, τεμένη, λουτρά,

νερόμυλοι, υδραγωγεία και αρχαιολογικοί χώροι. Μνημεία που αντικατοπτρίζουν τη μακραίωνη, πολυπολιτισμική ιστορία του νησιού. Ο συνολικός προϋπολογισμός που έχει διατεθεί για τα έργα της Επιτροπής από το 2012 μέχρι σήμερα ξεπερνά τα 40 εκατομμύρια ευρώ, με την Ευρωπαϊκή Ένωση να αποτελεί τον βασικό χρηματοδότη αυτής της προσπάθειας. Η διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιείται μέσω του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), το οποίο συνεργάζεται στενά με την Επιτροπή, διασφαλίζοντας τεχνική και λογιστική υποστήριξη σε κάθε στάδιο υλοποίησης των έργων. Στην πορεία αυτών των ετών, δεκάδες τοπικές κοινότητες

έχουν συμβάλει ενεργά, μέσω ουσιαστικής χρηματοδότησης για τη διάσωση μνημείων ιδιαίτερης σημασίας για την τοπική τους ταυτότητα. Επιπλέον, σημαντική ενίσχυση έχουν προσφέρει κατά καιρούς η Εκκλησία της Κύπρου, το Εβράφ, το Βατικανό, καθώς και άλλοι διεθνείς οργανισμοί και διπλωματικές αποστολές, αναγνωρίζοντας τη σημασία που η πολιτιστική κληρονομιά διαδραματίζει για τη διαμόρφωση συνθηκών συμφιλίωσης και ειρηνικής συνύπαρξης μεταξύ των κοινοτήτων της Κύπρου.

—**Πώς γίνεται η επιλογή των μνημείων που θα συντηρηθούν; Μετά τη συντήρηση και την παράδοσή τους η Επιτροπή έχει λόγο για την επανάχρησή τους;**

—Η αξιολόγηση και η επιλογή των μνημείων για αποκατάσταση και συντήρηση από την Επιτροπή αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία στην οποία λαμβάνονται υπόψη μία σειρά από παράγοντες όπως είναι η στατική κατάσταση του κάθε μνημείου, η πολιτιστική, αρχαιολογική και θρησκευτική του αξία, η συμβολική σημασία που κατέχει στην ταυτότητα των κοινοτήτων της Κύπρου. Καθοριστικό ρόλο, βεβαίως, διαδραματίζει και η διαθέσιμη χρηματοδότηση, καθώς οι ανάγκες υπερβαίνουν κατά πολύ τους διαθέσιμους πόρους. Η απόφαση λαμβάνεται από κοινού από

Αυτό που δίνει ψυχή στην Επιτροπή είναι οι άνθρωποι της, Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, που εργάζονται με βαθιά πίστη στο κοινό όραμα της διάσωσης των μνημείων.

Η προσπάθεια για τη διάσωση των μνημείων αποτελεί ένα εργαλείο που προάγει τη συμφιλίωση

—**Ποιες είναι οι προτεραιότητες της Επιτροπής αυτή την περίοδο;**

—Για το 2025 ο σχεδιασμός της Επιτροπής περιλαμβάνει επεμβάσεις σε εξαιρετικές σημασίας μνημεία, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζουν οι εκκλησίες της Παναγίας της Αψιθιώτισσας στο Συχαρί, της Παναγίας της Κρινιώτισσας στη Λάπηθο, της Παναγίας της Ακέντου στην Λεύκα, στις εκκλησίες της Παναγίας στα Γιαστρίδα και στη Μακράσκα, καθώς και στα τζαμιά στο Κολάνι, στον Άγιο Θωμά, στην Αντρολύκου, και στην Τόχνη. Ταυτόχρονα, ευρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες στον Απόστολο Αντρέα (Β' Φάση), στην Παναγία της Κανακαριάς, στην Αγία Παρασκευή στην Αμμόχωστο, στην εκκλησία της Παναγίας στη Λύση, στην Αγία Φωτεινή στον Άγιο Ανδρόνικο, στη Χρυσοπολίτισσα στην Κερύνεια, στον Άγιο Γεώργιο των Λατίνων στην Αμμόχωστο και στα τζαμιά της Τούζλας, της Αυδήμου, και της Τέρρας. Αναμένεται, επίσης, ότι θα προχωρήσει η εκπόνηση αρχιτεκτονικών μελετών για την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων και για τα Λουτρά του Κερτικλί στην Αμμόχωστο, για την εκκλησία του Αρχάγγελου στη Χάρτζια καθώς και για τα τζαμιά στη Φασούλα και στον Άγιο Γεώργιο Πάφου.

—**Μπορούν όντως έργα που αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά να συμβάλουν στη λύση του Κυπριακού;**

—Θα ήταν, ασφαλώς, αφελές να ισχυριστεί κάποιος ότι η δουλειά της Τεχνικής Επιτροπής μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Το Κυπριακό παραμένει ένα σύνθετο πολιτικό ζήτημα, με εσωτερικές και διεθνείς πτυχές, γεωπολιτικές προεκτάσεις και με βαρύ ιστορικό φορτίο. Και με τις δύο κοινότητες να διατηρούν, στην παρούσα συγκυρία, θεμελιώδεις διαφονίες ως προς την επιδιωκόμενη λύση.

Παραταύτα, είμαστε πεπεισμένοι ότι η προσπάθεια για τη διάσωση των μνημείων αποτελεί ένα εργαλείο που προάγει τη συμφιλίωση, ένα εργαλείο που διαμορφώνει ένα πιο θετικό περιβάλλον ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Η καθημερινή συνεργασία για τη διάσωση των μνημείων προϋποθέτει την επικοινωνία, τη συνεννόηση, τον αμοιβαίο σεβασμό. Και αυτά είναι τα θεμέλια που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε ειρηνευτική διαδικασία. Επιπλέον, η ίδια η φύση των μνημείων μάς υπενθυμίζει κάτι εξαιρετικά σημαντικό: ότι η Κύπρος υπήρξε, ιστορικά, ένας χώρος όπου Έλληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Μαρωνίτες,

Αρμένιοι και Λατίνοι μοιράστηκαν για αιώνες την ίδια γεωγραφία. Ότι η ιστορία αυτού του τόπου δεν ανήκει αποκλειστικά σε καμία κοινότητα. Ανήκει σε όλους. Μας υπενθυμίζουν ουσιαστικά ότι το παρελθόν της Κύπρου ήταν πολύ πιο πολυπολιτισμικό απ' όση συχνά θέλουμε να θυμόμαστε. Αυτή την κληρονομιά οφείλουμε να τη δια-

Η καθημερινή συνεργασία για τη διάσωση των μνημείων προϋποθέτει την επικοινωνία, τη συνεννόηση, τον αμοιβαίο σεβασμό. Και αυτά είναι τα θεμέλια που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε ειρηνευτική διαδικασία.

φυλάζουμε. Ιδιαίτερα σήμερα που ο εθνικισμός δείχνει να επιστρέφει με ένταση, επιδιώκοντας να επιβάλει μια μονοδιάστατη αφήγηση της ιστορίας και να παραμερίσει τη σύνθετη πολιτισμική ταυτότητα της Κύπρου.

—**Ποια είναι τα συναισθήματά σας**

κάθε φορά που παραδίδετε ένα έργο;

—Κάθε παράδοση έργου αποτελεί για όλα τα μέλη της Επιτροπής και όλους όσους εμπλέκονται σε αυτή την προσπάθεια, μια έντονα φορτισμένη στιγμή. Δεν είναι απλώς μια τεχνική αποκατάσταση. Αισθανόμαστε ότι αποκαθίσταται ένα κομμάτι της ιστορικής συνέχειας αυτού του τόπου. Ένα μνημείο που κινδύνευε να χαθεί, ξαναβρίσκει τη θέση του στο παρόν και γίνεται γέφυρα προς το μέλλον.

Μοιραζόμαστε τη συγκίνηση και τη βαθιά φόρτιση των απλών ανθρώπων, όταν βλέπουν την εκκλησία ή το τέμενος του χωριού τους να αποκαθίσταται και να αποσπύσσεται τον σεβασμό που τους αρμόζει.

Αισθανόμαστε βαριά την ευθύνη να διασώσουμε αυτά τα μνημεία, διότι αποτελούν τη μνήμη, την ταυτότητα και την ιστορία αυτού του τόπου. Κάθε έργο που ολοκληρώνεται στέλνει μηνύματα με ισχυρή σημασιολογία: Ότι Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι μπορούν να συνεργαστούν, ακόμη και μέσα στις πιο δύσκολες πολιτικές συγκυρίες. Και ότι η συμφιλίωση δεν είναι μια έννοια αφηρημένη. Είναι κάτι που χτίζεται στην πράξη, πέτρα την πέτρα, με συνέπεια, συνεργασία και με αμοιβαίο σεβασμό.

—**Στο πρόσφατο πακέτο Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης περιλήφθηκε και η αποκατάσταση των κοιμητηρίων, μια ευθύνη που ανατέθηκε στη δική σας Επιτροπή. Πόσο σημαντική είναι αυτή η πρωτοβουλία;**

—Η συντήρηση και αποκατάσταση των κοιμητηρίων αποτελεί μία από τις πιο συμβολικές και ηθικά επιτακτικές ενέργειες για έναν τόπο που επιδιώκει τη συμφιλίωση. Αποτελεί πράξη σεβασμού προς τη μνήμη των νεκρών και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η σημερινή κατάσταση των περισσότερων κοιμητηρίων, σε ολόκληρη την Κύπρο —τόσο χριστιανικών όσο και μουσουλμανικών— είναι απογοητευτική, σε ορισμένες περιπτώσεις ντροπιαστική. Εγκατάλειψη, φθορά, βανδαλισμοί, σωπή. Αυτή η εικόνα, κατά τρόπο συντεταγμένο, τη φροντίδα, τη συντήρηση και την αποκατάστασή τους κουβαλά ισχυρό θετικό συμβολισμό. Στέλνει το μήνυμα πως οι νεκροί όλων των κοινοτήτων αξίζουν μνήμη και αξιοπρέπεια, και ότι οι ζωντανοί έχουμε

χρέος να το διασφαλίσουμε. Η προσασία των κοιμητηρίων είναι πράξη συμφιλίωσης και δείγμα πολιτισμού. Είναι ένα σωπικό, αλλά ισχυρό βήμα προς την κατεύθυνση της ειρήνης.

—**Γνωρίζω ότι δεν θα θέλατε να υπάρχουν... ως Επιτροπή, υπάρχει κάποιο μήνυμα που θέλετε να απευθύνετε;**

—Πράγματι, η Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά δεν φιλοδοξεί να υπάρχει για πάντα. Η ύπαρξή μας αποτελεί μια προσωρινή διευθέτηση, που λειτουργεί μέσα στην εκκρεμότητα του Κυπριακού. Το όραμά μας δεν είναι η διαίωνση αυτής της προσωρινότητας. Αντίθετα, προσδοκούμε σε μια συνολική πολιτική διευθέτηση στο Κυπριακό που θα καθιστά την ύπαρξή μας περιττή. Το μεγαλύτερο παράσημο για την Επιτροπή δεν θα είναι η μακροήμερησή της. Θα είναι όταν θα έρθει η στιγμή που θα μπορεί να ολοκληρώσει την αποστολή της και να παραδώσει τη σκυτάλη σε έναν τόπο όπου Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα διαχειρίζονται από κοινού, θεσμικά και ισότιμα, την πολιτιστική τους κληρονομιά. Όπου Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα διαφεντεύουν από κοινού τη μοίρα αυτού του τόπου.

Ανελαστικά και χωρίς στρατηγική

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Η κυβέρνηση ακολουθεί δυστυχώς την τακτική Παπανδρέου της δεκαετίας του '80 στην Ελλάδα. Μια τακτική, δεν τη λες καν πολιτική, ικανοποίησες όσων φωνάζουν πιο δυνατά, όσων έχουν καλύτερη πρόσβαση στο κέντρο εξουσίας, όσων δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη δύναμη. Είναι η τακτική του «Τσοβόλα δώσ' τα όλα», που δυστυχώς κάποια στιγμή θα τη βρούμε μπροστά μας. Όχι στο άμεσο μέλλον, όχι όσο τα έσοδα του κράτους είναι αυξημένα. Αλλά όταν αυτά θα περιοριστούν, κάποιος πρέπει να καλύψει τις αυξημένες δημόσιες δαπάνες, οι οποίες είναι ανελαστικές.

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έδειξε από νωρίς τις προθέσεις της. Λίγους μήνες αφότου ανέλαβε, έδωσε την ΑΤΑ με έναν τρόπο που ευνοεί τους πολύ λίγους και έβαλε το πρώτο βαριδί στα έξοδα. Οι γενικές αυξήσεις που ακολούθησαν, οι αναβαθμίσεις κλιμάκων, η ποσοστιαία τεράστια αύξηση του προσωπικού του δημοσίου ανεβάζουν σήμερα το ύψος αυτών των εξόδων σε τέτοιο σημείο που το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στην έκθεση που η ίδια η κυβέρνηση ζητσε έρχεται και εισηγείται δεκατρία μέτρα, μεταξύ αυτών η ΑΤΑ αλλά και την αποκοπή του 13ου μισθού. Βεβαίως, αν ο στόχος του αιτήματος ήταν να μας πουν απ' έξω ότι πάμε καλά, κατανοητό.

Αν στόχος ήταν να μας κάνουν τις εισηγήσεις, αχρείαστο το αίτημα. Μπορούσαν να διαβάσουν την έκθεση του Δημοσιονομικού Συμβουλίου όπου κτυπούν το καρμανάκι και στις ενδιάμεσες αλλά και στις ετήσιες εκθέσεις. Όπως καταγράφεται στην τελική έκθεση για το 2024: «Η πορεία, ωστόσο, των ανελαστικών δαπανών εξακολουθεί να είναι αιτία προβληματισμού καθώς κινείται γύρω στο 60% των συνολικών δαπανών, με αύξησή τους στο 70% μέχρι το 2027, με αποτέλεσμα να περιορίζεται ο δημοσιονομικός "χώρος" για την άσκηση διακριτικής πολιτικής από πλευράς της εκτελεστικής εξουσίας. Εξ αυτών, οι δαπάνες προσωπικού παραμένουν η κύρια κατηγορία δαπανών, η οποία φτάνει στο 31,7% των συνολικών δαπανών του κράτους μέχρι το 2027».

Η οικονομία, λοιπόν, δεν είναι πίνακες και γραφικές παραστάσεις. Είναι το αποτέλεσμα μεσο-πρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικής. Σήμερα δρέπουμε ακόμη τα αποτελέσματα του σχεδιασμού της προηγούμενης δεκαετίας. Η πτωτική πορεία του χρέους, οι ενισχυμένες εξαγωγές που ενισχύουν την ανάπτυξη είναι πράξεις που δεν κτίζονται ούτε γκρεμίζονται βραχυπρόθεσμα. Χρειάζεται όμως μια συνεχής έγνοια και ένας δυναμικός στρατηγικός σχεδιασμός που συμπεριλαμβάνει και την αντιλήψη για το ύψος εξόδων και δη των ανελαστικών.

Αντί λοιπόν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να μας προβάλλει τις γραφικές παραστάσεις και να παίρνει τα πρόσκαιρα χειροκροτήματα όσων για λίγο ευνοούνται, ας σχεδιάσει για το μέλλον. Όταν θελήσεις να σχεδιάσεις μακροπρόθεσμα, συνήθως τα πρώτα μέτρα δεν αρέσουν. Χρειάζεται, όμως, να έχεις στο μυαλό σου τον τελικό στόχο. Η πτωτική πορεία να κάνει την αντίστροφη πορεία. Αυτό επιτάσσει η εφαρμοσμένη πολιτική. Σήμερα ζούμε δυστυχώς σε ένα περιβάλλον που η εκτελεστική εξουσία δεν έχει σχέδιο ούτε λύσεις. Ούτε για τα επόμενα μερικά χρόνια, αλλά ούτε και για τα επόμενα. Από τα πιο απλά ζητήματα μέχρι και τα πιο σύνθετα. Στην ενέργεια, στις μεταφορές, στην παιδεία στην υγεία, στην ασφάλεια. Τρέχει πίσω από τα γεγονότα. Ανακοινώνει ημίμετρα για τα όσα προκύπτουν σε επίπεδο ημέρας, και ικανοποιεί αιτήματα μεγαλύτερων ή μικρότερων ομάδων. Με τέτοιες τακτικές όμως δεν πάει μακριά κανείς. Ούτε η κυβέρνηση, και δυστυχώς ούτε και η χώρα.

Καλή Ανάσταση σε όλους.

Ο κ. Δημήτρης Μικαλάκη Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας με τον Δημοκρατικό Συναγερμό και πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών.
www.dmdemetriou.com



Επισκέπτες της έκθεσης World Press Photo στο Nieuwe Kerk στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας. Το World Press Photo απονέμεται κάθε χρόνο και είναι ένα από τα πιο σημαντικά βραβεία για φωτορεπόρτερ.

ΕΦΥ. ROBIN VAN KONINKJEEN

Η Ευρώπη στην ώρα της αλήθειας

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΥ**

Η Ευρώπη δεν κινδυνεύει από τους εχθρούς της. Κινδυνεύει από την αδράνεια των φίλων της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διανύει μια υπαρξιακή καμπί. Οχι απλώς μια δύσκολη περίοδο ή ακόμη μια κρίση, αλλά μια στιγμή καθοριστική, που το μέλλον της δεν είναι πια αυτονόητο. Για πρώτη φορά μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, η ίδια η ιδέα της Ευρώπης –όχι ως γεωγραφικός χώρος, αλλά ως πολιτικό και ιστορικό σχέδιο– μπαίνει στο μικροσκόπιο της αμφισβήτησης. Δυστυχώς, το ευρωπαϊκό όνειρο φθίνει. Δεν έχει καμία σχέση με το όραμα των ιδρυτών της ενωμένης Ευρώπης. Οσοι ζήσαμε την Ευρώπη της ελπίδας και της συλλογικής προόδου αναγνωρίζουμε σήμερα ένα μηχανισμό που ασθμαίνει. Μια ένωση χωρίς πνοή, χωρίς φαντασία, χωρίς ηγεσία. Ο ευρωπαϊκός μηχανισμός διολισθαίνει σε μια τεχνοκρατική ομφαλοκόπηση, ενώ γύρω του ο κόσμος μεταβάλλεται με ταχύτητες γεωπολιτικού σεισμού.

Στην πραγματικότητα η Ευρώπη δεν έγινε υπερδύναμη. Έγινε ένα πλούσιο νησί, καμένο ανάμεσα σε ωκεανούς ανταγωνιστών.

Είχα την τιμή να υπηρετήσω σε μια από τις τελευταίες Κομισιόν που λειτουργούσαν με πολιτικό ένστικτο, με ενότητα και στρατηγική πρόθεση. Υπό τον Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λειτουργήσε ως πολιτικός οργανισμός, όχι απλώς ως διαχειριστικό σχήμα. Σήμερα, βλέπω ηγεσίες να κοιτούν προς τα μέσα, να φοβούνται το κόστος των αποφάσεων και να ξεχνούν τη γεωπολιτική τους ευθύνη.

Οι σημερινοί ηγέτες έχουν ξεχάσει πώς χτίστηκε η Ευρώπη – και χειρότερα: έχουν πάρει να τη νιώθουν ως δική τους υπόθεση. Και όμως, το πρόβλημα δεν είναι εξωτερικό. Δεν είναι η Ρωσία, η Κίνα, ούτε καν η αποστασιοποιημένη Αμερική. Το πρόβλημα βρίσκεται εντός. Είναι η εθελούσια αποστράτευση των εθνικών ηγεσιών από το ευρωπαϊκό όραμα.

Εδώ και καιρό, πολλά συζήτηση γίνεται για την «ευρωπαϊκή ανεξαρτησία», προέκταση της «στρατηγικής αυτονομίας».

Η απουσία κοινής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής δεν είναι όμως τεχνικό ελάττωμα. Είναι πολιτική δειλία. Ποιο είναι το νόημα να

δαπανώνται 800 δισεκατομμύρια ευρώ στην άμυνα, όταν κάθε κράτος συνεχίζει να ακολουθεί τον δικό του εθνικό δρόμο; Αυτό δεν είναι στρατηγική. Είναι κατακερματισμός πολυτελείας. Αν επενδύσουμε στην άμυνα χωρίς ενότητα, το μόνο που θα ενισχύσουμε είναι ο κοινωνικός διχασμός – και οι λαϊκιστές που караδοκούν.

Όταν το 2015 κλήθηκε να διαχειριστώ το πιο δύσκολο καρτοφυλάκιο της Ευρώπης –μετανάστευση, ασφάλεια, τρομοκρατία–, κατάλαβα κάτι βαθύτερο: δεν έλειπε η τεχνογνωσία, έλειπε η βούληση. Τα κράτη-μέλη δεν ήθελαν να μοιραστούν ούτε ευθύνη ούτε πληροφορία. Δεν υπήρχε αλληλεγγύη. Δεν υπήρχε ενσυναίσθηση. Υπήρχε μόνο ο εθνικός εγωισμός. Ο εχθρός δεν ήρθε από έξω. Τον κουβαλούσαμε μέσα μας. Ωστόσο η Ιστορία μάς έχει ήδη προειδοποιήσει. Όταν, μετά το κραχ του 1929, τα συστήματα έκλεισαν προς τα μέσα, το κενό το κατέλαβαν ο εθνικισμός και ο αυταρχισμός. Η Βαϊμάρη δεν έπεσε από εξωτερική επίθεση. Κατέρρευσε από την απογοήτευση των πολιτών της. Και σήμερα, δυστυχώς, οι συνθήκες επαναλαμβάνονται.

Ο εθνικισμός και ο λαϊκισμός είναι το πιο επικίνδυνο μείγμα στην ευρωπαϊκή ιστορία. Και τον ξαναβλέπουμε να φουσκώνει.

Εάν θέλουμε η Ευρώπη του 2040 να είναι μια δύναμη παγκόσμια, ανθεκτική και ελεύθερη, τότε χρειαζόμαστε τρία πράγματα: πολιτική ενότητα, στρατηγική τόλμη και επιστροφή στο αξιακό μας θεμέλιο. Οχι απλώς νέες πολιτικές, αλλά ένα νέο πολιτικό ήθος.

Ή θα σώσουμε την Ευρώπη με τόλμη ή θα παρακολουθήσουμε την αποσύνθεσή της με σιωπή. Δεν τρέφω ψευδαισθήσεις. Η αδράνεια δεν θα σπάσει εύκολα. Μόνο μια βαθύτερη κρίση ίσως αφυπνίσει τις συνειδήσεις. Όμως ηγέτες δεν είναι αυτοί που περιμένει την κρίση για να πράξει. Ηγέτες είναι εκείνοι που τη βλέπει να έρχεται και κινητοποιεί το μέλλον πριν το καταπεί το παρελθόν. Η Ευρώπη έχει ακόμα χρόνο. Αλλά όχι πολύ.

Ο κ. Δημήτρης Αβραμόπουλος είναι βουλευτής της Ν.Δ., πρώην Ευρωπαίος επίτροπος.

Εμείς, οι «αληθινοί»

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**



Ενας αδιαπέραστος τοίχος μάς χωρίζει από τους απέναντι. Και δεν αναφερόμαι μόνο στα φυλάκια ένθεν και ένθεν της πράσινης γραμμής. Αλλά στο εμπόδιο που δεκαετίες τώρα ορθώνεται ανάμεσά μας και μας εμποδίζει να δούμε, ν' ακούσουμε και να νιώσουμε την αλήθεια των άλλων. Μια αλήθεια που επειδή της προσθέσαμε ένα «ψευδό» ως πρώτο συστατικό –ψευδοπραγματικότητα ή όπως θέλετε πείτε το– νομίζουμε πως ξοφλήσαμε τους λογαριασμούς με την ιστορία και τη συνειδησή μας. Είναι κάποιες στιγμές όμως που μια φωνή διαπερνά τα οδοφράγματα και φτάνει εκκωφαντική στ' αυτιά μας. Αυτό έγινε με την πρόεδρο της συντεχνίας των Τουρκοκυπρίων καθηγητών Σελμά Εϊλέμ την περασμένη βδομάδα. Ο λόγος της, αιχμηρός και βαθιά πολιτικός, δεν άφησε ασυγκίνητους τους δημοκρατικά σκεπτόμενους πολίτες στην άλλη πλευρά της πράσινης γραμμής.

«Ήρθαμε να βάλουμε στη θέση τους αυτούς που κατέλαβαν κάθε θεσμό μας και τον μετέτρεψαν σε υποχείριο και ετοιμάσαν πακέτα για να επιβάλουν σχέδια που μας καταδικάζουν σε εξαθλίωση και φτώχεια, αυτούς που μεταμόρφωσαν την παιδεία μας και επιτέθηκαν στη θέλησή μας, την κοινωνική μας δομή, τις αξίες μας, τη γλώσσα, τη θρησκεία και τις ελευθερίες μας, αυτούς που έφτασαν στο σημείο να μας δώζουν από τη χώρα μας. Ήρθαμε εδώ για να πούμε: Αυτή η χώρα είναι δική μας». Αυτά λέχθηκαν από μια ψευδοσυνδικαλίστρια σε μια ογκώδη ψευδοδιαδήλωση όπου συμμετείχαν χιλιάδες πολίτες ενός ψευδοκράτους. Άνθρωποι που εξέθεσαν με τόλμη την αλήθεια τους κόντρα στις ανελεύθερες πολιτικές της Άγκυρας. Με προσωπικό κόστος, αποφασισμένοι να υπερασπιστούν αξίες που υπερβαίνουν τα συντεχνιακά αιτήματα.

Τα λόγια της Σελμά Εϊλέμ αποκτούν ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα τώρα ειδικά που κόπασε ο κουρνιαχτός της πρώτης διαδήλωσης. Και υπογραμμίζονται από την απόφαση των 55 οργανώσεων να συνεχίσουν τη διαμαρτυρία τους έως ότου η «κυβέρνηση» αποσύρει τον πειθαρχικό κανονισμό για τη χρήση της μαντίλας στα σχολεία. Μέχρι τις 28 Απριλίου, επί τρεις ώρες καθημερινά, θα ανάβει η «φωτιά δράσας». Αν δεν υποχωρήσει ο Τατάρ τότε θα προχωρήσουν σε επ' αόριστον απεργία. Δεν πρόκειται, επαναλαμβάνω, για μια διαμαρτυρία με αντικείμενο συντεχνιακά αιτήματα. Να το θυμόμαστε αυτό, καθώς στο δικό μας αληθινό κράτος οι καθηγητές βγήκαν μαζικά στον δρόμο, αλλά το έκαναν για να υπερασπιστούν τα εργασιακά κεκτημένα τους. Θέματα όπως π.χ. ο εναγκαλισμός της Εκκλησίας με το υπουργείο Παιδείας δεν στάθηκαν ικανά να τους μετακινήσουν από τον καναπέ τους. Κι όχι μόνο τους εκπαιδευτικούς για να είμαστε δίκαιοι. Κανείς μας δεν βγήκε στους δρόμους για να υπερασπιστεί αξίες οι οποίες διαταράσσουν τη βολή και τον μικρόκοσμό μας. Σε αντίθεση με τους ψευδοαπέναντι που ξεπέρασαν ιδεολογικές και κομματικές γραμμές για να υπερασπιστούν την ίδια την ύπαρξή τους. Στον λόγο της Σελμά Εϊλέμ δεν περισσεύει ούτε μια λέξη: «Ήρθαμε να φωνάσουμε σε όλες τις πολιτικές επιβολές που ακολουθούνται για την εξάλειψη της ύπαρξης και της βούλησης των Τουρκοκυπρίων, σε αυτούς που δίνουν οδηγίες κάνοντας συναντήσεις υψηλού επιπέδου κεκλεισμένων των θυρών λόγω της κατάστασης που βρίσκεται σήμερα η Τουρκία, σε όσους προσπαθούν να δημιουργήσουν μια ατζέντα εδώ και να κερδίσουν πολιτικό όφελος, σε όσους το βλέπουν ως ευκαιρία, ότι αυτό δεν θα το επιτρέψουμε. Θα συνεχίσουμε να αντιστεκόμαστε όλοι μαζί».

Εμείς; Εμείς οι κατά τ' άλλα «αληθινοί» τότε θα είμαστε αρκετά ειλικρινείς ώστε να απαντήσουμε στο ερώτημα που έθεσε ο Σενέρ Λεβέντ σε άρθρο του: «Εσείς δεν έχετε την έγνοια της κοσμικότητας;». Και για όσους δυσκολεύονται να κατανοήσουν το πολιτικό βάθος του ερωτήματος, ο Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος το κάνει λιανά: «Εμείς αντιθέμεθα στα θρησκευτικά σύμβολα στα σχολεία μας. Όμως, τα σχολεία στον νότο είναι γεμάτα με θρησκευτικά σύμβολα. Ο Αρχιεπίσκοπος κατέχει μια ιδιαίτερη θέση στο κρατικό πρωτόκολλο. Ενώ εμείς αν δούμε τον ιμάμη σε πρωτόκολλο, είμαστε σαν να είδαμε τον διάβολο. Ο υπουργός Παιδείας εξαρτάται από την έγκριση της Εκκλησίας. Αν επικειρήσουν να κάνουν κάτι τέτοιο εδώ σε εμάς, θα γίνουν όλα άνω - κάτω». Όπως και τα έκαναν. Εμείς;

stavros.christodoulou@gmail.com

Εν είδει αντιποίησης αρχής

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**



Είναι δυνατόν ο πρόεδρος ενός κράτους να υποστηρίζει δημοσίως μια θέση και ένας υπουργός της κυβέρνησής του εν λόγω προέδρου, να κινείται στο αντίθετο ρεύμα;

Είναι ακόμη δυνατόν ο ίδιος υπουργός να εγκαλεί την Ε.Ε., ενώ ο πρόεδρος του κράτους που τον διόρισε να είναι ικανοποιημένος από την Ε.Ε. και να τοποθετείται (επανειλημμένα) εκ μέρους των Βρυξελλών, υποκαθιστώντας τον εκπρόσωπο της Κομισιόν;

Ε, λοιπόν είναι δυνατόν, δυστυχώς. Και δυστυχέστερο είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανείς, σε πολιτικό επίπεδο, είτε από την υποτιθέμενη και δεδομένα άστοχη αντιπολίτευση του ΑΚΕΛ, είτε από την ανεύθυνη συμπολίτευση του ΔΗΣΥ, να πει δυο λόγια μπας και σταματήσει αυτός ο κατήφορος. Της διαδρομής μιας κυβέρνησης, η οποία έχει δύο χαρακτηριστικά: Αφενός, λειτουργεί σαν εκπρόσωπος της Ε.Ε. Και αφετέρου, δημιουργεί την εντύ-

πωση μιας διαλυμένης χορωδίας, στο πλαίσιο της οποίας, ο κάθε κυβερνητικός αξιωματούχος λέει το δικό του τραγούδι και όλοι μαζί θέλουν να πείσουν ότι αυτό που ακούμε είναι εύλογο.

Με πρώτη φωνή, τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, ο οποίος στις 11 Απριλίου, λειτουργώντας (για άλλη μια φορά) σαν εκπρόσωπος της Ε.Ε., επικαλέστηκε τις Βρυξέλλες και αποκάλυψε την ενόχληση της Κομισιόν για τις εμπορτικές θέσεις της Άγκυρας, αναφορικά με την πόντιση καλωδίου και την ηλεκτρική διασύνδεση, Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ. Ανεξάρτητες εξελίξεων που «έτρεχαν», ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας λοιπόν δήλωσε στις 11 Απριλίου: «Εγώ εκείνο που μπορώ να σας αναφέρω, συζητώντας με αξιωματούχους της Ε.Ε. και με την ίδια την πρόεδρο της (σ.σ. Ευρωπαϊκής) Επιτροπής και σήμερα με την επίτροπο για τη Μεσόγειο, είναι η έντονη δυσαρέσκεια της Ε.Ε. για τέτοιου είδους δηλώσεις, οι οποίες αφορούν ένα έργο ευ-

ρωπαϊκής κοινής ωφελείας που χρηματοδοτείται από την ίδια την Ε.Ε. Άρα, τέτοιου είδους προσεγγίσεις ή θέσεις παρακολουθούνται και από πλευράς Ε.Ε. και εύλογα είναι αρνητικές».

Τρεις μέρες αργότερα, στις 14 Απριλίου, ο υπουργός Ενέργειας της Κύπρου, Γιώργος Παπαναστασίου, τον οποίο διόρισε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και προφανώς επικοινωνούν μεταξύ τους, διότι βρίσκονται στην ίδια «χορωδία», είπε κάτι εντελώς διαφορετικό (Άλφα): «Πρέπει και η Ευρώπη να τοποθετηθεί για τον λόγο ότι μέχρι τώρα δεν είδαμε για ένα ευρωπαϊκό έργο να υπάρξει επί του πεδίου τοποθέτηση με απτές ενέργειες».

Και εύλογα διερωτάται κανείς, τι πραγματικά ζητάει ο κ. Παπαναστασίου; Γιατί κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τοποθετηθεί και να προβεί σε απτές ενέργειες; Δεν τοποθετήθηκε η Κομισιόν τρεις μέρες νωρίτερα, στις 11 Απριλίου, από τον εν Κύπρω εκπρόσωπό της, πρόεδρο Χριστοδουλίδη, που μετέφερε την ενόχληση της

Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και της επιτρόπου για τη Μεσόγειο Ντουμπράβκα Σούιτσα; Δεν άκουσε ο υπουργός Εμπορίου τον Πρόεδρο να μας λέει ότι είναι σε επαφή με τις υπό αναφορά αξιωματούχους της Ε.Ε. και ότι είναι έντονα δυσανεκτικές για τη στάση της Άγκυρας; Ή μήπως δεν έλαβε υπόψη τα όσα ανέφερε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, υποκαθιστώντας την Ε.Ε. και εκφράζοντας την ενόχλησή της;

Αν δεν το άκουσε, έπραξε κακώς, γιατί ειθιστάι όλοι οι υπουργοί να ενημερώνονται για προεδρικές δηλώσεις, όσο ασόβαρα κι αν είναι. Αν δεν τις έλαβε υπόψη, έπραξε καλώς. Διότι ο κάθε νουνεχής άνθρωπος, θα ανέμενε ότι μια έκφραση δυσαρέσκειας ή ενόχλησης της Ε.Ε. για τη στάση που τηρεί η Τουρκία, θα εκδηλώνονταν αρμόδιος από τις ίδιες τις Βρυξέλλες και όχι αναρμοδίως από τη Λευκωσία, εν είδει «αντιποίησης αρχής».

Κι αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ήθελε πραγματικά να κάνει πολιτική και όχι μικροπολιτική, θα όφειλε να ζητήσει

από την πρόεδρο της Κομισιόν και την επίτροπο για τη Μεσόγειο να βγουν δημοσίως και να διατυπώσουν την «ενόχληση» για τις εμπρηστικές αντιδράσεις της Άγκυρας σε σχέση με την ηλεκτρική διασύνδεση της Κύπρου, πριν τοποθετηθεί ο ίδιος. Ή ακόμη καλύτερα, να παρέμβουν αποφασιστικά προς την Άγκυρα, με «απτές ενέργειες», όπως είπε και ο υπουργός, για να διασφαλιστεί το έργο, για το οποίο η Ε.Ε. θα διαθέσει 657 εκατομμύρια ευρώ.

Αλλά, προφανώς άλλη είναι η έγνοια του Πρόεδρό μας. Κινείται αποκλειστικά σε ρυθμούς εσωτερικής κατανάλωσης και στο ζήτημα της ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κύπρου με την Ε.Ε. Όπως είχε πράξει και στο Κυπριακό, εξαγγέλλοντας εκ μέρους των Βρυξελλών, την πολιτική εκπροσώπηση της Κομισιόν στην πολυμερή διάσκεψη της Γενεύης, διά «Επιτροπών». Και πάλι εν είδει «αντιποιήσεων αρχής», με τα πολύ γνωστά αποτελέσματα.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ένα τεράστιο κενό στην πολιτική ζωή

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Η χώρα βρίσκεται αντάτωπ με ένα τεράστιο κενό: την απουσία αντιπολίτευσps. Έχουμε μπόλικους πολιτικούς αρχηγούς, οι οποίοι κάνουν φασαρία, ασκούν «δυναμική» αντιπολίτευση και προσπαθούν να εκμεταλλευθούν το κλίμα λαϊκής δυσαρέσκειας που αναπόφευκτα δημιουργείται μετά έξι χρόνια διακυβέρνησps. Στην εποχή της απόλυτης τοξικότητας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, οι εν λόγω πολιτικοί πιστεύουν ότι όποιος φωνάζει πιο πολύ κερδίζει.

Έχουμε μπόλικους πολιτικούς αρχηγούς οι οποίοι κάνουν φασαρία και ασκούν «δυναμική» αντιπολίτευση, αλλά στην ουσία έχουμε απουσία αντιπολίτευσης.

Και πράγματι, μπορεί να αυξάνει κάποιος τα ποσοστά του και δύο και τρεις μονάδες. Δεν πείθει, όμως, κανέναν ότι μπορεί να κυβερνήσει μόνος του ή να συγκυβερνήσει ως υπεύθυνος εταίρος.

Το εκλογικό σώμα είναι χωρισμένο σε δύο «ενορίες» ή πελατείες, όπως το δει κανείς. Η αντιουστημική πελατεία είναι διασκορπισμένη σε πολλά κομμάτια και κανείς δεν έχει μπορεί σε την ενώσει. Περιθώριο για Ελλάδα ή Ελλάδα Μερόνι ή Δεπέν υπάρχει απεριόριστο αν δει κάποιος τα ουνολικά ποσοστά του χώρα. Καθώς μάλιστα η διακυβέρνηση Τραμπ έχει νομιμοποιήσει το χθε-

σινό άκρο ως τον σημερινό κανόνα, το εκκρεμές έχει μετακινηθεί πολύ προς τα δεξιά και την αντισουστημικότητα. Δείπει ωστόσο ο πολιτικός που μπορεί να σπληνέψει και να πείσει πως θα μπορούσε να κυβερνήσει, με μεγάλες δόσεις δήθεν αποτελεσματικού αυταρχισμού. Όπως θα έλεγε όμως ο Κωνσταντίνος Μητσotάκης, «η ζήτηση είναι εκεί, κάποιος θα το ανοίξει το μαγαζί». Προς το παρόν, τα «μαγαζάκια» είναι πολλά.

Στον χώρο των μη ή λιγότερο αντισουστημικών κομμάτων, ο προφανής στόχος θα ήταν να πείσουν ότι μπορούν να κυβερνήσουν. Δεν το κάνουν, δεν το προσπαθούν καν. Εσωκομματικές ισορροπίες και ανασφάλειες τα καθλώνουν σε πολύ χαμηλά ποσοστά. Το γεγονός ότι εξέλεξαν ή επανεξέλεξαν σχετικά πρόσφατα, και με απόλυτες δημοκρατικό τρόπο, ηγέσιες δεν αφήνει περιθώρια ξεμπλοκαρίσματος.

Αυτή η εικόνα δεν είναι καλή για την υγεία του πολιτικού συστήματος. Δεν κάνει καλό στην κυβέρνηση και ωθεί τους πολίτες σε πολύ ακραίες επιλογές. Συμβαίνει μάλιστα το παράδοξο, να κάνει τους πολίτες που νιώθουν ότι δεν έχουν διέξοδο να θυμώνουν περισσότερο με τον πρωθυπουργό.

Στο τέλος της ημέρας, όμως, μια κρίσιμη μάζα πολιτών αντιλαμβάνεται ότι ο κόσμος γύρω μας γίνεται όλο και πιο επικίνδυνος και απρόβλεπτος, και στη μάχη της λογικής και του ένστικτου επιβίωσης με το θυμικό κερδίζει η λογική. Αυτή θα είναι η εικόνα όσο δεν υπάρχει κάποια αξιόπιστη εναλλακτική λύση, όσα λάθη και αν κάνει η κυβέρνηση, όσα αυτογκόλ και αν βάζει.

Το Μέγα Πάσχα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**



Σε μία περίοδο της μεγαλύτερης και πλέον επικίνδυνης ρευστότητας που είσπλεη η ανθρωπότητα στις ημέρες μας, από το τέλος του τελευταίου Παγκοσμίου Πολέμου, ο εορτασμός της Αναστάσεως του Κυρίου αποτελεί για έναν φιλακόλουθο χριστιανό σωτήριο καταφύγιο παρηγορίας και ελπίδος.

Για τη συντριπτική πλειονότητα της αγνωστικιστικής σύγχρονου κοινωνίας μας, η εορτή του Πάσχα είναι μία ευκαιρία, έστω συντόμου αποδράσεως από μια μάλλον ζοφερή πραγματικότητα, με τη συμμετοχή σε εκδη-

Δεν είναι τυχαίο ότι ο όρος «χριστιανοί» χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από την Εκκλησία της Αντιοχείας για να επικρατήσει τελικώς στην οικουμένη.

λώσεις οικογενειακής αγάπης, κοινωνικής ευωχίας και ολιγοήμερης εξόδου. Ο καθείς κατά τον τρόπο του. Ουδείς ψόγος.

Η αρχαιότερη γραπτή αναφορά εις την Ανάσταση του Θεανθρώπου γίνεται περί το έτος 50 μ.Χ., σε γλώσσα ελληνική είναι αλήθεια, στην Α΄ Προς Κορινθίους Επιστολή του Παύλου, όπου ο Απόστολος των Εθνών, αφού περιέγραψε συνοπτικά το απεριόριστο μυστήριο της χριστιανικής πίστεως, τόνισε με τρόπο απόλυτο και εμφαντικό πως «ει δε Χριστός ουκ εγήγερται, κενόν άρα το κήρυγμα ημών, κενή δε και η κενή η πίστις υμών». Αλλά αυτά είναι προς ανάλυση από τους θεολόγους.

Πριν από έξι εβδομάδες, ισλαμιστές τζιχαντιστές εξαπέλυσαν φονικές διώξεις εναντίον χριστιανών στη Συρία, η Εκκλησία της

οποίας είναι μοναδική από πολλές απόψεις. Κατευθυνόμενος στη Δαμασκό για να οργανώσει τη δίωξη των εκεί χριστιανών ασπάσθηκε τον χριστιανισμό ο Παύλος όταν, αφού τον τύφλωσε μεγάλη λάμψη, άκουσε τον Χριστό να τον ρωτάει: «Τι με διώκεις; Σκληρόν σοι προς κέντρα λακτίζεις».

Και ήταν η Εκκλησία της Αντιοχείας, στη Συρία της εποχής εκείνης, που με επικεφαλής τον Παύλο και τον Βαρνάβα μετέβη στα Ιεροσόλυμα περί τα μέσα του 1ου μ.Χ. αιώνα, όπου έπειτα από σκληρή αντιπαράθεση στη διάρκεια της πρώτης Αποστολικής Συνόδου στην οποία προήδρευε ο «αδελφόςθεος» Ιάκωβος, συνεφωνήθη ότι οι εθνικοί –κυρίως ελληνόφωνοι– που ασπάζονταν τον χριστιανισμό δεν όφειλαν προηγουμένως να υποστούν περιτομή αποδεχόμενοι τον Μωσαϊκό νόμο.

«Παριστάκτους ψευδαδελφούς» είχε χαρακτηρίσει ο Παύλος τους αντιπθέμενους στην εξέλιξη αυτή, που εάν δεν είχε τελικώς συντελεσθεί, το κήρυγμα του Ιησού δεν θα είχε εξαπλωθεί στα έθνη. Ούτε είναι τυχαίο ότι ο όρος «χριστιανοί» χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από την Εκκλησία της Αντιοχείας, για να επικρατήσει τελικώς στην οικουμένη. Τέλος, ακόμη και στις μέρες μας η Θεία Λειτουργία της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Συρίας είναι γραμμένη σε μία παραλλαγή της αραμαϊκής, τη γλώσσα που μιλούσε και διδασκε ο Ιησούς και που εξακολουθεί να επιβιώνει ακόμη και στη χριστιανική πόλη της Μασαούλα, όπως μετέδωσε ο ανταποκριτής του BBC.

Πριν από κάποια χρόνια, ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β΄ είχε πει ότι «η Εκκλησία αναπνέει από δύο πνεύμονες, έναν στην Ανατολή έναν στη Δύση, και όταν ένας από τους δύο υποφέρει, τότε το σώμα της Εκκλησίας πάσχει». Αλλά μετά τα Πάθη ακολουθεί το Μέγα Πάσχα. Καλή Ανάσταση, λοιπόν, όπως και εάν τη γιορτάζει ο καθένας.

Οι Ρωμαιοκαθολικοί σουβλίζουν αμνοερίφια το Πάσχα; Για να είμαι ειλικρινής δεν το ήξερα. Μέχρι προχθές νόμιζα ότι η γενεκτονία της συμπαθούς και φιλικής προς τον άνθρωπο πανίδος ήταν προνόμιο της ιδιοπροσωπίας μας. Φέτος όμως, επειδή το δικό μας Πάσχα συμπίπτει ημερολογιακά με αυτό των Παπικών το έμαθα. Το πληροφορήθηκα από τους εκπροσώπους της αγοράς των κρεοπωλών στους οποίους προσέφεραν δημόσιο βήμα δραστήριοι και έτοιμοι για όλα ρεπόρτερ του ραδιοφώνου. Τηλέοραση δεν βλέπω οπότε ακούμαι στην ενημέρωση του αρχαϊκού πλέον μέσου. Αυτοί με ενημέρωσαν πως οι τιμές των αμνοερίφων είναι «τσιμπημένες» φέτος εξαιτίας της σύμπτωσης. Μας πήραν τα αμνοερίφια οι Παπικοί με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί στενότητα σφαγίων, η οποία συνεπάγεται και αύξηση της τιμής. Τεγονός που έδωσε την ευκαιρία στην αντιπολίτευση να κρυύξει την πτώχευση του Πάσχα. Ασε πια το μεγάλο θέμα των ημερών, την τιμή του σοκολατένιου αυγού. Είτε το γράφεις με –ύψιλον είτε με –βήτα, το αυγό έχει γίνει απαγορευτικό εξαιτίας της τιμής του κακό και της σοκολάτας. Αν κάποιος άκουγε ειδήσεις

στα ελληνικά αυτές τις ημέρες θα συμπεράινε, ευλόγως, ότι μια κοινωνία που την απασχολεί η τιμή του αμνοερίφιου και του σοκολατένιου αυγού είναι μια κοινωνία που έχει ξεπεράσει τα ουσιαστικά της προβλήματα και την απασχολεί το περίσσειμα, η πολυτέλεια του βίου της. Θα παραγνώριζε όμως τον ψυχολογικό παράγοντα, την κινητήριο δύναμη της κοινωνίας μας, τον παράγοντα του άγχους.

Μεταξύ μας. Το Πάσχα είναι η μεγάλη γιορτή του Ελληνισμού διότι ενεργοποιεί το άγχος. Και τα Χριστούγεννα θα μου πείτε, όμως αυτά περιορίζονται στο άγχος εντός των τειχών. Πού έχεις κλείσει για παραμονή; Κάπου στο κέντρο εννοείται. Κοστίζει κάτι παραπάνω αλλά μου είπαν ότι οι γαρίδες του δεν παίζονται. Το Πάσχα όμως, το Πάσχα πρωταγωνιστεί στην έκκριση αδρεναλίνης. Κατ΄ αρχάς ο προορισμός. Πού θα πάμε, πώς θα πάμε, πότε θα φύγουμε, πότε θα γυρίσουμε; Ακόμη κι αν έχεις κατάλυμα εκτός Αθηνών. Ακτοπλοϊκά ή αυτοκίνητο. Εχεις άγχος για να προλάβεις τα Δώδεκα Ευαγγέλια. «Αν δεν ακούσω το Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας, δεν καταλαβαίνω Πάσχα». Αν δεν έχεις κατάλυμα και

προκειμένου να γλιτώσεις μια διανυκτέρευση φεύγεις Μεγάλη Παρασκευή, έχεις άγχος για να προλάβεις τα Εγκώμια και την περιφορά του Επιταφίου. Το άγχος κορυφώνεται με το Χριστός Ανέστη και τον πόλεμο των κροτίδων και των βεγγαλικών και ολοκληρώνεται την επομένη γύρω από το σουβλισμένο πτώμα του αθώου αμνού. Εξάντληση και κολληστερίνη. Πώς να μην πνεις κάτι παραπάνω και να τραβήξεις για μετωπική; Οι ρεπόρτερ ξεχνούν την τιμή των αμνοερίφων και προσγειώθηκαν στον ρεαλισμό μιας ακόμη τραγωδίας στην άσφαλτο.

Και κάπου εκεί στο βάθος ακούγεται η πχώ του λόγου των Ευαγγελιστών. Αλήθεια πόσοι από εμάς έχουμε την τύχη να τον ακούσουμε; Δεν μας τον δίδαξαν στο σχολείο. Γιατί άραγε; Γιατί ακόμη και σήμερα δεν διδάσκεται η Καινή Διαθήκη στην εκπαίδευση; Δεν μπορούμε να αντιληφθούμε τι γιορτάζουμε το Πάσχα χωρίς την αφήγηση των Ευαγγελιστών. Και δεν χρειάζεται να είσαι θρησκευόμενος για να σε συγκινήσει η αφήγηση του Θείου ή ακόμη και του Ανθρώπινου δράματος. Σου είναι απαραίτητο, αν μη τι άλλο, για να σε λυτρώσει από το άγχος των ημερών.

Αν μη τι άλλο, και πέρα από την πίστη ή την αμφισβήτηση της, η γλώσσα των Ευαγγελιστών είναι μια κορυφαία στιγμή της σύνχειας της γλώσσας μας. Κατά συνέπεια της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας από την πιο βαθιά αρχαιότητα της έως σήμερα. Οι άγιες ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδος αναδεικνύουν, αν μη τι άλλο, τη δύναμή της. Το «ω γλυκύ μου έαρ» αγγίζει τη δική μας ευαισθησία. Η ελληνική παράδοση είναι τραγική. Την αγιότητα την συλλαμβάνουμε ως μαρτυρία του τραγικού. Και γι΄ αυτό το Πάσχα είναι πιο σημαντική γιορτή από αυτή των Χριστουγέννων.

Θα με ρωτήσετε τι σχέση έχουν όλ΄ αυτά με τις τιμές των αμνοερίφων και το άγχος των υποχρεωτικών διακοπών; Θα σας απαντήσω προσωπικά. Θα μείνω στο σπίτι μου, θα πάω στον Άγιο Χαράλαμπο στο Πεδίον του Αρεως χωρίς κανένα άγχος. Θα ακολουθήσω την περιφορά. Όσο για τις τιμές του αμνοερίφιου, χωρίς παρεξήγηση, δεν με ενδιαφέρει ποσώς. Απλώς έχω πολλά πράγματα για να αγχωθώ ώστε να μη με ενδιαφέρει. Προτιμώ να απολαύω τα χωρία των Ευαγγελίων παρά να αγχωθώ σε μπιτιλιάρισμα στα διόδια.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

«Καμπάνες αναστάσιμες χτυπούν αλαργινά» – μα πολύ αλαργινά

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Μια ομολογημένη δυσκολία δεν είναι λιγότερο δυσκολία – είναι μοιρασμένη ωστόσο και δεν σε πλακώνει το βάρος της. Γι΄ αυτό και ξεθαρρεύω να ομολογήσω ότι οι μέρες που προηγούνται κι έπονται της Λαμπρής με στενεύουν. Με στενεύει ο συγκρατημένος (από καθωσπρεπισμό, μη μας πούνε και θεούσους) συναίσθηματισμός της Μεγάλης Εβδομάδας και η τσουρουνητική μεταπασχαλινή ξεφάντωση.

Όσοι πασχίζουμε, λίγο ή περισσότερο, να είμαστε Χριστιανοί φαινόμεστε, πώς να το πω, μπόσικοι. Είμαστε αλαφιασμένοι από τις σκοτούρες του βιοπορισμού και φαρμακωμένοι από τις ακάλυπτες επιταγές του κυρίαρχου καταναλωτικού πδονισμού. Είναι σχεδόν εθιμικός ο ξωφάλτσος εκκλησιασμός μας και περίπου εξαναγκασμός το πλάδαρό γλεντοκόπι μας. Δεν αντέχουμε την ευαγγελική προτροπή να ξεβολευτούμε, να τα εκποιήσουμε όλα και να αξιωθούμε τον πολυτίμο μαργαρίτη. Γι΄ αυτό και δεν νεκροστολίζουμε αυτοπροσώπως τον Χριστό – με απευθείας ανάθεση στο πλοσιέστερο ανθοπωλείο γίνεται ο Επιτάφιος. Και στην Ανάσταση, κομφιευόμενοι πάντα, παρά πέντε προσερχόμαστε «για το καλό» και τις κροτίδες, ενώ και πέντε κουταλάζουμε τη μα-

γειρίτσα! Και την επομένη, το ίδιο άγευστο, ρευόμαστε την κατασπάραξη του αμνού! Στην πραγματικότητα άδειοι από νόημα δεν μετέχουμε σε γιορτινή σύναξη αλλά σε επεταικό τσιμπούσι. Σε όλα αυτά νομίζω ότι δεν υπάρχει Χριστός. Δεν υπάρχει όμως ούτε η λαχτάρα του. Είμαστε κλειарοί και στον απελπισμό μας – ούτε καν Θωμάδες που απουνται πειστήρια. Μένουμε ανυποφίαιοι της δυνατότητας να απελευθερωθεί η ύπαρξή μας από τους καταναγκασμούς της βιολογίας. Ενδίδουμε αμαχητί στην ευκολία των συμβάσεων που με θρασύτητα ονομάζουμε «πάρδοση», ενώ δεν είναι παρά ο διασυρμός της σε φολκλόρ.

Παράδοση είναι η μεγαλοβδομαδιατική συντριβή της ολιγογράμματος γιαγιάς μου και η ολόκαρδη αναστάσιμη χαρμωσύνη της, που δεν έκλαιγε και δεν πανηγύριζε μια θεολογική εκδοχή αλλά ένα κατὰδικό της πρόσωπο. Καμιά πόζα και ψευτοπαρηγόρια. Ιδίοις όμμασι το έβλεπε και ιδίαις χερσί το μύρωνε.

«Παραμύθια» θα αποφανθούν οι εγκρατείς της μετανεωτερικής φούσκας. Πράγματι. Γι΄ αυτό και τα αφήσαμε κατὰ μέρος και στο όνομα των ιδεολογιών σκοτώσαμε τον Θεό. Μετά, στο όνομα ενός νέου εγωισμού ξεπατώσαμε τις

ιδεολογίες και τώρα ολότελα απαράμυθτοι βολτάρουμε στο κενό που πασχίζουμε να μπουκώσουμε με τον αλκαονικό επιστημονισμό και τη μηχανοκρατία μας. Μόνο που έτσι δεν πολλαπλασιάζονται οι άρτοι αλλά οι φτωκοί, και η φύση δεν χαίρει αλλά υποφέρει.

Σωστά όλα ετούτα μα, τα βάζω με τον γκρινιάρη εαυτό μου, προς τη όλη αυτή η άτοπη βαρυκαρδία και η υπερφίλη κατακρίση; Από την αφ΄ υψηλού επιτίμηση ποιος κερδίζει;

Ο λοιδορούμενος, εμπτύομενος, λοχαζόμενος σταυρωμένος κι αναστημένος Χριστός δεν είναι έπαθλο. Δεν είναι αντιμιοθία του ενάρετου βίου. Δεν είναι θεωρητική κουβέντα. Είναι ψωμί και κρασί. Είναι σώμα και αίμα. Είναι έσναρκη φάνερωση ενός καινού τρόπου που σταυροκοπιέται, ιστορεί εικόνες, χτίζει εκκλησιές και μετακινεί βουά. Είναι τραπέζι γιορτινό. Λάβετε, φάγετε πάντες, νηστεύσαντες και μη. Γιατί όλοι οι εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσόντες είμαστε κλητοί σε αυτή την τράπεζα. Και όλοι, και οι καλοί και οι κακοί, και οι μεθυσμένοι και οι αδύναμοι και οι ντροπισμένοι είμαστε συσχωρεμένοι και ομοτράπεζοι. Και στους σοφούς που θα δυσφορήσουν με το κάλεσμά μας, Αυτός, που «μετὰ ανόμων ελογίσθη», θα εξηγήσει ότι μας δε-

ξιώνεται γιατί κανείς μας δεν θεώρησε τον εαυτό του άξιο τέτοιας τιμής. «Και τότε όλα θα τα καταλάβουμε!»*

Μέχρι τότε όμως, ας μην ξεχνάμε ότι ο μαθητής Τον αρνήθηκε κι ο λαστής, που δεν συνθηκολόγησε με το κακό και το άδικο, «εβόησε»: «Μνήσθητι μου Κύριε!» Δηλαδή, καμία σιγουράδα. Ακροβασία και διακινδύνευση η Εκκλησία. Και εγρήγορη. Και συγγνώμη. Και μετάνοια. Και «καλή αλλοίωση». Αλλά και γιορτή που μας περνά από το άτομο στο πρόσωπο, από τον μονόλογο στη συνομιλία, από το «εγώ» στο «εμείς» και μας αρματώνει με την αγάπη εκείνη που έξω βάλλει τον φόβον, που ου ζητεί τα εαυτής, που «θανάτω θάνατον» φιλεΐει άγρια χαρά.

Η διακινήσιμος εβδομάδα είναι εβδομάδα χαράς. «Αποκεκύλισται ο λίθος» και ανέστη ο Κύριος.

Χριστός Ανέστη! Τον τελευταίο λόγο δεν τον έχει ο θάνατος – τον έχει η ζωή που πολιτεύεται και μας αφθαρτίζει. Κι αυτό, να ξέρετε, δεν είναι λίγο. Είναι το παν.

* Φ. Ντοστογιέφσκι, «Εγκλημα και τιμωρία», μτφρ. Αρης Αλεξάνδρου, επίτομη Γκωβόστη, 2014, σ. 32

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Οι γεωτρήσεις είναι τζόγος

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ



Σχεδόν μία δεκαπενταετία από την ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου επί της κυπριακής ΑΟΖ με τη, συνεπακόλουθη, συζήτηση για τη μετατροπή της Κύπρου σε... Ντουμπάι, τις ασκήσεις επί χαρτών με αγωγούς και οδεύσεις φυσικού αερίου και φυσικά τη μη παραγωγή, ακόμη, έστω και μιας μικρής ποσότητας φυσικού αερίου για την εγχώρια αγορά, τα πρόσφατα αποτελέσματα της γεώτρησης στον στόχο «Ηλέκτρα» από την Εκχον αποδεικνύουν το αυτονόητο.

Η ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων είναι, κυριολεκτικά, μια άσκηση τυχαιότητας. Μπορεί να βρεις γκάζι, μπορεί και να μη βρεις, ακόμη και αν οι ενδείξεις (π.χ. τα σειсмоγραφικά δεδομένα) δείχνουν την ύπαρξη κοιτασμάτων. Ένας τζόγος που ωστόσο ακόμη και αν σταθείς τυχερός, και βρεις επαρκείς και ανακτήσιμες ποσότητες, περιλαμβάνει και την τύχη του να τα αξιοποιήσεις εμπορικά, ήτοι σε μια περίοδο χρόνου και τόπου όπου οι κανόνες της αγοράς, οι τιμές της ενέργειας και το γεωπολιτικό ρίσκο θα σου επιτρέψουν να επωφεληθείς. Να κερδίσεις.

Το «φλοπ» της γεώτρησης στο τεμάχιο «5» όπου βρίσκεται η «Ηλέκτρα» δεν αποτελεί ασφαλώς το τέλος του δρόμου για την εν λόγω περιοχή, αλλά ούτε για το ερευνητικό πρόγραμμα υδρογονανθράκων της Κ.Δ. Ακόμη και αν καλλιεργήθηκαν προσδοκίες λόγω των ερευνητικών απεικονίσεων στην περιοχή, το τεμάχιο «5» έχει ακόμη αρκετό δρόμο. Όπως, και σχεδόν δίπλα, το τεμάχιο «10».

Το ζητούμενο εδώ είναι να ολοκληρωθεί εντός διετίας το σύνολο των γεωτρήσεων σε αυτή την περιοχή της κυπριακής ΑΟΖ προκειμένου να υπάρξει εικόνα –σε βάθος σχεδόν 20ετίας– από την πρώτη σου ανακάλυψη κοιτάσματος, το 2011 στο τεμάχιο «12». Γκάζι μπορεί να βρεθεί. Όπως βρέθηκε και στην «Αφροδίτη» αλλά και στο τεμάχιο «6» (Γλαύκος). Τύχη θέλει.

Ωστόσο, όταν τελειώνει η τύχη, στην Κύπρο, όπως σχεδόν σε κάθε τι, η αποτυχία –δομική/στρατηγική ή απλώς τακτική– έρχεται μετά. Και αποτυχία για το ερευνητικό πρόγραμμα υδρογονανθράκων της Κ.Δ. δεν αποτελεί η αποτυχία της Εκχον να βρει ταμειυτήρα φυσικού αερίου στην «Ηλέκτρα», αλλά η διαχρονική αποτυχία της να κινηθεί ενεργητικά, έζηπνα και με ολοκληρωμένο πλάνο ως προς την εμπορική αξιοποίηση των επιβεβαιωμένων ποσοτήτων. Που και υπάρχουν, και μπορούν να απαλλάξουν την Κ.Δ. από την εξάρτηση του μαζούτι και μπορούν τελικά να εξαχθούν και στις γειτονικές αγορές. Πολύτιμος χρόνος εξάλλου μετά το 2014 χάθηκε στην «Αφροδίτη», κάπου μεταξύ μεγαλομανίας για φαραωνικούς αγωγούς και γεωπολιτικής χωρίς τη γεωπολιτική, όπου κάποιοι νόμιζαν πως με μικρές ποσότητες γκαζίου θα αντιπαλέψουν την Τουρκία στην περιοχή ή θα λύσουν το Κυπριακό. Τίποτα από τα δύο δεν μπορεί να συμβεί αποκλειστικά και μόνο με την ενέργεια, είτε έχεις 3.6 tcf γκαζίου είτε τρία ολάκερα «Zohr».

Πίσω στον τζόγο, καλό να αντιληφθούμε όλοι πως τον προσεχή Νοέμβριο, με φόντο τις εξελίξεις στο «Αφροδίτη», η εμπλεκόμενη εταιρεία πρέπει να παραδώσει συγκεκριμένα παραδοτέα και πως ακόμη εκκρεμεί μια συμφωνία με το γειτονικό Ισραήλ για τη συνεκμετάλλευση του κοιτάσματος, κάτι που χρόνισε εξίσου με την ανάπτυξη του κοιτάσματος. Εδώ θέλει και αποφασιστικότητα και ουσία, προκειμένου το 2027 να δούμε, επιτέλους, φυσικό αέριο ή έσοδα από αυτό. Μέχρι τότε κοιτάσματα θα μπορούσαν να βρεθούν. Και στο «5», και στο «10» και στο «6» και στο «3». Ψυχραιμία θέλει και επιτέλους, με σοβαρότητα, να αναστοχαστούμε πέραν της τυχαιότητας: Εκεί που υπάρχουν μοτίβα και που ο τυχαίοποιημένος αλγόριθμος μπορεί να καταστεί ακόμη πιο αποτελεσματικός και από τον ντετερμινισμό. Αρκεί να τον δούμε όπως αρμόζει στις περιστάσεις.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas



Οι τριγωνικές σχέσεις ΗΠΑ-Ισραήλ-Τουρκίας εκκούν πάντα το ενδιαφέρον. Το ειδικό βάρος τους, τα χαρακτηριστικά των ηγέτων τους και η συγκυρία φτιάχνουν ένα κοκτέιλ. Με τι περιεχόμενο; Προς ένταση ή σε ήρεμα νερά; Η είδηση: Συνάντηση Τραμπ - Νετανιάχου στον Λευκό Οίκο στις 7/4. Ο πρώτος στον δεξιότερο: «Οποιοδήποτε πρόβλημα έχεις με την Τουρκία, νομίζω μπορώ να το λύσω. Αρκεί να είσαι λογικός. Πρέπει να είμαστε λογικοί», δηλώσεις στους δημοσιογράφους από το Οβάλ Γραφείο.

Ύστερα τα είπε πιο ειδικά: «Μπίμπι, αν έχεις κάποιο ζήτημα με την Τουρκία, πιστεύω πραγματικά ότι θα καταφέρεις να το λύσεις. Ξέρεις, έχω εξαιρετικές σχέσεις με την Τουρκία και τον ηγέτη της, και νομίζω ότι θα το λύσουμε. Ελπίζω να μην εξελιχθεί σε πρόβλημα – και δεν νομίζω πως θα γίνει» (πηγή: SigmaLive, 8/4). Η «ελπίδα» Τραμπ πραγματοποιήθηκε δύο ημέρες μετά. Πηγές του τουρκικού υπουργείου Άμυνας ανέφεραν στη «Χουριέτ», 10/4, ότι «Τούρκοι και Ισραηλινοί αξιωματούχοι πραγματοποιήσαν συνάντηση στο Αζερμπαϊτζάν στις 9/4 με στόχο τη δημιουργία μηχανισμού αποκλιμάκωσης για την αποτροπή ανεπιθύμητων επεισοδίων στη Συρία».

Στο ίδιο κλίμα ο υπουργός Εξωτερικών Χ. Φιντάν είδε τη συνάντηση Τραμπ και Νετανιάχου ως «ουσιαστικά αγώνα εξουσίας μεταξύ των δύο ηγέτων». Για τη Συρία ο Χ. Φιντάν, αφού «αναγνώρισε την επιχειρησιακή πραγματικότητα της στρατιωτικής παρουσίας της Τουρκίας στη Συρία», σημείωσε ότι «οι τεχνικές επαφές με το Ισραήλ

συνεχίζονται για την αποτροπή συγκρούσεων στον εναέριο χώρο», σημειώνοντας «το περίπλοκο περιβάλλον στο οποίο επιχειρούν τουρκικές, ρωσικές, ιρακινές και ισραηλινές δυνάμεις». Είναι πιθανόν η Τουρκία να ικανοποιήσει ορισμένα αιτήματα του Ισραήλ στη νότια Συρία (λ.χ. είδος από no-fly zone - ζώνη απαγόρευσης πτήσεων) σε περιοχές/υψώματα που βλέπουν τη Δαμασκό νότια. Το διακύβευμα είναι τεράστιο και για τις δύο χώρες και η πρόθεση Τραμπ να παρέμβει για επίλυση τυχόν ζητημάτων μεταξύ Ισραήλ-Τουρκίας, δείχνει καθαρά προς τα πού πάει το τρένο.

Τι κάνει η Κύπρος μέσα σε αυτόν τον κύκλο με τις ανακατατάξεις; Αρκετοί εύχονταν κάποιο είδους αντιπαράθεση Ισραήλ-Τουρκίας, κάποιοι μπορεί να σκέφτηκαν ότι επιτέλους έφτασε η ώρα να δικαιωθεί ο Παΐσιος και το όρομάν του. Για να μη δικαιωθεί όμως ο γέρων, «Τούρκοι και Ισραηλινοί αξιωματούχοι πραγματοποιήσαν συνάντηση στο Αζερμπαϊτζάν στις 9/4» με στόχο την «αποτροπή ανεπιθύμητων επεισοδίων στη Συρία». Ο Παΐσιος όμως μπορεί να κυκλοφορήσει υπό άλλη έκδοση. Σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου Άμυνας «στις 9 Απριλίου 2025, μεταξύ των ωρών 10:00 και 12:00, πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές πτήσεις μαχητικών αεροσκαφών εντός του FIR Λευκωσίας, στο πλαίσιο συνεκπαιδευσης της Εθνικής Φρουράς με φίλες στρατιωτικές δυνάμεις» (Πηγή: omegalive, 9/4).

Πέρα από το διασκεδαστικό περί «συνεκπαιδευσης της Ε.Φ.», πέρα από το αμίμητο «με φίλες στρατιωτικές δυνάμεις», υπάρχει το πραγματικό ζήτημα για το πόσο ανεύθυνη είναι η ομάδα

που λαμβάνει αυτές τις αποφάσεις.

Στο ίδιο πνεύμα, σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες του ERT-News από κυβερνητικές πηγές στην Ιερουσαλήμ, ο Ν. Χριστοδουλίδης θα επισκεφθεί το Ισραήλ στις 4/5 (πηγή: «ο Φιλελεύθερος» 16/4). Η συνέχεια του ρεπορτάζ: «Το ταξίδι θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό αφού πραγματοποιείται σε μια περίοδο μεγάλης έντασης αλλά και αλλαγών οι οποίες επηρεάζουν τόσο την Κύπρο και το Ισραήλ όσο και την Ελλάδα στο ενεργειακό και όχι μόνο επίπεδο».

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο εξέδωσε ένταλμα σύλληψης για τον Β. Νετανιάχου 22/11/24 «για φερόμενα εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας». Τα κράτη-μέλη του ΔΠΔ είναι υποχρεωμένα να εκτελέσουν το ένταλμα, εφόσον ο Β. Νετανιάχου εισέλθει στις περιοχές της κυριαρχικής δικαιοδοσίας τους. Οι μόνοι δύο βρήκαν τη φόρμουλα: παραβιάζοντας το πνεύμα της απόφασης του ΔΠΔ του οποίου είναι μέλη, επισκέπτονται οι ίδιοι το Ισραήλ! Η Κύπρος, χώρα υπό κατοχή, στις 2/4 τήρησε αποχή στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Η.Ε. σε ψήφισμα για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά Παλαιστινίους!

Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός ήδη ξεπέρασε και τα όρια που περιέγραψε το ΔΠΔ, διέλυσε τις πρόνοιες της εκκευρίας, καθαρίζει κάθε μέρα ό,τι βρει μπροστά του, ακόμη και ο Τραμπ τού είπε «Μπίμπι, εγώ θα διαχειριστώ το Ιράν, βρες λύσεις με Τουρκία».

Το εσωτερικό σκηνικό στο Ισραήλ αλλάζει. Εν ενεργεία πιλότοι, αξιωματικοί της Μοσάντ και Σιν Μπέτ, πρώην αρχηγοί της αστυνομίας, προσωπικό-

πτες της χώρας υπογράφουν κείμενα, ζητώντας «εκεχειρία-επιτροπή των ομήρων», ενώ έξι πανεπιστήμια με κοινή ανακοίνωσή τους προαναγγέλλουν κινητοποιήσεις, αν απομακρυνθεί η γενική εισαγγελέας Γκάλι Μπαχαράβ-Μιαρά.

Ο αρχηγός της Shin Bet Ρόνερ Μπαρ δώλωσε δημόσια ότι ο Β. Νετανιάχου του ζήτησε να «συστήσει» γραπτώς στους δικαστές που τον δικάζουν για τρεις υποθέσεις διαφθοράς να μην παρίσταται στην αίθουσα του δικαστηρίου γιατί έχει ευθύνες. Ο Μπαρ αρνήθηκε, ο Νετανιάχου τον καθαίρεσε.

Τα έργα μιλούν απ' εαυτών: στις 5-6 τριμείς χάθηκε ο EastMed και στις 8-9 χάθηκε ο Great Sea Interconnector. Παρά ταύτα, η παράσταση υπέρ Νετανιάχου συνεχίζεται με την απέλπιδα προσπάθεια των άλλων δύο να τους ανοίξει διαύλους επικοινωνίας με τον Τραμπ. Οι δύο τα έδωσαν όλα στη διοίκηση Μπάιντεν – αλλά έχασαν, ο Τραμπ επαίνασε Ερντογάν.

Η επίσκεψη στην Ιερουσαλήμ δειχνει (ακόμα μια φορά) ότι το Κυπριακό δεν είναι στην ατζέντα του Χριστοδουλίδη, αναζητεί στηρίγματα μόνο για τον εαυτό του, γι' αυτό και συμπεριφέρεται ως υπηρέτης του. Καμία συνηθισμένη ευθύνη – και εδώ η ευθύνη είναι 100% κυπριακή: είναι υπό διαμόρφωση νέα αρχιτεκτονική άμυνας της Ε.Ε. με ρόλο στην Τουρκία. Αντί η Λευκωσία να κινηθεί στο ευρωπαϊκό πεδίο (Βρυξέλλες, Παρίσι, Βερολίνο), πώς να αξιοποιήσει υπέρ των κυπριακών συμφερόντων την εξέλιξη, πάει Ιερουσαλήμ με φόντο τον καιροσκοπισμό και τον τυχοδιωκτισμό!

www.larkosarkou.org.cy



Η φωτογραφία της Samar Abu Elouf για τους New York Times που απεικονίζει τον Mahmoud Ajjour (9), ο οποίος τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια ισραηλινής επίθεσης στην πόλη της Γάζας τον Μάρτιο του 2024. Η φωτογραφία έλαβε το World Press Photo 2025.

ERIN SAMAR ABUELOU FOR NEW YORK TIMES

Κοκτέιλ από ανατροπές

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ



Οι τριγωνικές σχέσεις ΗΠΑ-Ισραήλ-Τουρκίας εκκούν πάντα το ενδιαφέρον. Το ειδικό βάρος τους, τα χαρακτηριστικά των ηγέτων τους και η συγκυρία φτιάχνουν ένα κοκτέιλ. Με τι περιεχόμενο; Προς ένταση ή σε ήρεμα νερά; Η είδηση: Συνάντηση Τραμπ - Νετανιάχου στον Λευκό Οίκο στις 7/4. Ο πρώτος στον δεξιότερο: «Οποιοδήποτε πρόβλημα έχεις με την Τουρκία, νομίζω μπορώ να το λύσω. Αρκεί να είσαι λογικός. Πρέπει να είμαστε λογικοί», δηλώσεις στους δημοσιογράφους από το Οβάλ Γραφείο.

Ύστερα τα είπε πιο ειδικά: «Μπίμπι, αν έχεις κάποιο ζήτημα με την Τουρκία, πιστεύω πραγματικά ότι θα καταφέρεις να το λύσεις. Ξέρεις, έχω εξαιρετικές σχέσεις με την Τουρκία και τον ηγέτη της, και νομίζω ότι θα το λύσουμε. Ελπίζω να μην εξελιχθεί σε πρόβλημα – και δεν νομίζω πως θα γίνει» (πηγή: SigmaLive, 8/4). Η «ελπίδα» Τραμπ πραγματοποιήθηκε δύο ημέρες μετά. Πηγές του τουρκικού υπουργείου Άμυνας ανέφεραν στη «Χουριέτ», 10/4, ότι «Τούρκοι και Ισραηλινοί αξιωματούχοι πραγματοποιήσαν συνάντηση στο Αζερμπαϊτζάν στις 9/4 με στόχο τη δημιουργία μηχανισμού αποκλιμάκωσης για την αποτροπή ανεπιθύμητων επεισοδίων στη Συρία».

Στο ίδιο κλίμα ο υπουργός Εξωτερικών Χ. Φιντάν είδε τη συνάντηση Τραμπ και Νετανιάχου ως «ουσιαστικά αγώνα εξουσίας μεταξύ των δύο ηγέτων». Για τη Συρία ο Χ. Φιντάν, αφού «αναγνώρισε την επιχειρησιακή πραγματικότητα της στρατιωτικής παρουσίας της Τουρκίας στη Συρία», σημείωσε ότι «οι τεχνικές επαφές με το Ισραήλ

συνεχίζονται για την αποτροπή συγκρούσεων στον εναέριο χώρο», σημειώνοντας «το περίπλοκο περιβάλλον στο οποίο επιχειρούν τουρκικές, ρωσικές, ιρακινές και ισραηλινές δυνάμεις». Είναι πιθανόν η Τουρκία να ικανοποιήσει ορισμένα αιτήματα του Ισραήλ στη νότια Συρία (λ.χ. είδος από no-fly zone - ζώνη απαγόρευσης πτήσεων) σε περιοχές/υψώματα που βλέπουν τη Δαμασκό νότια. Το διακύβευμα είναι τεράστιο και για τις δύο χώρες και η πρόθεση Τραμπ να παρέμβει για επίλυση τυχόν ζητημάτων μεταξύ Ισραήλ-Τουρκίας, δείχνει καθαρά προς τα πού πάει το τρένο.

Τι κάνει η Κύπρος μέσα σε αυτόν τον κύκλο με τις ανακατατάξεις; Αρκετοί εύχονταν κάποιο είδους αντιπαράθεση Ισραήλ-Τουρκίας, κάποιοι μπορεί να σκέφτηκαν ότι επιτέλους έφτασε η ώρα να δικαιωθεί ο Παΐσιος και το όρομάν του. Για να μη δικαιωθεί όμως ο γέρων, «Τούρκοι και Ισραηλινοί αξιωματούχοι πραγματοποιήσαν συνάντηση στο Αζερμπαϊτζάν στις 9/4» με στόχο την «αποτροπή ανεπιθύμητων επεισοδίων στη Συρία». Ο Παΐσιος όμως μπορεί να κυκλοφορήσει υπό άλλη έκδοση. Σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου Άμυνας «στις 9 Απριλίου 2025, μεταξύ των ωρών 10:00 και 12:00, πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές πτήσεις μαχητικών αεροσκαφών εντός του FIR Λευκωσίας, στο πλαίσιο συνεκπαιδευσης της Εθνικής Φρουράς με φίλες στρατιωτικές δυνάμεις» (Πηγή: omegalive, 9/4).

Πέρα από το διασκεδαστικό περί «συνεκπαιδευσης της Ε.Φ.», πέρα από το αμίμητο «με φίλες στρατιωτικές δυνάμεις», υπάρχει το πραγματικό ζήτημα για το πόσο ανεύθυνη είναι η ομάδα

που λαμβάνει αυτές τις αποφάσεις.

Στο ίδιο πνεύμα, σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες του ERT-News από κυβερνητικές πηγές στην Ιερουσαλήμ, ο Ν. Χριστοδουλίδης θα επισκεφθεί το Ισραήλ στις 4/5 (πηγή: «ο Φιλελεύθερος» 16/4). Η συνέχεια του ρεπορτάζ: «Το ταξίδι θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό αφού πραγματοποιείται σε μια περίοδο μεγάλης έντασης αλλά και αλλαγών οι οποίες επηρεάζουν τόσο την Κύπρο και το Ισραήλ όσο και την Ελλάδα στο ενεργειακό και όχι μόνο επίπεδο».

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο εξέδωσε ένταλμα σύλληψης για τον Β. Νετανιάχου 22/11/24 «για φερόμενα εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας». Τα κράτη-μέλη του ΔΠΔ είναι υποχρεωμένα να εκτελέσουν το ένταλμα, εφόσον ο Β. Νετανιάχου εισέλθει στις περιοχές της κυριαρχικής δικαιοδοσίας τους. Οι μόνοι δύο βρήκαν τη φόρμουλα: παραβιάζοντας το πνεύμα της απόφασης του ΔΠΔ του οποίου είναι μέλη, επισκέπτονται οι ίδιοι το Ισραήλ! Η Κύπρος, χώρα υπό κατοχή, στις 2/4 τήρησε αποχή στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Η.Ε. σε ψήφισμα για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά Παλαιστινίους!

Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός ήδη ξεπέρασε και τα όρια που περιέγραψε το ΔΠΔ, διέλυσε τις πρόνοιες της εκκευρίας, καθαρίζει κάθε μέρα ό,τι βρει μπροστά του, ακόμη και ο Τραμπ τού είπε «Μπίμπι, εγώ θα διαχειριστώ το Ιράν, βρες λύσεις με Τουρκία».

Το εσωτερικό σκηνικό στο Ισραήλ αλλάζει. Εν ενεργεία πιλότοι, αξιωματικοί της Μοσάντ και Σιν Μπέτ, πρώην αρχηγοί της αστυνομίας, προσωπικό-

πτες της χώρας υπογράφουν κείμενα, ζητώντας «εκεχειρία-επιτροπή των ομήρων», ενώ έξι πανεπιστήμια με κοινή ανακοίνωσή τους προαναγγέλλουν κινητοποιήσεις, αν απομακρυνθεί η γενική εισαγγελέας Γκάλι Μπαχαράβ-Μιαρά.

Ο αρχηγός της Shin Bet Ρόνερ Μπαρ δώλωσε δημόσια ότι ο Β. Νετανιάχου του ζήτησε να «συστήσει» γραπτώς στους δικαστές που τον δικάζουν για τρεις υποθέσεις διαφθοράς να μην παρίσταται στην αίθουσα του δικαστηρίου γιατί έχει ευθύνες. Ο Μπαρ αρνήθηκε, ο Νετανιάχου τον καθαίρεσε.

Τα έργα μιλούν απ' εαυτών: στις 5-6 τριμείς χάθηκε ο EastMed και στις 8-9 χάθηκε ο Great Sea Interconnector. Παρά ταύτα, η παράσταση υπέρ Νετανιάχου συνεχίζεται με την απέλπιδα προσπάθεια των άλλων δύο να τους ανοίξει διαύλους επικοινωνίας με τον Τραμπ. Οι δύο τα έδωσαν όλα στη διοίκηση Μπάιντεν – αλλά έχασαν, ο Τραμπ επαίνασε Ερντογάν.

Η επίσκεψη στην Ιερουσαλήμ δειχνει (ακόμα μια φορά) ότι το Κυπριακό δεν είναι στην ατζέντα του Χριστοδουλίδη, αναζητεί στηρίγματα μόνο για τον εαυτό του, γι' αυτό και συμπεριφέρεται ως υπηρέτης του. Καμία συνηθισμένη ευθύνη – και εδώ η ευθύνη είναι 100% κυπριακή: είναι υπό διαμόρφωση νέα αρχιτεκτονική άμυνας της Ε.Ε. με ρόλο στην Τουρκία. Αντί η Λευκωσία να κινηθεί στο ευρωπαϊκό πεδίο (Βρυξέλλες, Παρίσι, Βερολίνο), πώς να αξιοποιήσει υπέρ των κυπριακών συμφερόντων την εξέλιξη, πάει Ιερουσαλήμ με φόντο τον καιροσκοπισμό και τον τυχοδιωκτισμό!

www.larkosarkou.org.cy

Το κλίμα από το χαρτί, στη ζωή

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ



Τα στοιχεία της υπηρεσίας Copernicus στην τελευταία έκθεση της Ε.Ε. για το κλίμα για το 2024 μοιάζουν εξωπραγματικά στο χαρτί, αλλά όχι και τόσο, όταν αρχίσουμε να σκεφτόμαστε τι βιώνουμε τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με την έκθεση, τον περασμένο Ιούλιο η νοτιοανατολική Ευρώπη έζησε τις περισσότερες ημέρες συνεχούς καύσωνα που έχουν καταγραφεί, 13 συνεχόμενες, αλλά και τον δεύτερο υψηλότερο αριθμό υψηλών θερμοκρασιών των ημερών (66 πέρυσι) και τη νύχτα (23 «τροπικές» νύχτες πέρυσι) από τότε που άρχισαν να καταγράφονται στοιχεία.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει πως ο καύσωνας που κάποτε περιμέναμε στα βάθη του καλοκαιριού, ίσως τον Ιούλιο και μία με δύο εβδομάδες τον Αύγουστο, τώρα ξεκινά πολύ νωρίτερα, διαρκεί αρκετά περισσότερο, και επαναλαμβάνεται με απρόβλεπτο τρόπο.

Η σκόνη από τη Σαχάρα, που κάποτε ερχόταν τον Απρίλιο, πλέον εμφανίζεται και άλλες εποχές του χρόνου με αυξημένη ένταση. Και ακόμα όταν οι ουρανοί δεν αλλάζουν χρώμα, η ποιότητα του αέρα πλέον έχει αλλάξει, με περισσότερη σκόνη από ό,τι στο παρελθόν και επηρεασμένη πιο έντονα από τη μόλυνση.

Όλα αυτά ακούγονται προφανή για όποιον τα ζει, όπως προφανείς πλέον ακούγονται οι λύσεις που συζητούμε και εφαρμόζουμε: ανανεώσιμες, μείωση των εκπομπών, ηλεκτρικά οχήματα. Όμως στην πράξη φαίνεται να μας λείπει η βούληση ναβάλουμε αυτόν τον υπαρκτό κίνδυνο στο κέντρο των πολιτικών μας, όπως θα έπρεπε να είχαμε βάλει το Κυπριακό. Τα μέτρα είναι αποσπασματικά και κολλούν σε παλιές προσεγγίσεις. Ακόμα ψάχνουμε φυσικό αέριο, ακόμα καίμε πετρέλαιο για ενέργεια, ακόμα αρνούμαστε να επενδύσουμε επιθετικά στις δημόσιες μεταφορές. Χτίζουμε περισσότερους αυτοκινητόδρο-

μους και ελπίζουμε οι πολίτες να θυσιάσουν τον χρόνο τους και την άνεσή τους για το κοινό καλό για να ενισχύσουν όσα έχουν γίνει μέχρι στιγμής για τη λεωφορεία, χωρίς όμως να διευκολύνουμε τις επιλογές τους.

Η κλιματική αλλαγή δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως θέμα μέσα από κομματικό φακό, όπως όταν η πρόεδρος του ΔΗΣΥ ζήτησε να κρυφθεί η χώρα σε υδατική κρίση. Οι τεχνοκρατικές προτάσεις θα έπρεπε να ήταν ήδη κατατεθειμένες. Και η κυβέρνηση θα έπρεπε αντί να απαντά μέσω επιστολών της υπουργού Περιβάλλοντος που δίνονται ως έχουν στην επικαιρότητα, να φέρει κοντά όποιον ενδιαφέρεται και να αγγίξει την ουσία χωρίς καθυστέρηση.

Και πάλι όμως, το θέμα θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ολιστικά, με συντονισμό υπουργών και μέτρων, και με έμφαση στη δενδροφύτευση και την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στον βαθμό που είναι δυνατή, ώστε να σταματήσει η

χώρα να είναι γεμάτη άδειες εκτάσεις. Μελέτες δείχνουν πως η αναδάσωση μπορεί να συμβάλει στη μείωση των θερμοκρασιών και να ρυθμίζει ξανά τη βροχοπτώση.

Όλα τα πιο πάνω είναι σκέψεις κάποιου που καθόλου δεν είναι ειδικός, αλλά το σίγουρο είναι πως η δημόσια συζήτηση στην Κύπρο ψάχνει τους ειδικούς για να περιγράψει τις επιπτώσεις, αλλά δεν συζητά εκτενώς τις πιθανές λύσεις. Εμμέσως φαίνεται ότι θεωρούμε πως λίγο με ανακύκλωση, λίγο με ηλεκτρικά αυτοκίνητα, λίγο μη ρίχνοντας σκουπίδια θα λύσουμε τα ζητήματα.

Όμως η αντιμετώπιση και (ίσως) ο περιορισμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, χρειάζονται συστηματικές λύσεις σε μεγάλη κλίμακα. Και χρειάζονται ένα πολιτικό προσώπων του οποίου η μόνη έγνοια δεν θα είναι αν θα καταφέρει να φτιάξει κοινά ψηφοδέλτια ώστε να επιβιώσει αυτό το πλέγμα συμμαχιών και συμφερόντων που για κάποιο λόγο απο-

καλούμε ενδιάμεσο, ή αν τα δύο μεγάλα κόμματα της αντιπολίτευσης θα επιβιώσουν από τις επιπτώσεις των ιδίων των αντιφάσεων τους.

Το μέλλον της Κύπρου σε μια όλο και θερμότερη περιοχή, σε μια θερμότερη Μεσόγειο και σε έναν πλανήτη εκτός ισορροπίας, θα έπρεπε να ήταν ξεκάθαρο και να μας κάνει όλους –πολιτικό προσωπικό και πολίτες– να προτείνουμε συγκεκριμένες λύσεις οι μεν, και να ψηφίζουμε βάσει αυτών οι δε.

Αντ' αυτού η τάξη που άρχει στο σύνολό της λειτουργεί ακόμα με προσεγγίσεις άλλων εποχών, και οι πολίτες ψηφίζουμε με κίνητρο τον κομματικό φούρπο, την «αντισυστημική» πίκρα και τα στενά συμφέροντά μας. Η χώρα μας δεν θα είναι τόπος να ζει κανείς, όταν θα έχει μεγαλώσει η επόμενη γενιά. Είναι πραγματικά τόσο απλό.

ykakouris@gmail.com

Η ασυγκράτητος χαρά της Αναστάσεως

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**



Χριστός Ανέστη και ο χειμάρρος του θείκου φωτός πλημμυρίζει τον ουρανό, τη γη και τα καταθόνια. Η παραδείσια χαρά βασιλεύει. Φτωχοί, πλούσιοι, άρρωστοι, υγιείς, καταφρονημένοι και δοξασμένοι, γεύονται το νέκταρ της ευφροσύνης. Ο ανθρώπινος πόνος και ο ανείπωτος φόβος, κονιορτοποιούνται μπροστά στο μυστήριο της νίκης επί του θανάτου. Η χαμερπής ταπεινότητα της καθημερινής κουτοπονηριάς μεταβάλλεται σε πλησμονή σοφίας, προσφοράς και αγάπης. Η σκληροκαρδία των ανθρώπων, μετατρέπεται σε γλυκό χαμόγελο. Τα εκθρικά καρφώματα, μεταβάλλονται σε αδελφικά φιλιά. Το καταραμένο μίσος, μετατρέπεται σε ευλογημένη αγάπη. Το σκότος της κόλασος εξαφανίζεται, μπροστά στο φως του παραδείσου. Τα επίγεια ενώνονται με τα επουράνια. Η ασυγκράτητος χαρά της Αναστάσεως, βασιλεύει σ’ όλη την πλάση και σ’ όλα τα ανθρώπινα όντα. Ο άνθρωπος οδηγείται από το κατ’ εικόνα στο καθ’ ομοίωσιν και γίνεται κατά χάριν Θεός.

«Χριστός Ανέστη χαρά μου», έλεγε ο άγιος παππούλης της Ρωσίας και όλου του κόσμου, ο Άγιος Σεραφεΐμ του Σάρωφ. Η Ανάσταση του Χριστού και η νίκη επί του θανάτου, γεννά την αληθινή χαρά. «Χαρά μου», το ζητούμενο για κάθε άνθρωπο, στο μυστήριο της ζωής και του θανάτου. Ζωή χωρίς χαρά, είναι ζωή κολασμένη. Ζωή που δεν μοιράζεται είναι ζωή κλειμένη. Ζωή χωρίς Χριστό, είναι ζωή που οδηγεί στον θάνατο. Η συνάντηση και η συχώρηση, με τον άλλο, τον διπλανό, τον αδελφό, ακόμη και με τον εκθρό, φέρνουν τελικά την αληθινή χαρά. Αυτή είναι και η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στους αγίους από τους αμαρτωλούς ανθρώπους. Οι άγιοι ζώντας εν Χριστώ, βλέπουν παντού τη χάρη και τα θαύματα του Θεού. Ευφραίνονται βιωματικά και όχι καζοχαρούμενα. Ο παράδεισος αρχίζει από αυτή τη ζωή και συνεχίζεται στην άλλη, στην ατελεύτητο, την πλημμυρισμένη από χαρά και φως.

Χριστός Ανέστη και σήμερα, «μηδεις οδυρέσθω, πταισματα, συγγνώμη γάρ εκ του τάφου ανέτειλε. Μηδεις φοβείσθω θάνατον, ηλευθέρωσε γάρ ημάς του Σωτήρος ο θάνατος», όπως καταγράφεται στον συγκλονιστικό Κατηχητικό Λόγο, του Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου. Η καλή αλλοίωση του ανθρώπου, βιώνεται οντολογικά και όχι μόνο λογικά. «Ουαί σ’ αυτούς που δεν ηγάπησαν πολύ, γιατί δεν θα τους αφεθούν οι αμαρτίες. Ουαί σ’ αυτούς που δεν ηγαπήθησαν υφ’ ουδενός πολύ, γιατί δεν αφέθηκαν ποτέ να είναι

όμορφοι». Η χαρά βρίσκεται στο μυστικό άγγιγμα ψυχών και σωμάτων και τελικά στην ένωση με τον Θεό, στη μυστηριακή, υπέρλογη και ανείπωτη αγάπη.

Χριστός Ανέστη και οι θεατρинισμοί και οι υποκρισίες, όλων αυτών, οι οποίοι τάχα παλεύουν για το καλό μας, αλλά χωρίς εμάς, τίθενται στο περιθώριο. Το πλάσμα του Θεού, από άτομο μεταπλάθεται σε πρόσωπο. Από μοναξιασμένη μονάδα, μεταποιείται σε αγαπτική κοινωνία. Η έξοδος από το «καβούκι» του εγωισμού, οδηγεί στον παράδεισο. Και τελικά ο Χριστός καθίσταται η πορεία, η μέριμνα, η ανάγκη, το νόημα, η ελπίδα, η βεβαιότητα, η παρηγοριά, η γνώση, το θεμέλιο, ο στόχος, ο έρωτας, η αγάπη και η υπέρλογη χαρά του ανθρώπου.

Χριστός Ανέστη και στους σύγχρονους αναζητητές του Πάσχα, οι οποίοι ψάχνουν εναγωνίως τη χαμένη αθωότητα των παιδικών τους αναμνήσεων. Σε όλους αυτούς, οι οποίοι πασχίζουν, με την επίδειξη, τα μακρινά ταξίδια, με τις συνεχείς εναλλαγές τόπων, με το εγωιστικό κλείσιμο στον εαυτό τους, να βρουν το νόημα της ζωής. Χριστός Ανέστη και σε όλους όσοι αντιστέκονται στη χάρη του Θεού, πολεμώντας τους ίδιους τους εαυτούς τους. Σε όλους όσους θέτουν αδράτους φραγμούς, αδυνατώντας να αγαπήσουν και να αγαπηθούν. Μόνο με την έξοδο από το εγώ και τη συνάντηση του εσύ, μόνο με το θάψιμο του εγωισμού και την ανάδειξη της υποποιού ταπεινώσης, μπορεί ο άνθρωπος να βιώσει το μυστήριο της Ανάστασης του Χριστού.

Χριστός Ανέστη στην πανήγυρη των πανηγύρεων, όπου «θανάτου εορτάζομεν νέκρωσιν, Άδου τήν καθαίρεισιν, άλλης βιωτής τς αιωνίου απαρχήν, και σκιρτώντες υμνούμεν τον αίτιον». Νικητές του θανάτου και νικητές στη ζωή, πορευόμαστε όλοι οι πιστοί στην καινή κτίσι, στην άνω Ιερουσαλήμ, στην παραδείσια βιωτή, υμνούντες και δοξολογούντες, τον νικητή του Θανάτου, τον δωροεodότη Αναστάντα Χριστό. Μακριά από άγχη και μικρότητες, από πάθη και αμαρτίες, πλήρως ανακαινισμένοι οι άνθρωποι, ολόλαμπροι εν ειρήνη, ανακράζουν το Χριστός Ανέστη. Διαχρονικά και καθεχρονικά, αιώνια και παντοτινά, στην αέναη παραδείσια μυστηριακή κίνηση αναβoώμεν: «Αναστάσεως ημέρα και λαμπρυνθώμεν τή πανηγύρει και αλλήλους περιπτύζωμεθα. Εϊπωμεν, αδελφοί, και τοις μισούσιν ημάς συχωρήσωμεν πάντα τη Αναστάσει, και ούτω βοησωμεν Χριστός ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας, και τοις εν τοις μνήμασι ζωήν χαρισάμενος».

kaparispan@yahoo.gr

Ολοκαύτωμα, Γάζα, και ηθική εγρήγορση

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Με το Ολοκαύτωμα ποτέ δεν ξεπερδεύεις. Πάντα υπάρχει κάτι καινούργιο να μάθεις και, κυρίως, διαρκώς τροφοδοτεί τον ηθικό προβληματισμό σου – αν, φυσικά, επιμένεις να σκέπτεσαι. Στο εξαιρετικό ντοκιμαντέρ του BBC «Ο δρόμος για το Άουσβιτς», ο Εβραιοβρετανός ιστορικός Σάιμον Σάμα επανέρχεται στο Ολοκαύτωμα, όχι τόσο εξετάζοντας τα στρατόπεδα θανάτου, όσο πώς προετοιμάστηκε το Ολοκαύτωμα. Η βιομηχανικής κλίμακας και αποτελεσματικότητας εξόντωση απαιτεί ικανή γραφειοκρατία, ευρεία συγκατάθεση ή ανοχή του τοπικού πληθυσμού, και αντιλήψεις που απανθρωπίζουν τον διωκόμενο. Ο Μάριαν Τάρσκι, ένας από τους τελευταίους επιζήσαντες του Άουσβιτς, λέει στον Σάμα: «Το Άουσβιτς δεν έπισε από τον ουρανό. Το κακό έρχεται βήμα-βήμα. Δεν πρέπει να είσαι αδιάφορος. Το πιο σημαντικό είναι η συμπόνια. Η απουσία της απανθρωπίζει». Το κεντρικό μάθημα του Ολοκαυτώματος: δεν ξεχνούμε, ποτέ ξανά. Η προτροπή αυτή επιτάσσει την ηθική εγρήγορση.

Αν και το Ολοκαύτωμα συνιστά μοναδικό γεγονός, η γενοκτονική λογική που το υποστηίνει δεν είναι. Η ροπή στο κακό ανήκει στις θουκυδίδειες σταθερές της ανθρώπινης ιστορίας. Ακριβώς για να μην ξανασυμβούν γενοκτονίες διδάσκουμε το Ολοκαύτωμα στα σχολεία, το θυμόμαστε με μνημεία και τελετές, και το ερευνούμε ιστορικά. Η ηθική εγρήγορση απαιτεί την καντιανή «διευρυμένη νοο-τροπία» ή, σύμφωνα με τη Χάνα Αρέντ, την καλλιέργεια «αναπαραστατικής σκέψης» – να αναπαριστώ στο μυαλό μου πώς άλλοι άνθρωποι βιώνουν τον κόσμο. Χρειάζομαι, δηλαδή, εκτός από νοητική-αντιληπτική ικανότητα, και ηθική φαντασία.

Γράφει η Αρέντ: «As υποθέσουμε ότι κοιτάζω μια κατοικία σε παραγκούπολη και αντιλαμβάνομαι στην κατοικία αυτή τη γενική έννοια που δεν εμφανίζεται άμεσα – την έννοια της φτώχειας και της εξαθλίωσης. Φτάνω σε αυτή την αντίληψη αναπαριστώντας στον εαυτό μου πώς θα ένιωθα αν έπρεπε να ζήσω εκεί,

δηλαδή προσπαθώ να σκεφτώ στη θέση του κατοίκου της παραγκούπολης». Διαφορετικά: συμπονώ στο μέτρο που, με τη φαντασία μου, διευρύνω τη νοο-τροπία μου.

Πώς θα ένιωθα αν ζούσα στη Γάζα, σήμερα; Πώς θα ήταν η ζωή μου αν είχα την ατυχία να ζω σε μια λωρίδα γης, στην οποία, σύμφωνα με φορείς του ΟΗΕ: το 70% των άνω των 50.000 νεκρών είναι γυναίκες και παιδιά, τα 33 από τα 36 νοσοκομεία έχουν καταστραφεί ή καταστεί μη λειτουργικά, η δημόσια υγεία έχει καταρρεύσει, το 80% του πληθυσμού υποφέρει από «οξεία διατροφική ανασφάλεια», το 90% των κατοικιών έχει γκρεμιστεί (ολικά ή μερικά), το 90% των ανθρώπων έχει εκτοπισθεί, το 70% της καλλιεργήσιμης γης έχει καταστραφεί, και το 90% του ζωικού κεφαλαίου έχει αποδεκατιστεί;

Πώς επιβιώνεις σε «ένα πεδίο δολοφονίας, [όπου] οι άμαχοι βρίσκονται σε έναν ατελείωτο βρόχο θανάτου», όπως παραστατικά περιέγραψε τη Γάζα ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκντούρες; Δεν χρειάζομαι τις αποφάσεις πληθώρας διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ, Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, Διεθνές Δικαστήριο, Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, Διεθνής Αμνηστία) για τα εγκλήματα πολέμου και τις πράξεις γενοκτονίας του Ισραήλ, για να αντιληφθώ ότι η ζωή μου θα ήταν εφιαλτική.

Αν, συνεχίζοντας τον εσωτερικό μου διάλογο, έχω διασχεί από το Ολοκαύτωμα και συμπονώ, με τον τρόπο της Αρέντ, το δράμα των Παλαιστινίων σήμερα, πώς αντιδρώ στα εγκλήματα πολέμου και τη γενοκτονία στη Γάζα; Τι νόημα έχει το «δεν ξεχνούμε, ποτέ ξανά», αν δεν μας κινητοποιεί διαρκώς, σε διαφορετικά ιστορικά συμφραζόμενα, ως ηθικά όντα;

Παρόμοια (και πιο οδυνηρά) είναι τα ερωτήματα όσων Ισραηλινών (και Εβραίων γενικότερα) η ηθική συνειδηση τελεί σε εγρήγορση. Η ηθική φαντασία και το αίσθημα συλλογικής ευθύνης τροφοδοτεί την αγωνία τους. Στην κατατροφή της Γάζας και στο απαρτχάιντ της Δυτικής Όχθης νιώθουν ότι βεβλώνονται βασικές αξίες του εβραϊσμού και, ακόμη χει-

ρότερα, ότι το κατ’ εξοχήν έθνος-θύμα μετατρέπεται σε έθνος-θύτη – διαπράττει σε άλλους τη γενοκτονία που το ίδιο υπέστη. Η διαπίστωση είναι εξουθενωτική.

Χρειαζόμαστε μια νέα αυτοκατανόηση, γράφει ο Εβραιοαμερικανός συγγραφέας Πίτερ Μπείναρτ, στο βιβλίο του «Το να είσαι Εβραίος μετά την καταστροφή της Γάζας» (Knopf, 2025). «Δεν είμαστε τα μόνιμα ενάρετα θύματα της ιστορίας. Δεν είμαστε έτοιμοι να υπομένουμε για πάντα το κακό, αλλά ποτέ να μην το διαπράττουμε. Αυτή η ψεύτικη αθωότητα, που διαπερνά τη σύγχρονη εβραϊκή ζωή, μεταμφιέζει την κυριαρχία ως αυτοάμυνα».

Με παρόμοια (αυτο)κριτικό πνεύμα, πενήντα ερευνητές του Ολοκαυτώματος και της γενοκτονίας κάλεσαν πέρυσι τον πρόεδρο του Yad Vashem (το παγκόσμιο ίδρυμα μνήμης για το Ολοκαύτωμα) να «καταδικάσει τον δημόσιο λόγο που ζητεί την εξόντωση και τη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας στη Γάζα» (Haaretz, 10/1/24). Οι ερευνητές αναφέρονται σε δηλώσεις Ισραηλινών αξιωματούχων, οι οποίες διαπερνώνται από γενοκτονική ρητορική («είναι ένα ολόκληρο έθνος εκεί έξω που είναι υπεύθυνο» [Χέρτζογκ, Πρόεδρος της Δημοκρατίας, 14/10/23], «πρέπει να ρίξουμε μια πυρηνική βόμβα στη Γάζα» [Ελιάκου, υπουργός Κληρονομιάς, 5/11/23], «οχι ημίμετρα, πλήρης εξολόθρευση» [Σμότριν, υπουργός Οικονομικών, 30/4/24]). Ένας από τους πενήντα υπογράφοντες, ο καθηγητής στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ Αμιος Γκόλντμπεργκ, είναι κατηγορηματικός: μπορεί να μη συμβαίνει Ολοκαύτωμα στη Γάζα, αλλά, «ναι, το Ισραήλ διαπράττει γενοκτονία» (Le Monde, 29/10/24). Αυτή η θαρραλέα κριτική στάση είναι η στάση που τιμά αυθεντικά το Ολοκαύτωμα.

Καλό Πάσχα!

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. www.htsoukas.com



Μωσαϊκό στη βασιλική του Αγίου Μάρκου στη Βενετία, που απεικονίζει την Ανάσταση. Η αντίληψη για την ανάσταση των σωμάτων και την επανασύνδεση ψυχής και σώματος προξένησε ένταση στον ελληνορωμαϊκό κόσμο τον 1ο μ.Χ. αιώνα.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Veritas



Ο πρόεδρος Τραμπ έχει πολ- λούς λόγους να φιμώσει τον επιστημονικό λόγο. Δεν έχει ξεχάσει ότι ο λόγος για τον οποίο δεν εξελέγη για δεύ- τερη συνεχή τετραετία στην Προεδρία των ΗΠΑ ήταν η σύγκρουσή του με το ιατρικό κατεστημένο εν μέσω πανδημίας και εκστρατείας εμβολιασμού κατά του COVID-19. Η τοποθέτηση του πρώην βουλευτή των Δημοκρατικών και γνωστού ακτιβιστή κατά των εμβολίων Ρόμπερτ Κένεντι Τζούνιορ ήταν η κήρυξη του πολέμου του κατά της επιστήμης. Η πρώτητη στην ουσία μεγάλη μάχη που πραγ- ματικό πολέμου του Τραμπ δίνεται αυτή τη στιγμή εναντίον του Harvard και όσων το πανεπιστήμιο αυτό εκπροσωπεί, τους θεσμούς της επιστημονικής και μόνο αλή- θειας (veritas).

Ο Τραμπ μέμφεται την αλήθεια αυτή, καθώς η προτεσταντική του ηθική στηρί- ζεται στην πίστη (fides) και φυσικά θεωρεί όλες τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονο- μικές επιστημές που θεραπεύονται από τα μεγάλα πανεπιστήμια κάτι σαν νεοπα- γανισμό. Η βιαιότητα με την οποία επιτί- θεται κατά του Χάρβαρντ δεν διαφέρει από τη βιαιότητα με την οποία ένας άλλος αυτοκράτορας, ο Ιουστινιανός, έκλεισε την Ακαδημία του Πλάτωνα, το 529 μ.Χ.,

απαγορεύοντας σε όλους τους «εθνικούς», τους μη χριστιανούς διδασκάλους, να δι- δάσκουν. Σύμφωνα με τον Αγαθία, που διηγείται το τέλος της Ακαδημίας, τα ενα- πομεινάντα μέλη της, μεταξύ των οποίων και ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Σιμπλικός, αναζητήσαν προστασία στην αυλή του Χοσρόη Α΄ στην Περσία. Μαζί τους μετέ- φεραν παπύρους λογοτεχνικών, φιλοσο- φικών και επιστημονικών έργων.

Για τον Τραμπ, ο νεοπαγανιστικός χα- ρακτήρας των αμερικανικών πανεπιστη- μίων είναι εμφανής στην ανάπτυξη, προ- ώθηση και γignάντωση του δικαιωματισμού (woke culture). Η θρησκευτική μισαλλο- δοξία του Τραμπ τού υπαγορεύει ότι τα κινήματα υπέρ των μειονοτήτων, Αφρο- αμερικανών, γυναικών, ΛΟΑΤΚΙ και άλλων οδηγούν τη χώρα στην ηθική παρακμή. Σε αυτή την παρακμή άλλωστε οφείλεται το γεγονός ότι η Αμερική δεν είναι πλέον «μεγάλη». Το ίδιο το κίνημα MAGA του Τραμπ είναι από μόνο του μια πολεμική ιαχή κατά του επιστημονικού λόγου και της εμπειρικής επιστημονικής αλήθειας. Η μέχρι τώρα πορεία του Αμερικανού προ- έδρου επιτρέπει να κατανοήσουμε τον τρόπο σκέψης και λειτουργίας της διακυ- βέρνησης Τραμπ. Η κατανομή της εξουσίας εντός του στρατοπέδου Τραμπ και οι δια- δικασίες λήψης των αποφάσεων για όλα

ανεξαιρέτως τα θέματα προσιδιάζουν σε προτεσταντική θρησκευτική σέκτα και όχι σε πολιτική κυβέρνηση. Ο Τραμπ είναι τυφλωμένος από το μεγαλείο της αποστολής του, να κάνει δηλαδή την Αμερική ξανά μεγάλη (MAGA). Δεν έχει καμία αμφιβολία για το προσωπικό του χάρισμα και δεν αποκλείεται να πιστεύουν, ο ίδιος και οι οπαδοί του, ότι είναι ένα είδος εκλεκτού που επιλέχθηκε για να οδηγήσει τον λαό του σε μια νέα Ερρουσαλήμ.

Ο Τραμπ δεν στηρίζεται σε ικανούς πο- λιτικούς και γνώστες των θεμάτων των χαρτοφυλακίων τους, αλλά σε πιστούς σε αυτόν και στο όραμά του για τη μεγάλη ηθική αναγέννηση των ΗΠΑ, μια αναγέ- ννηση που θα επιτρέπει την επιστροφή στην Αμερική των αξιών της λευκής προ- τεσταντικής αγγλοσαξονικής μειονότητας (WASP).

Αυτή η Αμερική, όμως, τελείωσε με την πολιτισμική επανάσταση των δεκαετιών του 1960 και 1970. Αυτή η θρησκοκλίπητ Αμερική δεν πέρασε ποτέ από τα έδρανα και τις έδρες των μεγάλων πανεπιστημίων που πρωτοστάτησαν στις εξεγέρσεις της πολιτισμικής επανάστασης, όπως του Μπέρκλεϊ στην Καλιφόρνια κατά τη δε- καετία του 1960. Τα γεγονότα στο Μπέρκλεϊ αποτέλεσαν μέρος του ευρύτερου κινή- ματος για την ελευθερία του λόγου (Free

Speech Movement), του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα (Civil Rights Move- ment) και των αντιπολεμικών διαδηλώσεων να χρησιμοποiei όλα τα μέσα του Προέδρου των ΗΠΑ για την υλοποίηση του προσω- πικού του οράματος. Η άγνοια όμως της διαχειριστικής επιστήμης και η αλόγιστη χρήση μέσων χωρίς συνείδηση των κοι- νωνικών και οικονομικών επιπτώσεων απειλούν όχι μόνο τις ΗΠΑ αλλά και τον ίδιο τον Τραμπ και τη σέκτα του. Ο αμε- ρικανικός λαός είναι διχασμένος και ευά- λωτος. Μόνο ενέργειες όπως η δωρεάν πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία και η κοινωνική ασφάλιση για το σύνολο του πληθυσμού, κάτι που ισχύει στην Ευρω- παϊκή Ένωση, θα εξασφάλιζαν μια σταθερή λαϊκή πρόοδο.

Τι περιθώριο αντίδρασης έχουν όμως τα πανεπιστήμια; Οι ενέργειες του Τραμπ και της σέκτας του στηρίζονται στην ωμή

και παράτυπη χρήση της κυβερνητικής ισχύος του Λευκού Οίκου. Η «μεταφυσική» εκλογή του Τραμπ τού δίνει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί όλα τα μέσα του Προέδρου των ΗΠΑ για την υλοποίηση του προσω- πικού του οράματος. Η άγνοια όμως της διαχειριστικής επιστήμης και η αλόγιστη χρήση μέσων χωρίς συνείδηση των κοι- νωνικών και οικονομικών επιπτώσεων απειλούν όχι μόνο τις ΗΠΑ αλλά και τον ίδιο τον Τραμπ και τη σέκτα του. Ο αμε- ρικανικός λαός είναι διχασμένος και ευά- λωτος. Μόνο ενέργειες όπως η δωρεάν πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία και η κοινωνική ασφάλιση για το σύνολο του πληθυσμού, κάτι που ισχύει στην Ευρω- παϊκή Ένωση, θα εξασφάλιζαν μια σταθερή λαϊκή πρόοδο.

Ωστόσο, ο Τραμπ θεωρεί ότι η ανώτατη παιδεία διαφθείρει τα ήθη και ότι κοινωνική ασφάλιση πρέπει να έχουν μόνο όσοι το αξίζουν, δηλαδή οι πλούσιοι, σύμφωνα με την ανάλυση της σχέσης ανάμεσα στον καπιταλισμό και την προτεσταντική ηθική του Βέμπερ. Η αλόγιστη χρήση κάθε μορ- φής βίας οδηγεί σχεδόν πάντα σε ολοκλη- ρωτισμό ή εμφύλιο.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πο- λιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπι- στημίου Κύπρου.

Λαμπρατζιά: Μεταξύ εθίμου και ανομίας

Το φαινόμενο έχει πάρει νέες διαστάσεις τα τελευταία 10 χρόνια απασχολώντας κυβέρνηση, Βουλή και Αστυνομία



Μια εβδομάδα πριν από το Πάσχα, το υπουργείο Δικαιοσύνης κατέθεσε εκ νέου αναθεωρημένο νομοσχέδιο με τη μορφή του κατεπείγοντος, σε μια προσπάθεια να νομοθετηθεί το έθιμο και να μπουν όρια. Ωστόσο, δεν υπήρξε η απαιτούμενη συναίνεση από τους βουλευτές και την Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων.

«Κλέφτες και αστυνομίοι»

Στην ερώτησή μας, για το πώς ερμηνεύεται η μεγάλη συμμετοχή των νεαρών, ο κ. Περιστιάνης επισημαίνει ότι το φαινόμενο έχει πάρει νέες διαστάσεις τα τελευταία 10-20 χρόνια.

Ίσως, επειδή αρκετές από τις ασχολίες των νεαρών έχουν εκλείψει, η λαμπρατζιά αποτελεί έναν από τους λίγους τρόπους που έχουν απομείνει στους νέους για να συγκεντρώνονται και να βιώνουν ένα είδος «περιπέτειας». Επιπλέον, η εμπλοκή της Αστυνομίας, αν και καθήκον της, συμβάλλει στη φούντωση του εθίμου, γιατί οι νεαροί ανακαλύπτουν νέες πτυχές της όλης «περιπέτειας». Όπως εξηγεί ο κ. Περιστιάνης, πέραν από την παραδοσιακή αντιπαράθεση των ενοριών για το ποιος θα φτιάξει τη μεγαλύτερη λαμπρατζιά, στο «παιχνίδι» προστίθεται ένα επιπλέον στοιχείο, η Αστυνομία.

Όπως εξηγεί, το φαινόμενο θυμίζει το παιχνίδι «κλέφτες και αστυνομίοι», μόνο που σήμερα έχει μετατραπεί σε πραγματικό παιχνίδι, με την ύπαρξη αλβανικών αστυνομικών. Οι νεαροί υποδύονται τον ρόλο των κλεφτών, των λαστών ή των ταραξίων αναλόγως το πώς βλέπει ο καθένας τον εαυτό του, παρ' όλα αυτά, στο δικό τους μυαλό μετατρέπονται σε «ήρωες», οι οποίοι, εάν καταφέρουν να υποσκάψουν ή να εξευτελίσουν την επιβολή της εξουσίας, νιώθουν πως έχουν πετύχει κάτι σημαντικό. Όσο καλύτερα βοηθά η κοινωνία τα άτομα να αναπτύξουν αυτοέλεγχο, τόσο περισσότερο μειώνονται τα φαινόμενα εξωτερικεύσης των αντιδράσεών τους, ωστόσο, αν η κοινωνία δεν τα καταφέρει, θα πρέπει να οργανώσει εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης και εκτόνωσης, όπως υπαίθριοι διαγωνισμοί ή αθλητικές δραστηριότητες. Παράλληλα, ο κ. Περιστιάνης παρομοιάζει το φαινόμενο με όσα παρατηρούνται και στα γήπεδα αποκαλώντας τα «συγγενικά φαινόμενα» που μπορούν να εξηγηθούν με παρόμοιες λογικές. Εκεί, πολλοί δεν πάνε μόνο για το ποδόσφαιρο, αλλά και για την αντιπαράθεση είτε με αντιπαλούς οπαδούς είτε με την Αστυνομία.

Αν και η Βουλή ανέστειλε τουλάχιστον για φέτος τη συζήτηση για τη ρύθμιση του εθίμου, σε περίπτωση που εφαρμοστεί ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο με πιο αυστηρούς περιορισμούς, ίσως δούμε και περισσότερα έκτροπα. Αυτό τουλάχιστον εκτιμά ο κ. Περιστιάνης, συμπληρώνοντας ότι σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά και σε κάποιες άλλες όχι. Έδωσε δε το παράδειγμα ότι, «αν η φωτιά θα φέρει το θάνατο στη 1:00 το πρωί, οι περισσότεροι νεαροί ίσως επιλέξουν εκείνη την ώρα για να φτάσουν στο σημείο», σε μια προσπάθεια να επεκτείνουν το καθαρισμένο ωράριο, παίζοντας ένα «παιχνίδι» με τους αστυνομικούς με επιδίωξη να «σπάσουν» τους περιορισμούς.

Του **ΕΚΤΟΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Είναι η λαμπρατζιά το μέσο για να έρθουν οι νέοι κοντά και να κοινωνικοποιηθούν ή μία διαφορετική μορφή ανομίας που ενέχει κινδύνους και οδηγεί σε φαινόμενα βίας; Οι απόψεις διίστανται και αυτός φέρεται να είναι ο λόγος που για ακόμα μία φορά έπεσαν στο κενό οι προσπάθειες νομοθετικής ρύθμισης του εθίμου της λαμπρατζιάς. Μία βόλτα στις γειτονιές της Λευκωσίας στέλνει το μήνυμα πως η λαμπρατζιά ως έθιμο έχει τους δικούς του κανόνες, την ιεραρχία του και φυσικά τα πλαίσιά του. Η «Κ» συνομίλησε με νεαρούς που οργανώνουν για χρόνια λαμπρατζιές, προκειμένου να δει από κοντά πώς οργανώνονται και ποια είναι η δική τους θέση. «Από την ηλικία των 12 συμμετέχω κάθε χρόνο στη λαμπρατζιά» είπε στην «Κ» ο 23χρονος Στέφανος, εξηγώντας πως για τους ίδιους το έθιμο έχει και τους ηθικούς κώδικες. «Δεν κλέβουμε ξύλα από άλλους» τονίζει, παρότι όπως λέει ο ανταγωνισμός μεταξύ των ενοριών για τη μεγαλύτερη φωτιά είναι έντονος. Μάλιστα, όπως εξηγεί δεν ήταν λίγες οι φορές που χρειάστηκε να διανυκτερεύσουν στο σημείο για να φυλάξουν από πιθανούς κλέφτες τα ξύλα που με κόπο συγκεντρώσαν.

Για τον ανταγωνισμό της μεγαλύτερης λαμπρατζιάς μίλησε στην «Κ» και ο 23χρονος Θάνος που βρίσκεται σε άλλη περιοχή της πρωτεύουσας. Ο Θάνος εξηγεί τη διαδικασία συλλογής ξύλων, την προσπάθεια να μην κλαπούν από άλλες ενορίες αλλά και την αδρεναλίνη που διακατέχει τους διοργανωτές τη νύχτα της λαμπρατζιάς. «Ίκανοποιείται με το αποτέλεσμα, καθώς όσο πιο μεγάλη γίνει η λαμπρατζιά, τόσο πιο περήφανος νιώθεις» λέει χαρακτηριστικά, εξηγώντας πως η διαδικασία είναι η αφορμή για να δημιουργηθούν νέες ισχυρές φιλίες, αλλά και το ότι αυτό το έθιμο είναι για τους ίδιους ένας τρόπος ανεξαρτητοποίησης. Το μεγάλο ερώτημα που τίθεται σε αυτές τις περιπτώσεις είναι ποιος ακριβώς είναι ο ρόλος της Αστυνομίας. Ο Θάνος παραδέχεται πως είναι αναγκαία η παρουσία της, καθώς πολλές φορές μπορεί να ξεφύγουν καταστάσεις, όταν εμπλέκονται νεαροί που δεν υπολογίζουν το μέγεθος της φωτιάς, ενώ ο Στέφανος υποστηρίζει πως πολλές φορές η Αστυνομία είναι απύσχα.

«Κάνκε» το νομοσχέδιο

Η αλήθεια είναι πως το τελευταίο διάστημα παρουσιάζονται σοβαρές μορφές βανδαλισμοί, εμπρησμοί ακόμη και επιθέσεις στην Αστυνομία που εγείρουν ερωτήματα και ενισχύουν τις ανησυχίες. Μόνο πέρυσι, η Πυροσβεστική ανταποκρίθηκε σε 120 περιστατικά που σχετίζονται με τις λαμπρατζιές. Και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ανοίγει εκ νέου η συζήτηση για το πόσο επικίνδυνο είναι το έθιμο. Σε αυτό το πλαίσιο μία εβδομάδα πριν από το Πάσχα,

το υπουργείο Δικαιοσύνης κατέθεσε εκ νέου αναθεωρημένο νομοσχέδιο με τη μορφή του κατεπείγοντος, σε μια προσπάθεια να νομοθετηθεί το έθιμο και να μπουν όρια. Προνοούσε ότι η ευθύνη για τη διοργάνωση των λαμπρατζιών θα μεταβιβαζόταν στις τοπικές Αρχές, στο πλαίσιο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων τους, ή θα μπορούσε να διοργανωθεί και από μέλη της Ενοριακής Επιτροπής κατόπιν σχετικής άδειας. Μάλιστα, έβαζε και χρονοδιάγραμμα, σύμφωνα με το οποίο το άναμμα της φωτιάς προβλεπόταν να γίνεται μεταξύ 23:00 το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου μέχρι τη μία το πρωί της Κυριακής του Πάσχα, με την προετοιμασία να αρχίζει από τη Μεγάλη Τετάρτη μέχρι και το Μεγάλο Σάββατο στις 16:00. Παρ' όλα αυτά, δεν υπήρξε η απαιτούμενη συναίνεση από τους βουλευτές, και την Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, λόγω των διαφορών και του περιορισμένου χρόνου που απέμενε μέχρι το Πάσχα.

«Έκφραση συνειδητής παρέμβασης»

Το κατά πόσο η λαμπρατζιά είναι έθιμο, αν πρόκειται για μία

σύγχρονης μορφής εκτόνωση ή βαρβαρότητα, συζητήσαμε με τον κοινωνιολόγο και ακαδημαϊκό Νίκο Περιστιάνη.

Σύμφωνα με τον κ. Περιστιάνη, είναι ένα έθιμο που μετασχηματίζεται, αποκτώντας νέες όψεις, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κάθε εποχής. Κάθε γενιά βρίσκει μέσα από ένα παραδοσιακό έθιμο νέους τρόπους έκφρασης. Δεν είχε βεβαίως πάντα την ίδια μορφή και έκφραση. Αντιθέτως, έχει αλλάξει δραματικά σε σύγκριση με το πώς ήταν στο παρελθόν. Όπως αναφέρει ο κ. Περιστιάνης, η λαμπρατζιά αποτελούσε μια μορφή έκφρασης της κοινότητας και των λατρείων της.

Σήμερα, αρκετοί από τους θρησκευόμενους καταδικάζουν όσα συμβαίνουν έξω από την εκκλησία, θεωρώντας πως η συμπεριφορά των «εκτός» είναι περισσότερο παγανιστική και όχι θρησκευτική. «Θα έλεγα ότι μια αρκετά επικρατούσα άποψη είναι εκείνη που καταδικάζει πλήρως τα όσα συμβαίνουν με τις λαμπρατζιές, θεωρείται μια βάρβαρη και πρωτόγονη συμπεριφορά η οποία θα έπρεπε να εξαλειφθεί με το πέρασμα του χρόνου», δηλώνει χαρακτηριστικά στην «Κ». «Για να κατανοήσουμε

το φαινόμενο», όπως ανέφερε, «θα πρέπει να το δεχτούμε ως κάτι που δεν λειτουργεί βάσει της λογικής». Αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης που αντιδρά ακριβώς στη λογική, είναι έκφραση συναισθημάτων που υπερβαίνουν το λογικό πλαίσιο. Το ίδιο το φαινόμενο έχει να κάνει «με τα ένστικτα, τα πάθη και τις αξίες που δεν είναι οι κυρίαρχες της κοινωνίας».

Ο Νίκος Περιστιάνης, εξηγώντας τις διαστάσεις που λαμβάνει το έθιμο της λαμπρατζιάς σήμερα, αναφέρει πως «είναι περισσότερο μια έκφραση συνειδητής παρέμβασης, όχι όμως με την έννοια της οργανωμένης κοινωνικής διαμαρτυρίας».

Δεν πρόκειται για πολιτικοποιημένη δράση», εξηγεί. Αντίθετα, όπως υποστηρίζει, αυτό που εκφράζεται μέσα από τις λαμπρατζιές είναι πιο κοντά σε μια γενικευμένη κοινωνική δυσφορία. Ο ίδιος αναφέρει ότι ιδιαίτερα οι νεαροί νιώθουν πως βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, παραμελημένοι, χωρίς πραγματικό ενδιαφέρον από την κοινωνία. «Αντιμετωπίζουν αβεβαιότητα για το μέλλον. Αυτή η ανασφάλεια γεννά έντονα συναισθήματα που χρειάζονται διέξοδο, καταλήγει.

Λόγω των σόσιαλ ο ανταγωνισμός είναι παγκύπριος

Του **ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Στην κυπριακή ντοπολαλιά η λέξη «λαμπρατζιά» σημαίνει μεγάλη και ισχυρή φωτιά και παραπέμπει στη Λαμπρή, που σύμφωνα με την ελληννορθόδοξη χριστιανική παράδοση είναι η λαμπρότερη μέρα του χρόνου. Πρόκειται αναμφίβολα για το δημοφιλέστερο πασχαλινό έθιμο ανάμεσα στους νέους της Κύπρου και για έναν άτυπο, εφηβικού τύπου, ανταγωνισμό ανάμεσα στις γειτονιές και τις συνοικίες για το στήσιμο της μεγαλύτερης φωτιάς. Σύμφωνα με το έθιμο, το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, είθισται νεαροί άντρες της κάθε ενορίας να μεταφέρουν στον περίβολο της εκκλησίας τους κορμούς δέντρων, ξύλα, κλαδιά και σανίδια με σκοπό να δημιουργήσουν το βράδυ τη λαμπρατζιά τους. Η προετοιμασία, ωστόσο, όπως μας είπαν νεαροί με τους οποίους συνομιλήσαμε το απόγευμα της Μεγάλης Τετάρτης σε συνοικία της Λακατάμιας, αρχίζει μήνες πριν. Το τελευταίο δεκαπενθήμερο και

Σε συνοικία της Λακατάμιας νέοι ξημεροβραδιάζονται και βγάζουν εναλλάξ σκοπιά πλησίον της λαμπρατζιάς τους, σε αυτοσχέδια καλύβα.

όσο πλησιάζουν οι μέρες για το Μεγάλο Σάββατο, οι νεαροί αυτοί φύλακες της λαμπρατζιάς ξημεροβραδιάζονται σε πρόχειρη καλύβα που στήνουν στο σημείο και βγάζουν εναλλάξ σκοπιά για να προσέχουν τα ξύλα και την περιοχή τους.

«Η διαδικασία ξεκινά δύο με τρεις μήνες πριν, ενώ τον τελευταίο μήνα πάμε σίγουρα πολύ πιο δυναμικά και συμμετέχουν περισσότερα άτομα. Τα ξύλα τα μαζεύουμε από διάφορα σημεία. Εξαρτάται τι θέλουμε να τα κάνουμε. Τα παλιόξυλα τα χρησιμοποιούμε για να ζεσταινόμαστε με τις βαρέλες τα βρά-



δια που κοιμόμαστε εδώ και τα καλά τα ξύλα τα φυλάμε για τη λαμπρατζιά», μας λέει ο Μιχάλης, 17 ετών.

«Πλέον λόγω των σόσιαλ ο ανταγωνισμός είναι παγκύπριος. Μέσω instagram και tiktok βλέπουμε και λεμεσό τι γίνεται, για παράδειγμα», συμπληρώνει ο Μιχάλης ο οποίος τονίζει ότι «στο σημείο βρίσκεται πάντοτε ένα άτομο από την ομάδα 24 ώρες το 24ωρο». Καθώς στη συνέχεια αρχίζουμε να συνομιλούμε με τον 18χρονο Πέτρο, μια ομάδα μικρότερων αγοριών της γειτονιάς, γυμνασιόπαιδα περίπου στις ηλικίες, καταφθάνουν στο σημείο με ενθουσιασμό –τρέχοντας κυριολεκτικά– και αποθέτουν στο σημείο ποσότητες ξυλείας από μεγάλο καλάθο σκουπιδιών που κρατούν.

Είμαστε καμιά ογδονταριά άτομα, σημειώνει ο Πέτρος, με τις ηλικίες να κυμαίνονται από 14 μέχρι 25 περίπου ετών. «Μας βοηθούν κι αρκετοί μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι της γειτονιάς που έρ-

χονται συνεχώς και φέρνουν παλιόξυλα». Στη λαμπρατζιά πάντως δεν χωρίζονται σε ομάδες ποδοσφαιρικές, τονίζουν. «Μπορεί εγώ να είμαι με φανέλα του ΑΠΟΕΛ και ο φίλος μου με φανέλα της Ομόνοιας. Δεν θα τσακωθούμε» επισημαίνει ο Πέτρος, ο οποίος συμπληρώνει ότι κάποια στιγμή θα μπουέ και εντός της εκκλησίας να προσκυνήσουν αλλά μέχρι εκεί.

Από την πλευρά του, ο 20χρονος Ανδρέας, αφού μας αποκαλύπτει ότι τις τελευταίες εβδομάδες μπαίνει σπίτι του μόνο για να κάνει μπάνιο, μας λέει ότι ο δήμος κάποτε τους πειράζει και έρχεται και τους παίρνει τα ξύλα αλλά αυτό είναι άδικο, θεωρεί, καθώς τα μικρά παιδιά αλλά και οι μεγάλοι απολαμβάνουν πολύ το θέαμα της μεγάλης φωτιάς το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου. Τα καλά τα ξύλα τα βγάζουμε το Σάββατο για να μην μας τα πειράξουν. Αν έρθουν από άλλη γειτονιά να μας τα κλέψουν ή να μας τα κάψουν, θα υπάρξουν επιπτώσεις, καταλήγει γελώντας ο Ανδρέας.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Υγεία & Wellbeing



- Η τέλεια πρωινή ρουτίνα σε 8 βήματα
- Πόσο απαραίτητο είναι τελικά το μαγνήσιο;
- Μπορείτε να μειώσετε τη χοληστερόλη χωρίς φάρμακο;

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ
HealthAid[®]
Συμπληρώνει την καλή ζωή.

Την Κυριακή 27 Απριλίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η κατοχύρωση και οι άλλοι

Τα μηνύματα προς την Τουρκία και, δευτερευόντως, προς Αλβανία και Λιβύη μέσω του Θαλάσσιου Χωροταξικού

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Η ανακοίνωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) με τρόπο εσπευσμένο και πριν από το Πάσχα αποκαλύπτει κατ’ αρχάς τη σπουδή που υπήρχε εκ μέρους της κυβέρνησης προκειμένου να προληφθεί η προαναγγελθείσα ανάλογη κίνηση από την Τουρκία. Αν και για την Αγκυρα η συγκεκριμένη στάση είναι κατά κύριο λόγο επικοινωνιακού χαρακτήρα, για την Αθήνα ο ΘΧΣ ήταν μια ανοιχτή εκκρεμότητα, καθώς είχε οδηγήσει ήδη μία φορά σε καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, μάλιστα για ένα ζήτημα που δεν συνδέεται άμεσα με την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων. Η κατάθεση του ΘΧΣ, όταν ολοκληρωθεί και σε επίπεδο Κομισιόν, αποτελεί –επί της ουσίας– για την Ελλάδα μια αργοπορημένη αλλά απαραίτητη εμπλοκή στο «παιχνίδι των χαρτών», το οποίο η Αγκυρα πρώτη εγκαινίασε και επιτάχυνε τα τελευταία 7-8 χρόνια, με τις διαδοχικές καταθέσεις συντεταγμένων «δυννητικών εξωτερικών ορίων» της τουρκικής υφαλοκρηπίδας.

Εντυπώσεις και ουσία

Στο υπουργείο Εξωτερικών υπήρχε η αντίληψη ότι η Αθήνα κινδύνευε να χάσει το παιχνίδι δημιουργώντας σχέσεων στο οποίο έχει αποδωθεί η Τουρκία, παρουσιάζοντας χάρτες με υποτιθέμενες «γραμμές δικαιωμάτων» της.

Στο υπουργείο Εξωτερικών υπήρχε, παρά τα σκαμπανεβάσματα διαθέσεων και πρακτικών, εδραία η αντίληψη ότι η Αθήνα κινδυνεύει να χάσει το διεθνές παιχνίδι δημοσίων σχέσεων στο οποίο έχει αποδωθεί η Αγκυρα παρουσιάζοντας χάρτες με υποτιθέμενες «γραμμές δικαιωμάτων» της Τουρκίας, είτε επρόκειτο για τις επιστολές στον ΟΗΕ είτε για το τουρκολιβυκό μνημόνιο και, βεβαίως, το επιστέγασμα όλων, το ιδεολόγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας». Ένας χάρτης που έχει κατατεθεί και γίνει επίσημα αποδεκτός στο σώμα του τυπολογικού και νομολογικού δαιδάλου της Ε.Ε. αποτελεί πάντα ένα επίσημο έγγραφο στο οποίο η Αθήνα θα μπορεί να ανατρέξει όταν προκύψει η ανάγκη.

Επιπλέον, η ύπαρξη ενός χάρτη ο οποίος περιλαμβάνει αφενός τα απώτατα δυνητικά όρια των ελληνικών θαλασσιών ζωνών, αλλά και τις ιστορικές αποδείξεις των συμβιβασμών στους οποίους προχώρησε η χώρα με άλλους γείτονες (ελληνοϊταλικές συμφωνίες του 1977 και 2020 και τμηματική με την Αίγυπτο του 2020), αποτελεί

μηνύμα το οποίο απευθύνεται και στις υπόλοιπες δύο χώρες με τις οποίες η Αθήνα έχει εκκρεμότητες οριοθέτησης, τη Λιβύη και, κατά κύριο λόγο, την Αλβανία, που σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται στο πλέον προχωρημένο στάδιο προόδου για την ένταξη της στην Ε.Ε.

Νομικό πλαίσιο

Για την Αθήνα, εκείνο που αναμένεται να γίνει πιο απαιτητικό, καθώς θα χρειαστεί η συνεργασία και η δουλειά πολλών

υπουργείων και φορέων, είναι να προετοιμαστούν οι νόμοι που θα περιγράφουν με λεπτομέρεια ποιες ακριβώς οικονομικές και άλλες δραστηριότητες μπορούν να εκτελεστούν εντός των τεσσάρων χωρικών ενότητων που οριοθετήθηκαν στο Αιγαίο, στο Ιόνιο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Όπως τονίζουν επισταμένως όλες οι αρμόδιες πηγές, η χωροθέτηση θαλασσιών πάρκων είναι μια απολύτως διακριτή διαδικασία, η οποία δεν συνδέεται με όλα όσα ανακοινώθηκαν τη Με-

γάλη Τετάρτη από τα υπουργεία Εξωτερικών και Περιβάλλοντος.

Η ανακοίνωση του ΘΧΣ καταγράφηκε μετά μια περίοδο κατά την οποία η κυβέρνηση με διάφορους τρόπους κρατούσε πολύ ψηλά τη συζήτηση για την επανεκκίνηση των ερευνών για την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας - Κύπρου (Great Sea Interconnector - GSI). Υστερα από μια σειρά εντατικών επαφών σε διάφορα επίπεδα, η Αθήνα φαίνεται να καταλήγει ότι ο μόνος τρόπος υλοποίησής του συγκεκριμένου έργου είναι η



Πλοίο του Πολεμικού Ναυτικού που συμμετείχε στις ασκήσεις «Αιγιάλος» και «Αιλιάψ», που διεξήχθησαν στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή κεντρικού, βορειοανατολικού Αιγαίου, καθώς και νότια της Πελοποννήσου. Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, παρότι αποτελεί ευρωπαϊκή υποχρέωση της χώρας, συνιστά και ένα νομικό ανάχωμα σε διεκδικήσεις τρίτων.

επανασχεδίαση της χάραξης, ενώ ουκ ολίγοι ειδικοί κρίνουν ότι η συγκεκριμένη ευκαιρία έχει ήδη περάσει. Σε κάθε περίπτωση, για την κυβέρνηση το οικονομικό κόστος είναι δευτερεύουσας σημασίας σε σύγκριση με το γεωπολιτικό. Αυτή η θέση έχει καταστεί σαφής προς όλους τους ενδιαφερομένους, εντός και εκτός Ελλάδος. Στο κυβερνητικό στρατόπεδο πληθαίνουν οι φωνές όσων ζητούν ακόμα και αναστολή του έργου μέχρι να ξεκαθαριστεί αν υπάρχει λύση στον γεωπολιτικό γόρδιο δεσμό. Σε κάθε περίπτωση, ο πρωθυπουργός έχει στο συρτάρι του και ένα πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο που έχει προετοιμαστεί από τα αρμόδια Επιτελεία στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας, σε περίπτωση που αποφασιστεί η άμεση επιστροφή του ερευνητικού πλοίου στα ανατολικά της Κάσου.

Η Ουάσιγκτον

Ο φόβος του απρόβλεπτου είναι εκείνος που έχει οδηγήσει συνολικά την κυβέρνηση σε μια προσπάθεια να αποκτήσει νέους και σταθερούς διαύλους με τις ΗΠΑ. Η συνέντευξη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη σε μία από τις επικοινωνιακές «ναυαρχίδες» του κύματος υποστήριξης του Ντόναλντ Τραμπ εντός των ΗΠΑ αποτελεί μια ενδεικτική επιλογή προς την κατεύθυνση της «ορατότητας» στο περιβάλλον του Αμερικανού προέδρου. Υπενθυμίζεται ότι λίγο μετά την ανάδειξη του κ. Τραμπ η ελληνική κυβέρνηση προσέλαβε εταιρεία που θα κάνει για λογαριασμό της Αθήνας lobbying στο προεδρικό περιβάλλον.

Το παζλ πρωτοβουλιών ενίσχυσης της ελληνικής παρουσίας στις ΗΠΑ πλαισιώνεται και από επικείμενες αλλαγές στα δύο βασικά διπλωματικά πόστα, την πρεσβεία στην Ουάσιγκτον και τη μόνιμη αντιπροσωπεία στον ΟΗΕ, όπου η Ελλάδα μέχρι και το τέλος του 2026 έχει θέση μη μόνιμου μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Υπάρχουν σκέψεις για την πλήρωση αυτών των θέσεων, που έχουν αποκτήσει εξώχωρο πολιτικό περιεχόμενο και χαρακτήρα λόγω, βεβαίως, της ιδιόμορφης κατάστασης που επικρατεί αυτή τη στιγμή στις ΗΠΑ, με βασικότερο κριτήριο την εμπειρία και τη δυνατότητα ελιγμών.

Σχέδιο αντίδρασης

Ο πρωθυπουργός έχει στο συρτάρι του και ένα πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο του υπουργείου Εθνικής Αμυνας, σε περίπτωση που αποφασιστεί η άμεση επιστροφή του ερευνητικού πλοίου στα ανατολικά της Κάσου.

Απαντούν με επισήμοποίηση της «Γαλάζιας Πατρίδας»

Τις μαξιμαλιστικές θέσεις της επιχειρεί να αποτυπώσει η Αγκυρα επισπεύδοντας το δικό της χωροταξικό

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΗ**

Μπορεί η ανακοίνωση του υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας για τα βήματα της Ελλάδας για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό να θεωρήθηκε ψυχραίμη, παρά την απόρριψη των ελληνικών θέσεων, και να ερμηνεύθηκε ότι αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο για συνεργασίες με την Αθήνα στο Αιγαίο, όμως η σκληρή απάντηση της Αγκυρας έρχεται με τη διαδρομή του πιθανού επίσημου χάρτη των σχεδίων της Τουρκίας για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό. Στα σχέδια που ανακοίνωσε η Αθήνα και κοινοποιεί στην Ε.Ε., ήρθε τώρα η απάντηση της Τουρκίας με την επισήμοποίησή της του χάρτη της «Γαλάζιας Πατρίδας», mas αναφέρουν οι τουρκικές πηγές. Πλέον, το σημείο εκκίνησης για οποιαδήποτε διαβούλευση είναι η «Γαλάζια Πατρίδα» και όχι οι παλαιότερες –πιο μετριασθείς– θέσεις της Αγκυρας.

Συνομιλητές μας που έχουν μεγάλη εμπειρία στα ζητήματα των ελληνοτουρκικών διαφορών στο Αιγαίο υπογραμμίζουν στην «Κ» πως η Αγκυρα μέχρι και την περασμένη εβδομάδα είχε δημοσιοποιήσει την επίσημη θέση της για την υφαλοκρηπίδα της στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά όχι για

το Αιγαίο. Από τη στιγμή που θα δημοσιοποιήσει τον επίσημο χάρτη Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού της, που θα περιλαμβάνει το μισό Αιγαίο, θα ορίζει τη βάση των εξωτερικών ορίων των τουρκικών θέσεων για την υφαλοκρηπίδα της.

Το υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας απέρριψε τις θέσεις της Ελλάδας και διεμήνυσε ότι «ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός που έχει ετοιμάσει η Τουρκία διαβιβάζεται στην UNESCO και στα αρμόδια όργανα των Ηνωμένων Εθνών». Αυτός ο χάρτης της Τουρκίας δημοσιοποιήθηκε από το κρατικό πρακτορείο «Ανατολή» και έχει σχεδιαστεί στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών για τη Θάλασσα και το Ναυτικό Δίκαιο του Πανεπιστημίου της Αγκυρας (DEHUKAM / Deniz Hukuku Ulusal Arastirma Merkezi).

Στην πλατφόρμα Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού καταγράφονται οι θέσεις της Τουρκίας, που αμφισβητεί πολλές θέσεις της Ελλάδας, αλλά το σημαντικότερο είναι ότι αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία σε πολλά νησιά, νησίδες και βραχονησίδες στο Αιγαίο. «Οι περιοχές υλοποίησής έργου στον χάρτη θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (ΘΧΣ) δεν απεικονίζονται ευθέως περιοχές θαλάσσιων δικαιοδοσίας της Τουρκίας. Η παράγραφος 28 της απόφασης του

Διεθνούς Δικαστηρίου του 1976 για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου αναφέρει ότι “τα όρια υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο Πέλαγος είναι αμφισβητούμενα” και τονίζει πως “και η Τουρκία διεκδικεί δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης πόρων στις περιοχές αυτές”. Ως εκ τούτου, έως ότου επιτευχθεί μια συμφωνία για τα θαλάσσια σύνορα

Στα ανώτατα όρια του τουρκικού θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού όλες οι περιοχές κοντά στα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου και των Δωδεκανήσων εμφανίζονται εντός των περιοχών ενδιαφέροντος της Τουρκίας.

μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας, οι περιοχές θαλάσσιων δικαιοδοσίας στο Αιγαίο, πέραν των χωρικών υδάτων, απεικονίζονται στον χάρτη Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού με τη χάρση της μέσης γραμμής μεταξύ των ηπειρωτικών περιοχών των δύο χωρών», αναφέρει το κείμενο στο

παράρτημα της μελέτης για τον σχεδιασμό του χάρτη.

Αυτό που υπονοούν στην Αγκυρα είναι ότι στον χάρτη της Τουρκίας με επίσημο πια τρόπο διχοτομείται το Αιγαίο, καθώς στα ανώτατα όρια του τουρκικού θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού όλες οι περιοχές κοντά στα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου και των Δωδεκανήσων εμφανίζονται εντός των περιοχών ενδιαφέροντος της Τουρκίας.

Αλλωστε όλες οι θέσεις της Τουρκίας καταγράφονται στον συγκεκριμένο χάρτη όπου το DEHUKAM αναφέρει ότι «η συμφωνία οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας που υπεγράφη μεταξύ της Τουρκίας και της “Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου” (“ΤΔΒΚ”) το 2011 καθόρισε τα όρια της υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο μερών στην Ανατολική Μεσόγειο και ενίσχυσε την υποστήριξη της Τουρκίας στις θαλάσσιες δικαιοδοσίες και τις δραστηριότητες εξερεύνησης πόρων της “ΤΔΒΚ”. Το 2019 η Τουρκία και η Λιβύη υπέγραψαν συμφωνία οριοθέτησης θαλάσσιων δικαιοδοσίας βάσει των αρχών του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να καθορίσουν τις περιοχές θαλάσσιων δικαιοδοσίας τους στην Ανατολική Μεσόγειο. Τα εξωτερικά σύνορα της υφαλοκρηπίδας της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο κοινοποιήθηκαν

επίσημα με επιστολή (Α/74/757) στα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) στις 18 Μαρτίου 2020 σύμφωνα με δικαιώματα “ab initio” και “ipso facto” της Τουρκίας βάσει του διεθνούς δικαίου». Επίσης σημειώνεται ότι «στο Αιγαίο Πέλαγος, οι θαλάσσιες περιοχές δεν έχουν οριοθετηθεί με την Ελλάδα. Ως εκ τούτου, το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο Πέλαγος αποτελεί μια συνεχιζόμενη διαμάχη μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας λόγω της έλλειψης συμφωνίας οριοθέτησης. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Βέρνης του 1976, η Τουρκία και η Ελλάδα δεσμεύτηκαν να απέχουν από κάθε πρωτοβουλία ή δραστηριότητα που θα μπορούσε να περιπλέξει τις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις για την υφαλοκρηπίδα, η οποία αποτελεί ένα από συναφή ζητήματα στο Αιγαίο Πέλαγος».

Το DEHUKAM αναφέρει ότι «στο Αιγαίο Πέλαγος υπάρχουν πολλά νησιά, νησίδες και βραχονησίδες των οποίων η κυριαρχία δεν έχει μεταβιβαστεί στην Ελλάδα με διεθνείς συνθήκες. Στην πλειονότητά τους αυτοί οι γεωγραφικοί σχηματισμοί είναι ακατάλληλοι για ανθρώπινη εγκατάσταση και δεν έχουν οικονομική ζωή. Οι θαλάσσιες περιοχές των εν λόγω νησιών, νησίδων και βραχονησίδων ορίζονται μόνο από τα χωρικά τους ύδατα και δεν αποτυπώνονται ακριβή όρια δικαιο-

δοσίας τους. Αυτά τα όρια στον χάρτη δεν αποτελούν τη βάση, ούτε υποδηλώνουν συναίνεση για την ανάπτυξη οποιασδήποτε αξιώσεως δικαιοδοσίας. Επιπλέον, τα θαλάσσια πλευρικά όρια μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας δεν έχουν καθοριστεί επακριβώς παρά τις διάφορες προσπάθειες στο παρελθόν. Για τον λόγο αυτό, θαλάσσια πλευρικά όρια μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας δεν απεικονίζονται στον χάρτη».

Ο διευθυντής του DEHUKAM Μουσταφά Μπάσκαρ σε δηλώσεις του στον τουρκικό Τύπο επισημαίνει ότι «αυτή η μελέτη είναι ένας συγκεκριμένος δείκτης των προσπαθειών της Τουρκίας να οικοδομήσει ένα επιστημονικό όραμα για τη “Γαλάζια Πατρίδα”, έχοντας παράλληλα επίγνωση των οικονομικών δυνατοτήτων, των περιβαλλοντικών αξιών και τις γεωπολιτικές σημασίες των θαλασσών που περιβάλλουν την Τουρκία από τρεις πλευρές».

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, πηγές του υπ. Αμυνας της Τουρκίας τονίζουν ότι «οι μονομερείς ενέργειες, αξιώσεις και δηλώσεις της Ελλάδας, που αγνοούν τις υφιστάμενες διαφορές και παραβιάζουν τα δικαιώματα της τουρκικής πλευράς, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές. Οι δηλώσεις αυτές δεν επιφέρουν καμία νομική συνέπεια για τη χώρα μας».

Τα έξι κλειδιά του χάρτη

Τα κρίσιμα σημεία της θαλάσσιας χωροταξίας και τα νομικά τους θεμέλια έναντι των τουρκικών θέσεων

Του ΑΓΓΕΛΟΥ Μ. ΣΥΡΙΓΟΥ

Ο **χάρτης** με τις θαλάσσιες χωρικές ενότητες που δημοσιεύτηκε στις 16 Απριλίου είναι μείζονος σημασίας για την ελληνική εξωτερική πολιτική. Η βασική λειτουργία του είναι να αποτυπώσει τις περιοχές στις οποίες θα ορισθούν και περιγραφούν οι λεπτομερείς χρήσεις για όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες που αφορούν τη θάλασσα. Αποτελεί συμμόρφωση προς την ευρωπαϊκή οδηγία 2014/89/Ε.Ε. Μετά την κατάθεσή του στην Ε.Ε. οι περιοχές της ελληνικής υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ θα αποτελούν πλέον και επίσημης τμήμα των αντίστοιχων ευρωπαϊκών θαλασσίων ζωνών. Σε περίπτωση που παραβιασθούν τα ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα, η Ελλάδα θα μπορεί να ζητήσει αμέσως την επιβολή κυρώσεων στον δράστη της παραβίασας.

Πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι ο χάρτης καταδεικνύει με σαφήνεια όλες τις ελληνικές θαλάσ-

σιες ζώνες που η Ελλάδα ασκεί κυριαρχία (εσωτερικά ύδατα και αιγιαλίτιδα ζώνη) και κυριαρχικά δικαιώματα (υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ). Πρόκειται για μια έκταση 494.605 τετ. χλμ., δηλαδή περίπου τέσσερις φορές την επιφάνεια της χερσαίας Ελλάδας. Η αποτύπωση συμβαίνει για πρώτη φορά και έχει σημασία για τις διαφορές της Ελλάδας τόσο με την Τουρκία όσο και με την Αλβανία και με τη Λιβύη, με τις οποίες υπάρχουν εκκρεμείς οριοθετήσεις. Αρκετές από τις θαλάσσιες περιοχές που περιλαμβάνονται στον δημοσιευθέντα ελληνικό χάρτη, έχουν αποτελέσει αντικείμενο διεκδικήσεως σε διαφορετικές χρονικές περιόδους από την Τουρκία. Ως προς το Αιγαίο, η ελληνική απάντηση στην Τουρκία έχει δοθεί ήδη από το 1975 και είχε περιληφθεί σε χάρτη κατά την ελληνική προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο το 1976. Ως προς την Ανατολική Μεσόγειο, οι τουρκικές διεκδικήσεις άρχισαν να ξεδιπλώνονται μετά το

2011. Υπήρχαν κατά καιρούς ελληνικές επιστολές προς τον ΟΗΕ και ρηματικές διακοινώσεις, αλλά έλειπε ο χάρτης. Η απάντηση πλέον δόθηκε και είναι συνολική, διότι περιλαμβάνει και Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο.

Από εκεί και πέρα, ο χάρτης αποτυπώνει την υπάρχουσα κατάσταση στις θαλάσσιες ζώνες, όπως προκύπτει από την εθνική και τη διεθνή νομοθεσία. Δεν

θεσπίζει νέες ζώνες, ούτε τροποποιεί υπάρχουσες. Αυτό εξηγεί για ποιο λόγο αναφέρεται η ΑΟΖ μόνο σε δύο περιοχές και όχι σε όλη την έκταση που καλύπτει και η υφαλοκρηπίδα. Πρόκειται για τις δύο περιοχές που έχουμε ρητώς κηρύξει ΑΟΖ. Επίσης εξηγεί για ποιο λόγο η Ελλάδα έχει χωρικά ύδατα 12 ν. μιλίων μόνο στο Ιόνιο Πέλαγος. Μέχρι στιγμής, έχουμε προχωρήσει σε επέκταση μόνο στη συγκεκριμένη περιοχή. Στο υπόμνημα του χάρτη, όμως, υπάρχει η επιφύλαξη της «εν γένει επέκτασης του εύρους έως 12 ναυτικά μίλια σύμφωνα με τη σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας που αντανακλά εθιμικό διεθνές δίκαιο». Οποτε στο μέλλον αλλάζουν οι συγκεκριμένες θαλάσσιες ζώνες, θα ενημερωθεί και ο χάρτης. Τέλος, ο χάρτης αποτελεί ουσιαστικό βήμα για την επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών. Στις 23 Μαρτίου 2020 η Τουρκία είχε καταθέσει στον ΟΗΕ χάρτη με τα όρια των περιοχών της

Ανατολικής Μεσογείου που θεωρεί ότι της ανήκουν. Δεδομένου ότι οι διμερείς διαπραγματεύσεις δεν έχουν ευδοκιμήσει μέχρι τώρα, οι δύο χώρες μπορούν να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο με κύριο όπλο τους δύο χάρτες τους και να ζητήσουν οριοθέτηση. Χρήσιμο είναι να κατατεθεί ο συγκεκριμένος χάρτης και στην ειδική βάση δεδομένων της Διευθύνσεως Θαλασσίων Υποθέσεων και Δικαίου της Θάλασσας (UN Division on Oceans Affairs and Law of the Sea-DOALOS). Πρόκειται για τη βάση όπου τα κράτη-μέλη της συμβάσεως για το Δίκαιο της Θάλασσας καταθέτουν, μεταξύ άλλων, την εθνική τους νομοθεσία ως προς τις θαλάσσιες οριοθετήσεις. Έχουμε δεσμευθεί ότι θα καταθέσουμε τον σχετικό χάρτη από το 2011.

Ο κ. Αγγελος Μ. Συρίγος είναι καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο - βουλευτής Ν.Δ. στην Α΄ Αθηνών.

Η μέση γραμμή με την Αλβανία

Στο **βορειοδυτικό** σημείο του χάρτη αποτυπώνεται το όριο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας με την Αλβανία. Το 2009 υπεγράφη μεταξύ Ελλάδας - Αλβανίας συμφωνία για οριοθέτηση των υφιστάμενων θαλασσίων ζωνών (αιγιαλίτιδα ζώνη, υφαλοκρηπίδα), όσο και θαλασσίων ζωνών που θα μπορούσαν να θεσπισθούν στο μέλλον (ΑΟΖ ή συνορεύουσα ζώνη). Το συμφωνηθέν θαλάσσιο «όριο πολλαπλών χρήσεων» ακολουθούσε πιστά τη μέση γραμμή και κατά την οριοθέτηση ελήφθησαν πλήρως υπ' όψιν όλα τα νησιά της περιοχής. Η συμφωνία ακολούθησε υποδειγματικά τις σχετικές διατάξεις της συμβάσεως για το Δίκαιο της Θάλασσας (1982) και αποτελούσε πρότυπο θαλάσσιας οριοθετήσεως με ισοβαρές αποτέλεσμα για τις δύο χώρες. Επειτα από προσφυγή της αλβανικής αντιπολιτεύσεως υπό τον Εντι Ράμα, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αλβανίας έκρινε ότι η συμφωνία ήταν αντισυνταγματική... Εκτοτε το θέμα έχει βαλτώσει. Επειδή στο παρελθόν είχαν ακουστεί κάποιες σκέψεις «περί τεχνικών διορθώσεων» στη συμφωνία του 2009, είναι απολύτως ικανοποιητικό ότι η ελληνική θέση περί μέσης γραμμής αποτυπώνεται ορθώς στον χωροταξικό χάρτη.

Οι δύο περιοχές με την ΑΟΖ

Στον **χάρτη** αποτυπώνονται οι δύο περιοχές που η Ελλάδα έχει προς το παρόν ανακηρύξει ΑΟΖ. Η πρώτη περιοχή βρίσκεται στο νότιο τμήμα και αφορά την ΑΟΖ που δημιουργείται από την επήρεια Κρήτης, Κάσου, Καρπάθου και Ρόδου, όπως έχει αποτυπωθεί στην οριοθέτηση με την Αίγυπτο το 2020. Κυρώθηκε με τον νόμο 4717. Η δεύτερη περιοχή ΑΟΖ αφορά την οριοθέτηση με την Ιταλία, που έχει γίνει σε δύο φάσεις. Το 1977 οριοθετήθηκε μόνον η υφαλοκρηπίδα και το 2020 οι θαλάσσιες ζώνες. Κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα πρόκειται να εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα (είναι υπό επεξεργασία στο Συμβούλιο της Επικρατείας) με το οποίο θα κηρύσσεται ΑΟΖ και στο Ιόνιο μέχρι το ακρωτήριο Ταινάρο.

Η γραμμή στον Νότο με τη Λιβύη

Η **Λιβύη** έχει «κλείσει» από το 1973 με ευθεία γραμμή βάσεως τον κόλπο της Σύρτης, κατά παράβαση των σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου. Η Ελλάδα (όπως και η Ε.Ε. και οι ΗΠΑ) έχει διαμαρτυρηθεί από το 1974 για τη συγκεκριμένη ενέργεια, που επηρεάζει εν μέρει την οριοθέτηση μεταξύ των δύο χωρών. Στον χωροταξικό χάρτη, η οριοθέτηση (ορθώς) δεν δέχεται το κλείσιμο του κόλπου της Σύρτης και υπολογίζει τη μέση γραμμή από τις λιβυκές ακτογραμμές. Η επήρεια όλων των νησιών της περιοχής, από τις μεσοπνιακές Οινούσσες, τα Κύθηρα και Αντικύθηρα, τη Γαύδο και τη Γαυδοπούλα και προφανώς την Κρήτη, αποτυπώνονται στη μέση γραμμή του χάρτη. Μεγάλο τμήμα αυτής της περιοχής έχει ήδη αποδοθεί για έρευνα και εκμετάλλευση στην Exxon Mobil και στη HELLENIC ENERGY και για το υπόλοιπο ενδιαφέρει η Chevron.

Περιοχή Καστελλόριζου

Το **νησιωτικό** σύμπλεγμα της Μεγίστης (δηλαδή το Καστελλόριζο, η Ρω, η Στρογγύλη και κάποια μικρότερα νησάκια και βράχοι) εμφανίζεται στον χάρτη με πλήρη επήρεια επί της υφαλοκρηπίδας. Η οριοθετική γραμμή βασίζεται στη μέση γραμμή βάσει του νόμου 4001/2011. Η Κύπρος έχει καταθέσει χάρτη με τα όρια της κυπριακής ΑΟΖ στον ΟΗΕ από τις 4 Μαΐου 2019. Η σύγκριση του χωροταξικού χάρτη της Ελλάδας με αυτόν της Κύπρου δείχνει ότι τα ανατολικά όρια της ελληνικής υφαλοκρηπίδας ταυτίζονται με τα δυτικά όρια της κυπριακής ΑΟΖ. Ξεχωριστή αναφορά πρέπει να γίνει για τη νήσο Στρογγύλη. Αποτελεί το ανατολικότερο ελληνικό έδαφος. Στο πρόσφατο παρελθόν ήταν κατοικημένη από κτηνοτρόφους, ενώ τώρα έχει εγκατεστημένη στρατιωτική φρουρά. Ελλάδα και Κύπρος έχουν κοινά όρια υφαλοκρηπίδας - ΑΟΖ λόγω ακριβώς του συγκεκριμένου νησιού. Είναι επίσης σημαντικό ότι διά του χάρτη η Ελλάδα επιβεβαιώνει τη διεκδικήσή της ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, όπου είχε σταματήσει η μερική οριοθέτηση Ελλάδας - Αιγύπτου το 2020.

Κεντρικό και Βόρειο Αιγαίο

Η **αποτύπωση** της ελληνικής υφαλοκρηπίδας σε Κεντρικό και Βόρειο Αιγαίο ακολουθεί την επίσημη ελληνική θέση, όπως διατυπώθηκε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης το 1976. Η Ελλάδα είχε τότε ζητήσει η οριοθέτηση να πραγματοποιηθεί ανάμεσα στα μικρασιατικά παράλια και στις ανατολικές ακτές των ελληνικών νησιών που βρίσκονται κατά μήκος των συγκεκριμένων παραλίων. Όπως ανέφερε και η ελληνική αίτηση προς το Διεθνές Δικαστήριο, το σημείο οριοθέτησεως «μπορεί να είναι μόνον η μέση γραμμή μεταξύ των εν λόγω νησιών και των γραμμών βάσεως που έχουν νομίμως θεσπισθεί για την οριοθέτηση των τουρκικών χωρικών υδάτων, ούτως ώστε να επιτευχθεί η ίση διαιρέση της συγκεκριμένης περιοχής». Είναι εξαιρετικά θετικό που ύστερα από 49 έτη η ελληνική πλευρά παραμένει αμετακίνητη σε αυτή τη θέση, η οποία έχει σημαντικά ενδυναμωθεί από το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (συμβατικό και εθιμικό) και τη σχετική διεθνή νομολογία.

Τα Δωδεκάνησα

Στο **υπόμνημα** που συνοδεύει τον χωροταξικό χάρτη αναφέρεται ότι το όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης βασίζεται μεταξύ άλλων στην ιταλοτουρκική συμφωνία και στο πρωτόκολλο του 1932. Το άρθρο 15 της Συνθήκης της Λωζάννης (1923) αναφερόταν ρητώς σε δεκατέσσερα νησιά από το σύμπλεγμα των Δωδεκανήσων και στις «εξαρτώμενες» από αυτά νησίδες, που εκχωρήθηκαν στην Ιταλία. Λόγω διαφωνίας Ιταλίας - Τουρκίας για τις εξαρτώμενες νησίδες, υπεγράφη μεταξύ τους τον Ιανουάριο του 1932 συνθήκη που οριοθετούσε την περιοχή του συμπλέγματος της Μεγίστης. Ακολούθησε τον Δεκέμβριο του 1932 πρωτόκολλο δι' ανταλλαγής επιστολών για την υπόλοιπη περιοχή μεταξύ Δωδεκανήσων και μικρασιατικών ακτών. Με τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (1947) η Ελλάδα υπεισήλθε ως καθολικός διάδοχος της Ιταλίας στα Δωδεκάνησα. Συνεπώς, ανέλαβε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της Ιταλίας αναφορικά με την ιταλοτουρκική συνθήκη και το πρακτικό του 1932. Επομένως, ειδικώς στην περιοχή των Δωδεκανήσων το όριο ανάμεσα στα δύο κράτη δεν είναι η εθιμική μέση γραμμή, αλλά τα δύο διεθνή κείμενα του 1932. Με αυτά τα κείμενα λύνεται και η διαφωνία γύρω από το νομικό καθεστώς των Ιμίων.

Επιστροφή στο πεζοδρόμιο

Η έξοδος Μπτισοτάκη από το Μαξίμου θα συνοδευθεί από δέσμη πρωτοβουλιών για την καθημερινότητα

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Με δύο εξορμήσεις, μία την περασμένη εβδομάδα σε Οινόφυτα και Λιβαδειά και μία τη Μεγάλη Δευτέρα εντός των τειχών του Λεκανοπεδίου, στην Αγία Βαρβάρα, ο Κυριάκος Μπτισοτάκης έδωσε το σύνθημα της εξόρμησης στην εκλογική βάση. Ο πρωθυπουργός, όπως επισημαίνουν συνεργάτες του, θέλησε να δείξει ότι η κυβέρνηση δεν κρύβεται, ότι επιζητεί την επικοινωνία με τους πολίτες, αφενός για να ακούσει από πρώτο χέρι όσα τους δυσκολεύουν και περιμένουν να λυθούν και αφετέρου για να μιλήσει για όσα έχουν ήδη γίνει ή για παρεμβάσεις που δρομολογούνται, ακριβώς γιατί αφουγκράζεται τις ανάγκες της κοινωνίας και παράγει έργο, το οποίο

συνχά επισκιάζεται από άλλα θέματα της επικαιρότητας.

Η έξοδος του πρωθυπουργού από το Μαξίμου θα έχει και συνέχεια αμέσως μετά το διάλειμμα του Πάσχα, καθώς θα ακολουθήσει ένα πυκνό πρόγραμμα περιοδείων. Η κυβέρνηση επιδιώκει να πιάσει ξανά το νήμα της άμεσης επαφής με την εκλογική βάση και να επιδιορθώσει τις όποιες ρηγματώσεις προκλήθηκαν από τη μονοθεματική κυριαρχία των Τεμπών για σχεδόν τρεις μήνες. Ουσιαστικά, ο κ. Μπτισοτάκης έδειξε τον δρόμο σε κυβερνητικά στελέχη και βουλευτές ενόψει της εξόδου στις εκλογικές περιφέρειές τους για το Πάσχα. Το μήνυμα είναι σαφές: Όλοι θα πρέπει να επιδιώξουν όσο το δυνατόν πιο πυκνή δημόσια παρουσία. Να κι

νηθούν, να μιλήσουν, να ακούσουν, να απαντήσουν για όλα τα θέματα που απασχολούν τους πολίτες. Να μιλήσουν για τα Τέμπη, όπου η κυβέρνηση επιδιώκει να στείλει το μήνυμα πως δεν βρίσκεται σε θέση απολογουμένου, αλλά πως έχει κάνει ό,τι απαιτήθηκε για να διευκολύνει τις έρευνες και παρεμβαίνει για να εξασφαλίσει την ενίσχυση της ασφάλειας των σιδηροδρόμων. Και, εκτός από τα Τέμπη, να μεταδοθεί το μήνυμα της θετικής ατζέντας. Οι οικονομικές παροχές που έχουν ήδη ανακοινωθεί, μέτρα όπως η αύξηση του κατώτατου μισθού, οι παρεμβάσεις για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κ.λπ.

Η αντιστροφή της δημοσκοπικής τάσης είναι ένα κρίσιμο στοιχείο, καθώς το Μαξίμου καλείται

να διαχειριστεί το διαρκές και αντιπαραγωγικό άγχος των βουλευτών, που όσο τα ποσοστά μένουν κάτω από το 30%, αγωνιούν για την επανεκλογή τους.

Τα περιθώρια για νέες παροχές είναι αυτή τη στιγμή περιορισμένα και εξαντλούνται σε επιμέρους διορθωτικές παρεμβάσεις, όπως η άρση του ηλικιακού περιορισμού στη χορήγηση του επιδόματος κώφωσης, που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός τη Μεγάλη Δευτέρα.

Η σαφής παραίτηση του Μαξίμου για αυτοσυγκράτηση προς κυβερνητικά στελέχη και βουλευτές, που έσπευσαν να πλειοδοτήσουν με επίκεντρο τις μισθολογικές αυξήσεις στις Ενοπλες Δυνάμεις, υποστηρίζοντας αντίστοιχες παρεμβάσεις και στα μισθολόγια των Σωμάτων Ασφαλείας, δεν έχει να

κάνει μόνο με τους δεδομένους δημοσιονομικούς περιορισμούς.

Επιδίωξη είναι να διαμορφωθεί ένα γερό πακέτο παροχών και φοροαπαλλαγών, το οποίο θα ανακοινωθεί στη ΔΕΘ από τον πρωθυπουργό και θα ξεδιπλώνεται σε βάθος χρόνου, με ορίζοντα τις επόμενες εθνικές εκλογές. Και στο πρωθυπουργικό επιτελείο δεν θέλουν αυτό το πακέτο να αρχίσει να ξηλώνεται με επιμέρους ανακοινώσεις πριν καλά καλά μορφοποιηθεί.

Πέραν των οικονομικών παροχών, ωστόσο, η κυβέρνηση το αμέσως επόμενο διάστημα θα ενεργοποιήσει μια σειρά από παρεμβάσεις οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της καθημερινότητας και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που δυσκολεύουν ή ανησυχούν τους πολίτες.

Εξι πρότζεκτ μέσα στον Απρίλιο

1

«Βραχιολάκι» στα Επείγοντα

Το σύστημα ηλεκτρονικής ικνυλάτσης των ασθενών στα Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών θα αρχίσει να εφαρμόζεται από τον «Ευαγγελισμό» και εντός του καλοκαιριού θα επεκταθεί σε 15 νοσοκομεία. Ουσιαστικά, στους ασθενείς που προσέρχονται στα ΤΕΠ θα τοποθετείται ένα ηλεκτρονικό «βραχιολάκι» με QR code, μέσω του οποίου θα παρακολουθείται η πορεία τους στα ιατρεία του ΤΕΠ και θα συλλέγονται χρήσιμα στοιχεία όσον αφορά τους χρόνους αναμονής και τυχόν καθυστερήσεις στην εξυπηρέτησή τους. Αυτό θα δίνει άμεση εικόνα για τους χρόνους αναμονής στους ίδιους τους ασθενείς που περιμένουν να εξυπηρετηθούν στα ιατρεία των ΤΕΠ, ενώ από την επεξεργασία των στοιχείων, τα οποία θα παρακολουθούνται τόσο από τις διοικήσεις των νοσοκομείων όσο και κεντρικά από το υπουργείο Υγείας, θα προτεραιοποιούνται παρεμβάσεις για τη βελτίωση της κατάστασης.

2

My street για την πόλη

Ενεργοποιείται η εφαρμογή my street, που στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσα στην πόλη, όπου παρατηρείται συχνά αυθαίρετη κατάληψη ελεύθερων χώρων, πεζοδρομίων, πλατειών κ.λπ., με αποτέλεσμα να δυσκολεύει ακόμη και η απλή μετακίνηση των πολιτών. Η εφαρμογή θα λειτουργήσει κατά το πρότυπο του my coast, μέσω του οποίου οι πολίτες μπορούν να ενημερώνουν για αυθαιρεσίες στην κατάληψη χώρου στις παραλίες. Στην ίδια λογική, οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν τις αρμόδιες υπηρεσίες για αυθαιρετικές καταλήψεις σε δημόσιους χώρους από τραπεζοκαθίσματα, πάγκους κ.λπ.

Η εφαρμογή θα ενεργοποιηθεί από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να την «κατεβάσουν» σε «έξυπνα» κινητά τηλέφωνα και τάμπλετ. Θα περιέχει ειδικά διαμορφωμένους χάρτες, στους οποίους οι πολίτες θα μπορούν να αναζητούν τις παραχωρήσεις δημοσίου χώρου που έχουν εγκριθεί για κάθε περιοχή, ώστε να διαπιστώνουν αν τηρούνται τα όρια που έχουν τεθεί ή αν υπάρχουν

αυθαιρεσίες, τις οποίες θα μπορούν να καταγγείλουν είτε επώνυμα είτε ανώνυμα.

Οι δήμοι θα πρέπει να καταχωρίσουν τις άδειες των καταστημάτων που βρίσκονται εντός των ορίων τους και από τα σχετικά στοιχεία θα δίνεται η δυνατότητα εντοπισμού του τμήματος που καταλαμβάνεται αυθαίρετα, σε σχέση με το τμήμα που νομίμως έχει παραχωρηθεί.

3

Ψηφιακό ΠΙΝΑΚΙΟ

Στην κατεύθυνση βελτίωσης της καθημερινότητας των πολιτών θεωρείται κομβική παρέμβαση η εφαρμογή του «Ηλεκτρονικού Πινακίου» για τα δικαστήρια. Οι ενδιαφερόμενοι πολίτες και δικηγόροι μπορούν σε πραγματικό χρόνο να παρακολουθούν την υπόθεσή τους. Σταδιακά τίθεται σε πλήρη εφαρμογή το σύστημα των τηλεδιασκέψεων, το οποίο δίνει τη δυνατότητα της εξ αποστάσεως εξέτασης κατηγορουμένων και μαρτύρων, όταν δεν είναι εφικτή η φυσική παρουσία τους στις δίκες. Έχουν ήδη εγκα-

τασταθεί 151 σταθερά συστήματα τηλεδιάσκεψης σε δικαστικές αίθουσες και 250 κινητά συστήματα σε δικαστήρια, σωφρονιστικά καταστήματα και εισαγγελίες. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση θεωρείται μεγάλης σημασίας, καθώς είναι σημαντική η καθυστέρηση που καταγράφεται στη δικαστική εξέλιξη υποθέσεων από αναβολές που αποφασίζονται εξαιτίας αδυναμίας προσέλευσης των μαρτύρων. Επίσης, θα βοηθήσει στην εξοικονόμηση ανθρώπινων πόρων, κυρίως αστυνομικών που απασχολούνται στις μεταγωγές κρατουμένων για δίκες. Μόνο το 2024 απασχολήθηκαν περίπου 35.000 αστυνομικοί για μεταγωγές, συχνά για υποθέσεις οι οποίες τελικά πήραν αναβολή. Η απελευθέρωση αστυνομικών δυνάμεων από αυτή τη διαδικασία θα επιτρέψει την αξιοποίησή τους σε δράσεις αστυνόμευσης.

4

Αντιπυρική προστασία

Πρόκληση και κρίσιμο στοιχείο είναι η οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας, καθώς οι απαι-

τήσεις χρόνο με τον χρόνο αυξάνονται και η κλιματική κρίση διαμορφώνει νέα δεδομένα. Στο τέλος του μηνός λήγει η προθεσμία που έχει δοθεί για καθαρισμούς οικοπέδων. Πέρυσι είχαν καθαριστεί 830.000 οικόπεδα και φέτος ο στόχος είναι να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός αυτός. Παράλληλα, φέτος αυξήθηκε η χρηματοδότηση προς τους δήμους, προκειμένου να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ελέγχου των καθαρισμών. Πέρυσι, από τους 334 ΟΤΑ της χώρας είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα λιγότεροι από 200.

Σε σχέση με το 2023, το Πυροσβεστικό Σώμα θα διαθέτει φέτος 20% περισσότερο προσωπικό, φτάνοντας σε 18.000 στελέχη. Επιπλέον ενίσχυση θα δοθεί με 2.500 εποχικούς πυροσβέστες, ενώ ενεργά στην αντιπυρική περίοδο, η οποία ξεκινάει επισήμως από την 1η Μαΐου, θα συμμετέχουν 4.500 εθελοντές του Πυροσβεστικού Σώματος και 5.500 εθελοντές από άλλες εθελοντικές οργανώσεις.

Με την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου θα θεθούν σε λειτουργία 80 drones επιτήρησης, με θερμικές κάμερες, που θα επιχειρούν σε 24ωρη βάση, με στόχο τον γρήγορο εντοπισμό πυρ-

καίων και την καθοδήγηση των επίγειων δυνάμεων στις επιχειρήσεις κατάσβεσης. Τέλος, για τέταρτη χρονιά υλοποιείται το πρόγραμμα antinero για τον καθαρισμό δασικών εκτάσεων και τη διάνοξη αντιπυρικών ζωνών.

5

Με νέα λεωφορεία

Η βελτίωση των συγκοινωνιών είναι επίσης ένας σημαντικός στόχος, καθώς οι κυκλοφοριακές συνθήκες στην Αττική διαρκώς επιβαρύνονται. Σταδιακά εντάσσονται στις συγκοινωνίες τα πρώτα 200 λεωφορεία φυσικού αερίου, τα οποία έφτασαν στην Αθήνα στα τέλη Μαρτίου. Αποτελούν τμήμα του διαγωνισμού για την προμήθεια συνολικά 550 λεωφορείων για τις συγκοινωνίες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Στο λεκανοπέδιο κυκλοφορούν ήδη 405 νέα λεωφορεία και στόχος είναι μέσα στο καλοκαίρι να αυξηθούν στα 750 και μέχρι το τέλος του έτους να φτάσουν τα 950.

6

Ο νέος αναπτυξιακός

Μεγάλη σημασία δίνεται από την κυβέρνηση στην προκήρυξη, εντός του Απριλίου, προγράμματος ΕΣΠΑ, ύψους 200 εκατ. ευρώ, με στόχο την εξωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Θα ακολουθήσει ο νέος αναπτυξιακός νόμος, ο οποίος, όπως αναφέρουν αρμόδιες κυβερνητικές πηγές, θα περιλαμβάνει ειδικές προβλέψεις και ισχυρά κίνητρα για τις παραμεθόριες περιοχές και τη Βόρεια Ελλάδα.

Από την κυβέρνηση κάνουν λόγο για μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που έπεται από συντονισμένη δουλειά και οργάνωση προσαρμογής έχουν ωριμάσει και πλέον, με την έναρξη εφαρμογής τους, οι πολίτες θα δουν βελτίωση σε σημαντικές παραμέτρους της καθημερινότητας. Αυτό είναι το μήνυμα που επιδιώκει να εκπέμψει το Μέγαρο Μαξίμου: ότι εκτός από τα μεγάλα ζητήματα, την οικονομία, τα εθνικά θέματα, τα εξοπλιστικά, που κυριαρχούν στην επικαιρότητα, παράλληλα υπάρχει ενδιαφέρον για τα λεγόμενα μικρά, καθημερινά, που όμως συχνά επιβαρύνουν δυσανάλογα την ποιότητα ζωής των πολιτών. Θεωρείται, άλλωστε, ότι σε σημαντικό βαθμό η δυσарέσκεια που αποτυπώνεται για την κυβέρνηση στις δημοσκοπήσεις, σε σημαντικό βαθμό έχει να κάνει με καταστάσεις και δυσκολίες της καθημερινότητας, που οι πολίτες συχνά έχουν την αίσθηση ότι δεν απασχολούν κανέναν.

Διαφύλαξη του δημόσιου χώρου

Μέσω εφαρμογής οι πολίτες θα έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες των παραχωρήσεων που έχουν εγκριθεί για κάθε περιοχή. Αν διαπιστώσουν αυθαιρεσίες από καταστήματα, μπορούν να προχωρήσουν σε καταγγελία είτε επώνυμα είτε ανώνυμα.



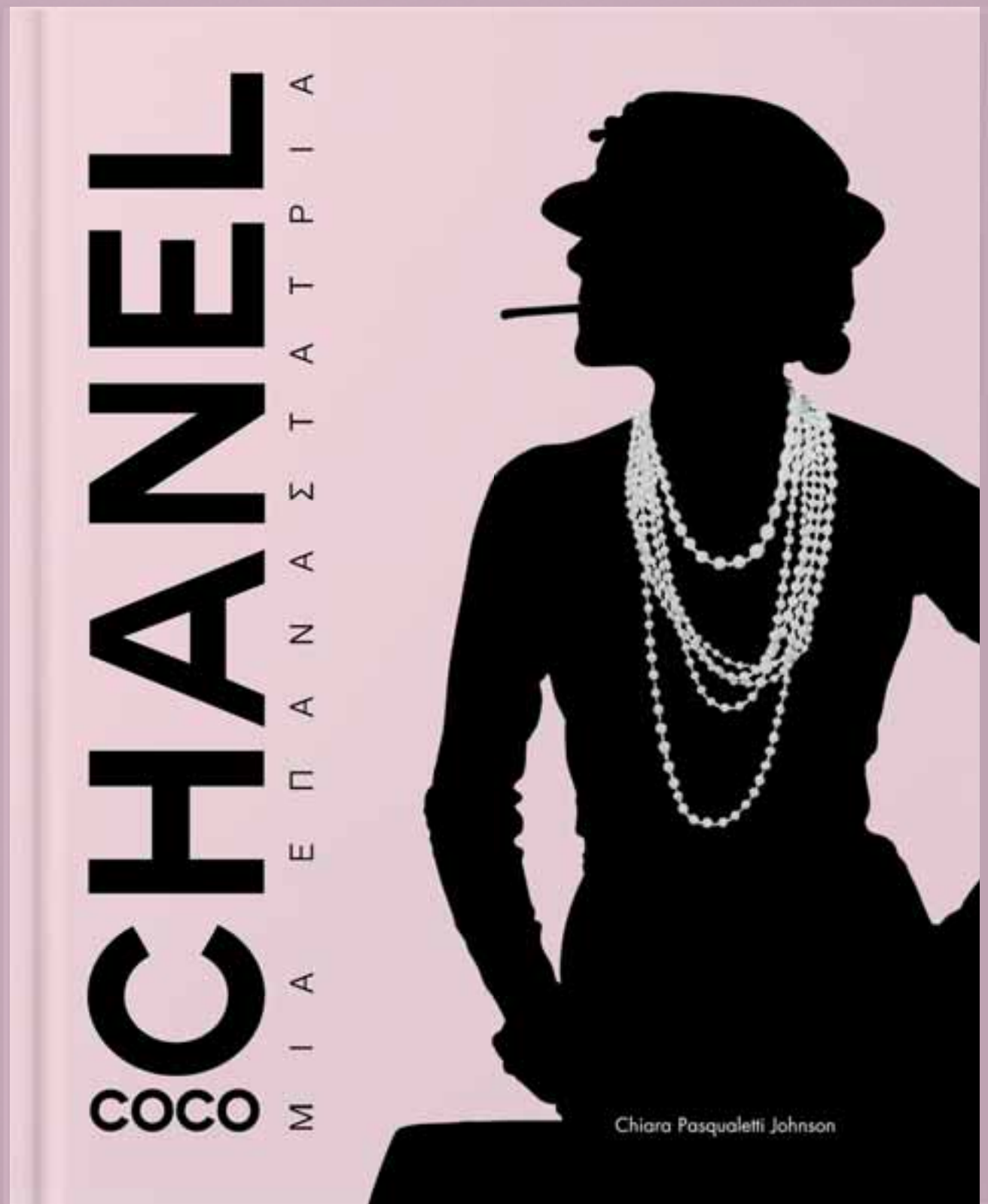
Υποδοχή με λίγες μαργαρίτες για τον Κυριάκο Μπτισοτάκη τη Μεγάλη Δευτέρα στην Αγία Βαρβάρα. Ο πρωθυπουργός θα συνεχίσει τις ασκήσεις εξωστρέφειας, με περιοδείες εντός κι εκτός Αττικής.

Επιτάχυνση απονομής δικαιουσύννης

Το «Ηλεκτρονικό Πινακίο» στα δικαστήρια δίνει τη δυνατότητα σε πολίτες και δικηγόρους να παρακολουθούν σε πραγματικό χρόνο την υπόθεσή τους, ενώ σταδιακά τίθεται σε πλήρη εφαρμογή το σύστημα εξετάσεως κατηγορουμένων και μαρτύρων.

«Δεν μετανιώνω για τίποτα στη ζωή μου,
εκτός από εκείνα που δεν έκανα»

— Κοκό Σανέλ



Η ζωή, το στιλ και ο μύθος μιας θρυλικής μορφής του 20ού αιώνα
σε ένα απολαυστικό βιβλίο με εκατοντάδες φωτογραφίες,
που κυκλοφορεί για πρώτη φορά στα ελληνικά

ΚΥΡΙΑΚΗ
27/4





Ξύλινες κούκλες-καπνιστές, οι οποίες αποτελούν παράδοση στην περιοχή Σάιφεν της Γερμανίας, με τη μορφή του Ντόναλντ Τραμπ. Ο Αμερικανός πρόεδρος, που με τους δασμούς άναψε φωτιές σε γείτονες, φίλους και εχθρούς, ταυτόχρονα, απέτυχε να βρήσει την εστία του πολέμου στην Ουκρανία, όπου ο Πούτιν φαίνεται ότι τον εκμεταλλεύεται για να κερδίσει χρόνο.

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν ψυχάζουν ποτέ και με τίποτα. Ό,τι κι αν τους έχει χαρίσει η ζωή, βράζουν με την πεποίθηση πως η κοινωνία, ο κόσμος, το σύμπαν τους χρωστάνε. Όλες οι σχέσεις τους είναι ανταγωνιστικές. Όταν κερδίζουν, το εκλαμβάνουν σαν μια απλή επιβεβαίωση της φυσικής τάξης. Όταν χάνουν, εκρήγνυνται καταγγέλλοντας μπαμπεσιά, απάτη, συνωμοσία εις βάρος τους. Κάθε επιτυχία των άλλων την εισπράττουν ως προσωπική ταπείνωση. Το υπερυψωμένο Εγώ τους είναι το κατοπτρικό είδωλο της αβυσσολαγίας ανασφάλειας, που θρέφει την ακόρεστη δίψα για καθολική αναγνώριση. Η συμβίωση μαζί τους είναι μια καθημερινή δοκιμασία για τους ανθρώπους του κύκλου τους. Αλλά τι συμβαίνει όταν αυτός ο κύκλος είναι η οικουμένη ολόκληρη;

Χρυσή ζωή

Η τύχη υπήρξε σκανδαλώδως γενναιόδωρη με τον Ντόναλντ Τζον Τραμπ. Χάρη στον πατέρα του, μεγαλοεπιχειρηματία του real estate, έγινε εκατομμυριούχος στα οκτώ του και πρόεδρος του οικογενειακού επιχειρηματικού ομίλου στα 25. Παντρεύτηκε τρεις γυναίκες, κατάλληλες για την τροπαιοθήκη του –και οι τρεις ήταν μοντέλα– που του χάρισαν πέντε παιδιά. Σε δύο μήνες θα κλείσει τα 79 χωρίς να έχει αντιμετωπίσει μέχρι τώρα κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας. Στο μεταξύ, εξελέγη δύο φορές πρόεδρος του πιο ισχυρού και πιο εύπιστου έθνους στον κόσμο, που του συγχώρησε και τις πλύσεις με χλωρίνη που μας καθαρίζουν από την COVID, και τους σαλεμένους με κέρατα και τομάρια ζώων που τα έκαναν λαμπόγυαλο στο Καπιτώλιο, και τους μετανάστες από την Αϊτή που τρώνε, λέει, τα γατιά και τα σκυλιά των Αμερικανών. Και όμως, εκείνος νιώθει ότι του χρωστάνε ακόμη πολλά, κι ανάμεσα σε αυτά ξεχωρίζει μια έμμονη ιδέα που έχει εγκατασταθεί στο μυαλό του από την πρώτη του θητεία.

Στις 5 Φεβρουαρίου, στη διάρκεια συνάντησής με τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου στον Λευκό Οίκο, είπε: «Δεν θα μου δώσουν ποτέ το βραβείο Νομπέλ για την ειρήνη. Είναι πολύ άσχημο. Το δικαιούμαι, αλλά δεν θα μου το

Εφιάλτες στον δρόμο για το Νομπέλ

Από τη Γάζα έως την Ουκρανία και από το Ιράν έως την Υεμένη, ο Τραμπ δεν έχει καταφέρει να εκπληρώσει την επαγγελία του προέδρου - ειρνοποιού. Μπορεί να κλείσει «ντιλ» στο τραπέζι της γεωπολιτικής;

δώσουν ποτέ». Κάτι παρόμοιο είχε υποστηρίξει στις 23 Αυγούστου 2019, όταν είχε δηλώσει ότι θα έπρεπε να του το δώσουν «για πολλά πράγματα αν ήταν δίκαιοι, που δεν είναι. Το έδωσαν στον Ομπάμα αμέσως μετά την άνοδό του στην εξουσία κι εκείνος δεν είχε ιδέα γιατί το πήρε». Είναι αλήθεια ότι αν η νορβηγική επιτροπή του Νομπέλ δεν είχε βιαστεί τόσο (ανακοίνωσαν τη βράβευση του Ομπάμα πριν καλά καλά κλείσει εννέα μήνες στον Λευκό Οίκο), μάλλον θα το ξανασκέφτονταν καλύτερα, αφού 13 μήνες μετά την παραλαβή του βραβείου εξαπέλυσε πόλεμο κατά του Καντάφι. Και τι να πει κανείς για τον Χένρι Κίσινγκερ, ο οποίος μοιράστηκε το 1973 το βραβείο με τον Βιετναμέζο Λε Ντουκ Θο για την εκκενρία που είχε συνολογνηθεί λίγους μήνες νωρίτερα στο Παρίσι. Ποιος, ο Κίσινγκερ, που κηλιδώθηκε από τα λουτρά αίματος στη Χίλν, στο Ανατολικό Τιμόρ, στο Μπανγκλαντές, στην Καμπότζη, στο Λάος και βέβαια στο ίδιο το Βιετνάμ, έτσι που ο δημοφιλής Αμερικανός τραγουδοποιός Τομ Λέρερ να πει ότι με αυτό το Νομπέλ Ειρήνης, «η πολιτική σάτιρα αποτελεί πλέον παρωχημένο είδος».

Εμμονή με αντιπρόσωπο

Αν κρίνουμε από τις αλλεπάλληλες δηλώσεις κορυφαίων αξιωματού-

χων, η προεδρική εμμονή πρέπει να έχει αποκτήσει τελευταία χαρακτηριστικά μανίας. Μιλώντας στο Fox News, ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπέσεντ βρήκε τον χρόνο να ξεστρατίσει από τους εμπορικούς πολέμους που εμπίπτουν στα άμεσα καθήκοντά του, για να υποστηρίξει ότι ο Τραμπ αξίζει το Νομπέλ Ειρήνης λόγω των προσπαθειών του να τελειώσει τον πόλεμο στην Ουκρανία. «Αν η απονομή γίνει τίμια, νομίζω ότι σε ένα χρόνο θα πάρει το βραβείο», τόνισε.

Στο ίδιο μήκος κύματος βρέθηκε ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Μάικ Γουόλτς λέγοντας: «Αυτή είναι μια προεδρία ειρήνης. Θα σταματήσει τον πόλεμο στην Ευρώπη. Θα σταματήσει τον πόλεμο στην Ουκρανία. Και όταν γίνουν όλα αυτά, θα έχουμε το βραβείο Ειρήνης δίπλα στο όνομα Ντόναλντ Τραμπ».

Είναι αλήθεια ότι από την πρώτη ημέρα της δεύτερης θητείας του ο Τραμπ έκανε έντονη προσπάθεια να εμφανιστεί ως ο πρόεδρος της ειρήνης, σε αντιδιαστολή με τους Μπάιντεν και Χάρις. «Θα μετρήσουμε τις επιτυχίες μας όχι μόνο με τις μάχες που θα κερδίζουμε, αλλά και με τους πολέμους που θα τελειώσουμε και, ίσως το σημαντικότερο, με τους πολέμους όπου δεν θα εμπλακούμε. Η κληρονομιά για την οποία θα είμαι περισσότερο περήφανος από όλες θα είναι εκείνη του ειρνοποιού και

του γεφυροποιού», υπογράμμισε χαρακτηριστικά. Την ίδια ημέρα, πιστώνόταν εκκενρία έξι εβδομάδων στον φρικτό πόλεμο της Γάζας, χάρη στην απροσδόκητα ασφυκτική πίεση που άσκησε στον Νετανιάχου. Πολύ γρήγορα όμως τον αντάμειψε όχι μόνο με το πράσινο φως για επέκταση της κατοχής στη Δυτική Οχθη, αλλά και με την ιδέα του για εκτόπιση όλων των κατοίκων της Γάζας ώστε να περάσει η παλαιστινιακή Λωρίδα σε αμερικανικά χέρια και να γίνει «Ριβιέρα της Μέσης Ανατολής».

Επιστροφή στο Ιράν

Μια δεύτερη δοκιμασία περιμένει τον «ειρνοποιό» Τραμπ στο θέμα του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος – ένα καυτό πρόβλημα που ο ίδιος δημιούργησε, τορπιλίζοντας τη διεθνή συμφωνία του 2015 με την αναίτια απόσυρση της Αμερικής, τρία χρόνια αργότερα. Στις πρώτες εκ του συνέγγυς συνομιλίες με τους Ιρανούς που έγιναν το περασμένο Σάββατο στο Ομάν, ο απεσταλμένος του Στιβ Γουίτκοφ έδωσε όντως ενδείξεις πως η Ουάσιγκτον δεν επιθυμεί στρατιωτική σύγκρουση με την Τεχεράνη (κάτι που πάγωσε τον Νετανιάχου), αλλά συμφωνία, αφού περιόρισε τις αμερικανικές απαιτήσεις στον εμπλουτισμό ουρανίου, χωρίς να βάλει, για την ώρα, στο τραπέζι άλλα θέματα, όπως το βαλλιστικό πρόγραμμα

του Ιράν και οι φιλοϊρανικές οργανώσεις στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Ο σημερινός δεύτερος γύρος των συνομιλιών θα δείξει αν υπάρξει συνέχεια, αν και οι βομβαρδισμοί του Πενταγώνου εναντίον των φιλοϊρανών Χούθι στην Υεμένη υπενθυμίζουν ότι η απειλή του πολέμου κάθε άλλο παρά έχει αποσυρθεί από το τραπέζι.

Ουκρανία στην ομίχλη

Αλλά το πιο σκληρό τεστ για τον Τραμπ θα γίνει στο Ουκρανικό. Το Πάσχα ήρθε, οι πρώτες 100 ημέρες της προεδρίας του όπου να 'ναι συμπληρώνονται, αλλά ούτε συμφωνία ειρήνης ούτε καν προσωρινή εκκενρία δεν βρίσκεται στον ορίζοντα. Προσφάτως, ο ειδικός απεσταλμένος του Κιθ Κέλογκ πρότεινε, μιλώντας στους Times, τον διαμελισμό της Ουκρανίας σε τέσσερις ζώνες –μία υπό γαλλοβρετανικό έλεγχο, μία υπό ουκρανικό, μία ουδέτερη ζώνη και μία υπό ρωσικό– κατά το πρότυπο του Βερολίνου μετά τη συντριβή των ναζί. Για την ώρα, όμως, ο μεν Ζελένσκι αρνείται τη συνθηκολόγηση, ο δε Πούτιν μοιάζει να ετοιμάζεται για μια εαρινή επίθεση αρκετά μεγάλης κλίμακας, αποσκοπώντας στη μεγιστοποίηση των κερδών του.

Σενάρια για ανακωχές

Δεν αποκλείεται, βέβαια, η τύχη να ευνοήσει για μια ακόμη φορά τον Ντόναλντ Τραμπ. Στο προσεχές μέλλον μπορεί η σοβαρά αποδυναμωμένη Χαμάς να συνθηκολογήσει στη Γάζα και το ισλαμικό καθεστώς της Τεχεράνης να προτιμήσει τη συνδιαλλαγή με τις ΗΠΑ από μια σύγκρουση που θα το έφερνε στο χείλος της κατάρρευσης, όπως δεν αποκλείεται να υπάρξει ανακωχή στο Ουκρανικό. Αλλά και στις τρεις περιπτώσεις θα πρόκειται όχι για ειρήνη, αλλά για συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα και με όλες τις αιτίες των συγκρούσεων ενεργές, να συσσωρεύουν υπογείως την ενέργεια των επόμενων εκρήξεων.

Κάτι ήξερε για παρόμοιες καταστάσεις και ο Χένρι Κίσινγκερ: Μόλις 16 μήνες μετά τη βράβευσή του με το Νομπέλ Ειρήνης, οι Βιετκόγκ έμπαιναν θριαμβευτικά στη Σαϊγκόν.

«Δικαιούμαι το βραβείο»

«Δεν θα μου δώσουν ποτέ το βραβείο Νομπέλ για την ειρήνη. Είναι πολύ άσχημο. Το δικαιούμαι, αλλά δεν θα μου το δώσουν ποτέ», είπε ο Τραμπ στον Νετανιάχου κατά τη συνάντησή τους στον Λευκό Οίκο. Κάτι ανάλογο είχε υποστηρίξει και το 2019, όμως η νορβηγική επιτροπή του θεσμού «δεν είναι δίκαιη»!

«Προεδρία ειρήνης»

«Αυτή είναι μια προεδρία ειρήνης. Θα σταματήσει τον πόλεμο στην Ευρώπη. Θα σταματήσει τους πολέμους στη Μέση Ανατολή. Και όταν γίνουν όλα αυτά, θα έχουμε το βραβείο Ειρήνης δίπλα στο όνομα Ντόναλντ Τραμπ», δήλωσε ο σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας Μάικ Γουόλτς.



Εργαζόμενοι συναρμολογούν εργαλεία ψοπίματος σε εργοστάσιο της κινεζικής Velong Enterprises, στην Καμπότζη. Μπορεί ο Τραμπ να ωθήσει την Ε.Ε. πιο κοντά στην Ασία.

Η Ευρώπη ψάχνει νέα λιμάνια

Οι εναλλακτικές αγορές, πέραν των ΗΠΑ και το δίλημμα ενός ανοίγματος στην Κίνα

Της ανταποκριτριάς μας
στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

«Η **Δύση** όπως την γνωρίζαμε δεν υπάρχει πια», παραδέχθηκε η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν εν μέσω των διαρκώς επιδεινούμενων σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ΗΠΑ του Ντόναλντ Τραμπ, που αναγκάζει την Ευρώπη να στραφεί αλλού ώστε να εξασφαλίσει άλλους συμμάχους και εταίρους.

Από την ώρα που ξεκίνησε ο Τραμπ την κατά μέτωπον επίθεση σε όλο τον κόσμο μέσω του «πολέμου» των δασμών, τα τηλέφωνα στον 13ο όροφο του Μπερλεμόντ έπιασαν κυριολεκτικά «φωτιά», με την πρόεδρος της Κομισιόν να έχει διαρκείς επαφές με αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων χωρών εκτός του «μπλοκ», όπως ο Καναδάς, η Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και η Νέα Ζηλανδία, η Σιγκαπούρη και εσχάτως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Πριν από δέκα ημέρες, μάλιστα, η Φον ντερ Λάιεν συνομίλησε τηλεφωνικά και με τον Κινέζο πρωθυπουργό Λι Τσιάνγκ, σηματοδοτώντας ενδεχομένως μια στροφή στην έως τώρα εξαιρετικά επιφυλακτική σχέση της Κομισιόν με την Κίνα, που καθοριζόταν από το δόγμα της απομείωσης κινδύνων (de-risking) αλλά όχι αποσύνδεσης (de-coupling).

«Σήμερα τα δίκτυα φιλίας μας εκτείνονται σε όλο τον κόσμο, όπως μπορείτε να δείτε γύρω από το ζήτημα των δασμών», επισήμανε η πρόεδρος της Κομισιόν σε εφ' όλης της ύλης συνέντευξη της στη γερμανική Zeit, την Τρίτη.

Με τη βαθιά πεποίθηση ότι

«η Ευρώπη είναι γνωστή για την προβλεψιμότητά της και την αξιοπιστία της», στο «στρατηγείο» της Φον ντερ Λάιεν χαράσσονται εδώ και καιρό σχέδια «διανομοποίησης» (diversification) από τις ΗΠΑ και ανάπτυξης εμπορικών και εταιρικών σχέσεων της Ε.Ε. με τρίτες χώρες. Ευρωπαίοι αξιωματούχοι ωστόσο σημειώνουν ότι η επιδίωξη αυτή δεν είναι κάτι καινούργιο, καθώς «ήδη διαθέτουμε το μεγαλύτερο και ταχύτερο αναπτυσσόμενο δίκτυο εμπορικών σχέσεων στον κόσμο» και εξηγούν ότι «76 χώρες έχουν ήδη καλυφθεί με μια εμπορική σχέση με την Ε.Ε. Οι ΗΠΑ αντίστοιχα έχουν μόνο 20». «Επομένως, εάν κάποιος γνωρίζει το πώς να κάνει συμφωνίες και μάλιστα καλές συμφωνίες, είμαστε εμείς», τονίζουν με νόημα.

Τις τελευταίες ημέρες μετά την κήρυξη 90ήμερης «εκεχειρίας» από τις ΗΠΑ στον «πόλεμο» των δασμών, οι Ευρωπαίοι πήραν βαθιά ανάσα, γρήγορα όμως συνειδητοποίησαν ότι δεν θα αποφευχθεί εύκολα μια παγκόσμια ύφεση –καθώς είναι σε εξέλιξη η σύγκρουση Ουάσινγκτον - Πεκίνου– αλλά και ότι η αβεβαιότητα θα παραμείνει καθ' όλη τη διάρκεια της προεδρίας του Ντόναλντ Τραμπ. Μικρή άλλωστε πρόδοος σημειώθηκε στις πρώτες διαπραγματεύσεις του επιτρόπου Εμπορίου Μάρους Σέφκοβιτς με τον Αμερικανό ομόλογό του Χάουαρντ Λούτινικ, την περασμένη Δευτέρα, μετά την προσωρινή «παύση» των λεγόμενων «ανταποδοτικών δασμών». Η γενναιοδωρή προσφορά εκ μέρους της Ε.Ε. «μηνδενικών δασμών» στις εισαγωγές αμερικανικών βιομηχανικών προϊόντων και αυτοκινήτων

παραμένει έως σήμερα αναπάντητη από την Ουάσινγκτον. Ακόμα όμως και στην ευκαίρια περίπτωση επιτυχούς κατάληξης των διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ αναλυτές εκτιμούν ότι η Ευρώπη πρέπει αποφασιστικά να επεκτείνει τις εμπορικές σχέσεις της με τρίτες χώρες και να ολοκληρώσει άμεσα τις εκκρεμείς συμφωνίες, όπως με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής (Mercosur).

«Για την Ευρώπη είναι ιδιαίτερα κρίσιμο να εξασφαλίσει πρόσβαση σε νέες αγορές, ακόμα και στην περίπτωση επιτυχών διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ. Η αλήθεια είναι ότι η αμερικανική αγορά θα γίνει ακόμα πιο πολύπλοκη για τους Ευρωπαίους παίκτες. Επομένως, η εξασφάλιση εναλλακτικών και πολλαπλών επιλογών θα διευκολύνει το ευρωπαϊκό εμπόριο στη διάρκεια της προεδρίας Τραμπ», τονίζει στην «Κ» ο Αλμπέρτο

Ριτζί, από τη δεξαμενή σκέψης ECFR (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων).

Ζήτημα εμπιστοσύνης

Στην Κομισιόν δηλώνουν έτοιμοι να διαπραγματευτούν με νέους «παίκτες» και θέτουν «προτεραιότητα στις εταιρικές σχέσεις, προτεραιότητα σε εταίρους που μπορούμε να εμπιστευτούμε και να συνεργαστούμε». «Και οι προσπάθειές μας συνεχίζονται», αναφέρουν αρμόδιοι αξιωματούχοι, «χτίζουμε πάνω σε ό,τι έχουμε ήδη πετύχει με το Μεξικό, τις Mercosur, την Ελβετία, δουλεύουμε μαζί με τη Μαλαισία, την Ινδία, την Ινδονησία και άλλες χώρες, του Κόλπου, αλλά και της Νοτιοανατολικής Ασίας». Το εκτελεστικό όργανο της Ε.Ε. –καθ' ύλην αρμόδιο για την άσκηση εμπορικής πολιτικής εκ μέρους του «μπλοκ»– έχει μάλιστα θέσει ως προθεσμία τον Δεκέμβριο για την ολοκλήρωση συμφωνίας με την Ινδία, ενώ την περασμένη εβδομάδα ανακοίνωσε την έναρξη συνομιλιών με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Το πρόβλημα ωστόσο είναι ότι η Ε.Ε. δεν έχει σχεδιαστεί να κινείται ταχύτατα, πολλώ δε μάλλον για την εμπορική της πολιτική. Για παράδειγμα, η συμφωνία με τα έξι κράτη της Νότιας Αμερικής του Mercosur, που ανακοινώθηκε τον περασμένο Δεκέμβριο, χρειάστηκε πάνω από μία δεκαετία διαβουλεύσεων, ενώ η διαδικασία επικύρωσής της, κυρίως εξαιτίας της Γαλλίας –λόγω αντιδράσεων των αγροτών– δεν έχει ακόμα ξεκινήσει.

Για τον Αλμπέρτο Ριτζί τα νέα δεδομένα με τις ΗΠΑ ίσως επιταχύνουν τις εξελίξεις γύρω από την επικύρωση της συμφωνίας. Αλλωστε, «οι δυσκολίες επιτάχυν-

σης των διαπραγματεύσεων ή της επικύρωσης μιας συμφωνίας με τρίτες χώρες οφείλονται κυρίως σε εσωτερικά πολιτικά ζητήματα των κρατών-μελών, καθώς διάφορες κυβερνήσεις δεν θέλουν να δυσχεραίσουν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και σχεδόν ποτέ δεν προκύπτουν από αντιρρήσεις για συγκεκριμένα σημεία μιας συμφωνίας. Αυτό συνέβη και για τη συμφωνία με τις Mercosur, που σίγουρα είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό πιο ευνοϊκή για την Ε.Ε., παρά για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής», αναφέρει.

Και για τον Ιγνάθιο Γκαρθία Μπερθέρο από το Ινστιτούτο Bruegel, η διαδικασία επικύρωσης της εν λόγω συμφωνίας είναι κρίσιμη γιατί «αφορά την αξιοπιστία της ίδιας της Ε.Ε.». Ο ίδιος προκρίνει τη δημιουργία «συμμαχίας» με χώρες και μέλη της Συνολικής και Προοδευτικής Συμφωνίας για τη Διασυννοριακή Εταιρική Σχέση στην Περιοχή του Ειρηνικού (CPTPP) και επέκτασής της με χώρες του Παγκόσμιου Νότου (Global South). Η επαφή με την Κίνα, λέει ο Μπερθέρο, είναι απαραίτητη, αλλά η Ε.Ε. θα πρέπει να αποφύγει εξαρτήσεις από μία και μόνο χώρα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως οι κρίσιμες πρώτες ύλες, που μπορούν να προσφέρουν χώρες όπως η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες και η Μαλαισία.

Από την άλλη πλευρά και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα προσφέρουν αρκετά πλεονεκτήματα. «Δεν μιλάμε μόνο για το προφανές, την ενέργεια, αλλά και για μια ανεπτυγμένη βιομηχανικά χώρα –ιδιαίτερα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας– που προσφέρει γεωοικονομικά και γεωπολιτικά πλεονεκτήματα λόγω της γεωγραφικής της θέσης», ισχυρίζεται ο Αλμπέρτο Ριτζί.

Βρίσκοντας διεξόδους

«Η αλήθεια είναι ότι η αμερικανική αγορά θα γίνει ακόμα πιο πολύπλοκη για τους Ευρωπαίους παίκτες. Επομένως, η εξασφάλιση εναλλακτικών και πολλαπλών επιλογών θα διευκολύνει το ευρωπαϊκό εμπόριο», αναφέρει ο Αλμπέρτο Ριτζί, από τη δεξαμενή σκέψης ECFR.

Το εμπορικό δίκτυο της Ε.Ε.

«Ηδη διαθέτουμε το μεγαλύτερο και ταχύτερο αναπτυσσόμενο δίκτυο εμπορικών σχέσεων στον κόσμο», λένε Ευρωπαίοι αξιωματούχοι και εξηγούν πως «76 χώρες έχουν ήδη καλυφθεί με μια εμπορική σχέση με την Ε.Ε. Οι ΗΠΑ αντίστοιχα έχουν μόνο 20».



Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

«Τα δίκτυα φιλίας μας εκτείνονται σε όλο τον κόσμο», επισήμανε η πρόεδρος της Κομισιόν, αναφερόμενη στο ζήτημα των δασμών.

Δεν γίνεται εμπόριο μόνο με όσους συμφωνείς

Τα εμπορικά ανοίγματα γεννούν ταυτόχρονα γεωπολιτικά «ρίσκα» και διλήμματα για την Ε.Ε.; Ο Ιγνάθιο Γκαρθία Μπερθέρο βλέπει μόνο «γεωπολιτικές ευκαιρίες», που δεν αφορούν αποκλειστικά το εμπόριο, αλλά και την ισχυροποίηση της θέσης της Ε.Ε. στον κόσμο. Και ο Αλμπέρτο Ριτζί συμφωνεί εν μέρει με αυτή τη διαπίστωση, καθώς θεωρεί ότι «οι συμφωνίες δεν αφορούν μόνο το εμπόριο, αλλά και την πολιτική οικονομία των χωρών». Ωστόσο φέρνει το παράδειγμα της Ινδίας, μιας κατ' εκείνον δύσκολης περίπτωσης, λόγω της πολύπλοκότητας της οικονομίας της. «Θα πρέπει να προσεχθούν οι υποχωρήσεις που θα κάνει η Ε.Ε. για να εξασφαλίσει μια συμφωνία με την

Ινδία», επισημαίνει, καθώς ήδη ζητάει εξαίρεσεις από τη λεγόμενη «εισφορά συνόρων άνθρακα» (carbon border levy) του «μπλοκ», αφού διαφορετικά θα ζημιωθεί η βιομηχανία της.

Η πλειοψηφία, άλλωστε, των εν δυνάμει νέων εμπορικών εταιριών δεν είναι ευθυγραμμισμένη με κανόνες, ρυθμίσεις αλλά και βασικές αρχές της Ε.Ε. «Αυτή είναι πάντα μια ανησυχία που απασχολεί τα κράτη-μέλη», παραδέχεται Ευρωπαίος διπλωμάτης από χώρα που είναι κατάρ εξαγωγική δύναμη. «Αλλά εάν ψάχνεις με ποιους ευθυγραμμίζεις 100% δεν μπορείς ποτέ να κάνεις εμπόριο. Είναι θέμα ρεαλισμού και τακτικής», προσθέτει.

Ο ίδιος «ρεαλισμός» έχει καθοδηγήσει έως τώρα την πολιτική της Ε.Ε. έναντι της Κίνας, του δεύτερου μεγαλύτερου εμπορικού ανταγωνιστή της, μετά τις ΗΠΑ. «Τα προβλήματα με την Κίνα δεν θα εξαφανιστούν εν μια νυκτί, ούτε λόγω της τρέχουσας κατάστασης με τις ΗΠΑ», τονίζει Ευρωπαίος διπλωμάτης. Τόσο για το ευνοϊκό καθεστώς επιχορηγήσεων του Πεκίνου υπέρ των κινεζικών προϊόντων και κυρίως των αυτοκινήτων, όσο και για τη δυσχερή μεταχείριση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται στην Κίνα και τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ομως, είναι αναγκαία η εμπλοκή με το Πεκίνο κυρίως υπό τον φόβο αθρόας ει-

σαγωγής κινεζικών προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά, επισήμανε στην «Κ». Και αυτό γιατί «η Ευρώπη μπορεί να είναι αντιμέτωπη με τιμωρητικό ανταποδοτικό δασμό ύψους 20%, η Κίνα όμως στοχοποιείται πλέον από τον Τραμπ με αντίστοιχο ύψους 145%, που ενδεχομένως την οδηγήσει να ανακατευθύνει μαζικά τις χαμηλού κόστους εξαγωγές στην Ευρώπη».

Ελεγχος στις εισαγωγές

Γι' αυτό άλλωστε η πρόεδρος της Κομισιόν συμφώνησε με τον Κινέζο πρωθυπουργό στη δημιουργία «μηχανισμού για την παρακολούθηση πιθανής εκτροπής του εμπορίου», υπενθυμίζουν Ευρωπαίοι αξιωματούχοι.

Και η ίδια στη συνέντευξη της στην Zeit ανέφερε ότι παραμένει σε «αυξημένη επαγρύπνηση», για να διασφαλίσει ότι δεν θα υλοποιηθεί η αθρόα εισαγωγή κινεζικών προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά. Ερωτηθείσα εάν η Ευρώπη πρέπει να «εμπιστευτεί τους Κινέζους», η Φον ντερ Λάιεν μάλλον επιβεβαίωσε εκείνους που θεωρούν ότι επιδιώκει ήδη νέα προσέγγιση με το Πεκίνο, καθώς απέφυγε τον όρο «απομείωσης του κινδύνου» (de-risking), προτιμώντας εκείνον της «συναλλακτικής» εξωτερικής πολιτικής, που μπορεί να οδηγήσει σε «επικοδομητική» προσέγγιση με χώρες που δεν συμμερίζονται τις θεμελιώδεις αξίες του «μπλοκ», όπως η Κίνα.

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Τρεις μήνες νωρίτερα, στις αρχές του νέου χρόνου, κάποια δημοσιεύματα στην Πορτογαλία άρχισαν να μεταφέρουν δειλά δειλά μια δυσαρέσκεια της διοίκησης της Μπενφίκα για τον Βαγγέλν Παυλίδη και να προμηνύουν σχέδια αντικατάστασής του από άλλον επιθετικό με μεγαλύτερο «όνομα», ικανό να σπκώσει τις απαιτήσεις μιας ιστορικής ομάδας επιπέδου Champions League, φτιαγμένης για πρωταθλητισμό.

Ο 26χρονος Έλληνας στράικερ είχε αποκτηθεί το καλοκαίρι από την Αλκμααρ έναντι 18 εκατ. ευρώ, ποσού που ακούγεται συνήθως μόνον όταν οι πορτογαλικές ομάδες πρώτης γραμμής πωλούν έναν ποδοσφαιριστή τους και όχι όταν αγοράζουν. Η επένδυση ήταν πολύ μεγάλη και οι προσδοκίες ανάλογες. Μέχρι τότε, ο Παυλίδης είχε πετύχει κάποια σκόρπια γκολ, αλλά κολυπούσε σε ρηκά νερά σε σχέση με το βάρος της επένδυσης. Το κορυφαίο παιχνίδι του ήταν εκείνο το εκπληκτικό κόντρα στην Αγγλία στο Γουέμπλεϊ, το είχε κάνει όμως με την Εθνική Ελλάδος και όχι με την Μπενφίκα.

Και ξαφνικά ο διακόπτης γύρισε και το τοπίο άλλαξε θεαματικά! Ο Παυλίδης πέτυχε ένα ονειρικό χατ τρικ σε ματς Champions League κόντρα στην Μπαρτσελόνα και άνοιξε ξαφνικά τα φτερά του για

Τον Βαγγέλν τον ήξεραν όλοι τον είχαμε στείλει για προπονήσεις σε πολλούς μεγάλους συλλόγους. Ενώ είχε αμέτρητες διακρίσεις και είχε κληθεί στην Εθνική Παιδων, δεν ανταποκριθηκε κάποια ομάδα.

Παναγιώτης Κερμανίδης

τρελές και απίθανες πτήσεις! Από τότε και μέχρι σήμερα, σχεδόν δύομισι μήνες μετά, μετράει 17 γκολ σε ισάριθμα παιχνίδια, τα περισσότερα κρίσιμα ή νικητήρια, με αποκορύφωμα τα τρία που σημείωσε την περασμένη Κυριακή εναντίον της Πόρτο μέσα στο «Ντραγκάο». Είναι ένα ιστορικό επίτευγμα αυτό, χωρίς προηγούμενο στο πορτογαλικό ποδόσφαιρο.

Ακόμη και ο θρυλικός Εουσέμπιο, ο πιο σπουδαίος ποδοσφαιριστής που ανέδειξε ποτέ η Μπενφίκα, δεν κατάφερε να πετύχει κάτι ανάλογο. Η αποθέωση που γνώρισε ο Έλληνας διεθνής ήταν πρωτοφανής. Από τα θέματα με τίτλο «Πόσο υπομονή ακόμη;», οι πορτογαλικές εφημερίδες άρχισαν τους ύμνους για τον «Έλληνα θεό», με χαρακτηριστικό το πρωτοσέλιδο της Record, που τον αποκαλούσε με μεγάλα γράμματα «Bailaridis» στο κύριο θέμα της, δηλαδή «χορευτή» που μαγεύει με τις φιγούρες του!

Ο Παυλίδης ζει πλέον ημέρες δόξας και δείχνει ότι ακόμη δεν έχει «τρυπήσει» το ταβάνι του. Και είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση ποδοσφαιριστή, αν αναλογιστεί κανείς

ότι έφυγε από την Ελλάδα σε ηλικία μόλις 16 ετών για την Μπόχουμ, χωρίς να έχει παίξει ποδόσφαιρο σε καμία επαγγελματική ομάδα, μικρή ή μεγάλη, στην Ελλάδα.

Τα πρώτα βήματα

Για 11 χρόνια αγωνιζόταν στους Bebides 2000, μια ακαδημία ποδοσφαίρου στη Θεσσαλονίκη, που έχει αναδείξει πολλά ταλέντα, με διευθυντή τον Παναγιώτη Κερμανίδη, έναν άνθρωπο με μεγάλη ιστορία στο ελληνικό ποδόσφαιρο, μέλος για οκτώ χρόνια της «χρυσής



Ο Βαγγέλν Παυλίδης το 2014, λίγους μήνες πριν φύγει για τη Γερμανία και την Μπόχουμ, με τον Παναγιώτη Κερμανίδη, διευθυντή της Ακαδημίας «Bebides 2000».

Ο μικρός από τους Bebides έγινε «Bailaridis»

Από την αρχή του έτους ο Έλληνας στράικερ έχει σκοράρει 17 φορές και έχει καταφέρει να αντιστρέψει το άσχημο κλίμα που υπήρχε γι' αυτόν προ καιρού στους διοικητικούς κύκλους της Μπενφίκα και στις κερκίδες του «Ντα Λουζ»



Ο Βαγγέλν Παυλίδης επελαύνει εναντίον της εστίας της Μπαρτσελόνα στο ματς για τη φάση των «16» του Champions League. Ο Έλληνας επιθετικός έχει μπει στις κερκίδες των Λουζιτανών, ιδίως μετά το χατ τρικ που πέτυχε στην Έδρα της Πόρτο, κάτι που δεν κατάφερε ούτε ο σπουδαίος Εουσέμπιο.

ομάδας» του ΠΑΟΚ στα μέσα της δεκαετίας του '70.

«Ήταν ένα παιδάκι 4,5 χρόνων που τον έφερε στην ακαδημία μας η μητέρα του και αμέσως τον ξεχωρίσαμε από τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας του», θυμάται ο κ. Κερμανίδης και συνεχίζει: «Το βλέπεις το παιδί από μικρό. Ο Βαγγέλν δεν έχασε ποτέ ούτε μία προπόνηση, ήταν σεμνός, εργατικός, με αφοσίωση στο ποδόσφαιρο και τρομερή αποφασιστικότητα να κυνηγήσει τα όνειρά του. Μεγαλώνοντας, παρουσίαζε μεγάλη βελτίωση και

μας ανάγκαζε με τον τρόπο του να τον χρησιμοποιούμε σε πολλά παιχνίδια μέσα στο Σαββατοκύριακο με διαφορετικές ηλικιακές ομάδες.

Δεν κουραζόταν με τίποτα, ζητούσε να παίζει συνεχώς, ακόμη και κόντρα σε μεγαλύτερους ηλικιακά παίκτες. Τα πήγαινε περίφημα και εντός και εκτός αγωνιστικού χώρου. Ήταν ένα σεμνό, ευγενέστατο παιδί, πάντα χαμογελαστό, ιδιαίτερα αγαπητό σε όλους, χωρίς να δημιουργήσει ποτέ προβλήματα. Όλοι τον αποδέχθηκαν, ήταν ένα παιδί που ζούσε για το ποδόσφαιρο και δεν έφτασε τόσο ψηλά τυχαία».

Ο κ. Κερμανίδης έχει να λέει για τη στήριξη που είχε ο Παυλίδης από την οικογένειά του: «Καταγόταν από την Πιερία και ήλθαν στη Θεσσαλονίκη, στην Καλαμαριά, πολύ κοντά στις εγκαταστάσεις μας, λόγω της δουλειάς του πατέρα του που είχε μια μεταφορική εταιρεία. Τώρα έχει και μια ακαδημία με το όνομα του Βαγγέλν, που τη διευθύνει ο ίδιος. Το μεγάλο βάρος το σήκωνε καθημερινά η μητέρα του. Δεν ήταν μόνος του ο Βαγγέλν. Από κάποια στιγμή είχε δίπλα του τον αδελφό του, Βασίλη, που είναι 4 χρόνια μικρότερός του και παίζει τώρα αμυντικός στην ΑΕΚ Β'. Η μητέρα ήταν καθοριστική για την εξέλιξη των παιδιών. Ήταν πάντα δίπλα τους, αφιέρωνε πολύ χρόνο γι' αυτά, με πολλές δραστηριότητες και επιπλέον εκπαίδευση εκτός της ακαδημίας μας. Όλα έχουν μεγάλη σημασία σε αυτές τις ηλικίες και η στήριξη της οικογένειας είναι πολύ σημαντική».

Διακρίσεις

Οι διακρίσεις ήλθαν πολύ γρήγορα. «Ο Βαγγέλν είχε αναδειχθεί MVP σε πολλά τουρνουά, σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Θυμάμαι ακόμη πόσο μεγάλη αίσθηση είχε προκαλέσει σε ηλικία 12 ετών σε ένα τουρνουά στη Βαλένθια, όπου η ομάδα μας κέρδισε το τρόπαιο κι αυτός αναδείχθηκε MVP», σημειώνει ο κ. Κερμανίδης και απαντά στο ερώτημα γιατί οι επαγγελματικές ομάδες της χώρας δεν εντόπισαν την περίπτωση του, ειδικά ο ΠΑΟΚ, με τον οποίο ο ίδιος διατηρεί στενούς δεσμούς: «Πρώτος στόχος της ακαδημίας μας είναι να διοχετεύουμε τα παιδιά μας σε καλές ομάδες στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη».

Πολλά δικά μας παιδιά αγωνίζονται και αγωνίζονται ακόμη σε ομάδες της Superleague 1 και της Superleague 2. Τον Βαγγέλν τον ήξεραν όλοι τον είχαμε στείλει για προπονήσεις σε πολλούς μεγάλους συλλόγους. Ενώ είχε αμέτρητες διακρίσεις και μέσω της ακαδημίας μας είχε κληθεί σε ηλικία 14 ετών στην Εθνική Παιδων, δεν ανταποκρίθηκε κάποια ομάδα στον βαθμό που θέλαμε. Όταν έφτασε 16 ετών, ο πατέρας του πήρε την ευθύνη και τον έστειλε στα τμήματα υποδομής της Μπόχουμ. Εκ των υστέρων, η απόφασή του αυτή δικαιώθηκε στο 100%. Είναι κρίμα που οι ελληνικές επαγγελματικές ομάδες δεν δείχνουν εμπιστοσύνη στα δικά μας ταλέντα. Εμείς ως ακαδημία δουλεύουμε πολύ σωστά και οργανωμένα, προσφέρουμε στα παιδιά σωστή εκπαίδευση, με καλούς προπονητές. Βλέπετε πόσο σπουδαία ταλέντα υπάρχουν. Κρίμα να τα εμπορευτούνται οι ξένες ομάδες και όχι οι δικές μας...».

Ο Έλληνας που μπορεί να ξεπεράσει τον Εμπαπέ!

«Ξελληνιασμένοι» ο Βαγγέλν Παυλίδης από το ξεκίνημα της νέας χρονιάς, έχει εκτοξεύσει στα ύψη τη χρηματιστηριακή αξία του, βλέπει το όνομά του σε περίοπτη θέση στην ατζέντα κορυφαίων ευρωπαϊκών ομάδων και περιμένει ένα καλοκαίρι που προμηνύεται ιδιαίτερα θερμό εάν συνεχίσει στον ίδιο ρυθμό έως το τέλος της περιόδου. Ο Έλληνας διεθνής είχε σκοράρει συνολικά 24 γκολ σε 46 αγώνες, εκ των οποίων τα 17 από την 1η Ιανουαρίου και μετά, σε ένα σύνολο 22 ματς με τη γαλλανόελη» και την Μπενφίκα. Είναι πλέον 3ος στη λίστα των κορυφαίων Ευρωπαίων σκόρερ στο 2025, με υψηλές πτήσεις τόσο σε επίπεδο Champions League, όπου μέτρησε 7 γκολ, όσο και στο άκρως ανταγωνιστικό πορτογαλικό πρωτάθλημα. Πιο ψηλά στη λίστα των σκόρερ του 2025 βρίσκονται μόνο ο Ντεμπελέ με 24 γκολ και ο Εμπαπέ με 19. Πίσω του βρίσκονται παίκτες κλάσης όπως οι Λεβαντόφσκι, Κέιν, Οσίμεν και ο κορυφαίος σκόρερ του 2024, Γιόκερς. Δεν είναι, όμως, μόνο το γκολ στο οπλοστάσιο του Παυλίδη. Σύμφωνα με στοιχεία της UEFA, είναι ο επιθετικός που τρέχει περισσότερο από κάθε άλλον στο Champions League, διανύοντας 11,5 χιλιόμετρα ανά παιχνίδι!

Ρήτρα 100 εκατ.

Πορτογαλικά δημοσιεύματα αναφέρουν ότι την πόρτα της Μπενφίκα έχουν χτυπήσει έως τώρα οι Μπαρτσελόνα, Ατλέτικο Μαδρίτης, Αρσενάλ, Τσέλσι και Νιούκασλ. Η ίδια δεν δείχνει διατεθειμένη να την ανοίξει και παραπέμπει κάθε ενδιαφερόμενο στη ρήτρα που συμβολαίρια που τον δένει μαζί της μέχρι το 2029, που είναι ύψους μόλις... 100 εκατ. ευρώ!

Ο κύκλος για το Μακάρειο δεν έκλεισε, τον κλείσαμε!



Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Ας μην αμφισβητήσουμε, δεν υπάρχει λόγος άλλωστε τη δεδομένη στιγμή, ούτε τους σχεδιασμούς ούτε τις προθέσεις, σχετικά με την επόμενη μέρα του Μακαρείου Σταδίου. Τα περί... αθλητούπολιν και σύγχρονου αθλητικού κέντρου, πρωτοποριακού για τα δεδομένα της χώρας, που ακούσαμε ως πρώτη επίσημη θέση, μετά την απόφαση για την αναστολή λειτουργίας του Μακαρείου Σταδίου, έχουμε χρόνο να τα αξιολογήσουμε.

Ακούσαμε επίσης πως το συγκεκριμένο Στάδιο, σε λειτουργία από το 1978, έκλεισε τον κύκλο του, μη μπορώντας πλέον να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες. Μέγα λάθος! Το Μακάρειο Στάδιο δεν έκλεισε τον κύκλο του. Αφέθηκε εδώ και χρόνια στο έλεος της φυσιολογικής φθοράς αλλά και της διαχρονικής όπως αποδείχθηκε ανυπαρξίας οποιουδήποτε πλάνου και σχεδιασμού αναβάθμισής του, από πλευράς των αρμοδίων και φυσιολογικά δεν μπορεί



πλέον να ανταποκριθεί. Και κάτι τέτοιο δεν έχει να κάνει με την... ηλικία του. Ιστορικά γήπεδα σε όλο τον κόσμο λειτουργούν για πολύ περισσότερα από τα 47 χρόνια του Μακαρείου Σταδίου και μια χαρά ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες, έχοντας βέβαια φροντίσει στις χώρες αυτές οι αρμόδιοι,

να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, ανακαίνισης και εκσυγχρονισμού.

Ένα στάδιο και παράλληλα ένας χώρος με τεράστιες δυνατότητες να προσφέρει γενικότερα στον κυπριακό αθλητισμό, έκλεισε τον κύκλο του, από τη στιγμή που εδώ και χρόνια η φυσιολογική ανάγκη αναβάθμισής του,

περιοριζόταν σε... πατισιάρια και προσωρινές λύσεις. Κρατική περιουσία, για την οποία εδώ και χρόνια το κράτος (εγκληματικά) αδιαφόρησε, εδώ και χρόνια δεν προνόησε να προστατεύσει και να διαφυλάξει, παρά τις κατά καιρούς δηλώσεις, εξαγγελίες, υποσχέσεις και δεσμεύσεις για τις αθλητικές υποδομές της χώρας... Αντί επιδιόρθωσης ή ανακατασκευής, οι αρμόδιοι έκλειναν κομμάτια των κερκίδων. Αντί αναβάθμισης γενικότερα, προτιμούσαν τη μη αξιοδότηση για χρήση του σταδίου στον μέγιστο βαθμό και στο ψηλότερο επίπεδο διοργανώσεων. Και έναντι της οποιασδήποτε ιδιωτικής πρωτοβουλίας παρουσιάστηκε, για αξιοποίηση του χώρου, η απουσία πραγματικής θέλησης ή βούλησης, καλυπτόταν πίσω από τις απαραίτητες διαδικασίες, για κρατική γη, οι οποίες ποτέ δεν ακολουθήθηκαν. Απ' όλα αυτά, ναι, φυσιολογικά ο κύκλος για το Μακάρειο Στάδιο έκλεισε, προκειμένου να μην έχουμε χειρότερα...

Κάλλιο αργά παρά ποτέ θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει τώρα, μετά την εξαγγελία από τον πρόεδρο του ΚΟΑ για τη δημιουργία ενός σύγχρονου αθλητικού κέντρου. Άξιο απορίας, ωστόσο, την ίδια ώρα, το γιατί θα έπρεπε να εγκαταλειφθεί το στάδιο εδώ και χρόνια, αντί της σταδιακής αναβάθμισής του, πολύ πιθανό και με λιγότερο το κόστος σε σχέση με τώρα και σαφώς με λιγότερη την ταλαιπωρία ποδοσφαιρικών ομάδων και αθλητών στίβου, από το κλείσιμο του σταδίου και μέχρι να είμαστε έτοιμοι για το... νέο Μακάρειο.

Νέο Μακάρειο Στάδιο, άγνωστο σε πόσα χρόνια, σε μια χώρα που η έλλειψη γηπέδων και γενικότερα αθλητικών υποδομών... φωνάζει, σε μια χώρα που δεν φημίζεται ούτε για την οργάνωση, ούτε τον προγραμματισμό, ούτε για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων για την υλοποίηση μεγάλων έργων και όχι μόνο στον αθλητισμό...

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΙ Προβλέπουν εκτόξευση του χρυσού στα 4.000 δολ. Σελ. 11	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -0,56%								
		-0,95%	-0,42%	1,26%	2,12%	4,46%			
	Χ.Α. 3,07%						1,20%	1,63%	

ΔΙΑΒΑΣΤΕ



ΕΥΡΩΠΗ

Κερδισμένες οι αγορές από το «America first»

Η **αναδιάταξη** του διεθνούς εμπορίου και του σκηνικού στην ασφάλεια από τον Τραμπ φαίνεται πως πλήττει τη μακρά χρηματιστηριακή κυριαρχία των ΗΠΑ και «ανασταίνει» τις ευρωπαϊκές αγορές. Σε όλες τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων η Ευρώπη ξεπερνάει με πρωτοφανή τρόπο τις ΗΠΑ. **Σελ. 11**



ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Απλησίαστη η αγορά, πανάκριβη η ενοικίαση

Μεγάλη και δυσανάλογη με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών είναι η αύξηση των τιμών πώλησης και ενοικίασης κατοικιών στην Ελλάδα, καταλήγοντας σε σημαντική επιβάρυνση των πολιτών. Αυτό εξαγεται από έρευνα της QED για λογαριασμό της Alpha Bank για την προσιτή στέγη. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,97%	0,03%
Γερμανία	2,53%	-0,05%
Γαλλία	3,33%	-0,11%
Ιταλία	3,71%	0,09%
Ισπανία	3,24%	-0,071%
Ιρλανδία	2,81%	-0,10%
Ελλάδα	3,43%	-0,07%
Ην. Βασίλειο	4,65%	0,00%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόβλεψη Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Με Κύπριους το 30% των ξένων εταιρειών

Από το 2027 θα ελέγχεται η αναλογία – Οι μισθοί σε εταιρείες ICT ξεπερνούν τα 5.482 ευρώ

Από 1η Ιανουαρίου 2027 όλες οι ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο έχουν δεσμευτεί με απόφαση του 2021 να επενδύσουν το 30% του συνολικού προσωπικού τους σε Κύπριους/

πολίτες της Ε.Ε. Η αναλογία 70:30 για νέες προσλήψεις θα ελέγχεται και εάν μια εταιρεία δεν την τηρεί, η υπόθεση θα αξιολογείται με βάση τα δικά της κριτήρια και θα τίθεται ενώπιον της διοίκησης.

Πρόκειται για ένα «πρότζεκτ», το οποίο θα έπρεπε να «χτίζεται» από τον Οκτώβριο του 2021 που συμφωνήθηκε με το κυπριακό κράτος. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως πρέπει να εντατικοποιηθεί

η προσπάθεια και να δοθεί προτεραιότητα σε προσλήψεις Κυπρίων/ πολιτών από την Ε.Ε. Στην εργοδότηση των Κυπρίων θα συμβάλει σίγουρα και η αυξητική τάση εγγραφής νέων εταιρειών

στην Κύπρο που παρατηρείται από το 2022. Οι μισθοί αυτών που θα εργοδοτηθούν σε ξένες εταιρείες, όπως σε εταιρείες τεχνολογίας (ICT), θα ξεπερνούν τις 5.000 ευρώ τον μήνα. **Σελ. 3**

Ο εμπορικός πόλεμος απειλεί αμερικανικούς κολοσσούς



Ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας έρχεται σε μια εποχή που οι αμερικανικές μάρκες όπως η Apple, η Nike, η Tesla και η Starbucks κάνουν μερίδιο αγοράς στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, καθώς οι καταναλωτές στρέφονται σε προϊόντα που παράγονται στη χώρα. Το Πεκίνο «μπλόκαρε» όλες τις παραδόσεις αεροσκαφών και εξαρτημάτων που κατασκευάζονται από την Boeing, βάζοντας στο κάρτο των αντιπάλων μια εταιρεία που στηρίζει άμεσα ή έμμεσα 1,6 εκατ. θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΤΟΜΑΣ ΦΡΙΝΤΜΑΝ / THE NEW YORK TIMES

Ποτέ δεν φοβήθηκα περισσότερο για το μέλλον της χώρας μου

Η **δεύτερη** κυβέρνηση Τραμπ είναι μια σκληρή φάρσα. Ο Τραμπ έθεσε υποψηφιότητα όχι γιατί ήθελε να μεταμορφώσει την Αμερική για τον 21ο αιώνα, αλλά για να μην μπει φυλακή. Στη συνέχεια επέστρεψε στον Λευκό Οίκο με το κεφάλι του ακόμα γεμάτο με ιδέες της δεκαετίας του 1970. Ξεκίνησε έναν εμπορικό πόλεμο χωρίς συμμάχους και χωρίς σοβαρή προετοιμασία –γι' αυτό και αλλάζει τους δασμούς του σχεδόν κάθε μέρα– και χωρίς να κατανοεί ότι η παγκόσμια οικονομία είναι πλέον ένα πολύπλοκο οικοσύστημα στο οποίο τα προϊόντα συναρμολογούνται από εξαρτήματα από πολλές χώρες. Αλλά αυτή η φάρσα πρόκειται να α-

γίξει κάθε Αμερικανό. Επιτιθέμενος στους στενότερους συμμάχους μας –Καναδά, Μεξικό, Ιαπωνία, Νότια Κορέα και Ε.Ε.– και ταυτόχρονα στον μεγαλύτερο αντίπαλό μας, την Κίνα, ξεκαθαρίζει ότι ευνοεί τη Ρωσία έναντι της Ουκρανίας και προτιμά τις ενεργειακές βιομηχανίες που καταστρέφουν το κλίμα έναντι των βιομηχανιών που είναι προσηλυτισμένες στο μέλλον, ενώ προκαλεί σοβαρή απώλεια της παγκόσμιας εμπιστοσύνης στην Αμερική.

Ο κόσμος βλέπει τώρα την Αμερική του Τραμπ ακριβώς όπως γίνεται: ως ένα αδιότακτο κράτος με επικεφαλής έναν παρορμητικό ισχυρό άνδρα αποκομμένο από

Η δεύτερη θητεία Τραμπ είναι μια σκληρή φάρσα, που δυστυχώς θα αγγίξει τον κάθε Αμερικανό.

το κράτος δικαίου και άλλες αμερικανικές αρχές και αξίες. Και ξέρετε τι κάνουν οι δημοκρατικοί σύμμαχοί μας με τα αδιότακτα κράτη;

Πρώτον, δεν αγοράζουν ομόλογα του Δημοσίου τόσο πολύ όσο παλιά. Ετσι, η Αμερική πρέπει να τους προσφέρει υψηλότερα επιτόκια. Δεύτερον, οι σύμ-

μαχοί μας χάνουν την εμπιστοσύνη στους θεσμούς μας. Και τρίτον, οι άνθρωποι στο εξωτερικό λένε στον εαυτό τους και στα παιδιά τους ότι ίσως δεν είναι πλέον καλή ιδέα να σπουδάσουν στην Αμερική.

Υπάρχει κάποιος σαν τον Σύρο βιολογικό πατέρα του Στιβ Τζομπς, ο οποίος ήρθε στη χώρα μας τη δεκαετία του 1950 για να πάρει διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν, που τώρα θέλει να πάει στον Καναδά ή στην Ευρώπη. Συνοψίστε όλα αυτά –την ικανότητά μας να προσελκύουμε τους πιο ενεργητικούς και επιχειρηματικούς μετανάστες του κόσμου, κάτι που μας επέτρεψε να είμαστε το κέντρο και

νοτομίας στον κόσμο· τη δύναμή μας να προσελκύουμε ένα δυσανάλογο μερίδιο των παγκόσμιων αποταμιεύσεων, κάτι που μας επέτρεψε να ζούμε πέρα από τις δυνατότητές μας για δεκαετίες· και τη φήμη μας για την υπεράσπιση του κράτους δικαίου– και με την πάροδο του χρόνου καταλήγετε σε μια Αμερική που θα είναι λιγότερο ευημερούσα, λιγότερο σεβάσιμα και ολοένα και πιο απομονωμένη.

Αν ο Τραμπ δεν σταματήσει την αδιότακτη συμπεριφορά του, θα καταστρέψει όλα όσα έκαναν την Αμερική ισχυρή και ευημερούσα. Ποτέ στη ζωή μου δεν φοβήθηκα περισσότερο για το μέλλον της.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΣΤΙΒΕΝ ΓΚΑΝΤΕΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Κύμα κόκκινων δανείων φοβούνται οι Αμερικανοί τραπεζίτες

Ο Τζέιμι Ντάιμον κρατάει επιδεικτικά ομπρέλα, την ώρα που αρκετοί συνάδελφοί του απολαμβάνουν τον... ήλιο. Παρά την αποκάλυψη υγιών οικονομικών αποτελεσμάτων το πρώτο τρίμηνο, ο επικεφαλής της JPMorgan προειδοποίησε την Παρασκευή για «σημαντικές αναταραχές» στην οικονομία και η mega τράπεζα έβαλε στην άκρη 3,3 δισ. δολάρια για πιθανές τριμηνιαίες απώλειες από δάνεια. Η Wells Fargo τα πήγε επίσης καλά, αλλά διατήρησε τις προ-



Η JPMorgan αύξησε τις προβλέψεις στα 3,3 δισ. δολάρια για πιθανές τριμηνιαίες απώλειες από πιστώσεις.

βλέψεις σταθερές. Οι προηγούμενες «καταιγίδες» υποδηλώνουν ότι και οι δύο σύντομα θα αναζητήσουν μεγαλύτερη κάλυψη. Η JPMorgan κινήθηκε με τους ανέμους που επικρατούσαν όταν ξεκίνησε το έτος. Τα καθαρά κέρδη αυξήθηκαν κατά 9%, τροφοδοτούμενα από τις δραστηριότητες της στη Γουόλ Στρίτ. Τα τέλη από την αγορά και πώληση μετοχών για πελάτες αυξήθηκαν κατά 48% σε σχέση με το ίδιο τρίμηνο το 2024. Οι δαπάνες με πιστωτικές κάρτες βοήθησαν επίσης τον δανειστή

να δημιουργήσει συνολική απόδοση ιδίων κεφαλαίων 18%. Τα κέρδη ανά μετοχή της Wells Fargo αυξήθηκαν κατά 16% και τα κέρδη της Morgan Stanley ενισχύθηκαν κατά 26%. Η πρόβλεψη, ωστόσο, είναι πολύ πιο ζοφερή. Όλα τα αποτελέσματα των τραπεζών αντικατοπτρίζουν την εποχή πριν ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ επιβάλει τους ιλιγγιώδεις δασμούς στις εισαγωγές και στη συνέχεια αλλάξει γνώμη, προκαλώντας χάος στις αγορές και επιδεινώνοντας τις οικονομικές προοπτικές. Το πώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προετοιμάζονται για τα επισφαλή χρέη των πελατών τους είναι ένας από τους λίγους απτούς οδηγούς για τις προοπτικές τους. Πάντα προσεκτική, η JPMorgan προετοιμάζεται για άσχημες καιρικές συνθήκες. Αποταμίευσε 75% περισσότερα από ό,τι πριν από ένα χρόνο, με τον Ντάιμον να βλέπει τα οφέλη από τις πιθανές μειώσεις φόρων και την απορρύθμιση υπό τον Τραμπ να αντιμετωπίζουν τις βλαβερές συνέπειες των δασμών, του πληθωρισμού, των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, των υψηλών τιμών των περιουσιακών στοιχείων και της αστάθειας. Η Wells Fargo δήλωσε ότι τα δάνεια για εμπορικά ακίνητα είχαν καλύτερη απόδοση από το αναμενόμενο και ο διευθύνων σύμβουλος Τσάρλι Σαρφ όρισε το ταμείο για τις δυσκολές μέρες σε περίπου 930 εκατ. δολάρια.

Η ιστορία δείχνει ότι ακόμη και ο Ντάιμον μπορεί να επιδιώξει μεγαλύτερη κάλυψη. Στο πρώτο τρίμηνο του 2020, μόλις μία εβδομάδα μετά την έναρξη των περιοριστικών μέτρων στις ΗΠΑ λόγω πανδημίας, η JPMorgan έκανε προβλέψεις ίσες με το 2,1% των δανείων, πριν τις αυξήσει στο 3,1% το επόμενο τρίμηνο. Προς το παρόν είναι 1,9%. Η οικονομική ύφεση μπορεί να μην αποδειχθεί τόσο άσχημη όσο ήταν πριν από πέντε χρόνια, αλλά είναι επίσης πολύ νωρίς για να γνωρίζουμε τι θα συμβεί.

ΔΗΚΤΗΣ

Βγήκε το οπλοστάσιο στο τραπέζι

Ο εμπορικός πόλεμος καλά κρατεί, με την Κίνα να δηλώνει πως σταμάτα τις εξαγωγές κρίσιμων ορυκτών και τα παράγωγα προϊόντα τους απειλώντας με σημαντικές ελλείψεις τις ΗΠΑ και τον υπόλοιπο κόσμο που έχουν μεγάλη εξάρτηση από τις συγκεκριμένες πρώτες ύλες. Η απόφαση της Κίνας επηρεάζει μεγάλη γκάμα σημαντικών για τις ΗΠΑ προϊόντων όπως είναι τα κινητά τηλέφωνα iPhone και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα tesla. Η Κίνα λοιπόν σε ένα νέο επεισόδιο του εμπορικού πολέμου που ξεκίνησε ο πρόεδρος Τραμπ αρχίζει να αξιοποιεί το πλούσιο οπλοστάσιο που διαθέτει, προκαλώντας προβλήματα που φτάνουν μέχρι την αμεντική βιομηχανία των ΗΠΑ. Σε αντίθεση με τους δασμούς τους οποίους ο πρόεδρος Τραμπ μπορεί να αντιμετωπίσει με περισσότερους δασμούς, η κυριαρχία της Κίνας στις σπάνιες γαίες είναι συντριπτική και δεν αφήνει περιθώριο ελιγμών στον πρόεδρο Τραμπ, ο οποίος προς το παρόν απειλεί με επιπλέον δασμούς οι οποίοι αν επιβληθούν θα προσεγγίσουν το 245% για εισαγωγές κινέζικων προϊόντων στις ΗΠΑ.



Τέλος εποχής

Τελειώνει και επίσημα η μεταβατική περίοδος που ακολούθησε την απορρόφηση του πρώην Συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα. Σχεδόν έξι χρόνια μετά την απορρόφηση, η Ελληνική Τράπεζα αλλάζει ιδιοκτησία και η ΚΕΔΙΠΕΣ εξαγοράζει το σχέδιο προστασίας πιστώσεων που εγγυήθηκε η κυβέρνηση το 2018 ως μέρος της συναλλαγής με την Ελληνική Τράπεζα. Υπενθυμίζουμε ότι η ΚΕΔΙΠΕΣ ιδρύθηκε για να διαχειριστεί το ΜΕΧ βιβλίο του Συνεργατισμού μετά που η Ελληνική Τράπεζα δεν αποδέχθηκε να το αποκτήσει και έλαβε μόνο τα εξυπηρετούμενα δάνεια. Ακόμη και έτσι όμως η κυβέρνηση υποχρεώθηκε να εγγυηθεί την προστασία αυτών των δανείων συνολικού ύψους 2,6 δισ. ευρώ. Με βάση την τελευταία ενημέρωση, όλα αυτά τα χρόνια η Ελληνική Τράπεζα διεκδίκησε και εισέπραξε περίπου 100 εκατ. ευρώ.



Κιλοβατώρα και Amazon

Με στόχο να ξεκινήσει τη διαδικασία επιλογής στρατηγικού συνεργάτη για το G-Cloud, δηλαδή το κυβερνητικό Cloud, στελέχη της Amazon επισκέπτονται αυτές τις μέρες την Κύπρο και διεξάγουν επαφές. Αυτή η προσπάθεια γίνεται βασικά από την κυβέρνηση, η οποία θέλει να αποδείξει ότι οι επαφές με τη Silicon Valley στο πολυσυζητημένο ταξίδι του Προέδρου της Δημοκρατίας άρχισαν κιόλας να αποδίδουν καρπούς. Με βάση την επίσημη ενημέρωση, τα



Περατιέρω μελέτες, ζηλήματα και νέες καθυστερήσεις αποφάσισε η ad-hoc επιτροπή που συνεδρίασε για το οδικό δίκτυο στον Ακάμα, οι εργασίες του οποίου διακόπηκαν πριν από 16 μήνες λόγω περιβαλλοντικών παρατυπιών.

στελέχη της Amazon θα διερυνήσουν και την πιθανότητα ανάπτυξης κάποιων υποδομών στην Κύπρο, όπως, για παράδειγμα, Κέντρα Δεδομένων, στο πλαίσιο της πολιτικής που προωθεί το Υφυπουργείο για το Cloud-First. Ξέχασε όμως να ληχθεί πως με το κόστος που στοιχίζει η κιλοβατώρα στην Κύπρο η ανάπτυξη και λειτουργία Κέντρων Δεδομένων θα καταστεί εντελώς ασύμφορη για όποιον το επιχειρήσει.



Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κατά Κεφαλήν Εισόδημα

Με τον όρο κατά κεφαλήν εισόδημα εννοούμε το μέσο όρο του εισοδήματος των κατοίκων μιας χώρας. Το κατά κεφαλήν εισόδημα προκύπτει αφού διαιρέσουμε το συνολικό ακαθάριστο εγχώριο εισόδημα μιας χώρας με το σύνολο του πληθυσμού της, και αποτελεί βασικότατο παράγοντα προσδιορισμού του βιοτικού επιπέδου της χώρας.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΠΟΠ vs Τραμπ 1-0

Με αφορμή τους δασμούς Τραμπ, ο Σύνδεσμος Τυροκόμων Κύπρου βρήκε ακόμα μια ευκαιρία να επιτεθεί στο χαλλούμι ΠΟΠ λέγοντας ότι αν εφαρμοστεί το πρότυπο θα «χαθεί» το 60% των εξαγωγών. Η συγκεκριμένη δήλωση γίνεται προκειμένου να αναδειχθεί ότι το πρόβλημα που προκαλεί το ΠΟΠ είναι μεγαλύτερο από τους δασμούς Τραμπ, οι οποίοι θα επιβαρύνουν μόλις το 3% των εξαγωγών που διοχετεύεται στις ΗΠΑ. Οι τυροκόμοι δεν παραλείπουν να τονίσουν ότι σε αιογοπρόβριο γάλα δεν επιτρέπεται η εφαρμογή του ΠΟΠ, το οποίο αν επιχειρηθεί θα προκαλέσει πολλά και μη διαχειρίσιμα προβλήματα.



Παραμένει εν ζωή το καλώδιο

Δεν δέχεται την άποψη ότι η Τουρκία έχει μπλοκάρει το έργο της υποθαλάσσιας ηλεκτρικής σύνδεσης Κρήτης - Κύπρου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και ο λόγος που δεν συμμερίζεται τους πανηγυρισμούς της Τουρκίας είναι διότι το έργο υποστηρίζεται και εν μέρει χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για περαιτέρω υποστήριξη της άποψής του, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναφέρθηκε στις συμφωνίες που έχουν υπογραφεί με τη γαλλική κατασκευάστρια εταιρεία που έχει την ευθύνη πόνησης του καλωδίου. Από την πλευρά του, ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών υποστήριξε ότι το έργο δεν έχει εγκαταλειφθεί και πως οι έρευνες στον βυθό θα επανεκκινήσουν σε χρόνο που θα αποφασίσουν τα εμπλεκόμενα μέρη και σίγουρα σε αυτά δεν περιλαμβάνεται η Τουρκία.

Παιχνίδι λέξεων ως μέθοδος αντιμετώπισης της αϋπνίας

Της ΚΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΡΟΝ

Ο 47χρονος δρ Τζο Γουίτινγκτον εργάζεται ως γιατρός στα επείγοντα περιστατικά εδώ και 20 χρόνια, όμως εξακολουθεί να δυσκολεύεται να πρεμψει το μυαλό του όταν φεύγει από το νοσοκομείο. Επειτα από μια ιδιαίτερα καοτική βάρδια κατέβαλλε προσπάθεια να αποκοιμηθεί, αλλά δεν μπορούσε καθώς το μυαλό του γύριζε ασταμάτητα: σκεφτόταν έναν τραυματία τροχαίου με μηχανή του οποίου οι ζωτικές ενδείξεις είχαν καταρρεύσει, έναν άλλον ασθενή που είχε εμφανίσει σήψη και έναν ακόμη τον οποίον η καρδιά σταμάτησε ξαφνικά να χτυπάει.Η συνήθειά του να αναπαράγει διαρκώς περιστατικά που συναντούσε κατά τη διάρκεια της βάρδιας του στο νοσοκομείο –σε συνδυασμό με το ακανόνιστο ωράριο– έκανε τον ύπνο μια πραγματικά δύσκολη υπόθεση. Επί χρόνια δοκίμαζε τα πάντα, όπως βαθιές αναπνοές, διαλογισμό και μελατονίνη, πριν καταλήξει τελικά στη μέθοδο της γνωστικής αναδιάρθρωσης (cognitive shuffling).

Αυτή η στρατηγική με βοηθάει «να ξεκολλήσω το μυαλό μου από αυτόν τον φαύλο κύκλο και να το οδηγήσω σε μια κατάσταση όπου μπορώ επιτέλους να χαλαρώσω και να ξεκουραστώ», επισημαίνει ο δρ Γουίτινγκτον.

Τη συγκεκριμένη τεχνική την έχει μοιραστεί με ανάρτηση και στον λογαριασμό του στο Instagram, όπου έχει πάνω από 750.000 ακολούθους.

Η γνωστική αναδιάρταξη βασίζεται στην εστίαση του μυαλού σε άσχετες μεταξύ τους λέξεις, ως έναν τρόπο να «ενημερώσετε» τον εγκέφαλό σας πως ήρθε η ώρα για ύπνο.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι αρκετά ενδιαφέρουσα ώστε να σας αποσπάει από σκέψεις που εμποδίζουν τον ύπνο, αλλά όχι τόσο συναρπαστική ώστε να κρατάει τον εγκέφαλο σε εγρήγορση.

Η διαδικασία

Ξεκινάτε επιλέγοντας μια τυχαία λέξη – για παράδειγμα «Πλούτωνας». Επειτα προσπαθείτε να σκεφθείτε όσο περισσότερες λέξεις μπορείτε, οι οποίες ξεκινούν με το ίδιο γράμμα, όπως: «ποδήλατο, περιστέρι, παιχνίδι, πεπόνι». Μόλις εξαντλήσετε τις λέξεις που αρχίζουν από «π», προχωρείτε στο επόμενο γράμμα της αρχικής λέξης, το «λ», και επαναλαμβάνετε: «λυγμός, λεβάντα, λαγός, λουλούδι». Αφιερώστε περίπου ένα δευτερόλεπτο για να οπτικοποιήσετε κάθε λέξη.

Έρευνες δείχνουν ότι όταν οι άνθρωποι αποκοιμούνται φυσιολογικά, το μυαλό τους συχνά πλημμυρίζει από ζωντανές εικόνες ή αφηρημένες σκέψεις, εξηγεί ο Λουκ Π. Μποντουάν, γνωστικός επιστήμονας από τον Καναδά που ανέπτυξε τη μέθοδο της γνωστικής αναδιάρθρωσης. Στόχος της τεχνικής, προσθέτει, είναι να βοηθήσει το μυαλό να αναπαράγει αυτή τη φυσική διαδικασία.

«Αυτές οι εικόνες δεν συνθέτουν μια σαφή αφήγηση και μπο-

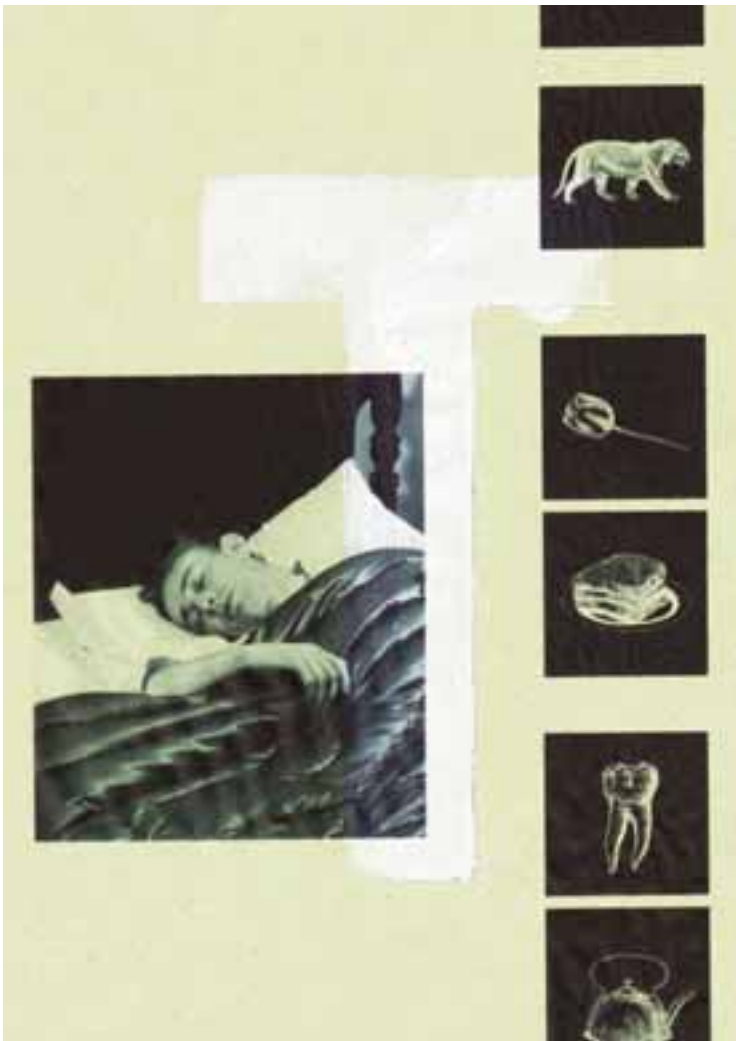
Έρευνες έχουν δείξει ότι όταν οι άνθρωποι αποκοιμούνται με φυσιολογικό τρόπο, τότε το μυαλό τους συχνά πλημμυρίζει από ζωντανές εικόνες ή αφηρημένες σκέψεις.

ρεί να βοηθήσουν τον εγκέφαλό σας να αποσυνδεθεί από τη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων ή από φαύλους κύκλους ανσυχίας», εξηγεί ο δρ Μποντουάν, ο οποίος έχει αναπτύξει και μια εφαρμογή βασισμένη στη συγκεκριμένη τεχνική.

Ο δρ Μποντουάν επινόησε τη γνωστική αναδιάρταξη πριν από περίπου 15 χρόνια, εν μέρει επειδή ο ίδιος αντιμετώπιζε προβλήματα αϋπνίας και αναζητούσε μια λύση.

Το πείραμα

Το 2016 ο δρ Μποντουάν και οι συνεργάτες του αποφάσισαν να μελετήσουν τη μέθοδο. Συγκέντρωσαν περίπου 150 φοιτητές και ανέθεσαν στη μια ομάδα να εφαρμόσει τη γνωστική αναδιάρταξη. Μια δεύτερη ομάδα κλήθηκε να περάσει 15 λεπτά χωρίς το βράδυ καταγράφοντας τις ανσυχίες της και τυχόν πιθανές λύσεις, μια μέθοδος που οι ψυχολόγοι αναφέρουν ως εποικοδομητική ανησυχία. Από μια τρίτη ομάδα



Η χρήση της αρκετά διαδεδομένης πλέον τεχνικής της γνωστικής αναδιάρθρωσης ως θεραπευτικής προσέγγισης κατά της αϋπνίας στοχεύει κυρίως στο να πρεμψει ένα ιδιαίτερα απασχολημένο μυαλό.

δα ζητήθηκε να εφαρμόσει και τις δύο τεχνικές. Ύστερα από περίπου ένα μήνα οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι κάθε μία από τις μεθόδους ήταν εξίσου αποτελεσματική. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες που δοκίμασαν και τις δύο τεχνικές ήταν πιο πιθανό να αξιολογήσουν τη γνωστική αναδιάρταξη ως πιο

χρήσιμη και ευκολότερη στην εφαρμογή. Η μελέτη παρουσιάστηκε το 2016 στο συνέδριο των Associated Professional Sleep Societies στο Κολοράντο και τράβηξε την προσοχή ενός δημοσιογράφου του Forbes, ο οποίος έγραψε σχετικό άρθρο. Δεν άργησε να ακολουθήσει η διάδοση της ιδέας στο Διαδίκτυο.

Ελλειψη στοιχείων για τη θεραπεία

Δεν υπάρχουν επαρκή επιστημονικά δεδομένα που να τεκμηριώνουν τη χρήση της γνωστικής αναδιάρταξης ως κύριας θεραπευτικής προσέγγισης για την αϋπνία, επισημαίνει ο δρ Χόρχε Ι. Μόρα, αναπληρωτής επικεφαλής κλινικών υποθέσεων στο Τμήμα Ιατρικής του Υπνου του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνια. «Χρειάζεται περισσότερη έρευνα για να μπορέσουμε να πούμε με βεβαιότητα ότι θα πρέπει να καθιερωθεί ως σταθερό εργαλείο, όπως είναι η CBT-I (Cognitive behavioral therapy for insomnia)», λέει ο δρ Μόρα αναφερόμενος στη γνωσιακή συμπεριφορική ψυχοθεραπεία της αϋπνίας, μια μέθοδο που έχει αποδειχθεί ότι βοηθάει άτομα με δυσκολία στον ύπνο ή στη διατήρησή του.

Αλλά δεν βλέπεται να δοκιμάσει κανείς τη γνωστική αναδιάρταξη, αρκεί να χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα σε επιστημονικά αποδεδειγμένες τεχνικές, σημειώνουν οι ειδικοί.

«Όταν λειτουργεί, είναι εντυπωσιακό, μπορεί πραγματικά να βοηθήσει κάποιους ανθρώπους», λέει η Σέλιμι Χάρις, κλινική ψυχολόγος στην περιοχή της Νέας Υόρκης.

Κύπριοι το 30% των ξένων εταιρειών μέχρι το 2027

Θα ελέγχεται η αναλογία για νέες προσλήψεις, ενώ για να φτάσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα χρειάζεται «χτίσιμο»

Τον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η **μεγάλη** ανάπτυξη των ξένων εταιρειών στην Κύπρο είναι πλέον αδιαμφισβήτητη, με τα οφέλη να υπερτερούν των αρνητικών πτυχών που αναπόφευκτα έχουν φέρει. Ναι μεν τα ποσοστά της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Gross Value Added - GVA) του τομέα των εταιρειών τεχνολογίας στην οικονομία της Κύπρου για το 2024 έφτασε τα 6,95 δισεκατομμύρια ευρώ, όμως δέχονται κριτική για το ποσοστό των Κυπρίων και πολιτών από την Ευρωπαϊκή Ένωση που εργοδοτούν, το οποίο αναλογικά δεν φτάνει το εργατικό δυναμικό, που έχουν στις επιχειρήσεις τους το οποίο προέρχεται εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτό όμως αναμένεται να αλλάξει, καθώς από 1η Ιανουαρίου 2027 όλες οι ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο έχουν δεσμευτεί με απόφαση του 2021 να επενδύσουν το 30% του συνολικού προσωπικού τους σε Κύπριους/πολίτες της ΕΕ, άρα, μετά τις 2.1.2027 θα ελέγχεται η αναλογία για νέες προσλήψεις. Το να φτάσει όμως μία εταιρεία να έχει στο δυναμικό της τουλάχιστον 30% του συνολικού της προσωπικού σε Κύπριους/πολίτες της Ε.Ε. την 1η Ιανουαρίου 2027 δεν

γίνεται να «πατηθεί ως διά μαγείας ένα κουμπί» και να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα. Είναι ένα «πρότζεκτ» το οποίο αν και θα έπρεπε να «χτίζεται» από τον Οκτώβριο του 2021, που συμφωνήθηκε με το κυπριακό κράτος, τώρα γίνεται αντιληπτό πως

Σύμφωνα με στοιχεία του 2022, ο μέσος μισθός Ρώσων σε εταιρείες ICT ξεπερνά τα 5.482 ευρώ ανά μήνα και τα 5.278 ευρώ των Λευκορώσων.

πρέπει να εντατικοποιηθεί η προσπάθεια και να δοθεί προτεραιότητα σε προσλήψεις Κυπρίων/πολιτών από την Ε.Ε., τώρα ιδίως που οι ξένες εταιρείες τύπου «ICT» επεκτείνονται με «αριθμητική», αν όχι με «γεωμετρική» πρόοδο.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε πως βάσει της στρατηγικής για την προσέλκυση εταιρειών για δραστηριοποίηση ή/και επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο, το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφασή

του ημερομηνίας 15.10.2021, ενέκρινε την τότε «Νέα Στρατηγική» για την προσέλκυση εταιρειών για δραστηριοποίηση ή/και επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο, η οποία άρχισε να ισχύει από τις 2.1.2022. Βάσει των πεπραγμένων, η Στρατηγική καταργούσε και αντικαθιστούσε την προηγούμενη πολιτική για την απασχόληση προσωπικού από τρίτες χώρες που εργοδοτούνταν από εταιρείες/επιχειρήσεις ξένων συμφερόντων. Σύμφωνα με τις πρόνοιες της «Νέας Στρατηγικής», καταργούνταν οι μέγιστοι επιτρεπόμενοι αριθμοί αλλοδαπού προσωπικού. Έτσι, οι εταιρείες μπορούσαν ελεύθερα από τις 2 Ιανουαρίου 2022 να απασχολήσουν οποιονδήποτε αριθμό υπαλλήλων τρίτων χωρών με υψηλές απολαβές, χωρίς να περάσουν από έλεγχο αγοράς εργασίας. Όπως είχε συμφωνηθεί, διατηρήθηκαν οι υφιστάμενες κατηγορίες προσωπικού Ανώτερου Διευθυντή, Μεσοδιευθυντικού και Εξειδικευμένου Προσωπικού, για λόγους διοικητικής δομής/στατιστικών, ενώ το εξειδικευμένο προσωπικό δεν θα περιοριζόταν σε συγκεκριμένα επαγγέλματα, ή δεξιότητες. Εκεί που αξίζει να εστιάσουμε είναι πως, όπως προαναφέρθηκε και πιο πάνω, όλες οι εταιρείες δεσμεύ-



Στην εργοδότηση των Κυπρίων θα συμβάλει σίγουρα και η αυξητική τάση εγγραφής νέων εταιρειών στην Κύπρο που παρατηρείται από το 2022.

τηκαν να επενδύσουν το 30% του συνολικού προσωπικού τους σε Κύπριους/πολίτες της ΕΕ, σε χρονικό διάστημα πέντε ετών. Γραφόταν χαρακτηριστικά, «σε πέντε χρόνια, δηλαδή μετά τις 2.1.2027, θα ελέγχεται η αναλογία για νέες προσλήψεις και εάν μια εταιρεία δεν τηρεί την αναλογία 70:30, η υπόθεση θα αξιολογείται με βάση τα δικά της κριτήρια και θα τίθεται ενώπιον της διοίκησης».

Μισθοί 5.000 ευρώ και άνω

Το ότι μέχρι αρχές του 2027 θα πρέπει να μπουν τουλάχιστον 30% Κύπριοι ή πολίτες της Ε.Ε. σε ξένες εταιρείες, όπως σε εταιρείες τεχνολογίας (ICT), είναι καλά νέα για τους Κύπριους σε επίπεδο μισθών. Σύμφωνα με έρευνα του Κέντρου Ανάλυσης και Στρατηγικών της Ευρώπης (CASE, CASE Center) του think tank για πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στις μετασφοβιτικές χώρες και στη ρωσική διασπορά, στην Κύπρο απασχολούνται στον τομέα της Πληροφορίας και της Επιχειρηματικότητας, ο οποίος περιλαμβάνει «Προγραμματισμό Υπολογιστών,

Συμβουλευτικές και συναφείς δραστηριότητες» και «Δραστηριότητες Υπηρεσιών Πληροφοριών», το 42% όλων των Ρώσων και το 48% όλων των Λευκορώσων, καθιστώντας τους τις πιο ακριβοπληρωμένες εθνότητες στο νησί. Σύμφωνα με στοιχεία του 2022, ο μέσος μισθός τους ξεπερνά τα 5.482 ευρώ ανά μήνα και τα 5.278 ευρώ αντίστοιχα, ξεπερνώντας τους μέσους μισθούς σε επιχειρήσεις στην Κύπρο σχεδόν κατά 2,5 φορές.

Όπως καταγράφει το CASE think tank, ο τομέας της πληροφορικής έχει καταστεί ένας από τους κινητήριους μοχλούς της κυπριακής οικονομίας τα τελευταία χρόνια – το μερίδιό του στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από το νησί αυξήθηκε από 8,4% το 2012 σε πάνω από 19% το 2023. Από την 1η Ιανουαρίου 2024, Ρώσοι και Λευκορώσοι έχουν εγγράψει έως και 10.500 εταιρείες στη χώρα, στις οποίες κατέχουν πάνω από το 50% του κεφαλαίου. Σημειώνει ότι, οι εταιρείες του τομέα της πληροφορικής που δραστηριοποιούνται πραγματικά στη χώρα γίνονται νέοι μοχλοί ανάπτυξης.

Αυξάνονται οι εταιρείες

Στην εργοδότηση των Κυπρίων θα συμβάλει σίγουρα και η αυξητική τάση εγγραφής νέων εταιρειών στην Κύπρο που παρατηρείται από το 2022. Όπως είχε παρουσιάσει στοιχεία στην «Κ» η Μονάδα Διευκόλυνσης Εταιρειών, το Business Facilitation Unit (BFU) του Υπουργείου Ενέργειας, ο αριθμός εγγραφών ξένων εταιρειών το 2025 ήταν στις 80, το 2024 ήταν στις 265 και το 2023 ήταν στις 286. Το 2022 ήταν στις 1.605 και οι κύριες χώρες από τις οποίες προήλθαν αυτές οι εγγραφές των τελευταίων χρόνων είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, Ισραήλ, Λευκορωσία, Λίβανος, Ουκρανία και Ρωσία.

The Black Range Nutrients

Pharma LEAD[®] PHARMACY CARE PRODUCTS

MULTIVITAMIN 50⁺ PLUS GREEN BARLEY GRASS
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan tablets

MULTIVITAMIN ADVANCE PLUS SUPERFOODS
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan capsules

MULTIVITAMIN ONE A DAY PLUS REISHI MUSHROOM
*** Fresh Freeze-dried
with micronutrients | sustained release
0% Sugar • Salt • GMO
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives
Food Supplement
30 vegan tablets

Ισχυρή σύνθεση για την ενίσχυση του οργανισμού

Μέγιστη Απόδοση - Ενέργεια - Τόνωση

Pharma LEAD[®] PHARMACEUTICAL LTD

www.pharmalead.gr

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Καθώς η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να κινείται σε ακαρτογράφητα νερά γεμάτα αβεβαιότητα, φόβο για νέες πληθωριστικές πιέσεις από τη μία και στασιμοπληθωρισμό από την άλλη, και γενικότερη γεωπολιτική ένταση ένεκα του πολέμου του δα-σμού, η Κύπρος εξετάζει και προτείνει μία ευρεία φορολογική μεταρρύθμιση. Όπως είναι γνωστό, στον πυρήνα της συζήτησης είναι η πρόταση για αύξηση του εταιρικού φόρου από το 12,5% στο 15% – μια κίνηση που έχει σαφώς πολιτικό και επικοινωνιακό βάρος.

Ωστόσο, δεδομένης της έντονης αβεβαιότητας που αντιμετωπίζουν πλέον οι επιχειρήσεις, τόσο όσες όσο και διεθνείς, επιχειρηματικοί κύκλοι αρχίζουν να συζητούν πως ενδεχομένως τώρα να μην είναι η κατάλληλη χρονική στιγμή για υλοποίησή τους καθώς κανείς δεν γνωρίζει πώς πρόκειται να εξελιχθούν τα πράγματα.

Ο οίκος Deloitte, στο πρόσφατο δελτίο του για τις παγκόσμιες οικονομικές προοπτικές (Ιανουάριος 2025), περιγράφει ένα διεθνές οικονομικό τοπίο «πολλαπλών επιπέδων αβεβαιότητας», όπου η καταναλωτική εμπιστοσύνη μειώνεται και οι επενδύσεις επιβραδύνονται. Παρότι αρκετές χώρες παρουσιάζουν ανθεκτικότητα, οι μεταβλητές παραμένουν πολλές – από τις εξελίξεις στις ΗΠΑ και την Κίνα, μέχρι την πίεση στις τιμές και την πολιτική αστάθεια στην Ευρώπη.

Σε αυτό το περιβάλλον, οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις οφείλουν να αξιολογούνται όχι μόνο ως μέσο προσέλκυσης επενδύσεων, αλλά και ως

Στον πυρήνα της συζήτησης είναι η πρόταση για αύξηση του εταιρικού φόρου από το 12,5% στο 15% – μια κίνηση που έχει σαφώς πολιτικό και επικοινωνιακό βάρος.

εργαλείο δημοσιονομικής σταθερότητας και κοινωνικής συνοχής. Ειδικά όταν, όπως σημειώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην τελευταία της Έκθεση Μεταπρογραμματικής Παρακολούθησης για την Κύπρο (2024), οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (FDIs) που προσελκύει η χώρα: «...οφείλονται κυρίως στο φιλικό φορολογικό περιβάλλον και διοικετούνται μόνο εν μέρει σε παραγωγικές επενδύσεις που διαφοροποιούν την παραγωγή, αυξάνουν την παραγωγικότητα και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα». Η παρατήρηση αυτή υπογραμμίζει την ανάγκη για έναν πιο στοχευμένο σχεδιασμό της φορολογικής πολιτικής, με έμφαση όχι απλώς στην προσέλκυση κεφαλαίων, αλλά στη δημιουργία πραγματικής αξίας και μακροπρόθεσμης ανάπτυξης.

Όχι σε βεβιασμένες αποφάσεις

Οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις, ειδικά όταν είναι εκτεταμένες, φέρουν μαζί τους σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή στο έγγραφο «Tax Uncertainty: Economic Evidence and Policy Responses», η διαδικασία μιας μεταρρύθμισης –από την ανακοίνωση, την ψήφιση, μέχρι την εφαρμογή και την αναπροσαρμογή– αυξάνει τη διοικητική και κανονιστική αβεβαιότητα για τις επιχειρήσεις. Αυτή η αβεβαιότητα μπορεί να καθυστερήσει ή να

αναστειλεί επενδυτικές αποφάσεις και να επιδρά αρνητικά στην ανταγωνιστικότητα.

Παρόλληλα, το Penn Wharton Budget Model (Απρίλιος 2025) ανέδειξε ότι οι δασμοί επί Τραμπ στις ΗΠΑ μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα μείωση του ΑΕΠ κατά 8% και των μισθών κατά 7% – απώλειες που ξεπερνούν

ακόμα και αυτές μιας μεγάλης αύξησης του εταιρικού φόρου.

Μεγαλύτερη στόχευση

Η μείωση του εταιρικού φόρου από το 15% στο 12,5% ενδέχεται να έχει περισσότερο συμβολική αξία παρά ουσιαστική αναπτυξιακή επίδραση. Αυτό προκύπτει και από τις απόψεις/

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Σε μια εποχή που οι περισσότερες οικονομίες αδυνατούν να προσφέρουν σταθερότητα και προβλεψιμότητα, η Κύπρος ξεχωρίζει τα τελευταία χρόνια λόγω της ανθεκτικότητας που επιδεικνύει σε δύσκολες περιόδους, των ισχυρών δημοσιονομικών και της σταθερότητας/κερδοφορίας του τραπεζικού συστήματος. Αποτέλεσμα των πιο πάνω είναι οι συνεχείς αναβαθμίσεις από τους οίκους αξιολόγησης, η μείωση

του κόστους δανεισμού για το κράτος και η προσέλκυση στρατηγικής φύσεως επενδύσεων. Αν και μία στοχευμένη φορολογική μεταρρύθμιση προφανώς και θα μπορούσε να έχει θετική επίδραση, κύκλοι της αγοράς πλέον δηλώνουν ξεκάθαρα πως στην παρούσα διεθνή συγκυρία μπορεί να είχε τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, σημειώνουν πως η φορολογική μεταρρύθμιση δεν είναι αυτοσκο-

πός. Θα πρέπει πρώτα η στρατηγική να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα που θα δημιουργηθούν διεθνώς αφού στόχος δεν είναι τα πρόσκαιρα πολιτικά οφέλη, αλλά η ευρύτερη και περιεκτική αναπτυξιακή βιωσιμότητα. Μία στρατηγική που πρέπει να είναι στοχευμένη, κοινωνικά ευαίσθητη και μακροπρόθεσμα αποδοτική ώστε η Κύπρος να καταστεί πραγματικά ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο.

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα η σταθερότητα

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Ραγδαία αύξηση των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο, με τη φετινή χρονιά να μην αποτελεί εξαίρεση. Οι αριθμοί ρεκόρ και οι πολύ καλές τουριστικές χρονιές που πετυχαίνει η χώρα μας ανέβασαν τη ζήτηση, με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες ακινήτων να επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν το τουριστικό ρεύμα. Τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb αποτελούν μια δημοφιλή τάση για τους τουρίστες καθώς διατηρούν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία δεν βρίσκουν στα ξενοδοχεία.

Ωστόσο, πέραν από τα πλεονεκτήματα ενέχουν και μειονεκτήματα. Αντικείμενο προβληματισμού αποτελεί το γεγονός ότι η αύξηση των βραχυχρόνιων μισθώσεων έχει οδηγήσει σε έκρηξη των ενοικίων σε πολλές περιοχές, καθιστώντας τη στέγαση πιο ακριβή για τους μόνιμους κατοίκους αλλά και σε μεγάλη έλλειψη διαθέσιμων ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση. Το γεγονός ότι τα Airbnb όλο και πληθαίνουν στην Κύπρο κατέδειξε την ανάγκη για την επιβολή ενός πλαισίου ελέγχου τους, έτσι ώστε να διασφαλίζονται ζητήματα ασφάλειας των επισκεπτών, αλλά και θέματα που αφορούν φοροδιαφυγή και στέρηση εσόδων από το κράτος. Το υφυπουργείο Τουρισμού ξεκίνησε άμεσα νέα εκστρατεία προκειμένου να αυξήσει τον αριθμό των εγγραφών των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων στο μητρώο που διατηρεί. Παράλληλα, το αρμόδιο Υφυπουργείο κατέθεσε εναρμονιστικό νομοσχέδιο

Τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης απορροφούν το 20% της τουριστικής ροής με αυξητικές τάσεις.

το οποίο στοχεύει στην εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 2024/1028, ο οποίος αναμένεται να βοηθήσει προς την κατεύθυνση πρόληψης της παράνομης καταχώρησης εγγραφών των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων.

Τα στοιχεία

Τα νούμερα μιλούν από μόνα τους. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία που συνέλεξε ιδιωτική εταιρεία μετρήσεων για το υφυπουργείο Τουρισμού, ο αριθμός των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb, αγγίζει τις 12 χιλιάδες, χωρίς σε αυτό τον αριθμό να συμπεριλαμβάνονται τα καταλύματα των αγροτουριστικών περιοχών. Πρώτη με διαφορά φαίνεται να είναι η Πάφος όπου εντοπίζεται η μερίδα του λέοντος των Airbnb καταλυμάτων. Στην επόμενη θέση βρίσκεται η ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου, η Λεμεσός και η Λάρνακα. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η πρωτεύουσα όπου η ζήτηση, όπως και στην ξενοδοχειακή βιομηχανία με τις κλίνες έτσι και στη βραχυχρόνια μίσθωση, δεν φτάνει τη ζήτηση των

παραλιακών πόλεων. Δεν μπορούμε με ασφάλεια να καταγράψουμε τον αριθμό των Airbnb σε κάθε επαρχία, καθώς υπάρχουν πολλές σχετικές πλατφόρμες στις οποίες τα διαφημίζουν οι ιδιοκτήτες τους και ενδεχομένως να μην εξαχθεί σαφές αποτέλεσμα.

Εκ των πραγμάτων, πρώτη και στις εγγραφές στο μητρώο είναι η Πάφος, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί στη Βουλή από το αρμόδιο Υπουργείο. Σύμφωνα με τα στοιχεία, στο μητρώο του Υφυπουργείου έχουν εγγραφεί συνολικά 3.900 καταλύματα τα οποία διαθέτουν συνολικά 17.776 κλίνες.

Ακολουθεί η επαρχία Αμμοχώστου στις εγγραφές στο μητρώο με συνολικά 1.775 καταλύματα δυναμικής 9.034 κλινών, η Λάρνακα με 1.139 κα-

ταλύματα τα οποία διαθέτουν 4.258 κλίνες, η Λεμεσός με 962 καταλύματα και συνολικά 3.650 κλίνες και τέλος η Λευκωσία με μόλις 295 καταλύματα, δυναμικότητας 1.106 κλινών. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι και τον Απρίλιο του 2023, μόλις 4.765 καταλύματα είχαν προχωρήσει σε εγγραφή, ενώ μετά από εκστρατείες ενημέρωσης της αγοράς, οι εγγραφές στο σχετικό μητρώο αυξήθηκαν στις 8.248. Σήμερα εκκρεμούν 1.275 αιτήσεις για εγγραφή στο σχετικό μητρώο, οι οποίες είχαν κατατεθεί στην πλειονότητά τους με ελλιπή στοιχεία από τους ιδιοκτήτες των αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων.

Χαρακτηριστικό της δημοφιλούς τάσης των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb είναι και η αύξηση των διανυκτερεύσεων.

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat, ο αριθμός των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Κύπρο σκαρφάλωσε κατά 15,4%, καθώς ανήλθε στις 4.806.492 το ενιάμνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2024 από περίπου 4.163.970 την αντίστοιχη περίοδο του 2023, βάσει δεδομένων που λήφθηκαν μέσω των πλατφορμών Airbnb, Booking, Expedia Group ή TripAdvisor στην Ευρώπη. Ο μήνας με τις περισσότερες διανυκτερεύσεις ήταν ο Αύγουστος, φτάνοντας σε 939.859 από 800.357 τον αντίστοιχο μήνα του 2023, με ετήσια άνοδο 17,4%.

Τα μέτρα

Μετά το Πάσχα αναμένεται να κληθούν οι εμπλεκόμενοι φορείς στη Βουλή για να συζητήσουν το εναρμονι-



Στο μητρώο του υφυπουργείου Τουρισμού έχουν εγγραφεί 8.248 καταλύματα - Στην Πάφο και Αμμόχωστο η μεγαλύτερη δυναμική.

Οι παρενέργειες στον ξενοδοχειακό κλάδο και η πίεση στο στεγαστικό

Παρενέργειες στον ξενοδοχειακό τομέα φαίνεται ότι δημιουργεί η εδραίωση των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Κύπρο. Εξάλλου, μεγάλη πρόκληση αποτελεί για το υφυπουργείο Τουρισμού το φαινόμενο της παραξενοδοχίας. Οι ξενοδόχοι, από τη μεριά τους, παρακολουθούν με προβληματισμό και ανησυχία την αύξηση των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης, θέτοντας επί τάπητος το ζήτημα του αθέμιτου ανταγωνισμού που έχει δημιουργηθεί. Ειδικότερα, το πρόβλημα έγκειται στα παράνομα καταλύματα αλλά και στο ζήτημα της υγιεινής και της ασφάλειας. Οι βραχυχρόνιες μισθώσεις ανταγωνίζονται τα ξενοδοχεία, εξ ου και απαίτησή μας είναι η πλήρης θεσμοθέτηση και έλεγχός τους, ώστε να μην δημιουργούνται συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού, τονίζουν οι ξενοδόχοι. Οι ξενοδόχοι επισημαίνουν ακόμα ότι από τη στιγμή που μια επιχείρηση φιλοξενεί τουρίστες οφείλει να πληροί όλα τα μέτρα ασφάλειας υγιεινής και να πληρώνει όλα τα τέλη που θα έπρεπε να πληρώνει. Η ζημία των ξενοδόχων από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις διαφαίνεται από τον αριθμό των τουριστικών αφίξεων στα αεροδρόμια της

Κύπρου που δεν φτάνει στα ξενοδοχεία. Σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, ο αριθμός αυτός ανέρχεται στο 20% στη δεδομένη φάση με την τάση να είναι ανοδική. Παράλληλα, στους χαμένους συγκαταλέγεται και το κράτος καθώς τα παράνομα καταλύματα του στοιχίζουν σε έσοδα από φόρους.

Υπέρ και κατά

Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι τουρίστες προτιμούν τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Κύπρο είναι το οικονομικό κομμάτι, αλλά και το γεγονός ότι προσφέρουν ελευθερία κινήσεων σε σχέση με τα ξενοδοχεία. Πιο συγκεκριμένα, η ενοίκιαση των καταλυμάτων τύπου Airbnb αποδεικνύεται πιο οικονομική για παρέες ή οικογένειες σε σύγκριση με πολλαπλά δωμάτια σε ξενοδοχεία. Οι ταξιδιώτες μπορούν ακόμα να επιλέξουν ανάμεσα σε διαμερίσματα, σπίτια, βίλες ή στούντιο, προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους, είτε ταξιδεύουν μόνοι, είτε με οικογένεια ή με φίλους. Εξάλλου, τα συγκεκριμένα καταλύματα σημειώνουν θετική συνεισφορά στην τοπική οικονομία, αφού οι χρήστες τους χρησιμοποιούν αρκετές υπηρεσίες, όπως εστιατόρια, μεταφορές, ενοίκιαση αυ-



Οι ξενοδόχοι επισημαίνουν ότι από τη στιγμή που μια επιχείρηση φιλοξενεί τουρίστες οφείλει να πληροί όλα τα μέτρα ασφάλειας και υγιεινής.

στικό νομοσχέδιο που κατατέθηκε από το υφυπουργείο Τουρισμού.

Ειδικότερα, το άρθρο 7 του Κανονισμού του νόμου περί Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων, υποχρεώνει τις επιγραμμικές πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης να ελέγχουν την εγκυρότητα του αριθμού καταχώρησης που παρέχει ο εκμισθωτής μέσω ενός ενιαίου ψηφιακού σημείου εισόδου, απαγορεύοντας ουσιαστικά την ανάρτηση ακινήτων που δεν είναι εγγεγραμμένα στα εθνικά μητρώα.

Με άλλα λόγια, ο ευρωπαϊκός κανονισμός έρχεται κατά κάποιο τρόπο να επιβάλει στους ιδιοκτήτες καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου Airbnb αναγκαστική εγγραφή στα εθνικά μητρώα. Ταυτόχρονα, θέτει τις βάσεις για καταχώρηση πληροφορήσεων σε σχέση με τα ακίνητα με έναν ενιαίο ουσιαστικό τρόπο.

Την ίδια ώρα, όπως πληροφορούμαστε, λειτουργεί του Υφυπουργείου εντατικοποιούν τους ελέγχους τους αναφορικά με τα παράνομα αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα. Στόχος του Υφυπουργείου είναι να γίνονται καταγγελίες σωστά τεκμηριωμένες, ούτως ώστε να καταλήγει η υπόθεση σε τιμωρία του παρανομούντα καθώς δεν είναι πάντοτε εφικτή η τεκμηρίωση της παρανομίας, ακόμη και η εξασφάλιση των στοιχείων του ιδιοκτήτη.

Τι προβλέπεται

Με βάση την κείμενη νομοθεσία «ο επιχειρηματίας/διαχειριστής του κάθε αυτοεξυπηρετούμενου καταλύματος, μπορεί να διαφημίζει και/ή να ενοικιάζει το αυτοεξυπηρετούμενο

Τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα και οι φωνές για φοροδιαφυγή και στέρηση εσόδων από το κράτος.

κατάλυμα, νοουμένου ότι αυτό είναι εγγεγραμμένο στο Μητρώο των Αυτοεξυπηρετούμενων Καταλυμάτων και έχει λάβει άδεια εγγραφής και αριθμό μητρώου από το υφυπουργείο Τουρισμού, ο οποίος θα πρέπει να αναγράφεται στη διαφήμιση και/ή στην προώθηση του καταλύματος, καθώς και σε όλες τις σχετικές συναλλαγές».

Σύμφωνα με τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας, οποιοσδήποτε διατηρεί ή λειτουργεί αυτοεξυπηρετούμενο κατάλυμα χωρίς άδεια εγγραφής ή η άδεια εγγραφής του έχει ανακληθεί, είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή χρηματική ποινή, η οποία δεν υπερβαίνει τις €5.000, ή και στις δύο αυτές ποινές.

«Εάν η παράβαση συνεχιστεί μετά την καταδίκη του, είναι ένοχος περαιτέρω αδικήματος και υπόκειται σε περαιτέρω χρηματική ποινή, η οποία δεν υπερβαίνει τα εκατό ευρώ (€200) για κάθε μέρα συνέχισης της παράβασης», όπως αναφέρει το Υφυπουργείο.

αυτών έχει βάλει και πίεση σε ορισμένες περιοχές όσον αφορά το στεγαστικό.

Ειδικότερα στη Λεμεσό, στην Πάφο και στην ελεύθερη Αμμόχωστο, υπάρχουν σήμερα περιορισμένες επιλογές στέγασης, ή πολύ ακριβές. Αυτό συμβαίνει διότι από τη στιγμή που φεύγει από την αγορά μεγάλος αριθμός κατοικιών ή διαμερισμάτων, τα εναπομείναντα ακριβαίνουν.

Ως εκ τούτου, η ραγδαία αύξηση των βραχυχρόνιων μισθώσεων έχει οδηγήσει σε έκρηξη των ενοικίων σε πολλές περιοχές –καθιστώντας τη στέγαση πιο ακριβή για τους μόνιμους κατοίκους– αλλά και σε μεγάλη έλλειψη διαθέσιμων ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση. Στον αντίποδα, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι ενώ το Airbnb μπορεί να επηρεάζει τοπικά τις τιμές ενοικίων σε τουριστικές περιοχές, εντούτοις δεν αποτελεί κύριο παράγοντα της στεγαστικής κρίσης στην Κύπρο.

Η αντιμετώπιση της κρίσης απαιτεί επενδύρωση στην αύξηση της προσφοράς προστών κατοικιών, στη βελτίωση των μισθών και στη διευκόλυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και όχι στην απαγόρευση ή περιορισμό του Airbnb, τονίζουν.

Τρόφιμα και τσιμέντο τα πλέον ευάλωτα προϊόντα στους δασμούς

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Σημαντικές θα μπορούσαν να είναι οι άμεσες επιπτώσεις από τη δασμολογική πολιτική των ΗΠΑ σε επιμέρους προϊόντα που βρήκαν στήριγμα στη συγκεκριμένη αγορά την τελευταία εξαετία, επισημαίνει μελέτη της Εθνικής Τράπεζας. Τα προϊόντα αυτά είναι κυρίως τρόφιμα, όπως οι ελιές και το ελαιόλαδο, αλλά και το τσιμέντο.

Η μελέτη της Εθνικής (επικεφαλής οικονομολόγος Νίκος Μαγγίνας) επιχειρεί μια πιο αναλυτική προσέγγιση, πέρα από την παραδοχή που επικράτησε τελευταίως μεταξύ των αναλυτών ότι η έκθεση των ελληνικών εξαγωγών στην αγορά των ΗΠΑ είναι σχετικά μικρή και συνεπώς οι επιδράσεις των δασμών θα είναι κυρίως έμμεσες.

Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνει τη σημαντική άνοδο των ελληνικών εξαγωγών συνολικά στις ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια και φωτίζει τις υψηλές επιδόσεις επιμέρους προϊόντων που θα υποστούν πλήγμα με μια απαγορευτική δασμολογική πολιτική.

Όπως αναφέρεται, καθώς οι επιδόσεις των βασικών ευρωπαϊκών αγορών Δυτικής Ευρώπης και Βαλκανίων είναι υποτονικές τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, οι εξαγωγείς αναζητήσαν εναλλακτικές αγορές. Στο πλαίσιο αυτό, η συμβολή της Βόρειας Αμερικής ήταν κρίσιμη. Το μερίδιο των ΗΠΑ στις ελληνικές εξαγωγές έφτασε στο 5,3% το 2024, από 4,5% το 2019, συνεισφέροντας το 7% της ανόδου την αντίστοιχη περίοδο. Βεβαίως, το ελληνικό μερίδιο παραμένει χαμηλό σε σύγκριση με το ευρωπαϊκό, αφού οι ΗΠΑ απορροφούν το 20% των ευρωπαϊκών εξαγωγών. Γι' αυτό, εξηγεί η μελέτη της Εθνικής, το ενδιαφέρον των αναλυτών επικεντρώνεται στις δυνητικά υψηλότερες έμμεσες επιδράσεις των δασμών, μέσω του οικονομικού πλήγματος που θα επιφέρουν σε βασικούς μας εταίρους.

Ωστόσο, η αναλυτική διερεύνηση των εξαγωγικών επιδόσεων της τελευταίας εξαετίας που έκανε η Εθνική ανέδειξε επιμέρους προϊόντα που είναι δυνητικά ευάλωτα στις άμεσες επιπτώσεις των δασμών.

Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν 23 προϊόντα τα οποία διατηρούν στις ΗΠΑ: α) σταθερή εξαγωγική παρουσία, β) σωρευτικές εξαγωγές άνω των 10 εκατ. ευρώ και γ) υψηλή εξάρτηση (με τις ΗΠΑ να απορροφούν άνω του 10% στο σύνολο των εξαγωγών τους).

Σε αυτά τα προϊόντα λοιπόν (που σε μεγάλο βαθμό εντάσσονται στους κλάδους τροφίμων, υλικών κατασκευών και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού), οι ΗΠΑ ήταν σημαντική κινητήρια δύναμη την τελευταία εξαετία, καλύπτοντας σημαντικό κομμάτι της ανόδου στην περίοδο 2019-2024 (εύρους 10%-70%). Ειδικότερα:

- Στον κλάδο τροφίμων, που έχει τις υψηλότερες εξαγωγές στις ΗΠΑ (3,2 δισ. ευρώ σωρευτικά την περίοδο 2019-2024, καλύπτοντας 7% των εξαγωγών τροφίμων), εντοπίζονται 9 ευάλωτα προϊόντα βάσει των παραπάνω κριτηρίων. Τα κυριότερα είναι

Εμφανίζουν τον μεγαλύτερο όγκο εξαγωγών προς τις ΗΠΑ, σύμφωνα με μελέτη της Εθνικής Τράπεζας.

οι ελιές και το ελαιόλαδο, με σωρευτικές εξαγωγές από 1 δισ. το καθένα στην εξαετία προς τις ΗΠΑ (και έκθεση της τάξεως του 20%-30%), καθώς επίσης και ροδάκινα, ακτινίδια, κρασί, ζυμαρικά, βύνη, μέλι και σύκα. • Στα υλικά κατασκευών ξεχωρίζουν προϊόντα όπως το τσιμέντο (οι ΗΠΑ απορροφούν το 50% των εξαγωγών, που έφθασαν τα 0,6 δισ. ευρώ στην εξαετία), τα μάρμαρα (έκθεση 18%), τα κουφώματα αλουμινίου και οι πλαστικοί σωλήνες.

- Στον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, οι αντιστάσεις και οι σύνδεσμοι κυκλωμάτων (με έκθεση 80% και 30%, αντίστοιχως) και τα πάνελ.

- Στα λοιπά καταναλωτικά προϊόντα περιλαμβάνονται προϊόντα μαλλιών, κοσμήματα, σκάφη, γούνες, προϊόντα τέχνης, εργαλεία μετρήσεων και ξυραφάκια.

Στην αξιοποίηση δεσμευμένων περιουσιών προχωράει το Δημόσιο

Σύσταση επιτροπής υπό το ΣΔΟΕ για την καταγραφή των κατασχεμένων

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Εργα τέχνης, άυλοι τίτλοι, αυτοκίνητα, κότερα, ελικόπτερα, ακίνητα κ.λπ. που έχουν δεσμευθεί από τις Αρχές και προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες αξιοποιούνται από το ελληνικό Δημόσιο. Το οικονομικό επιτελείο προχώρησε στη σύσταση επιτροπής η οποία θα πρέπει να εκδώσει όλες τις κανονιστικές πράξεις για την αξιοποίηση όλων των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα πρέπει να υποβάλει τα πορίσματά της στην πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Στην επιτροπή συμμετέχουν στελέχη των εφοριακών και τελωνειακών, της Τράπεζας της Ελλάδος και όπου κριθεί αναγκαίο θα μετέχουν και στελέχη του υπουργείου Δικαιοσύνης. Σε ερώτηση της «Κ» για το αν υπάρχει κάποια εικόνα για τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία, η απάντηση ήταν αρνητική. Όπως αναφέρουν κυβερνητικοί παράγοντες, θα δημιουργηθεί ειδικό πληροφοριακό σύστημα στο οποίο θα καταγραφούν όλα τα περιουσιακά στοιχεία. Τη διαχείριση της διαδικασίας αυτής αναλαμβάνει το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος. Οι ίδιοι κυβερνητικοί παράγοντες αναφέρουν ότι δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στις κτηματικές υπηρεσίες, στη Διεύθυνση Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού και σε άλλες υπηρεσίες, αλλά συγκεντρωμένα δεδομένα δεν υπάρχουν πουθενά.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, το Δημόσιο μπορεί να προχωράει στην πώληση κινητών περιουσιακών στοιχείων αξίας άνω των 300.000 ευρώ που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και δεσμεύονται, κατάσχονται ή δημεύονται στο



Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στις κτηματικές υπηρεσίες, στη Διεύθυνση Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (φωτογραφία) και σε άλλες υπηρεσίες, αλλά συγκεντρωμένα δεδομένα δεν υπάρχουν πουθενά.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, το Δημόσιο μπορεί να προβεί στην πώληση κινητών περιουσιακών στοιχείων αξίας άνω των 300.000 ευρώ.

πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, όπως έργα τέχνης και άυλοι τίτλοι, ενώ δίνεται η δυνατότητα στην ΕΤΑΔ να διαχειρίζεται τα δεσμευμένα ακίνητα αποκλειστικά μέσω της εκμίσθωσης ή παραχώρησης της χρήσης τους έναντι ανταλλάγματος.

Για κάθε περιουσιακό στοιχείο καταρτίζεται και τηρείται φάκελος όπου καταχωρίζεται από την αρμόδια αρχή διαχείρισης το είδος των δεσμευμένων ή κατασχεμένων ή δημευμένων περιουσιακών στοιχείων,

ανά κατηγορία, όπως, ενδεικτικά, ακίνητο, τροχοφόρο όχημα, μηχανήμα, πλωτό σκάφος, εναέριο μέσο, μετρητά, τραπεζικός λογαριασμός, θυρίδα, άυλος τίτλος. Για τα δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία που μπορούν να αξιοποιηθούν προβλέπονται τα εξής:

1. Χρήματα, περιεχόμενο θυρίδων, τίτλοι που δεσμεύονται μεταφέρονται σε δεσμευμένο έντοκο καταθετικό λογαριασμό.
2. Τα κινητά περιουσιακά στοιχεία που δεσμεύονται ή κατάσχονται εκποιούνται μόνο μετά το αμετάκλητο της απόφασης για τη δήμευσή τους. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η εκποίηση η διάθεση των κινητών περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των κινητών περιουσιακών στοιχείων μεγάλων οικονομικής αξίας, από τον φορέα διαχείρισης, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη φύλαξη κατά τη διαχείριση αυτών. Η εκποίη-

ση μπορεί να πραγματοποιηθεί, έπειτα από προηγούμενη ακρόαση του ιδιοκτήτη, εφόσον τα στοιχεία του είναι γνωστά, όταν συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- Δεν διατάσσεται η άρση της δέσμευσης ή της κατάσχεσης αυτών μετά την πάροδο διαστήματος έξι μηνών από τη διενέργεια αυτής.

- Διαπιστώνεται ότι η φύλαξη καθίσταται οικονομικά ασύμφορη ή ιδιαιτέρως δαπανηρή ή υφίσταται κίνδυνος για τη μείωση ή την απώλεια της οικονομικής αξίας τους λόγω αχρησίας ή των συνθηκών φύλαξης ή άλλων κινδύνων.

Τα δεσμευμένα κινητά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να διατίθενται είτε δωρεάν είτε έναντι ανταλλάγματος σε φορείς του δημοσίου τομέα, Σώματα Ασφαλείας, οργανώσεις κοινωνίας των πολιτών και κοινωφελείς φορείς για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών τους.

Κίνδυνος φτώχειας για το 19,6% του πληθυσμού

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας, αλλά και του πληθυσμού που βιώνει υλικές και κοινωνικές στέρησεις λόγω οικονομικής αδυναμίας είναι το αποτέλεσμα της πληθωριστικής κρίσης διαρκείας που έπληξε την Ελλάδα από τα μέσα του 2021 και τουλάχιστον μέχρι και πέρυσι. Αν και το μέσο ετήσιο εισόδημα αυξήθηκε και μάλιστα κατά 7,3%, απόρροια της αύξησης των μισθών και της ενίσχυσης της απασχόλησης, οι υψηλές τιμές σε τρόφιμα, καύσιμα και η ραγδαία άνοδος των ενοικίων το «ροκάνισαν».

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας, όπως προκύπτει από την έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών έτους 2024, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2023, ήταν το 2024 26,9% από 26,1% το 2023 και 26,3% το 2022. Μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (κοινωνικά και οικογενειακά επιδόματα εν προκειμένω) το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας διαμορφώθηκε σε 19,6%, σημειώνοντας επίσης αύξηση κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Το γεγονός δε ότι η πληθωριστική κρίση έπληξε σημαντικά όχι μόνο τα νοικοκυριά με πολύ χαμηλό εισόδημα, αλλά και τα μεσαίου εισοδήματος νοικοκυριά, αποτυπώνεται στο γεγονός

Ποσοστό πληθυσμού με βασικές υλικές και κοινωνικές στέρησεις

Αδυναμία αντικατάστασης φθαρμένων επίπλων	56,5%
Δυσκολία στην πληρωμή ενοικίου, δόσης δανείου, πάγιων λογαριασμών, καταναλωτικών δανείων	42,8%
Αδυναμία κάλυψης εκτάκτων αναγκών	43,9%
Αδυναμία πληρωμής μιας εβδομάδας διακοπών	46,0%
Αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση τον χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι	19,0%
Αδυναμία για διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά	11,2%



ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το ποσοστό είναι αυξημένο κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

ότι το 2024, σε σύγκριση με το 2013 ενισχύθηκε το ποσοστό του πληθυσμού με υλικές και κοινωνικές στέρησεις στο 14% από 13,5% το 2023 και 13,9% το 2022 και το 2021.

Σε ορισμένες περιπτώσεις,

μάλιστα, διευρύνθηκε το ποσοστό του πληθυσμού σε σύγκριση με την περυσινή έρευνα που εμφανίζει αδυναμία κάλυψης κάποιων βασικών αναγκών. Έτσι, το ποσοστό του πληθυσμού που δυσκολεύεται να πληρώσει το ενοίκιο κύριας κατοικίας ή τη δόση δανείου για κύρια κατοικία αυξήθηκε πέρυσι σε 27,2% από 26% στην έρευνα του 2023. Η ραγδαία αύξηση των ενοικίων έπληξε περισσότερο τα φτωχά νοικοκυριά, με το 56,1% του φτωχού πληθυσμού από 43,5% το 2023 να δηλώνει αδυναμία πληρωμής. Αντιθέ-

τως, υποχώρησε σε 19,2% από 21,9% το αντίστοιχο ποσοστό επί του μη φτωχού πληθυσμού. Πάνω από το 50% του συνολικού πληθυσμού και συγκεκριμένα το 56,50% αντιμετωπίζει δυσκολία στο να αντικαταστήσει φθαρμένα έπιπλα, για το 46% η πληρωμή διακοπών διάρκειας μιας εβδομάδας είναι μάλλον πολυτέλεια, ενώ ένα περίπου 44% δυσκολεύεται να καλύψει έκτακτες, αλλά αναγκαίες δαπάνες ύψους 480 ευρώ περίπου.

Το ότι συνολικά μετά την οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας έχουν φτωχύνει όλοι περισσότερο αποτυπώνεται σε ένα ακόμη στοιχείο της ΕΛΣΤΑΤ. Το ποσοστό του πληθυσμού, μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, σε κίνδυνο φτώχειας για το έτος 2024 υπολογιζόμενο, όμως, με το κατώφλι φτώχειας του 2008 εκτιμάται σε 31,2% (αντί για 19,6%). Δηλαδή κάποιος που με τα δεδομένα του 2008 θα θεωρείται φτωχός, σήμερα δεν θεωρείται. Από την άλλη γενικά είμαστε σε καλύτερη θέση σε σύγκριση με το 2019, καθώς το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας υπολογιζόμενο με το κατώφλι φτώχειας του έτους 2019 εκτιμάται σε 12,8%. Σε ό,τι αφορά, τέλος, τον δείκτη οικονομική ανισότητας, αυτός παρέμεινε σχετικά αμετάβλητος, στο 5,27 το 2024 από 5,28 το 2023, κάτι που σημαίνει ότι το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,27 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού.



Οι επιδόσεις των βασικών ευρωπαϊκών αγορών σε Δυτική Ευρώπη και Βαλκάνια είναι υποτονικές τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, οπότε οι εξαγωγείς αναζητήσαν εναλλακτικές αγορές στη Β. Αμερική και κυρίως στις ΗΠΑ.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ (ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1999 ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 12(1) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (παρεκκλίσεις) Κανονισμών, με την παρούσα γνωστοποιείται ότι ο: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ προτίθεται να υποβάλει αίτηση στον ΕΟΑ ΛΕΜΕΣΟΥ για την χορήγηση πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών του τοπικού σχεδίου ΛΕΜΕΣΟΥ για την ακόλουθη ανάπτυξη:

Η αίτηση αφορά το τεμάχιο με αρ. 471 Φ/Σχ 53/64 στην περιοχή του ΔΗΜΟΥ ΚΟΥΡΙΟΥ. Το τεμάχιο βρίσκεται στην οδό ΗΛΙΑ ΚΑΝΝΑΟΥΡΟΥ αρ.104-104Β.

Η παρέκκλιση για την οποία υποβάλλεται η αίτηση αφορά: ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΕ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΜΗ ΟΧΑΗΡΗΣ ΜΟΡΦΗΣ (TAKE AWAY ΣΟΥΒΛΑΤΙΔΙΚΟ) Περισσότερες δυνατό να ληφθούν από τα Γραφεία της Πολεοδομικής Αρχής κατά τις εργάσιμες ώρες και ημέρες. Έγγραφες παραστάσεις είναι δυνατό να υποβληθούν στην Πολεοδομική Αρχή μέσα σε διάστημα ενός μηνός από την δημοσίευση της παρούσας δημοσίευσης.

Χορεύοντας με την... εφορία

Η εκτεταμένη φοροδιαφυγή που γίνεται στα πανηγύρια μπαίνει στο στόχαστρο της ΑΑΔΕ

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Στα πανηγύρια, ανάμεσα στους άλλους παραδοσιακούς χορούς και στα γλέντια, κυρίαρχη θέση έχει το γλέντι της παραοικονομίας. Όσο και αν ακούγεται περίεργο, η φοροδιαφυγή στα πανηγύρια έχει «χτυπήσει» κόκκινο με τραγουδιστές να μη δηλώνουν όσα εισπράττουν, ενώ για το φαγητό που προσφέρεται έναντι αντιτίμου (από σουβλάκια μέχρι γουρουνοπούλες) δεν εκδίδονται αποδείξεις και γενικότερα διακινούνται στα... καλά πανηγύρια εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ, χωρίς αυτά να περνούν από την επίσημη οικονομία.

Το μέγεθος της φοροδιαφυ-

Τραγουδιστές δεν δηλώνουν όσα εισπράττουν, ενώ για το φαγητό που προσφέρεται έναντι αντιτίμου δεν εκδίδονται αποδείξεις.

γής και της παραοικονομίας οδήγησε τις ελεγκτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ στη χαρτογράφηση όλων των πανηγυριών της επικράτειας. Από μικρά μέχρι και τα μεγάλα του Δεκαπενταύγουστου.

Συνολικά χαρτογραφήθηκαν περισσότερα από 70.000 πανηγύρια σε όλη τη χώρα. Δηλαδή σε καθημερινή βάση γίνονται 190 πανηγύρια. Σε αυτό το σημείο ξεκινάει η έρευνα. Αυτό σημαίνει ότι αναζητούνται δημοσιεύσεις για το συγκεκριμένο πανηγύρι που θα πραγματοποιηθεί, ποιος θα εί-

ναι ο τραγουδιστής ή οι τραγουδιστές, τι θα προσφέρεται για φαγητό κ.λπ. Εφόσον αξιολογηθεί ότι το πανηγύρι είναι σημαντικό, μεταβαίνει ελεγκτικός μηχανισμός και ξεκινάει κανονικά ο έλεγχος.

Γνωρίζοντας λοιπόν οι ελεγκτές της φορολογικής διοίκη-

σης ποιος ή ποιοι τραγουδούν, μεταβαίνουν στα πανηγύρια. Η πρώτη κίνηση είναι να ζητήσουν τη σύμβαση που έχει κάνει ο τραγουδιστής με τον πολιτιστικό σύλλογο, τον δήμο και γενικότερα με τον διοργανωτή του πανηγυριού. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου

έχει διαπιστωθεί ότι ένα ποσό της αμοιβής του τραγουδιστή εκδίδεται με τιμολόγιο στο όνομά του και ένα δεύτερο ποσό στην εταιρεία που διατηρεί. Μάλιστα έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις όπου η εταιρεία αυτή έχει έδρα τη Βουλγαρία. Ελέγχονται, επίσης, οι νχολή-

πτες και η εταιρεία ενοικίασης των μηχανημάτων και φυσικά οι οργανοπαίκτες για τα ποσά που έχουν συμφωνήσει.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η «ταρίφα» σε ένα καλό πανηγύρι για τον τραγουδιστή ανέρχεται στο ποσό των 10.000 ευρώ κατά μέσον όρο και για τον νχολήτη και τα μηχανήματα στις 5.000 ευρώ.

Μικρότερα είναι τα ποσά για τους οργανοπαίκτες. Μάλιστα, σε ένα μεγάλο πανηγύρι ένας πολύ γνωστός τραγουδιστής «άπλωσε» και πάγκο πουλώντας τα cd του (όχι ο ίδιος, αλλά η εταιρεία παραγωγής).

Ο έλεγχος όμως δεν σταματά εδώ, αλλά επεκτείνεται και στις καντίνες που πωλούν σου-

Στα μεγάλα πανηγύρια γίνεται τζίρος εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, χωρίς αυτά να περνούν από την επίσημη οικονομία.

βλάκια ή στα σημεία πώλησης της γνωστής γουρουνοπούλας, για την οποία λαμβάνεις μόνο ένα χαρτάκι για την παραγγελία και το ποσό που πρέπει να πληρώσεις. Φυσικά ούτε για τα ποτά ούτε για τα εδέσματα εκδίδεται κάποια απόδειξη στα περισσότερα πανηγύρια. Ένα ζήτημα που έχει δημιουργηθεί τον τελευταίο καιρό αφορά τον υγειονομικό έλεγχο και τις συνθήκες υγιεινής για τα προϊόντα που πωλούνται. Δεν αποκλείεται στο πλάι των ελεγκτών να βρεθούν και οι υπάλληλοι του Γενικού Χημείου του Κράτους.



Οι ελεγκτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ προχώρησαν στη χαρτογράφηση όλων των πανηγυριών και εντόπισαν περισσότερα από 70.000 σε όλη τη χώρα. Στα μεγάλα πανηγύρια θα πραγματοποιείται από πριν έρευνα και θα μεταβαίνει κλιμάκιο εφοριακών για έλεγχο.



Όσα θα έπρεπε να ξέρουν οι γονείς

Όσα διστάζουν να πουν τα παιδιά

ΚΥΡΙΑΚΗ
27/4



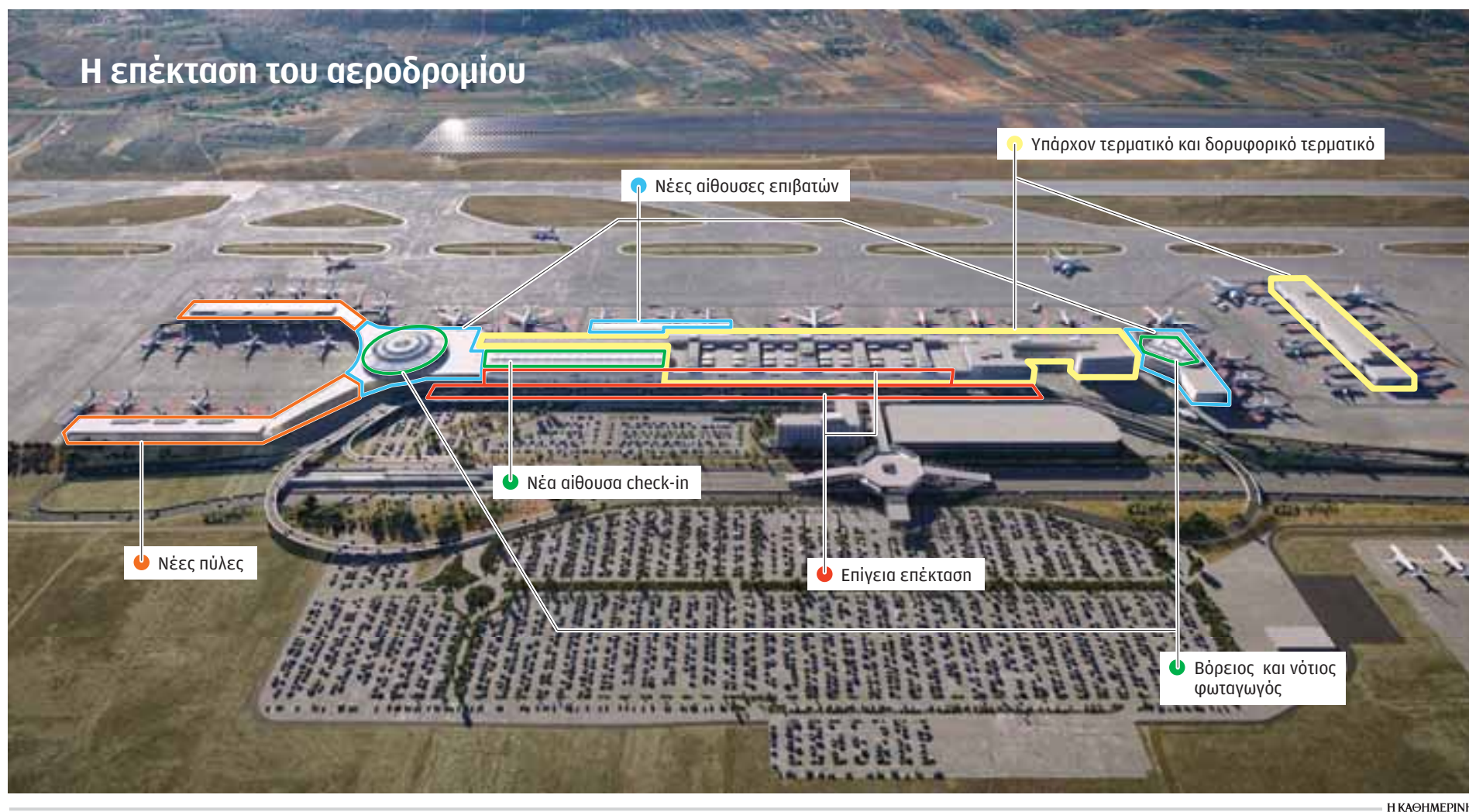
Οι συγκρούσεις και τα ψέματα

Το άγχος και η επιδημία του αυτοτραυματισμού

Η πίεση των Πανελληνίων και η διαχείριση της αποτυχίας

Η αντιμετώπιση των εθισμών σε ουσίες και διαδίκτυο

Οι πρώτοι έρωτες και το σεξ



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το «Ελευθέριος Βενιζέλος» του 2032

Ριζική αρχιτεκτονική αναβάθμιση και επέκταση του αεροδρομίου για να εξυπηρετεί 40 εκατομμύρια επιβάτες ετησίως

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ένα από τα μεγαλύτερα έργα εκσυγχρονισμού υποδομών στην Ελλάδα και εκ των σημαντικότερων στην Ευρώπη βρίσκεται πλέον σε εξέλιξη. Σε λίγα χρόνια από σήμερα το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» στα Σπάτα θα έχει διπλασιαστεί σε χώρους, οι χρόνοι διαχείρισης των επιβατών θα έχουν βελτιωθεί και θα μπορεί να εξυπηρετεί καλύτερα σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό ταξιδιωτών από ό,τι σήμερα. Το αεροδρόμιο της Αθήνας με 31,85 εκατομμύρια επιβάτες το 2024 είχε πολύ μεγαλύτερη αύξηση τόσο το 2023 όσο και το 2019 σε σύγκριση με τα άλλα ευρωπαϊκά αεροδρόμια.

Το έργο της επέκτασης, προϋπολογισμού 1,28 δισ. ευρώ, θα αυξήσει τη χωρητικότητα του αεροδρομίου με ορίζοντα το 2032

μέσω ενός σταδιακού κατασκευαστικού προγράμματος που θα υλοποιηθεί και θα παραδοθεί χωρίς να σταματήσει ούτε για μία ώρα η λειτουργία του αεροδρομίου.

Το κόστος της επέκτασης είναι 1,28 δισ. και το έργο θα υλοποιηθεί και θα παραδοθεί χωρίς να σταματήσει ούτε για μία ώρα η λειτουργία του αεροδρομίου.

Το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» αρχικά σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από τη γερμανική πολυεθνική Hochtief και ολοκληρώθηκε το 2001. Η

«Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών», όπως είναι η επωνυμία της παραχωρησιούχου εταιρείας που έχει αναλάβει τη διαχείριση, επιταχύνει πλέον το έργο επέκτασης, το οποίο βασίζεται στο υφιστάμενο αρχιτεκτονικό πλαίσιο, προσθέτοντας επεκτάσεις και τροποποιώντας τόσο στο κτίριο του κύριου τερματικού σταθμού (MTB) όσο και στο κτίριο του δορυφορικού τερματικού σταθμού (STB). Περιλαμβάνει επεκτάσεις προς δυτικά, βόρεια και νότια, αναβαθμίζοντας τους χώρους εξυπηρέτησης των επιβατών αλλά και τις βάσεις των αεροσκαφών, τους εμπορικούς χώρους και τις πύλες αναχωρήσεων. Στην πλήρη λειτουργία του προβλέπεται να συνεχίσει να είναι ένα από τα πιο «πράσινα» αεροδρόμια διεθνώς, με μηδενικές καθαρές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, νέα συ-

στήματα παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πρωτοποριακά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων και υδάτων. Στόχος είναι το αεροδρόμιο να πιστοποιηθεί κατά LEED Gold.

Σχεδιαστικά η επέκταση αναπτύσσεται σε έναν άξονα από Βορρά προς Νότο. Ο σχεδιασμός του κτιρίου του κύριου τερματικού MTB θα αποκτήσει μια νέα πρόσοψη προς τα δυτικά, εκεί δηλαδή από όπου και διέρχονται οι δρόμοι πρόσβασης στο αεροδρόμιο και μπαίνουν οι επιβάτες. Θα διαθέτει έξι νέες πύλες, που θα οδηγούν στις αίθουσες check-in και αναχωρήσεων.

Η μεγάλη κυρίως αίθουσα θα αποκτήσει δύο υπερμεγέθεις φωταγωγούς, με σφαιρική διάταξη, το βόρειο και το νότιο «μάτι». Στο βόρειο «μάτι», που είναι και βασικός χώρος, θα φιλοξενηθεί ένας ολόκληρος μεσογειακός κήπος σε

έναν κυκλικό, κλιμακωτό χώρο ύψους 24,5 μέτρων που θα θυμίζει αμφιθέατρο. Το νότιο «μάτι» είναι ακόμη ένας νέος χώρος, όπου τρία επίπεδα θα είναι διατεταγμένα γύρω από έναν χώρο αίθριου.

Επεκτείνονται και αναβαθμίζονται οι χώροι εξυπηρέτησης επιβατών, οι βάσεις των αεροσκαφών, εμπορικοί χώροι και οι πύλες αναχωρήσεων.

Το κτίριο του δορυφορικού τερματικού σταθμού θα αλλάξει λειτουργία και θα εξελιχθεί σε μια υποδομή με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση

των επιβατών και των πτήσεων Extra Schengen. Θα εξακολουθήσει να συνδέεται με τον κυρίως τερματικό σταθμό μέσω σήραγγας, οι χώροι της οποίας θα αναβαθμιστούν, ενώ η κυκλοφορία των επιβατών θα γίνεται ευκολότερα.

Η στρατηγική για την παράδοση των νέων κτιρίων του τερματικού σταθμού βασίζεται σε ένα πρόγραμμα τροποποιήσεων και επεκτάσεων που θα είναι μεν μετασχηματιστικό, πλην όμως ελαχιστοποιεί την αναστάτωση στις υπάρχουσες εγκαταστάσεις και καθημερινές λειτουργίες, ισχυρίζονται οι σχεδιαστές του έργου. Σημειώνεται ότι τον σχεδιασμό για την επέκταση του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών έχει κάνει η κοινοπραξία Anemos, που αποτελείται από τα γραφεία Grimshaw, Haptic, K-Studio, Arup, Leslie Jones, Triagonal και Plan A.



Το κτίριο του κύριου τερματικού θα αποκτήσει νέα πρόσοψη προς τα δυτικά, εκεί δηλαδή απ' όπου και διέρχονται οι δρόμοι πρόσβασης και μπαίνουν οι επιβάτες.



Στο βόρειο «μάτι», που είναι και βασικός χώρος, θα φιλοξενηθεί ένας ολόκληρος μεσογειακός κήπος σε έναν κυκλικό, κλιμακωτό χώρο, ύψους 24,5 μέτρων, που θυμίζει αμφιθέατρο.



Στη νέα του μορφή το «Ελευθέριος Βενιζέλος» θα διαθέτει έξι νέες πύλες εισόδου για τους επιβάτες, που θα οδηγούν στις αίθουσες check-in και αναχωρήσεων.

Το πλάνο χρηματοδότησης της επένδυσης

Εως το 2032 το αεροδρόμιο της Αθήνας θα μπορεί να εξυπηρετεί 40 εκατομμύρια επιβάτες. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 1,28 δισ. ευρώ και έχει εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια και δανεισμό. Συγκεκριμένα έχει διασφαλιστεί τραπεζική χρηματοδότηση ύψους 800 εκατ. ευρώ, ενώ εγκρίθηκε κατά την τακτική γενική συνέλευση της εταιρείας τη Μεγάλη Δευτέρα και πρόγραμμα επανεπένδυσης μερίσματος (Scrip Dividend). Ειδικότερα εγκρίθηκε σχέδιο αύξησης μετοχικού κεφαλαίου για επενδύσεις σε αεροπορικές δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθεί μέσω ενός προαιρετικού προγράμματος επανεπένδυσης μερίσματος έως 100 εκατ. ευρώ από τα κέρδη του 2024 και επιπλέον έως 140 εκατ. ευρώ από τα κέρδη των επόμενων τριών ετών. Οσον αφορά τα υπόλοιπα 200 εκατ. ευρώ που υπολείπονται για την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης του έργου, αυτά αναμένεται να προέλθουν επίσης από δανεισμό, χωρίς να αποκλείεται η έκδοση ομολογιακού δανείου.

Από τα μέσα του 2027, οπότε αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί το νέο πολυώροφο πάρκινγκ, προβλέπεται η συμβολή του επενδυτικού προγράμματος

να αποτυπωθεί και στα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας στην κατηγορία των εσόδων από μη αεροπορικές δραστηριότητες, ενώ από το 2028 θα συμμετάσχουν και τα επιπρόσθετα έσοδα από την επέκταση του χώρου των εμπορικών καταστημάτων. Οι εκτιμήσεις για την κερδοφορία του αεροδρομίου προβλέπουν καθαρά έσοδα της τάξης των 200 εκατ. ευρώ για τα επόμενα δύο χρόνια.

Η συνολική αύξηση των χώρων του αεροδρομίου θα προσθέσει περίπου 148.000 τετραγωνικά μέτρα (+68%) για την παροχή πρόσθετων εγκαταστάσεων δια-

χείρισης επιβατών, πρόσθετων αιθουσών επιβίβασης, νέων θέσεων στάθμευσης αεροσκαφών, διευρυμένων χώρων λιανικής πώλησης και εστίασης, καθώς και των απαιτούμενων τροποποιήσεων του οδικού δικτύου και λοιπών υποδομών. Άλλα μέρη του προγράμματος επέκτασης αεροδρομίου περιλαμβάνουν την ανάπτυξη 32 επιπλέον θέσεων στάθμευσης αεροσκαφών στο βόρειο τμήμα της πίστας και έναν νέο πολυώροφο χώρο στάθμευσης οχημάτων. Σημειώνεται πως το πρόγραμμα επέκτασης δεν περιλαμβάνει καμία ανάγκη για πρόσθετο διάδρομο προσγείωσης και απογείωσης

ή πρόσθετους τροχοδρόμους. Οι πρώτες παραδόσεις νέων χώρων αναμένονται έως τα μέσα του 2027. Το πρόγραμμα βασίζεται σε χωροταξικό σχέδιο (master plan) το οποίο έχει λάβει έγκριση από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και προβλέπει σε απώτερο χρονικό ορίζοντα τη σταδιακή αύξηση της δυναμικότητας του αεροδρομίου έως και στα 50 εκατομμύρια επιβάτες ετησίως. Η ανάγκη να μεγαλώσει το αεροδρόμιο γρηγορότερα προκειμένου να καλύψει την ταχύτερη της αναμενόμενης αύξησης της επιβατικής κίνησης που καταγράφεται οδήγησε στην εν-

σωμάτωση των δύο φάσεων επέκτασης που είχε προηγουμένως αποφασιστεί, δηλαδή τρία χρόνια νωρίτερα σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό. Μάλιστα σύμφωνα με τη διοίκηση της εταιρείας, η συγχώνευση των δύο φάσεων αποφέρει σημαντικές συνέργειες σε επίπεδο δυναμικότητας, εμπορικής ανάπτυξης και σταδίων κατασκευής. Αξίζει να σημειωθεί πως μεταξύ των έργων που επιταχύνονται είναι και η ανάπτυξη των χώρων μη αεροπορικών δραστηριοτήτων από 13.500 τ.μ. τώρα σε 34.000 τ.μ., μια αύξηση της τάξης του +150% έναντι +60% στο αρχικό σχέδιο.

Φόρους 278 δισ. δολ. γλίτωσαν έξι κολοσσοί της Σίλικον Βάλει

Τι δείχνει έρευνα για Amazon, Meta, Alphabet, Netflix, Apple και Microsoft

Σχεδόν 278 δισ. δολάρια σε φόρους γλίτωσαν την τελευταία δεκαετία οι εταιρείες του αποκαλούμενου «Silicon Six», δηλαδή οι Amazon, Meta, Alphabet, Netflix, Apple και Microsoft, σύμφωνα με νέα έρευνα. Το Fair Tax Foundation (FTF) διαπιστώνει ότι οι εταιρείες αυτές έχουν «ενσωματώσει» τη φοροαποφυγή στα επιχειρηματικά μοντέλα τους, με αποτέλεσμα να πληρώσουν τα τελευταία δέκα χρόνια 278 δισ. δολάρια λιγότερους φόρους σε σύγκριση με τον νόμιμο συντελεστή που ισχύει για τις αμερικανικές εταιρείες οι οποίες εμφανίζουν τα ίδια κέρδη.

Οι εταιρείες Silicon Six είχαν έσοδα 11 τρισ. δολαρίων και κέρδη 2,5 τρισ. δολαρίων τα τελευταία δέκα χρόνια.

Ωστόσο πλήρωσαν κατά μέσον όρο εταιρικό φόρο 18,8%, έναντι 29,7% που είναι ο μέσος όρος στις ΗΠΑ.

«Η ανάλυσή μας δείχνει ότι η φοροαποφυγή συνεχίζει να είναι ενσωματωμένη στις δομές των επιχειρήσεων. Οι πληρωμές του εταιρικού φόρου εισοδήματος της Silicon Six είναι, σε ποσοστιαίες μονάδες, πολύ χαμηλότερες από αυτές που πληρώνουν τομείς όπως οι τράπεζες και η ενέργεια σε πολλά μέρη του κόσμου», σημείωσε ο Πολ Μόναγκαν, διευθύνων σύμβουλος του FTF, σύμφωνα με τον Guardian.

Ο Μόναγκαν αναφέρθηκε επίσης στις «επιθετικές φορολογικές πρακτικές», καθώς και στην «τεράστια πολιτική επιρροή και οικονομική δύναμη» αυτών των εταιρειών, οι οποίες δαπανούν εκατ. δολάρια για να ασκούν πιέσεις σε κυβερνήσεις.

Η έκθεση έρχεται σε μια στιγμή που η επιρροή των αμερικανικών εταιρειών τεχνολογίας υπογραμμίζεται από την



Ανάμεσα στις έξι εταιρείες, η Netflix είχε τον χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή σε σύγκριση με τα καταγεγραμμένα κέρδη της, στο 14,7%, ενώ η Microsoft πλήρωσε 20,4%.

Οι εταιρείες είχαν κέρδη 2,5 τρισ. δολαρίων τα τελευταία δέκα χρόνια, ωστόσο πλήρωσαν κατά μέσον όρο εταιρικό φόρο 18,8%, έναντι 29,7% που είναι ο μέσος όρος στις ΗΠΑ.

προυσία των CEO τους, όπως ο Τζεφ Μπέζος της Amazon, ο Τιμ Κουκ της Apple και ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ της Meta, στη δεύτερη ορκωμοσία του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ. Μια σημαντική μείω-

ση φόρων για τέτοιες εταιρείες φέρεται να βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων που έχει το Ηνωμένο Βασίλειο με την Ουάσινγκτον, στο πλαίσιο της προσπάθειάς του να εξασφαλίσει χαμηλότερους δασμούς για τα προϊόντα του που εξάγονται στις ΗΠΑ.

Ο Μόναγκαν δήλωσε ότι μεγάλο μέρος των εσόδων που παράγει η Silicon Six στο εξωτερικό υπόκειται σε χαμηλούς συντελεστές εταιρικού φόρου στις ΗΠΑ, μέσω μιας σχετικής φορολογικής ελάφρυνσης. Επιπλέον, οι πωλήσεις τους στο εξωτερικό υπόκεινται επίσης σε χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές λόγω ενός συνδυασμού χαμηλότερων περιθωρίων κέρδους και εγγραφής των κερδών σε χώρες

χαμηλής φορολογίας. Ανάμεσα στις έξι εταιρείες, η Netflix είχε τον χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή σε σύγκριση με τα καταγεγραμμένα κέρδη της, στο 14,7%, ενώ η Microsoft πλήρωσε 20,4%.

Σύμφωνα με το FTF, η Amazon είχε τη χειρότερη φορολογική συμπεριφορά με βάση παράγοντες όπως το συνολικό ποσό του καταβληθέντος φόρου και η «προφανής μετατόπιση κερδών», καθώς για παράδειγμα εγγράφει ένα σημαντικό μέρος του εισοδήματός της από το Ηνωμένο Βασίλειο στο Λουξεμβούργο, μια χώρα χαμηλής φορολογίας. Ωστόσο, ο φορολογικός συντελεστής της Amazon ήταν 19,6%, πολύ υψηλότερος σε σχέση με τις Netflix, Meta (15,4%) και Apple (18,4%).

Αλήθειες και μύθοι για το σοκ της Κίνας στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 2000

Του **ΜΠΗΝ ΚΑΖΕΛΜΑΝ**
THE NEW YORK TIMES

Στις αρχές του αιώνα, το αμερικανικό Κογκρέσο ψήφισε υπέρ της εξομάλυνσης των σχέσεων με την Κίνα. Τότε οι αμερικανικές βιομηχανίες περίμεναν να καταφθάσουν φθηνά προϊόντα στα αμερικανικά λιμάνια. Αλλά ήρθε ένας κατακλυσμός από φθηνά προϊόντα. Οι εισαγωγές κινεζικών προϊόντων τριπλασιάστηκαν το διάστημα 1999-2005 και τα αμερικανικά εργοστάσια με τους υψηλότερους μισθούς και τις αυστηρές προδιαγραφές ασφάλειας δεν μπορούσαν να ανταγωνιστούν. Έτσι το «σοκ της Κίνας» εξαφάνισε εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Ο πρόεδρος Τραμπ και οι οπαδοί του ερμηνεύουν αυτές τις απώλειες θέσεων εργασίας ως διδάγμα από τα λάθη στην εμπορική πολιτική της Αμερικής. Ελάχιστοι οικονομολόγοι συμμερίζονται την άποψη ότι οι ΗΠΑ πρέπει να προσπαθήσουν να επαναφέρουν στο έδαφός τους τις θέσεις εργασίας του βιομηχανικού τομέα. Και ακόμα λιγότεροι πιστεύουν πως οι δασμοί είναι το αποτελεσματικό εργαλείο για να το επιτύχουν. Πολλοί υποστηρίζουν ότι ο κ. Τραμπ δεν αντιλαμβάνεται τη φύση του «σοκ της Κίνας» και ότι το διδάγμα δεν έχει καν σχέση με το εμπόριο, αλλά με τις ραγδαίες οικονομικές εξελίξεις που σαρώνουν εργαζομένους και κοινότητες.

«Τα τελευταία 20 χρόνια ακούμε συνέχεια για το σοκ της Κίνας και πόσο βίαιο ήταν και πόσο δύσκολη είναι η προσαρμογή των ανθρώπων σε αυτό», σχολιάζει ο Σκοτ Λιντσίκομπε, οικονομολόγος στο Ινστιτούτο Cato, και υπογραμμίζει πως «τώρα σοκάρουμε και πάλι τον κόσμο». Όλα όσα λέγονται για το «σοκ της Κίνας» είναι σχεδόν όλα υπερπαραπλοστούσεις. Οι θέσεις εργασίας στα εργοστάσια είχαν αρχίσει να μειώνονται προτού προσχωρήσει στον ΠΟΕ η Κίνα, καθώς η τεχνολογία είχε δώσει στα εργοστάσια τη δυνατότητα να παράγουν περισσότερα προϊόντα με λιγότερους εργάτες. Και ελάχιστοι πιστεύουν

πως αν η Κίνα είχε μείνει εκτός ΠΟΕ θα μπορούσαν οι ΗΠΑ να απασχολούν μισό εκατομμύριο εργάτες σε βιομηχανίες όπως συνέβαινε το 2000. Ακόμη και το έγγραφο εργασίας του 2016, που καθιέρωσε τη διατύπωση «το σοκ της Κίνας», επισημαίνει πως οι εισαγωγές κινεζικών προϊόντων αντιπροσωπεύουν μόνο μια μερίδα των 5 εκατ. θέσεων εργασίας που έχασε ο μεταποιητικός τομέας.

Στην πραγματικότητα, ο καθοριστικός παράγοντας ήταν η ταχύτητα και η πυκνότητα των απωλειών. Κοινότητες που εξαρτώνται από τις βιομηχανίες εντάσεις εργασίας είδαν τις θέσεις εργασίας τους να εξαφανίζονται σε λίγα χρόνια.

Οι εισαγωγές κινεζικών προϊόντων τριπλασιάστηκαν το διάστημα 1999-2005.

Η παραδοσιακή οικονομική θεωρία υποστηρίζει πως όσοι άνθρωποι και όσες περιοχές επλήγησαν από αυτές τις εξελίξεις θα έπρεπε να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση σχετικά γρήγορα.

Οι επενδυτές θα έπρεπε να αρπάξουν τα εγκαταλελειμμένα εργοστάσια και να βρουν πιο παραγωγικό τρόπο για να τα χρησιμοποιήσουν. Και όσοι εργάτες απολύθηκαν θα έπρεπε να έχουν διδαχθεί νέες τέχνες και να έχουν στραφεί σε ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους. Δεν έγινε, όμως, τίποτε από όλα αυτά. Εμφανίστηκαν νέες βιομηχανίες που πλήρωναν καλά, αλλά όχι στις περιοχές που είχαν δεχθεί το πλήγμα. Όσοι είχαν απολυθεί δεν μπορούσαν να μετακομίσουν αλλού για να αναζητήσουν νέες ευκαιρίες και διαγκωνίζονταν για τις ελάχιστες θέσεις που είχαν μείνει στην περιοχή τους και για τις οποίες απαιτείτο πτυχίο πανεπιστημίου. Αυτό είναι το διδάγμα από το «σοκ της Κίνας»: η αλλαγή είναι δύσκολη, αλλά η γρήγορη αλλαγή πολύ δυσκολότερη.



Οι θέσεις εργασίας στα εργοστάσια στην Αμερική είχαν αρχίσει να μειώνονται προτού προσχωρήσει στον ΠΟΕ η Κίνα, καθώς η τεχνολογία είχε δώσει στα εργοστάσια της τη δυνατότητα να παράγουν περισσότερα προϊόντα με λιγότερους εργάτες.

Η Hermès ξεπέρασε σε αξία τη LVMH

Η Hermès κατάφερε να ξεπεράσει σε κεφαλαιοποίηση την αντίπαλό της LVMH, τον όμιλο που πριν από 15 χρόνια είχε προσπαθήσει να την εξαγοράσει σε μια υπόθεση που είχε συγκλονίσει τον γαλλικό επιχειρηματικό κόσμο. Η αποτίμηση της Hermès International SCA έφθασε στα 243,65 δισ. ευρώ την Τρίτη, ξεπερνώντας για λίγο τα 243,44 δισ. ευρώ της LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SE και ανακრύχθηκε πολυτιμότερη εταιρεία του γαλλικού χρηματιστηρίου.

Η εντυπωσιακή ρεβάνς ήρθε λόγω της πτώσης της μετοχής της LVMH έως και 8,4% στο Παρίσι μετά τα απογοητευτικά αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου που είχαν ως κύρια αιτία την επιβράδυνση της ζητησης στην Κίνα και στις ΗΠΑ και εν μέσω απειλών για κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου.

Για την Hermès, η εξέλιξη αυτή αποτελεί δικαίωμα της στρατηγικής της να παραμείνει ανεξάρτητη μετά την αποκαλύψη το 2010 ότι ο βασιλικός μέτοχος της LVMH και δισεκατομμυριούχος διευθύνων σύμβουλος Μπερνάρ Αρνό είχε συγκεντρώσει αθόρυβα μερίδιο στη διάσημη εταιρεία κατασκευής μεταξωτών μαντιλιών.

Η κίνηση του Αρνό, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί και «λύκος με το κασμίρι» για τις συχνά αδίστακτες πρακτικές που ακολουθούσε προκειμένου να εξαγοράσει ιστορικούς οικογενειακούς οίκους, ώθησε τα μέλη της οικογένειας της Hermès να ενώσουν τις δυνάμεις τους και τελικά να τον αναγκάσουν να πουλήσει τις μετοχές του λί-



Η αποτίμηση της Hermès έφθασε στα 243,65 δισ. ευρώ την Τρίτη και ανακρύχθηκε πολυτιμότερη εταιρεία του γαλλικού χρηματιστηρίου.

Ο όμιλος του Μπερνάρ Αρνό πριν από 15 χρόνια είχε προσπαθήσει να εξαγοράσει τον γαλλικό οίκο πολυτελείας.

γα χρόνια αργότερα. Η LVMH, στην οποία ανήκουν επίσης εταιρείες όπως η Christian Dior και η Tiffany & Co, ανακοί-

νωσε πωλήσεις ύψους 84,7 δισ. ευρώ το 2024 και λειτουργικά κέρδη 19,6 δισ. ευρώ. Η Hermès είχε πωλήσεις 15,2 δισ. ευρώ και λειτουργικά κέρδη 6,2 δισ. ευρώ την ίδια περίοδο. Η Hermès αποδείχθηκε πιο ανθεκτική σε σχέση με τους αντιπάλους της έναντι της πτώσης της ζήτησης σε είδη πολυτελείας, καθώς απευθύνεται στους πλουσιότερους καταναλωτές και καλλιεργεί μια αίσθηση αποκλειστικότητας και σπανιότητας.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας



Ο εμπορικός πόλεμος απειλεί αμερικανικούς κολοσσούς

Εταιρείες όπως η Tesla, η Boeing και η Apple χάνουν μερίδιο της αγοράς

Δύο εβδομάδες αφότου ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ανακήρυξε την «Ημέρα Απελευθέρωσης», ξεκινώντας έναν παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο, ο υπόλοιπος κόσμος αρχίζει ήδη να βλέπει τις Ηνωμένες Πολιτείες διαφορετικά – ως εμπορικό εταίρο, ταξιδιωτικό προορισμό ή διαχειριστή του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος.

Ακόμη και πριν να ανακοινωθούν οι δασμοί, πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ο Καναδάς και η Κίνα είχαν εκδώσει ταξιδιωτικές οδηγίες, με τις οποίες προειδοποιούσαν τους πολίτες τους για τον κίνδυνο κράτησης στα αμερικανικά σύνορα. Οι Καναδοί έσπευσαν να ακυρώσουν με ηχηρό τρόπο τα ταξίδια τους στις ΗΠΑ, σε μια ένδειξη διαμαρτυρίας απέναντι στις εμπορικές πολιτικές του Τραμπ αλλά και τις βλέψεις του Αμερικανού προέδρου ενάντια στην εθνική κυριαρχία τους.

Δεν ήταν όμως οι μόνοι: όλες οι αφίξεις ξένων στα μεγάλα αμερικανικά αεροδρόμια μειώθηκαν κατά 20% στα τέλη του περασμένου μήνα σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πριν από ένα χρόνο. Όπως σημειώνει το CNN,

πρόκειται για μια εξέλιξη που θα πρέπει να ανησυχήσει την αμερικανική ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία, αξίας άνω των 2 τρισ. δολαρίων.

Αλλά και η όρεξη του κόσμου για αμερικανικά προϊόντα δέχεται πλήγμα, ειδικά στην Κίνα, όπου οι δασμοί του 145% τους οποίους επέβαλε ο Τραμπ προκαλούν αντιδράσεις. Το Πεκίνο «μπλόκαρε» όλες τις παραδόσεις αεροσκαφών και εξαρτημάτων

Η αναταραχή στα ομόλογα είναι σημάδι ότι οι επενδυτές χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην ικανότητα των ΗΠΑ να διαχειριστούν την οικονομία τους.

που κατασκευάζονται από την Boeing, βάζοντας στο κάδρο των αντιποίνων μια εταιρεία που σπριζεί άμεσα ή έμμεσα 1,6 εκατ. θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ.

Είτε πρόκειται για μια διαπραγματευτική τακτική είτε για ένα μπόικοτάζ κατά της Boeing



Μετά τους δασμούς 145% τους οποίους επέβαλε ο Τραμπ στην Κίνα, το Πεκίνο «μπλόκαρε» όλες τις παραδόσεις αεροσκαφών και εξαρτημάτων που κατασκευάζονται από την Boeing, βάζοντας στο κάδρο των αντιποίνων μια εταιρεία που σπριζεί άμεσα ή έμμεσα 1,6 εκατ. θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ.

που θα διαρκέσει, σίγουρα είναι άσχημα νέα για την εταιρεία αεροναυπηγικής που δεν έχει βγάλει κέρδη εδώ και τουλάχιστον πέντε χρόνια. Και όπως σημειώνει το CNN, πρόκειται για σπουδαία νέα για τον ευρωπαϊκό αντίπαλο της Boeing, την Airbus.

Και δεν είναι μόνο τα αεροπλάνα. Ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας έρχεται σε μια εποχή που οι αμερικανικές μάρκες όπως η Apple, η Nike, η Tesla και η Starbucks χάνουν μερίδιο αγοράς στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, καθώς οι καταναλωτές στρέφονται σε προϊόντα που παράγονται στη χώρα.

«Βλέπεις μεγάλο κίνδυνο για

τα αμερικανικά brands και τους Αμερικανούς κατασκευαστές στο σημερινό περιβάλλον, τόσο άμεσα, από τα αντιποινά των άλλων κυβερνήσεων, όσο και έμμεσα, από μια πολύ αρνητική αντίδραση των καταναλωτών στα αμερικανικά προϊόντα γενικότερα», λέει στο CNN ο John Gilbert, καθηγητής οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Γιούτα. «Οι άνθρωποι έχουν αναμνήσεις – δεν είμαι σίγουρος πόσο αυτό θα ξεχαστεί, ακόμα και εάν οι κυβερνήσεις αυτών των χωρών μπορούσαν να καταλήξουν σε κάποιο είδος συμφωνίας».

Όμως, η πιο ξεκάθαρη και ενδεχομένως πιο σοβαρή αντίδραση στις εμπορικές πολιτικές του προέδρου Τραμπ είναι η ανα-

ταραχή στην αγορά των αμερικανικών κρατικών ομολόγων. Καθώς οι αγορές πέφτουν λόγω των δασμών, κανονικά τα αμερικανικά ομόλογα –η πιο βαρετή, ασφαλής και απλή από όλες τις επενδύσεις– θα έπρεπε να είναι το μέρος στο οποίο αναζητούν καταφύγιο οι επενδυτές. Αυτό δεν συνέβη.

Τα συνήθως βαρετά αμερικανικά ομόλογα άρχισαν να συμπεριφέρονται σαν περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου, ένα σημάδι ότι οι επενδυτές χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην ικανότητα της Αμερικής να αποπληρώσει το χρέος της και να διαχειριστεί την οικονομία της.

Εν τω μεταξύ, η αξία του αμερικανικού δολαρίου μειώ-

νεται, σε ένα ακόμη σημάδι ότι οι επενδυτές αποφεύγουν αυτό που ιστορικά αποτελούσε το ασφαλές καταφύγιο της αγοράς.

«Νομίζω ότι αυτό είναι ένα από τα μεγαλύτερα “αυτογκόλ” για την αξιοπιστία των ΗΠΑ στις χρηματοπιστωτικές αγορές που έχω δει ποτέ στη ζωή μου», είπε στο CNN η Heidi Crebo-Rediker, ανώτερη συνεργάτιδα στο Council on Foreign Relations. «Κανείς μπορεί να δει την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση σαν ένα πλήγμα στην αξιοπιστία των ΗΠΑ σε όρους χρηματοπιστωτικών αγορών, αλλά αυτό είναι διαφορετικό... Η πανδημία ήταν ένα εξωτερικό σοκ. Αυτό προέρχεται κατευθείαν από τον Λευκό Οίκο».

Η πολιτεία της Καλιφόρνιας μηνύει τον Τραμπ για τους δασμούς

Μετά τις ανησυχητικές προειδοποιήσεις από επενδυτές, την καταπίδη που προκάλεσε στις αγορές το δασμολογικό τσουνάμι του Ντόναλντ Τραμπ και την έντονη προειδοποίηση από τον πρόεδρο της Fed, Τζερόμ Πάουελ, για τις πιθανές οικονομικές συνέπειες των δασμών, η Δημοκρατική Καλιφόρνια αποφάσισε να αναλάβει δράση.

Ο κυβερνήτης και ο γενικός εισαγγελέας της πολιτείας υπέβαλαν μήνυση κατά του Αμερικανού προέδρου, σε μια προσπάθεια να σταματήσουν την αναταραχή που έχει προκαλέσει η εμπορική πολιτική του. Τον κατηγορούν για παράνομες ενέργειες που κλιμακώνουν τον παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο και προκαλούν «άμεση και ανεπανόρθωτη βλάβη» στην οικονομία της μεγαλύτερης σε πληθυσμό πολιτείας των ΗΠΑ.

Η μήνυση αποτελεί τη μεγαλύτερη νομική πρόκληση μέχρι στιγμής για τις εμπορικές πολι-

τικές της νέας κυβέρνησης. Κατατέθηκε στο ομοσπονδιακό δικαστήριο της Καλιφόρνιας από τον κυβερνήτη Γκάβιν Νιούσομ και τον γενικό εισαγγελέα της πολιτείας Ρομπ Μπόντα, αμφότερους Δημοκρατικούς.

Η Καλιφόρνια είναι η μεγαλύτερη εισαγωγός και η δεύτερη μεγαλύτερη εξαγωγός πολιτεία των ΗΠΑ, με οικονομία μεγέθους μεγάλης χώρας. Το Μεξικό, ο Καναδάς και η Κίνα είναι οι τρεις κορυφαίοι εμπορικοί εταίροι της, ενώ ο τεράστιος αγροτικός τομέας της εξάγει προϊόντα σε όλο τον κόσμο. Ο Νιούσομ είπε ότι οι δασμοί έχουν ήδη κοστίσει στην πολιτεία δισ. δολάρια σε διογκωμένα κόστη και διαταραχές της εφοδιαστικής αλυσίδας, ενώ εξέφρασε ιδιαίτερη ανησυχία για την ευπάθεια των αγροτών της Καλιφόρνιας στα αντιποινά άλλων χωρών.

Η μήνυση ζητάει να κηρυχθούν παράνομοι οι δασμοί και να σταματήσουν η εφαρμο-



Η Καλιφόρνια είναι η μεγαλύτερη εισαγωγός και η δεύτερη μεγαλύτερη εξαγωγός πολιτεία των ΗΠΑ, με οικονομία μεγέθους μεγάλης χώρας.

γή τους. Επικαλείται τον νόμο International Emergency Economic Powers Act του 1977, ο οποίος παρέχει γενικά στον πρόεδρο σαρωτικές εξουσίες κα-

τά τη διάρκεια οικονομικής έκτακτης ανάγκης. Ο Τραμπ ισχυρίστηκε πως η εισροή παράνομων ναρκωτικών από την Κίνα συνιστά «εθνική έκτακτη ανάγκη»

που απαιτεί «άμεση δράση».

Οι αξιωματούχοι της Καλιφόρνιας, ωστόσο, υποστηρίζουν ότι το σύνταγμα δίνει ρητά την εξουσία στο Κογκρέσο να επιβάλλει δασμούς και όχι στον πρόεδρο. Επισημαίνουν επίσης ότι ο νόμος για τις οικονομικές εξουσίες καθορίζει πολλές ενέργειες που μπορεί να κάνει ένας πρόεδρος σε περίπτωση εκτάκτης ανάγκης, «αλλά σε αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται οι δασμοί». «Υπερασπιζόμαστε τις αμερικανικές οικογένειες που δεν έχουν την πολυτέλεια να αφήσουν το χάος να συνεχιστεί», τόνισε ο Νιούσομ, ενώ ο εισαγγελέας Μπόντα από την πλευρά του έκανε λόγο για μια πολιτική «όχι μόνο βαθιά ανησυχητική αλλά και παράνομη».

Οι δασμοί ανατρέπουν το παγκόσμιο εμπόριο. Ο Τραμπ επέβαλε δασμούς 10% σε όλες σχεδόν τις εισαγωγές από το μεγαλύτερο μέρος του κόσμου, ενώ οι κλιμακούμενοι δασμοί

του στην Κίνα έχουν φτάσει στο 145%.

Ο πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed), Τζερόμ Πάουελ, εξέφρασε την ανησυχία του ότι οι εμπορικοί δασμοί που προωθεί ο Τραμπ ενδέχεται να φέρουν τη Fed αντιμέτωπη με ένα δύσκολο δίλημμα: τον έλεγχο του πληθωρισμού από τη μία και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης από την άλλη. Η δασμολογική πολιτική του Τραμπ πιθανότατα θα οδηγήσει σε υψηλότερο πληθωρισμό και βραδύτερη ανάπτυξη, δήλωσε, επισημαίνοντας τον τοξικό οικονομικό συνδυασμό που είναι γνωστός ως στασιμότητα-πληθωρισμός. «Το επίπεδο των αυξήσεων των δασμών που ανακοινώθηκαν μέχρι στιγμής είναι σημαντικά μεγαλύτερο από το αναμενόμενο», υπογράμμισε στον οικονομικό σύλλογο του Σικάγου. «Το ίδιο είναι πιθανό να ισχύει και για τις οικονομικές επιπτώσεις».

Οι ΗΠΑ απειλούν την Κίνα με δασμούς 245%

Η Κίνα βρίσκεται αντιμέτωπη με το ενδεχόμενο νέας αύξησης δασμών σε 245% στις εισαγωγές προς τις ΗΠΑ, «ως αποτέλεσμα των ανταποδοτικών ενεργειών», όπως γνωστοποίησε το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης ο Λευκός Οίκος.

Το ενημερωτικό δελτίο που δημοσίευσε ο Λευκός Οίκος συνοδευόταν και από το εκτελεστικό διάταγμα που υπέγραψε ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, με το οποίο ξεκίνησε έρευνα σχετικά με τους «κινδύνους για την εθνική ασφάλεια που εγκυμονεί η εξάρτηση των ΗΠΑ από εισαγόμενα μεταποιημένα κρίσιμα ορυκτά και τα παράγωγά τους».

Σύμφωνα με την κρατική εφημερίδα Global Times της Κίνας, ερωτηθείς ο εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών Λιν Τζιάν σχετικά με το ενδε-

χόμενο της νέας αύξησης στο 245%, απάντησε ότι «μπορείτε να ζητήσετε από την αμερικανική πλευρά τα συγκεκριμένα στοιχεία του φορολογικού συ-

Με εκτελεστικό διάταγμα ξεκινάει έρευνα σχετικά με τους κινδύνους που εγκυμονεί η εξάρτηση των ΗΠΑ από εισαγόμενα μεταποιημένα κρίσιμα ορυκτά.

ντελεστή». Η Κίνα δήλωσε ότι «δεν φοβάται» έναν εμπορικό πόλεμο με τις Ηνωμένες Πολιτείες, απευθύνοντας παράλληλα έκκληση για διάλογο, έπειτα

από δηλώσεις του Λευκού Οίκου ο οποίος υποστήριξε ότι έγκειται στο Πεκίνο να προσέλθει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και πως, στις εμπορικές συνομιλίες, «η μπάλα βρίσκεται στην περιοχή του Πεκίνου».

Η Κίνα θέλει να δει μια σειρά από βήματα από την αμερικανική κυβέρνηση προτού συμφωνήσει, σε εμπορικές συνομιλίες, μεταξύ άλλων περισσότερο σεβασμό και λιγότερα υποτιμητικά σχόλια από μέλη του υπουργικού συμβουλίου του, σύμφωνα με πηγές που επικαλείται το Bloomberg.

«Αν οι Ηνωμένες Πολιτείες θέλουν αληθινά να επιλύσουν το πρόβλημα μέσω του διαλόγου και της διαπραγμάτευσης, οφείλουν να πάνε να ασκούν μέγιστη πίεση, να πάνε να απειλούν και να κάνουν εκβιασμούς, και να συζητήσουν με την Κίνα στη βά-

ση της ισότητας, του σεβασμού και του αμοιβαίου οφέλους», δήλωσε στη διάρκεια τακτικής ενημέρωσης των δημοσιογράφων ο Λιν Τζιάν, εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών.

Εξάλλου το κινεζικό υπουργείο Αμυνας δήλωσε ότι η «ακαλίωτη» χρήση ισχύος δεν θα κάνει σπουδαία και πάλι την Αμερική, μετά τις αμερικανικές κατηγορίες περί κινεζικής επίθεσης και τις αναφορές για υψηλότερες αμερικανικές αμυντικές δαπάνες το 2026.

«Ο πάρα πολύ υψηλός αμυντικός προϋπολογισμός εξέθεσε για άλλη μια φορά την πολεμοχαρή φύση της αμερικανικής πλευράς και την πεποίθησή της ότι “η ισχύς δημιουργεί δίκαιο”», δήλωσε ο Ζανγκ Σιαογκάγκ, εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Αμυνας.



Η Κίνα δηλώνει ότι «δεν φοβάται» έναν εμπορικό πόλεμο με τις Ηνωμένες Πολιτείες, απευθύνοντας παράλληλα έκκληση για διάλογο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Επιταχύνεται η οικονομική αποσύνδεση ΗΠΑ - Κίνας

Της ΟΥΝΑ ΓΚΑΛΑΝΙ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η αποσύνδεση ΗΠΑ - Κίνας δεν είναι πλέον πολιτικό σύνθημα. Την τελευταία δεκαετία οι αμερικανικές κυβερνήσεις είχαν μετριάσει τις επιθετικές αναφορές τους στην Κίνα, τονίζοντας πως η ασιατική χώρα θα μπορούσε να είναι πιθανός εταίρος. Αυτή η αισιοδοξία έχει σε μεγάλο βαθμό εξαφανισθεί.

Οι τιμωρητικοί, σαρωτικοί δασμοί του Ντόναλντ Τραμπ στις εισαγωγές κινεζικών προϊόντων εξαλείφουν την προσέγγιση «μικρή αυλή, ψηλός φράχτης» των προκατόχων του που έκαναν τις ΗΠΑ να υψώσουν εμπόδια σε τομείς εμπορίου, ιδίως σε ευαίσθητες βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, ενώ παράλληλα επιδίωκαν συνεργασία με το Πεκίνο σε άλλους τομείς.

Η Κίνα του Σι Τζινπίνγκ υποσχεται επίσης να «πολεμήσει μέχρι τέλους», γεγονός που φανερώνει μια επιτάχυνση στη σταδιακή μέχρι πρότινος απο-

των αμερικανικών εισαγωγών από την Ασία σε σύγκριση με το ήμισυ το 2018. Επειτα υπάρχει η ιδιοκτησία της Κίνας σε αμερικανικά ομόλογα ύψους 1,1 τρις. δολαρίων, ίσως ο πιο δύσκολος οικονομικός δεσμός. Τα δολάρια βοηθούν το Πεκίνο να διαχειριστεί το γουάν. Δεν είναι προφανές τι άλλο θα μπορούσε να αγοράσει η Κίνα εάν πουλούσε τους τίτλους. Και η αγορά περιουσιακών στοιχείων σε γουάν θα οδηγούσε σε μια ανεπιθύμητη ανατίμηση του κινεζικού νομίσματος σε μια εποχή που το Πεκίνο προσπαθεί να βγάλει την οικονομία από μια σπείρα χρέους - αποπληθωρισμού.

Οι κινεζικές εταιρείες δεν είχαν ποτέ τεράστια τοπική παρουσία στις ΗΠΑ. Ωστόσο, τα περιουσιακά στοιχεία τους στη χώρα συνεχίζουν να σταθεροποιούνται. Αυτή η τάση θα επιταχυνθεί, ειδικά εάν οι ΗΠΑ καταφέρουν να αναγκάσουν την κινεζική ByteDance να αποσυνδέσει τα αμερικανικά περιουσιακά στοιχεία της εφαρμογής viral βίντεο TikTok.

Ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπέσεντ αρνήθηκε επίσης να αποκλείσει την πιθανότητα διαγραφής μετοχών. Μέχρι τον Μάρτιο υπήρχαν 286 κινεζικές εταιρείες εισηγμένες στα χρηματιστήρια των ΗΠΑ, με συνολική κεφαλαιοποίηση 1,1 τρις. δολαρίων. Οι αμερικανικές εταιρείες διακινδυνεύουν πολύ περισσότερα στην Κίνα, από άποψη εσόδων, αλλά η εξάρτηση μειώνεται. Η αλυσίδα καφέ Starbucks, λ.χ., είχε 7.594 ανοικτά καταστήματα στη Λαϊκή Δημοκρατία από τον Σεπτέμβριο του 2024, 26% περισσότερα από ό,τι πριν από δύο χρόνια, αλλά τα καθαρά έσοδα από την Κίνα είναι μόλις το 8,3% του παγκόσμιου συνόλου, καταγράφοντας πτώση μίας ποσοστιαίας μονάδας κατά την ίδια περίοδο.

Ομοίως, η Apple και η Tesla κερδίζουν περίπου το ένα πέμπτο των καθαρών εσόδων τους από την Κίνα, ελαφρώς χαμηλότερα από ό,τι ήταν πριν από δύο χρόνια. Η σταδιακή επιδείνωση της σινο-αμερικανικής σχέσης θα επιταχυνθεί, καθώς εταιρείες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ακόμη και φοιτητές πανεπιστημίων έκαναν ήδη «το καθήκον τους» επιταχύνοντας την αποσύνδεση. Από αυτή την άποψη, ο δεύτερος εμπορικός πόλεμος του Τραμπ με την Κίνα φέρνει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Οι ευρωπαϊκές αγορές κερδίζουν από το «America First» του Τραμπ

Σε όλες τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων η Ευρώπη ξεπερνάει τις ΗΠΑ

Η αναδιάρθρωση του διεθνούς εμπορίου και του σκηνικού στην ασφάλεια από τον Ντόναλντ Τραμπ φαίνεται πως πλήττει τη μακρά χρηματιστηριακή κυριαρχία των ΗΠΑ και «ανασταίνει» τις ευρωπαϊκές αγορές. Σε όλες τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων η Γηραιά Ηπειρος ξεπερνάει με πρωτοφανή τρόπο τις ΗΠΑ: το ευρώ είναι στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών, τα γερμανικά ομόλογα την περασμένη εβδομάδα ξεπέρασαν τους αμερικανικούς τίτλους με τη μεγαλύτερη ιστορικά διαφορά και οι ευρωπαϊκές μετοχές επλήγισαν μεν από τον εμπορικό πόλεμο, αλλά εμφανίζουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα από τις αμερικανικές.

Η στροφή που έχει γίνει σε μόλις έξι μήνες είναι εντυπωσιακή. Οι ευρωπαϊκές στο τέλος του 2024 έδιναν την εντύπωση ότι θα βρίσκονταν πάντοτε στη σκιά των ΗΠΑ και στο έλεος του τραμπικού εξαιρετισμού. Όλοι μιλούσαν για τις περιζήτητες αμερικανικές μετοχές τεχνικής νομιμοσύνης, την άνοδο του δολαρίου και το επικείμενο κύμα φοροαπαλλαγών και απορρύθμισης που θα ενίσχυε την αμερικανική υπερδύναμη.

Το πρόσφατο «ταρακούνημα» των ευρωπαϊκών αγορών είχε πολλαπλές πηγές. Κατ' αρχάς οι συνεχείς αλλαγές του Αμερικανού προέδρου στους δασμούς και στη δημοσιονομική πολιτική άρχισαν να δημιουργούν αμφιβολίες στον επενδυτικό κόσμο για το εάν οι αμερικανικοί τίτλοι και το δολάριο θα συνεχίσουν να είναι το ασφαλές καταφύγιο που ήταν εδώ και δεκαετίες. Επίσης, η Γερμανία δεσμεύθηκε για δαπάνες δισ. ευρώ σε άμυνα και υποδομές, αφότου ο Τραμπ κατέστησε σαφές ότι οι ΗΠΑ δεν θα είναι πλέον ο βασικός εγγυητής της ευρωπαϊκής ασφάλειας.

Όλα δείχνουν ότι φθάνει στο τέλος της η εποχή που η Αμερική, στην καρδιά της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αγοράς και του εμπορίου, απορροφούσε τρις. δολάρια από τον υπόλοιπο κόσμο. Τώρα οι επενδυτές αναζητούν εναλλακτικές λύσεις για τα χρήματά τους, απορρίπτοντας ευθώς τις πολιτικές του Τραμπ και το απρόβλεπτο στυλ διακυβέρνησής του.

Κάποια από τα μεγαλύτερα ονόματα του χρηματοοικονομικού κόσμου τοποθετούνται κατάλληλα για μεγαλύτε-



Οι ευρωπαϊκές μετοχές προσελκύουν επενδυτές, οι οποίοι έσπευσαν να εγκαταλείψουν τα αμερικανικά χρηματιστήρια. Η Amundi, η μεγαλύτερη διαχειρίστρια περιουσιακών στοιχείων στην Ευρώπη, βλέπει μεγάλες προοπτικές για τις ευρωπαϊκές μετοχές, με προτίμηση στις αμυντικές μετοχές, στις μετοχές ποιότητας και αξίας.

Το ευρώ είναι στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών και οι ευρωπαϊκές μετοχές εμφανίζουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα από τις αμερικανικές.

ρα κέρδη στην Ευρώπη. Η Vanguard επέλεξε τα βραχυπρόθεσμα ομόλογα στην Ευρώπη, όπου η κεντρική τράπεζα είναι ελεύθερη να μειώσει περαιτέρω τα επιτόκια δανεισμού. Η Goldman Sachs βλέπει άνοδο του ευρώ στο 1,2 δολάριο. Η Μπεάτα Μάνθι της Citigroup υποβάθμισε τις αμερικανικές μετοχές σε neutral, διατηρώντας θετικές προοπτικές για την Ευρώπη.

Βέβαια, τα πράγματα στην Ευρώπη έγιναν στο μεταξύ πιο περίπλοκα. Οι δασμοί του Τραμπ έπληξαν την αισιοδοξία που έφερε το δημοσιονομικό μπαζούκι της Γερμανίας, παρότι επρόκειτο για κίνηση ζωτικής σημασίας σχετικά με την ανάπτυξη σε ολόκληρο το μπλοκ. Επίσης, στην περίπτωση που οι ΗΠΑ βυθιστούν σε ύφεση θα συμπαρασύρουν και την Ε.Ε., επιβαρύνοντας το νόμισμα και τα πιο ριψοκίνδυνα assets.

Πάντως, πολλοί θετικοί οι

ωνοί περικυκλώνουν τις ευρωπαϊκές αγορές, ανοίγοντας τον δρόμο για είσοδο επιπλέον ρευστού στην περιοχή το επόμενο διάστημα. Για τους πολιτικούς και τους κεντρικούς τραπεζίτες του μπλοκ η αποσύνθεση του αμερικανικού εξαιρετισμού είναι η τέλεια ευκαιρία για την ανάδειξη του ευρώ ως ιδανικού αποθεματικού νομίσματος και το τέλος της μακράς ηγεμονίας του δολαρίου.

Το δολάριο, το οποίο παραδοσιακά θεωρείτο επενδυτικό καταφύγιο σε καιρούς αναστάτωσης, υποχώρησε σε χαμηλό έξι μηνών τη Δευτέρα, καθώς η τελευταία «κωλοτούμπα» της αμερικανικής κυβέρνησης στην πολιτική των δαμών ενέτεινε το αίσθημα της αβεβαιότητας απέναντι στα αμερικανικά assets. Εναλλακτικό καταφύγιο εν μέσω της τρικυμίας στις αγορές αποτέλεσαν τα γερμανικά ομόλογα: όσο η απόδοση του αμερικανικού δεκαετούς ανέβαινε—κατά μισό ποσοστιαία μονάδα σε μόλις πέντε ημέρες—, η απόδοση του αντίστοιχου γερμανικού τίτλου αναφοράς αντιστάθηκε στον άνοδο. Κι ενώ τα αμερικανικά ομόλογα σταθεροποιήθηκαν αυτή την εβδομάδα, οι διακυμάνσεις ήταν αρκετά έντονες ώστε να δημιουργήσουν προσδοκίες για παρέμβαση από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ.

Τέλος, ενώ η δυνατότητα της Fed να μειώσει τα επιτό-

κια δανεισμού απειλείται από μια πιθανή εκτίναξη του πληθωρισμού, η ΕΚΤ έχει ένα πιο ξεκάθαρο μονοπάτι χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής. Οι αγορές δηλώνουν βέβαιες ότι στη συνεδρίαση της Μ. Πέμπτης η κεντρική τράπεζα θα μειώσει το επιτόκιο αναφοράς κατά 0,25% και ότι έπονται άλλες δύο κινήσεις μέχρι το τέλος του έτους.

Σύμφωνα με το Bloomberg υπάρχει επίσης μια συνειδητοποίηση στον επενδυτικό κόσμο, με βάση τη συλλογική αντίδραση της Ε.Ε. στην πανδημία, ότι το μπλοκ είναι ισχυρότερο από παλαιότερα. Χάρη σε αυτή τη σκέψη, η επιπτώση στις ομολογιακές αποδόσεις των υπερπλεονάζοντων χωρών ήταν σχετικά περιορισμένη κατά την πρόσφατη αναστάτωση στην αγορά.

Στο μεταξύ, οι ευρωπαϊκές μετοχές προσελκύουν επενδυτές, οι οποίοι έσπευσαν να εγκαταλείψουν τα αμερικανικά χρηματιστήρια. Η Amundi, η μεγαλύτερη διαχειρίστρια περιουσιακών στοιχείων στην Ευρώπη, βλέπει μεγάλες προοπτικές για τις ευρωπαϊκές μετοχές, με προτίμηση στις αμυντικές μετοχές, στις μετοχές ποιότητας και αξίας. Ο διευθύνων σύμβουλος Βίνσεντ Μόρτιερ είπε σε πρόσφατη συνέντευξη του: «Τέτοιες στιγμές συμβαίνουν μία φορά κάθε 100 ή 200 χρόνια. Η Ευρώπη ξαναμπήκε στον χάρτη».

Η Goldman Sachs προβλέπει εκτόξευση του χρυσού στα 4.000 δολάρια

Ακόμη και σε 4.000 δολάρια ανά ουγγιά αναμένεται να φθάσουν οι τιμές του χρυσού, σύμφωνα με τις νέες, αισιόδοξες προβλέψεις που εξέδωσαν Goldman Sachs και UBS.

Η ισχυρότερη από ό,τι αναμενόταν ζήτηση από τις κεντρικές τράπεζες και το προφίλ του πολύτιμου μετάλλου ως ασφαλούς επενδυτικού καταφυγίου μπροστά στα σενάρια ύφεσης και στους γεωπολιτικούς κινδύνους στηρίζουν τις προσδοκίες για ακόμη υψηλότερες τιμές το 2025.

Οι αναλυτές της Goldman Sachs προβλέπουν τώρα ότι ο χρυσός θα εκτοξευθεί στα 3.700 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι το τέλος του έτους, ενώ οι τιμές αναμένεται να φθάσουν στα

Αναβάθμισε τις προβλέψεις της και η UBS μετά την άνοδο του πολυτίμου μετάλλου κατά 6,6% την περασμένη εβδομάδα.

4.000 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι τα μέσα του 2026. Η UBS εκτιμά ότι ο χρυσός θα φθάσει στα 3.500 δολάρια ανά ουγγιά μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025.

Οι νέοι στόχοι έρχονται μετά την άνοδο του χρυσού κατά 6,6% την περασμένη εβδομάδα, με τις τιμές να καταγράφουν νέο ρεκόρ πάνω από 3.245 δολάρια ανά ουγγιά. Οι δύο επενδυτικοί οίκοι είχαν προχωρήσει σε αναβαθμίσεις των εκτιμήσεών τους για τον χρυσό τον Μάρτιο μέσα σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας, καθώς οι εμπορικές πολιτικές του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ αναστατώνουν τις παγκόσμιες αγορές.

Σύμφωνα με τους αναλυτές της Goldman Sachs, οι αγορές χρυσού από τον επίσημο τομέα είναι πιθανό να ανέλθουν κατά μέσον όρο στους 80 τόνους ανά μήνα φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 70 τόνους.

Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι ύφεσης πιθανότατα θα δώσουν επίσης ώθηση στις εισροές σε διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs) χρυσού.

Εν τω μεταξύ, η UBS αναμέ-

λάρια ανά ουγγιά. Οι δύο επενδυτικοί οίκοι είχαν προχωρήσει σε αναβαθμίσεις των εκτιμήσεών τους για τον χρυσό τον Μάρτιο μέσα σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας, καθώς οι εμπορικές πολιτικές του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ αναστατώνουν τις παγκόσμιες αγορές.

Σύμφωνα με τους αναλυτές της Goldman Sachs, οι αγορές χρυσού από τον επίσημο τομέα είναι πιθανό να ανέλθουν κατά μέσον όρο στους 80 τόνους ανά μήνα φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 70 τόνους.

Οι αυξανόμενοι κίνδυνοι ύφεσης πιθανότατα θα δώσουν επίσης ώθηση στις εισροές σε διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs) χρυσού.

Εν τω μεταξύ, η UBS αναμέ-



Οι αναλυτές της Goldman Sachs προβλέπουν ότι οι αγορές χρυσού από τον επίσημο τομέα είναι πιθανό να ανέλθουν κατά μέσον όρο στους 80 τόνους ανά μήνα φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 70 τόνους.

νει ισχυρή ζήτηση από διάφορα τμήματα της αγοράς—συμπεριλαμβανομένων των κεντρικών τραπεζών, των διαχειριστών μα-

κροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων, των μακροοικονομικών κεφαλαίων, του ιδιωτικού πλούτου και των ιδιωτών επεν-

δυτών—, καθώς το μεταβαλλόμενο εμπορικό και γεωπολιτικό περιβάλλον ενισχύει την ανάγκη για ασφαλείς επενδύσεις.

Δύσκολη η αγορά, ακριβή η ενοικίαση

Πολύ υψηλές οι τιμές και τα μισθώματα των κατοικιών σε σχέση με το εισόδημα, λέει η πλειοψηφία σε έρευνα της QED

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μεγάλη και δυσανάλογη με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών είναι η αύξηση των τιμών πώλησης και ενοικίασης κατοικιών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, καταλήγοντας σε σημαντική οικονομική επιβάρυνση των πολιτών. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει έρευνα της QED για λογαριασμό της Alpha Bank για την προσιτή στέγη, στην οποία επιβεβαιώνεται τόσο η μεγάλη οικονομική επιβάρυνση των νοικοκυριών από την αύξηση των ενοικίων όσο και η δυσκολία πρόσβασης στην αγορά κατοικίας εξαιτίας της μεγάλης ανόδου των τιμών τα τελευταία χρόνια.

Σύμφωνα με την έρευνα, το 54% των συμμετεχόντων θεωρεί την αγορά κατοικίας ανέφικτη σήμερα και το 39% δύσκολα εφικτή, ενώ το 68% πιστεύει ότι τα ενοίκια δεν είναι προσιτά με βάση τους σημερινούς μισθούς. Αντιστοίχως, το 52% των ενοικιαστών δηλώνει ότι πληρώνει πάνω από το 30% του εισοδήματος για το ενοίκιο. Επιπλέον, το 28% των ενοικιαστών απάντησε ότι οι υπόλοιπες δαπάνες στέγασης –πέραν του ενοικίου– αποτελούν πάνω από το 30% του διαθέσιμου εισοδήματος σε μηνιαία βάση.

Αυξήσεις ενοικίων

Εν τω μεταξύ, ποσοστό άνω του 50% των ερωτηθέντων είχε αύξηση στο ενοίκιο τα τελευταία δύο χρόνια. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 55% στην Αθήνα και στο 58% στη Θεσσαλονίκη. Σε άλλα μεγάλα αστικά κέντρα το ποσοστό είναι ελαφρώς χαμηλότερο. Επίσης, συνολικά, το 45% των ερωτηθέντων ανέφερε αυξήσεις ενοικίων έως και 10%, το 30% μεταξύ 10% και 20% και περίπου το 25% δήλωσε ότι το ενοίκιο αυξήθηκε κατά 20% ή περισσότερο.



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ποσοστό άνω του 50% των ερωτηθέντων είχε αύξηση στο ενοίκιο τα τελευταία δύο χρόνια.

Παράλληλα, το 60% του συνόλου των ερωτηθέντων αναμένει περαιτέρω αύξηση των ενοικίων και των τιμών κατοικιών μέσα στην επόμενη πενταετία.

Πάντως, το ποσοστό των ενοικιαστών που είχαν αύξηση στα ενοίκια τους τα δύο τελευταία χρόνια είναι σημαντικά υψηλότερο στα νη-

σιά (63%), δηλαδή στις περιοχές που χαρακτηρίζονται από υψηλότερο ποσοστό της οικονομίας διαμοιρασμού σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιοχές. «Αυτό στηρίζει την υπόθεση ότι ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση του κόστους ενοικίασης είναι η αύξηση των βραχυχρόνιων μισθώσεων, καθώς παρέχει κίνητρο στους ιδιοκτήτες να αποσύρουν ακίνητα από την αγορά μακροχρόνιας μίσθωσης», αναφέρει η Alpha Bank, προσθέτοντας πάντως και ότι σχεδόν 800.000 κατοικίες είναι κενές στα μεγάλα αστικά κέντρα και θα μπορούσαν να προσφέρουν λύση στο ζήτημα της μειωμένης

προσφοράς.Ετσι, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, ο μέσος όρος ηλικίας για μετακόμιση από τη γονική εστία είναι περίπου τα 35 έτη. Αυτό αντανακλάται στη μείωση του ποσοστού των ατόμων που δηλώνουν πως είναι φιλοξενούμενοι, δηλαδή τους παρέχεται στέγαση, από 38% για νέους 18-24 ετών και 25% για την ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών, σε 15% για την ηλικιακή ομάδα 35-44 ετών. Επιπλέον, παρατηρείται ότι 44% των ερωτηθέντων έως 34 ετών που έχουν σχέση ενοικιάζουν, ενώ το 7% είναι ιδιοκτήτες με στεγαστικό δάνειο και το 31% είναι ιδιοκτήτες χωρίς στεγαστικό δάνειο. Τα ευρήματα αυτά εξηγούνται από

το γεγονός ότι τα εισοδήματα των νοικοκυριών υπολείπονται της ανόδου των τιμών στην αγορά ακινήτων. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν κατά 13,9% το 2023 και 8,7% το 2024. Στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη οι τιμές αυξήθηκαν κατά 8,2% και 11,2% αντιστοίχως. Την ίδια περίοδο, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών κατέγραψε μείωση, αλλά με βραδύτερο ρυθμό (2023: 8,1%, εννεάμηνο 2024: 5,6%, σε ετήσια βάση). «Η υψηλότερη ταχύτητα με την οποία κινούνται οι τιμές των ακινήτων σε σχέση με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αντανακλά την επιδείνω-

ση των συνθηκών απόκτησης προσιτής κατοικίας στη χώρα μας», αναφέρει η Alpha Bank στην ανάλυσή της. Μάλιστα, ο δείκτης τιμής κατοικίας προς εισόδημα παραμένει πάνω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο, υποδεικνύοντας αυξανόμενες πιέσεις στην προσβασιμότητα στην αγορά ακινήτων.

Αντιστοίχως, η μείωση της προσφοράς κατοικιών προς ενοικίαση, σε μια περίοδο που η ζήτηση στρέφεται κυρίως εκεί, αντί της αγοράς, λόγω της δυσκολίας πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό και μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος, έχει συμβάλει στην αύξηση και των ενοικίων τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα κατά 4,8% το 2023 και 5,1% το 2024, σε πανελλαδικό επίπεδο. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε περιοχές, όπως η Αττική και η Θεσσαλονίκη, το ποσοστό των αυξήσεων είναι πολύ υψηλότερο. Αν συυπολογιστούν και οι αυξανόμενες δαπάνες στέγασης λόγω της ενεργειακής κρίσης, το συνολικό κόστος στέγασης έχει αυξηθεί ακόμα περισσότερο.

Καλή επένδυση

Αυτός είναι και ο λόγος που η πλειονότητα των ερωτηθέντων (74%) πιστεύει ότι η αγορά ενός ακινήτου είναι μια καλή μακροπρόθεσμη επένδυση, ενώ μόνο το ένα τέταρτο θεωρεί την ενοικίαση πιο εύλογη επένδυση. Μεταξύ εκείνων που σκοπεύουν να αγοράσουν ένα ακίνητο μέσα στα επόμενα δύο χρόνια (12% στο σύνολο του δείγματος), η πλειονότητα, σχεδόν τα δύο τρίτα, προτίθεται να το χρησιμοποιήσει ως κύρια κατοικία. Ακολουθεί το 15% που δηλώνει ότι σκοπεύει να αγοράσει σπίτι για να διαμείνουν μέλη της οικογένειάς του, το 12% αποκλειστικά για επενδυτικούς σκοπούς και το 9% ως εξοχική κατοικία.

Νέο στεγαστικό πρόγραμμα ετοιμάζει το ΥΠΕΘΟ

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

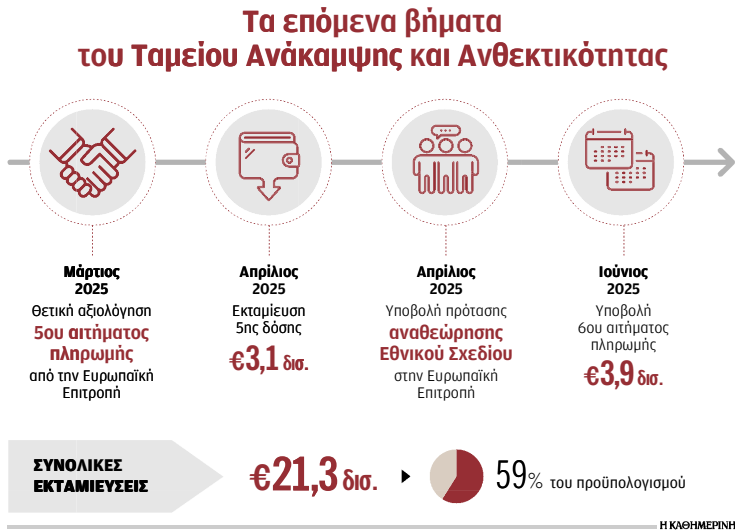
Προτεραιότητα αποτελεί η χρηματοδότηση προγραμμάτων στέγασης, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του ΕΣΠΑ, είπε ο αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Οικονομίας Νίκος Παπαθανάσης χθες, προαναγγέλλοντας ουσιαστικά ένα νέο στεγαστικό πρόγραμμα από το φθινόπωρο, όταν θα ολοκληρωθούν οι σχετικές διαπραγματεύσεις.

Για το «Σπίτι μου II» που βρίσκεται σε εξέλιξη ο κ. Παπαθανάσης είπε, στο πλαίσιο συνέντευξης Τύπου για την αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ότι αν και θεωρητικά μπορεί να είναι ανοικτό έως το τέλος του Ταμείου Ανάκαμψης, από το οποίο χρηματοδοτείται, δηλαδή έως τον Αύγουστο του 2026, εκτιμά ότι εντός του 2025 θα εξαντληθεί ο προϋπολογισμός των 2 δισ. ευρώ, καθώς ήδη

Η Αθήνα βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με την Κομισιόν στο πλαίσιο της αναθεώρησης του ΕΣΠΑ.

σε 2,5 μήνες έχει καλυφθεί το 28% του προγράμματος. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε, οι δανειοδοτούμενοι έχουν μέσο εισόδημα 21.000 ευρώ. «Απευθύνεται σε συμπολίτες μας που το έχουν ανάγκη», σχολίασε, ενώ πρόσθεσε ότι εφόσον βρεθεί χρηματοδότηση, θα συνεχιστεί.

Ο δεύτερος στόχος της αναθεώρησης θα είναι η ενίσχυση του προγράμματος STEP για την καινοτομία. Σύμφωνα με πληροφορίες, η ελληνική πρόταση προβλέπει να κατευθυνθεί στο STEP προϋπολογισμός



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

υψους 350 εκατ. ευρώ.

Εν τω μεταξύ, επίκειται και η αναθεώρηση του Ταμείου Ανάκαμψης. Σύμφωνα με τον κ. Παπαθανάση, αυτή προβλέπεται να ολο-

κληρωθεί έως το τέλος Απριλίου, ώστε να υποβληθεί τέλη Μαΐου με αρχές Ιουνίου το 6ο αίτημα πληρωμής, ύψους 3,9 δισ. ευρώ. Στη συνέχεια, τέλη Οκτωβρίου με αρχές

Νοεμβρίου, σύμφωνα με τον ίδιο, θα υποβληθεί το 7ο αίτημα ύψους 3,5 δισ. ευρώ. Τα δύο τελευταία αιτήματα, 8ο και 9ο, θα υποβληθούν το 2026.

Εντός του μηνός, εξάλλου, ο αναπληρωτής υπουργός είπε ότι θα προκηρυχθεί και το πρόγραμμα των 200 εκατ. ευρώ για την «Εξωστρέφεια Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» του ΕΣΠΑ. Το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει μικρομεσαίες επιχειρήσεις για να τονώσουν την εξαγωγική τους δραστηριότητα. Ο κ. Παπαθανάσης διαβεβαίωσε ότι δεν θα μείνει αναπορόφητο ούτε ένα ευρώ από τις επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης. Ο ίδιος επανέλαβε ότι το ΠΔΕ θα αυξηθεί φέτος κατά 500 εκατ. ευρώ και το 2026 θα υπερβεί τα 17 δισ. ευρώ. Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κυριάκος Πιερρακάκης, σε παρέμβασή του στη συνέντευξη Τύπου, επισήμανε ότι «η οικονομική πολιτική της κυ-

βέρνησης διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα. Το ένα είναι η δημοσιονομική σταθερότητα και το άλλο το πώς μπορούμε να απελευθερώσουμε - να "εξελιδώσουμε" θύλακες ανάπτυξης είτε με αφαίρεση εμποδίων και γραφειοκρατίας είτε μέσω των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων. Στο σύνολο της δουλειάς μας προσπαθούμε να απελευθερώσουμε το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό δυναμικό από κάθε ευρώ που έρχεται μέσα από τα χρηματοδοτικά εργαλεία στην οικονομία. Αυτή θα είναι και η φιλοσοφία μας γενικότερα το επόμενο διάστημα: η βέλτιστη δυνατή στόχευση για να επιτύχουμε το μεγαλύτερο δυνατό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Φυσικά, ταυτόχρονα καλούμαστε να αφαιρούμε εμπόδια. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι είναι πολλά τα εμπόδια που ακόμα και σήμερα συναντά κανείς από περιττές γραφειοκρατίες και την κακονομία στη χώρα μας».

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΙΑΡΓΚΟΒΑ***

Οι επενδύσεις σε ακίνητα

Επειτα από μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης, που επηρέασε βαθιά τόσο τους καταναλωτές όσο και τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια καταγράφει σημαντική πορεία ανάκαμψης. Από το 2018 και εξής –με εξαίρεση το 2020 λόγω της πανδημίας COVID-19– η ελληνική οικονομία παρουσιάζει ρυθμούς ανάπτυξης που υπερβαίνουν τον μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Καθοριστικές σημασίας γι' αυτή την πρόοδο υπήρξε αφενός η προσπάθεια για δημοσιονομική εξυγίανση μέσω των μεταρρυθμίσεων της προηγούμενης δεκαετίας και

αφετέρου η στοχευμένη αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, που κατευθύνονται σε επενδύσεις για την ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας της χώρας. Επιπλέον, οι αυξημένες ξένες άμεσες επενδύσεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο, ενδυναμώνοντας την οικονομική δραστηριότητα και δημιουργώντας σταθερές βάσεις για μια μακροπρόθεσμα βιώσιμη ανάπτυξη.

Ομως, σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποιήσαμε στο ΚΕΠΕ, ένα μεγάλο μέρος της αύξησης των ΞΑΕ οφείλεται στα ακίνητα. Γενικά, φαίνεται ότι υπάρχει μια αυξανόμενη τάση, καθώς από το 2013 το μερίδιο

των καθαρών ΞΑΕ σε ακίνητα αυξήθηκε από το 7,4% στο 33,5% το 2018 και τα έτη 2019-2020 διατηρήθηκε άνω του 30%. Αυτό πιθανότατα συνδέεται και με την έναρξη των προγραμμάτων χορήγησης «χρυσής βίζας» (golden visa), το οποίο αύξησε το επενδυτικό ενδιαφέρον από υπηκόους τρίτων χωρών στην Ελλάδα. Υπήρξε μια πτώση το 2021 στο 22%, ακολουθούμενη από αύξηση το 2022 στο 24,6%, και στη συνέχεια καταγράφεται ιστορικό ρεκόρ 44,7% το 2023. Επιπλέον, το 2022 σημειώθηκε ρεκόρ στα επίπεδα, καθώς οι καθαρές ΞΑΕ σε ακίνητα ανήλθαν σε 1,98 δισ. και το

2023 καταγράφεται νέο ιστορικό υψηλό στα 2,1 δισ. Το 2024 οι ξένες επενδύσεις στον τομέα των ακινήτων αυξήθηκαν κατά 45% το τρίτο τρίμηνο σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2023, φτάνοντας στα 783,7 εκατ. ευρώ, ενώ για το σύνολο του εννεαμήνου ξεπέρασαν τα 1,9 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 17,2% σε σχέση με το 2023. Δηλαδή, οι αλλαγές στο πρόγραμμα της golden visa δεν φαίνεται να φρέναραν τη ζήτηση από το εξωτερικό.

Όλα αυτά τα στοιχεία υπογραμμίζουν την ελκυστικότητα της ελληνικής αγοράς ακινήτων για διεθνείς επενδυτές. Η οικοδομική δρα-

στηριότητα ανέκαθεν διαδραμάτιζε καίριο ρόλο στην ελληνική οικονομία, αποτελώντας βασική πηγή απασχόλησης για εκατοντάδες χιλιάδες εργαζομένους και λειτουργώντας ως μοχλός οικονομικής ανάπτυξης. Παράλληλα, οι άμεσες και έμμεσες επενδύσεις σε ακίνητα από το εξωτερικό έχουν ενισχύσει τη ρευστότητα της χώρας με σημαντικά κεφάλαια, ενώ έχουν συμβάλει στην εγκατάσταση χιλιάδων έμπαρων οικογενειών στην Ελλάδα. Επειτα από μια δεκαετία ύφεσης, η αγορά ακινήτων έχει ανακάμψει αισθητά. Παρ' όλα αυτά, για να διατηρηθεί αυτή η ανοδική πορεία

είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός σαφούς και σταθερού φορολογικού και θεσμικού πλαισίου, καθώς και η κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου. Η πολυπλοκότητα και δυσλειτουργία των πολεοδομικών, η απουσία ενιαίου οικοδομικού κανονισμού και η αδυναμία εκπόνησης νέων μελετών λειτουργούν ως τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου.

* Ο κ. Παναγιώτης Λιαργκόβας είναι πρόεδρος του ΚΕΠΕ και του Εθνικού Συμβουλίου Παραγωγικότητας, καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.



Ιησούν ζητείτε τον Ναζαρηνόν τον εσταυρωμένον· ηγέρθη, ουκ ἔστιν ὧδε

Η παράσταση του Λίθου στον ναΐσκο της Αγίας Σολομονής στην Κώμα του Γιαλού

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Επιστρέφοντας τον περασμένο Αύγουστο από την εξόρμησή μου στην Αγία Τριάδα της Καρπασίας και τον Απόστολο Ανδρέα λίγο μετά το Λεονάρισσο είδα από μακριά μία εκκλησία, ίσα που φαινόταν από τον δρόμο. Φυσικά δεν έχασα την ευκαιρία να το αναζητήσω και σύντομα το εντόπισα, λίγο πριν από την Κώμα του Γιαλού. Το μικρό καμαροσκέπαστο εκκλησάκι βρίσκεται σε καλή κατάσταση, στο εσωτερικό του υπάρχουν ακόμη ίχνη τοιχογραφιών... αδιάγνωστες οι περισσότερες. Δεν γνώριζα φυσικά ότι επρόκειτο για το ξωκλήσι της Αγίας Σολομονής, ή όπως την έλεγαν οι κάτοικοι του χωριού Αγία Σαλαμανή. Και οι άγνωστες τοιχογραφίες είναι από τις πιο σημαντικές της Κύπρου. Μεταξύ αυτών και η παράσταση του Λίθου.

Η Αγία Σολομονή

Για τις άγνωστες και σχεδόν κατεστραμμένες αγιογραφίες του ναΐσκου που είχα επισκεφθεί έμαθα περισσότερα κατά την ξενάγησή μου στο ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο, όπου εκτίθεται μεγάλος αριθμός επαναπατρισθέντων εκκλησιαστικών θησαυρών και μεταξύ αυτών και οι παλαιότερες τοιχογραφίες της Κύπρου: τα πέντε τοιχογραφικά σπαράγματα από τον καμαροσκέπη ναΐσκο της Αγίας Σολομονής στην Κώμα του Γιαλού Καρπασίας. Όπως μου εξήγησε ο διευθυντής του Μουσείου δρ Γιάννης Ηλιάδης ο ναός ήταν τοιχογραφημένος με αφηγηματικές σκηνές και μορφές αγίων είτε ιστάμενων είτε σε προτομή, εντός σπηθαρίων, σε τρεις ζώνες στον βόρειο και νότιο τοίχο. «Τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά των τοιχογραφιών (γραμμικότητα, έντονα



Από την παράσταση του Λίθου στον βόρειο τοίχο, οι αρχαιολόγοι αφαίρεσαν τις κεφαλές των μυροφόρων και του Αγγέλου. Τα σπαράγματα αυτά επαναπατρίστηκαν μετά από μακρά δικαστική διαδικασία το 2013 και 2015 από το Μόναχο.

περιγράμματα, σχηματοποίηση, χονδροειδείς μορφές) παρουσιάζουν ομοιότητες με αντίστοιχα τοιχογραφημένα μνημεία της Καππαδοκίας και της Συρίας, τόσο ως προς την παράταξη όσο και την απόδοση των μορφών» μου εξήγησε, με τα στοιχεία αυτά, καθώς και βάσει της αρχιτεκτονικής του μνημείου η χρονολόγηση των τοιχογραφιών ανάγεται στα τέλη του 9ου-αρχές 10ου αιώνα. Ο δρ Ηλιάδης μου είπε πως από την παράσταση του Λίθου στον βόρειο τοίχο, οι αρχαιολόγοι αφαίρεσαν τις κεφαλές των μυροφόρων και του Αγγέλου. Τα σπαράγματα αυτά επαναπατρίστηκαν μετά από μακρά δικαστική διαδικασία το 2013 και 2015 από το Μόναχο.

Με λάδιν και ιταρέν

Σύμφωνα με μαρτυρία του Αλ. Παπανικολάου, κατοίκου της Κώμας του Γιαλού που απέκειται στο Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών και δημοσιεύει η Άν-

να Νεοφύτου στην έκδοση του Κέντρου «Λαϊκή Λατρεία στην παραδοσιακή κοινωνία της Κύπρου. Οι γιορτές του Πάσχα από τις Απόκριες μέχρι την Πεντηκοστή» ήταν έθιμο των κοριτσιών του χωριού «με λάδιν και ιταρέν [σ.σ. λουμίνια] οι κοπέλλες επαινάναν στα ξωκλήσια να τα ανάψουν. Του Σταυρού και της Παναγίας, μες στο χωρκόν, της Αγίας Σαλαμωνής, του Αγίου Νικολάου με πιάτα αρχαία σε σχήμα σταυρού. Το ίδιο της Αγίας Άννας, του Αγίου Προκοπίου αρχαία μικρή».

Σημειώνουμε, σύμφωνα με την ίδια μαρτυρία, πως στην Κώμα του Γιαλού στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, τη Δευτέρα του Πάσχα γινόταν λιτανεία γύρω από τον ναό για σαράντα μέρες.

Η παράσταση του Λίθου

Η παράσταση του Λίθου απεικονίζει τις μυροφόρες στον χώρο της ταφής του Χριστού και συναντάται συχνά ως μέρος του Δω-

δεκαόρτου. Σύμφωνα με το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο οι μυροφόρες απαντούν τον Άγγελο Κυρίου στο ανοικτό μνημείο από όπου μετακινήθηκε ο Λίθος με τον οποίον ήταν κλειστός. Στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο, αναφέρεται και η Σαλώμη ως μία από τις μυροφόρες, μεταξύ των Μαρίας Μαγδαληνής και Μαρίας του Ιακώβου.

Κατά Μάρκον Ευαγγέλιο (15:45-47, 16:1-8)

«[...] και γνώους [σ.σ. ο Πιλάτος] από του κεντυρίωνος εδωρήσατο το σώμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ αγοράσας σινδόνα καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείληψε τὴν σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃν ᾠλεατομνημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσήφ εθεώρουν πού τίθεται. Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ηγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι

ἀλειψῶσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωΐ τῆς μίας σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον πρὸς ἐαυτάς· τίς ἀποκυλίσαι ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασα θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἢ γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιῶις, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβείσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνόν τὸν εσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ' ὑπάγετε εἰπάτε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ».

Το νέο μουσεῖο

Το Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' έχει υποστεί ριζική ανακαίνιση και έχει εμπλουτιστεί με έναν εντυπωσιακό αριθμό νέων εκθεμάτων. Με τη νέα μουσειολογική προσέγγιση που εφαρμόστηκε, τα εκθέματα παρουσιάζονται πλέον με χρονολογική σειρά, καλύπτοντας την περίοδο από τον 4ο έως τον 18ο αιώνα. Παράλληλα, θεματικές ενότητες αναδεικνύουν εικονογραφικά θέματα ή καταξιωμένους ζωγράφους, με ενυπόγραφα έργα τους να κοσμούν τις συλλογές του. Στο ανακαινισμένο Μουσείο, το οποίο άνοιξε για το κοινό την Τρίτη, 18 Μαρτίου σε πενήδημηρη βάση (Τρίτη έως Σάββατο, 09:30 - 17:00) εκτίθεται μεγάλος αριθμός επαναπατρισθέντων εκκλησιαστικών θησαυρών.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

20.4 - 26.4.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Οι Pink Floyd στην Πομπηία

Το **Πάνθεον** Λευκωσίας προβάλλει την πρωτοποριακή ταινία του 1972 «Pink Floyd στην Πομπηία MCMLXXII», σε σκηνοθεσία Adrian Maiben. Η ταινία, γυρισμένη τον Οκτώβριο του 1971, επιστρέφει στους κινηματογράφους ανανεωμένη ψηφιακά σε 4K από το αρχικό υλικό 35 mm με βελτιωμένο ήχο. Τοποθετημένη στα απίστευτα όμορφα ερείπια του αρχαίου ρωμαϊκού αμφιθεάτρου στην Πομπηία της Ιταλίας, η ταινία απαθανατίζει τους Pink Floyd να κάνουν μια οικεία συνανλία χωρίς κοινό. Η ταινία περιλαμβάνει σπάνιες παρασκηνιακές ματιές της μπάντας που εργάζεται στο The Dark Side of the Moon στα Abbey Road Studios. Προβολές στις 24, 25, 26 και 30 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κινηματογράφος Πάνθεον, Διαγόρα 29, Λευκωσία.

ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

«Μότσαρτ, ο μαγικός αυλός»



Από την Παιδική Σκηνή Κάρμεν Ρουγγέρη παρουσιάζεται στο θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό ένα Μουσικό Παραμύθι, «Μότσαρτ, ο μαγικός αυλός», σε σκηνοθεσία Κάρμεν Ρουγγέρη και Χριστίνας Κουλουμπή, πλημυρισμένο από τις υπέροχες μελωδίες του μοναδικού συνθέτη Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ. Η Κάρμεν Ρουγγέρη και οι συνεργάτες της, στην καλοκαιρινή περιοδεία, θα γνωρίσουν στους μικρούς αλλά και τους μεγάλους φίλους τους, τον μοναδικό Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, μεταμορφώνοντας την όπερα «Ο Μαγικός Αυλός» σε ένα μουσικό παραμύθι. Ο βασιλιάς της μέρας και η βασίλισσα της νύκτας, κάποτε αγα-

πήθηκαν τρελά και αποφάσισαν να ενωθούν. Όμως η αγάπη τους αυτή κράτησε πολύ λίγο. Εκείνη ήταν φτιαγμένη από ψέματα και κακία, εκείνος από αλήθεια και καλοσύνη. Εκείνη ήθελε να εξουσιάζει με το σκατάδι, εκείνος ήθελε να βασιλεύει με το φως. Πώς να ταιριάζουνε λοιπόν; Χώρισαν, και η μεγάλη αγάπη τους έγινε αμέσως έχθρα. Κείμενο - Αφήγηση: Κάρμεν Ρουγγέρη. Σάββατο, 26 Απριλίου με διπλή παράσταση, ώρα 4:00 μ.μ. και 6:30 μ.μ. Η παράσταση θα παρουσιαστεί και στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, την Κυριακή 27 Απριλίου, στις 3:00 μ.μ. και στις 6:00 μ.μ. στο πλαίσιο του 9ου Φεστιβάλ Θεάτρου Δήμου Στροβόλου.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

«Κατάληψη Συγγραφέων»

Η **ARTrat Collective** παρουσιάζει την «Κατάληψη Συγγραφέων», μια διαδραστική λογοτεχνική έκθεση που προτείνει έναν διαφορετικό τρόπο συνάντησης και γνωριμίας με την ποίηση. Μέσα από μια σειρά εικαστικών και διαδραστικών εκθεμάτων, επιχειρεί να μετατρέψει τον γραπτό λόγο σε εμπειρία - κάτι που βλέπεις, ακουμπάς, νιώθεις και αλληλεπιδράς. Κάθε έργο προσεγγίζει την ποίηση με διαφορετικές οπτικές, από τα εξώφυλλα και τα ποιήματα μέχρι τη φωτογραφία, απαντώντας σε ένα ερώτημα. Κοινό στοιχείο, η προσπάθεια να φωτιστεί η ποίηση ως ζωντανός οργανισμός, που καλεί σε μια καινούργια εξερεύνηση. Στο πλαίσιο της κοινωνικοποίησης της τέχνης του λόγου, στον χώρο οι επισκέπτες μπορούν να γράψουν - μια σκέψη, ένα ποίημα - και να γίνουν συμπαράστατες της «κατάληψης». Η έκθεση απευθύνεται τόσο σε έμπειρους αναγνώστες όσο και σε όσους ψάχνουν ευκαιρία και αφετηρία να διαβάσουν και να γνωρίσουν την ποίηση των ποιητών της Κύπρου. Το ζήτημα είναι από την μία η επανασύνδεση με τον γραπτό λόγο και από την άλλη, σε μια εποχή της εικόνας, η λογοτεχνία να βρίσκει νέους δρόμους να φτάνει κοντά στην κοινωνία. Γκαράζ Art Gallery, Αμμοχώστου 16, Λευκωσία. 26 - 27 Απριλίου, 11:00 π.μ. - 7:00 μ.μ.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Στο ντιβάνι του Μεφιστοφελή

Γιατί τετέλεσται; Τετέλεσται και τίποτα, η πλήρης αρμονία. Αιώνια να δημιουργούμε, σε τι μας βοηθάει./ Όταν το δημιούργημα στο τίποτα θα πάει;» λέει ο Μεφιστοφελής στην τελευταία πράξη του «Φάουστ» του Γκαίτε (μτφρ. Πέτρος Μάρκαρης). Και μπορεί το περιβάλλον των συμφραζομένων να είναι διαφορετικό, όμως το εσχατολογικό και σαρκαστικό σχόλιο, από μόνο του, έχει και κάτι απελευθερωτικό, σε χρόνο παρόντα. Χωρίς να αποθεώνει τον θάνατο, συμφιλώνει με τη ζωή του καθενός, για τον καθένα, βοηθώντας να επανεξετάσουμε αδάμαστες επιθυμίες.

Κατά μια ερμηνεία, το όνομα Φάουστ προέρχεται από το λατινικό Faustus που σημαίνει τυχερός (πιθανή η συγγένεια με την αρχαιοελληνική λέξη φάος - φως). Ο Μεφιστοφελής, ως έκπτωτος άγγελος, ακόλουθος του Διαβόλου, αντλεί το όνομά του από το Μπ-φωτο-φίλνς (αυτός που δεν αγαπάει το φως). Το αλληλοσυμπληρούμενο αυτό ζεύγος (του εαυτού με τη σκιά του) οδηγεί, σύμφωνα με τα ψυχαναλυτικά εργαλεία, «στις ατραπούς της ενδοσκόπησης και στην κατάρκτηση της αυτογνωσίας».

«Ατραπούς» που ακολούθησε και ο Αρנס Μπινιάρνς στον «Φάουστ» που παρουσιάστηκε στο Εθνικό Θέατρο. Το κείμενο -δισκευή του σκηνοθέτη- βασίστηκε στο έργο του Γκαίτε (μτφρ. Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλου) με αποσπάσματα από το έργο «Δρ Φάουστους» του Μάρλοου, τη «Ζυστίν» του Μαρκσιόντε Σαντ, το «Μια εποχή στην κόλαση» του Ρεμπό.

Η ευφυής σύλληψη και εκτέλεση εκκινεί από μια αλληγορία (ο Φάουστ στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή/Μεφιστοφελή) για να ανοίχτει σε ένα θεατρικό σύμπαν

Στη δική του εκδοχή του «Φάουστ», ο Αρנס Μπινιάρνς ξορκίζει τους δαίμονες χωρίς να τους ακυρώνει, φωτίζει το έλλειμμα χωρίς να το διογκώνει.

όπου κυριαρχούν η μουσική, η όρχηση, το διονυσιακό στοιχείο, η «σωματικότητα», η μέθεξη πνεύματος και ψυχής, σάρκας και πθόνis, μια διαρκής σύγκρουση ανάμεσα στα «θέλω» και στις απαγορεύσεις. Μια παράσταση εκτελεσμένη με ακρίβεια, ένταση (όχι μόνο στη διαρκή κίνηση των 16 ερμηνευτών αλλά και εσωτερική), που αναδεικνύει την αρχετυπική διαπάλη με φαντασία, χιούμορ και τόλμη.

Τίποτα δεν είναι απλό· η γεμάτη απωθημένα ζωή μετατρέπεται σε διαρκή απειλή το ανεπίτρεπτο. «Όλα μέσα μου είναι σκόνη, όλα μέσα μου στενεύουν», είναι οι πρώτες φράσεις που εκστομίζει, από το ντιβάνι, ο ψυχαναλυόμενος Φάουστ. Στον αλλόκοτο θίασο του μυαλού του και μέχρι η εξιδανίκευση να αφυδατωθεί και η ζωή να πάρει τον δρόμο της, με τον έρωτα ως καταλύτη, παρελαύνουν οι καθλωτικοί φόβοι αλλά και οι διαστροφές, η τιμωρία (Ιερά Εξέταση), η κόλαση του πόθου, οι στρεβλώσεις που αναποδουρίζουν την όποια απόπειρα ισορροπίας.

Στη δική του εκδοχή του «Φάουστ», ο Αρנס Μπινιάρνς ξορκίζει το «κακό» χωρίς να το ακυρώνει, φωτίζει το έλλειμμα χωρίς να το διογκώνει. Πατώντας πάνω στις αρχικές καταβολές του μύθου του Φάουστ (του 16ου αιώνα), των διεσιδαιμονιών αλλά και της επιστήμης και της αναζήτησης της γνώσης και της αλήθειας, δημιουργεί ένα τοπίο βακχικό και την ίδια στιγμή αποκαλυπτικό. Οι εικόνες και οι σκηνές δεν είναι μόνο παράγωγα της ψυχαναλυτικής διαδικασίας αλλά και της αγωνιώδους προσπάθειας για λύτρωση. Το δίλημμα ενός ανθρώπου παγιδευμένου σε δύο κόσμους. Ο δρ Φάουστους του Κρίστοφερ Μάρλοου προκαλεί το άπειρο: επιδιώκει να ελέγξει ένα διάστημα και μια διάσταση που δεν του ανήκουν. Στην παράσταση γίνεται σαφές ότι ο Μεφιστοφελής δεν εξαπατά τον Φάουστ, αντιθέτως τον ελευθερώνει από επιθυμίες, φόβους και αδιέξοδα που υπήρχαν ήδη μέσα του.

Θα επιστρέψει, μετά τη λαβυρινθώδη περιδίνσή του, στο ντιβάνι. Διαφορετικός ή ο ίδιος αλλά πιο συμφιλιωμένος με τους δαίμονές του; «Παν το θνητόν/ Σύμβολα παίρνει/ και το φθαρτόν/ Εδώ μεστώνει,/ Το μη εφικτόν/ Εδώ θα γίνει (...)». Με αυτούς τους στίχους το βιβλίο κάνει το δικό του φινάλε.

ΧΟΡΟΣ

«Bliss» από τις Ασώματες Δυνάμεις

Οι **Ασώματες** Δυνάμεις ομάδα χορού παρουσιάζουν την παράσταση «Bliss», σε σύλληψη, σκηνοθεσία, χορογραφία: Ανδρομάκης Δημητριάδου LindaHl. Έξι performers έρχονται στη σκηνή και μοιράζονται την εμπειρία της ευδαιμονίας ως μίας δυναμικής συνθήκης που εμπεριέχει τις όποιες προκλήσεις και δυσκολίες, παραλλαγές και προσεγγίσεις. Συναντιούνται, διασταυρώνονται, συνυπάρχουν, εκμυστηρεύονται μέσα από την κίνηση, αναζητούν, αναιρούν. Χτίζουν και μοιράζονται με απλά υλικά ένα δικό τους κόσμο ευδαιμονίας, ενώ παραμέ-

νουν ειλικρινείς, ευάλωτοι κι ανθρώπινα ατελείς. Δραματοουργία: Χρήστος Πολυμενάκος, μουσική σύνθεση: Κωνσταντίνα Πολυχρονοπούλου, σκηνικά, κοστούμια: Άνθη Κέττηρου. Χορεύουν, συν-δημιουργούν: Γεωργία Κωνσταντίνου Κλάρκ, Ελισάβετ Παναγιώτου, Ιφιγένεια Χριστοδούλου, Μαρία Χαραλάμπους, Νάπα Γαβριήλ, Σωτήρης Σωτηρίου. Παραστάσεις 26, 27 Απριλίου, Θέατρο Δέντρο, Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ. και 29 Απριλίου, Θέατρο Ριάλτο, Λεμεσός, ώρα 8:30 μ.μ. Η γενική πρόβα της Παρασκευής 25 Απριλίου, στο Θέατρο Δέντρο στις 8:30 μ.μ. είναι



ανοιχτή, δωρεάν για όσες και όσους δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να παρακολουθήσουν την παράσταση. **Κρατήσεις, πληροφορίες τηλέφωνο 99360503 και www.asomates.com**

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Τεχνικές της χαρακτικής

Μια πολύ σημαντική έκθεση, με θέμα Τεχνικές της χαρακτικής άνοιξε στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια, με έργα από τις αρχές του 16ου αιώνα μέχρι σήμερα. Εκτίθενται έργα περισσότερων από 150 καλλιτεχνών από Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιαπωνία, Ρωσία, Ρουμανία, Βέλγιο, Τσεχία, Κύπρο, Μεξικό, Σκωτία, Ισπανία και Κίνα. Επίσης, σε βιτρίνες εκτίθενται εργαλεία χάραξης, χαραγμένες μήτρες, παλιά βιβλία με αυθεντικές χαρακτικές εικονογραφήσεις, λευκώματα, βαθυτυπικές αναπαραγωγές. Την έκθεση επιμελήθηκε η Hélène Reeb, προβάλλοντας τις δύο πρώτες τεχνικές της χαρακτικής τέχνης, την ξυλογραφία και χαλκογραφία, με τις διάφορες μεθόδους τους. Τα έργα της έκθεσης προ-



έρχονται από αγοράς του Μουσείου και από δωρεές των ακόλουθων φίλων του Μουσείου. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τον Δεκέμβριο, από Τετάρτη μέχρι Κυριακή, 10:00 - 13:00 και 16:00 - 18:00 (θερινό ωράριο), 10:00 - 13:00 και 15:00 - 17:00 (χειμερινό ωράριο). **Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, Πλατανίσκια Λεμεσού.**

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

«Γεωμετρικοί συνειρμοί»

Η **γκαλερί** Αποκάλυψη, παρουσιάζει τη νέα έκθεση γλυπτικής του Νίκου Πετούση, με τίτλο «Γεωμετρικοί συνειρμοί», η οποία είναι εμπνευσμένη από τη γεωλογία και τη μορφολογία της γης και του εδάφους. Τι σύγχρονη και την παλαιότερη αρχιτεκτονική και τα επιτεύγματά της. Έμπνευση επίσης της παρούσας έκθεσης είναι το στοιχείο της φωτιάς και του νερού όπως οι πηγές, οι στέρνες, οι βρύσες οι κρήνες κ.λπ. Η καλλιτεχνική έρευνα του Πετούση αναφέρεται στον τομέα της γεωμετρίας και στην αναζήτηση της αρμονίας και της



ισορροπίας. Το υλικό που χρησιμοποιεί είναι η κυριακή πουρόπετρα, ο ασβεστόλιθος και αργιλικά πετρώματα. Τα γλυπτά του εκτελούνται κατεξοχήν χειροποίητα με την βοήθεια εργαλείων χειροί και σπανιότερα με τη χρήση των ηλεκτρικών εργαλείων. Εγκαίνια 25 Απριλίου. Διάρκεια έως 14 Μαΐου. Γκαλερί Αποκάλυψη, Χύτρων 30, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22300150**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η ζωή εν τάφω

«[...] **Με λουλούδια** και με γλυκά | και μ' όλη την αγάπη μου προσμένω | και καρτερώ του αγέρα την πνοή που έρχεται | απ' την ανατολή | μήπως και στα φτερά του φέρει μήνυμα | μήπως και κάποια μέρα ο ποταμός φωνάξει: | Σταυρωμένη, ανάσανε, | οι δικοί απόντες διάβηκαν», αυτό είναι η τελευταία στροφή του ποιήματος του Παλαιστίνιου ποιητή Ταουφίκ Ζαγιάντ. Και αναρωτιέμαι πώς τα χώματα της Αγίας Γης αντέχουν ακόμα και γιατί ο ουρανός ξερνά όξος και χολή. Η Γάζα δεν είναι πια τόπος, είναι μη-τόπος ζώντων, ασφαλέστερα τα μνημεία των νεκρών, που άνοιξαν για τους ζωντανούς. Πώς και τάφον οικούν και πώς η ανθρωπότητα και οι ισχυροί της γης δεν επιθυμούν να εγείρουν από του τάφου δύο εκατομμύρια σχεδόν ανθρώπους; Οι βροτοί ως ανίδεοι νεκροί καταφαινονται, ζώντας εν τω τάφω, συνεχώς επί έτη τρία συναπτά ημέρες θυμού, και κλιβανου καιομένου.

Απορώ και εξίσταμαι γιατί να επιτρέπεται από τους της γης ισχυρούς η Γάζα να είναι κρανί-

ου τόπος, Γολγοθάς κυριολεκτικά, ακούγοντας ο λαός της «έξουσιαν έχω απολύσαι σε και εξουσίαν έχω απολύσαι σε». Και να μην υπάρχει καν υπόνοια ανάστασης του λαού της; Συντελείται ενώπιον της διεθνούς κοινότητας μια γενοκτονία, Ισραηλινοί διανοούμενοι διαμαρτύρονται για το αδυσώπητο μένος της κυβέρνησης του Ισραήλ επί του λαού της Γάζας, αλλά ουδέν.

«Πόσες χιλιάδες νεκροί στους τροχούς, πόσοι ζωντανοί να δώσουν το αίμα τους»; Δεν ξέρω αν τα χελιδόνια περνούν ακόμα από τη Γάζα... Οι φρικαλεότητες της Χαμάς και η βαρβαρότητα της 7ης Οκτωβρίου 2023 πότε θα ισοζυγιστούν; Ισοζυγίζεται άραγε η βαρβαρότητα; Gaza delenda est,

το έχουν πει ξεκάθαρα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου του Νετανιάχου, και ο ίδιος επίσης. Αναρωτιέμαι πάντως πώς και τάφον οικούν; Τι περιμένουν στο μέλλον από αυτούς που θα μείνουν; Σπέρνουν μίσος, μίσος θα θερίσουν, και ουδενί ουδέν!

Φαιδρώς να πανηγυρίσουμε, φαιδρώς να ανταλλάξουμε μηνύματα αγάπης και να ασπαστούμε αλλήλους, εμείς οι θνητοί, αλλά τουλάχιστον στα καθ' ημάς ως μην είμαστε ουδενί ουδέν. Ας προσπαθούμε τουλάχιστον σε ό,τι μπορούμε να σταθούμε ανάχωμα να δηλώνουμε παρών. Ας κοιτάμε όχι τη σωστή πλευρά της ιστορίας, αλλά τη σωστή πλευρά της συνειδήσεώς μας.

Για την ιστορία ως μονάδες δεν είμαστε τίποτε, ούτε καν υποσημειώσή της,



αν θέλουμε ωστόσο η ιστορία να μη μας ξεχάσει εντελώς ως αναλογιστούμε πόσοι μπορούμε να γίνουμε που θα έχουμε γείρει την πλάστιγγα στη σωστή πλευρά. Να δούμε τα λάθη μας, τις αδυναμίες μας, και τις διαφορές μας, έτσι ώστε να μπορούμε να λέμε πως «μάθαμε να κουβεντιάζουμε ήσυχα» και «καταλαβαίνομαστε τώρα δε χρειάζονται περισσότερα».

Δεν έχουμε δύναμη να σταματήσουμε τη γενοκτονία στη Γάζα, δεν μπορούμε να κάνουμε σχεδόν τίποτε, αλλά τουλάχιστον να προσπαθήσουμε όταν βρεθούμε σε κάποιο λιθόστρωτο να μη σπεύσουμε σε «άρων άρων, σταύρωσον αυτόν».

«Θέλω να σας πω επίσης, | Ότι ένα από τα όνειρά μου είναι τα βιβλία μου | να ταξιδέψουν σε όλο τον κόσμο, | η πένα μου να αποκτήσει φτερά, | για να πετάξει πάνω από τις φθραγίδες απόρριψης | στη βίβα ή το διαβατήριο», του Νουρ ελ Ντιν αλ Τζαζάζ (28 χρόνων, που σκοτώθηκε στη Γάζα), μετάφραση Πέρσα Κουμούτσπ.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ανοιξη χωρίς τον Αν Γιώργη

Πασχαλινό διήγημα του Κώστα Ακρίβου γραμμένο για τους αναγνώστες της «Κ»

ΔΕΝ ΕΚΑΝΑΝ Πάσχα φέτος. Επερτε πολύ να'ρις, τις πρώτες μέρες τ' Απρίλη, πλάκωσαν απαντήσεις και ι βροχές, οι μπόρες, πού να στήσεις σουβλές μες στη λασπουριά; Λιγες ευχές μονάχα μουμυοΐσαν αναμεταξύ τους, κάποιους ντροπαλούς ασπασμούς πήραν και έδωσαν, αυτό ήταν όλο. Ασε που από κεί ούτε δράμ'ι Χολιασμένος με τους Εγγλέζους ο καπετάνιος, δεν του 'παιρνες κουβέντα. Μία ανάσα ο Αγαρηνός απέξω απ' την Ακρόπολη και εκείνοι οι συφοριασμένοι να τον χουγιάζουν, να τον λένε τιον, πως τάχα δεν άξιζε να 'ναι αυτός ο πρώτος, καλύτερα να 'βαζαν μπροστάρη κάποιον από τους Σουλιώτες. Σώνει και καλά, ήθελαν γιουρούσι κατά μέτωπον. Τι κι αν τους αντισκοφτε ο καπετάνιος πως οι δικοί του τόσα χρόνια ήξαν πόλεμο μονάχα με τα ταμπουρία. Οι, εκείνοι. Να μπει το ασκέρι στη σειρά, να κάνει μάχη κατά τον τρόπο του Ναπολέοντα. Ο καπετάνιος τα 'κουγε, έβραζε από μέσα του. Ωρες ώρες δεν κρατιόταν, σκυλόβριζε φωναχτά τις γυναίκες τους, πέρναγε γενεές δεκατέσσερις τα σόγια τους.

Τη Δευτερολαμπρή έλαβε χαρτί από εκείνον που τον είχε πολύ ψηλά στην εκτίμηση: «γνηστο γηφτο εχεις να καμης με σοη γηφτηκο κε στοχασου». Φοβόταν, βλέπει, ο Κολοκοτριώνης την αποκοτιά του και ζητάει να τον συνετίσει, να μη βγαίνει μόνος και ακάλυπτος, πρώτος πρώτος στη μάχη. Αλλά πού ο γιος της καλονοιάς!

Την παραμονή που θα γιόρταζε τα παλικάρια του είχαν έτοιμα τα σφαχτά, νοιάζονταν να τον κα-

λοκαρδίσουν που τον αγάπαιαν
πολύ κι ας μην είχε ούτε ένα γρό-
σι τώρα στο κεμέρι του να τους
κερναίει. Γύρω στο σούρουπο τον
κάλεσαν ξανά στη σκηνή τους οι
Εγγλέζοι. Άλλο δεν πήγαινε: ή αύ-
ριο ή φεύγουμε. Τι να 'κανε και
ελόγου του, πήρε Κώστα Μπό-
τσαρη, Κίτσο Τζαβέλα, Λάμπρο
Βέικο, Μακρυγιάννη, Μαυροβου-

Τη Δευτερολαμπρή έλαβε χαρτί από εκείνον που τον είχε πολύ ψηλά στην εκτίμηση: «γηφτο γηφτο έχεις να καμης με σοπ γηφτικο κε στοχασου». Φοβόταν, βλέπεις, ο Κολοκοτρώνης την αποκοτιά του και ζήταγε να τον συνετίσει. Αλλά πού ο γιος της καλογριάς!

νιώτη και ανέβηκαν στην Καστέ-
λα. Τήραξαν με το παιδί όλη την
άπλη, τον κάμπο που θα γινόταν
το γιουρούσι. Πήγε μετά να δει τι
ζαιρέδες τον 'στειλαν οι Εγγλέζοι.
Σαν τήραξε πως όλα κι όλα ήταν
καμιά δεκαριά οι κασέδες με τα
φισέκια, του θόλωσε η μάνητα
στο νο. Ανέβασε πυρετό, γύρισε
στο τσαρδί του μπας και του πέ-
σει η θερμασιά. Πήγε ο γιατρός να
τον δει, του 'δωσε κινίνο. Η Μα-
ριώ απέφυγε φύλαγε καραούλι, δεν
άφηνε κανέναν να τον σκοτίσει.

Η ορντινία που 'χε δώσει ήταν να μην πέσει ούτε μία μα ούτε μία μπαταριά, να τους πιάσουν στον ύπνο τους Αγαρηνοὺς κι-



νώντας κατά την Ακρόπολη. Τινάχτηκε σκιαγμένος σαν άκουσε κρότους από το ταμπουρί οπου΄ταν οι βρακοφορεμένοι, Υδραίοι και Κρητικοί. Είχε πάει ο ανειψίος του Κοχράνη από νωρίς και τους πότισε κρασί. Τώρα είχαν έρθει στο τσακίρ κέφι, βάραντα προς τα ταμπουρία των Τούρκων.

Πετάχτηκε έξω μισοβρακοζω-
σμένος, ρώτησε και έμαθε. Κατά-
λαβε στη στιγμή πως το πράγμα
πήγαινε να γίνει νίκα μεγάλη. Κι
αν οι Αγαρνοί τους έπειναν
εδώ φαλάγγι, πώς θα κινούσαν με-
τά κατά το κάστρο; Αρπάξε το γι-
αγάνι απ' τον Λογοθέτη, έκραξε
τον σείχη να του φτιάξει το άτι.

τον Χατζημικάλη να τον ακολουθήσει και κίνησε για το ταμπούρι του Γκενζίαγα. Μόλις τον είδαν τα παλικάρια του, έβαλαν χαρωπή φωνή πίσω όποτε ο καπετάνιος, ορθώθηκαν στον στιγμή. Στο μεταξύ απ' τα Πατήσια ο Κιουτάκιος είχε μάθει τα καθέκαστα, διέταξε να φύγουν αμέσως κατά τη μάχη δυο खिलाड़े पेकिारीοι.

Τώρα τους είχε πάρει για τα καλά φαλάγγι, τον είδαν οι Αγαρηνοί και τους κόπηκαν τα ήπατα, δεν μπορούσαν ακόμα να χωνέψουν το κουνέρι που έπαθαν στην Αράβοβα. Ολο και προχωρούσε κατά πάνω τους, μέχρι που ήρθε το άτι του και λαβώθηκε. Ζήτησε

να βαλικάψει εκείνο του Γιαννούση, είπε όχι αυτός, ψυχανεμίζοταν το χειρότερο, ακούμπησε ο καπετάνιος το γιαταγάκι στην κοιλιά του ζώου· ή το δίνεις ή το σφάζω τώρα δα.

Η ώρα κόντευε τέσσερις το απόγευμα. Τώρα μονάχα σκόπευε μπαταρίες ακούγονταν, οι Αγαρηνοί είχαν γυρίσει τα όπλα τους. Τότε έγινε το μεγάλο κακό. Ένα αδέσποτο βόλι –από χέρι τίνος; Τουρκου ή μπας Ρωμιοί;— πήγε και τον βρήκε λίγο πιο κάτω απ’ το λαγόνι. Επιασε με την παλάμη τη λαβωμάτιά, είδε το αίμα, είπε πως κι άλλη φορά λαβώθηκε, τίποτε δεν είναι, θα περάσει.

Δεν πέρασε όμως. Ηρθε σε λίγο και τον έζωσε πόνος μεγάλος, του θόλωσε τα μάτια, ξεκαβαλίκηψε με τα χίλια ζόρια.

Τον πήγαν σπικωτό οι μπου-
λουκισπές στη γολέτα «ΣΠΑΡ-
ΤΙΑΤΗΣ» του Τσόρτον. Είδε την
πληγή ο γιατρός, ο Ελβετός Γκος,
γύρισε τα μάτια του με νόημα
 στους άλλους, κατάλαβαν όλοι.
Στο μεταξύ άρχισε να πονάει όλο
και πιο πολύ, σιγά σιγά σκοτεινι-
ζαν όλα γύρω του. Βρήκε κάποια
στιγμή το κουράγιο, ζήτησε να
κάνει τη διαθήκη του. Έπασσε ο
γραμματικός το φτερό, άρχισε ο
καπετάνιος να του λέει. Τότε κα-
τάλαβαν πως γυρισμό δεν είχε. Τι-
ποτα από εκείνα που μολογούσε
για περιουσία του δεν υπήρχε, τα
'χε ξοδέψει όλα για τα μαζίσια
και τα όπλα του Αγώνα. Σιμώσαν
κι άλλο τα παλικάρια του, τον θω-
ρούσαν βουρκωμένα. Έναν έναν
ζήτησε να τους φιλήσει. Ύστε-
ρα άρχισε το μαρτύριο. Βέλαξε
από τον πόνο, έσκουζε να τον
αποτελειώσουν, ένας πονόψυ-
χος Βαυαρός κάπου κάπου του
'δινε ρούμι μπας και μαλακώσει
την οδύνη του.

Του βγήκε η ψυχὴ καράματα, ἀνήμερα τὴν γιορτίῳ του, ο Χα-
τζηπῆτρες ἦταν ἐκεῖνοι που του
ἔκλεισε τὰ μάτια. Για να μὴν τον
συνδοῦσε ὅλο το ἀσκέρι, εἶπαν
φέματα πὼς θα τον ταφίσουν
στον Πόρο. Με βάρκα τον ἔβγα-
λαν ἀπέναντι, στὴν Κούλουρη.
Τον παρέλαβαν οἱ παπάδες καὶ
ὅλο το νησί, βουτηγμένοι στα
κλάματα. Το μεσημέρι στὶς εἰκο-
σὶ τρεῖς τ' Ἀπρίλη πῆραν τὰ παλι-
κάρια του τὶς σούβλες με τὰ ἀρνιά
καὶ τὰ πέταξαν στα χώμα-
τα. Ο Ἀν Γιώργης κἀπα-
ζε τώρα σὲ ἄλλα λιβάδια

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΑΘΕΡΙΔΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
12 - 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ
16 - 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ
19 - 20 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΥΣΛΑΝ - ΠΥΛΑ
21 - 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΖΕΤΑ **ΜΑΚΡΥΠΟΥΛΙΑ**

ΗΛΙΑΣ **ΒΑΛΑΣΗΣ**

ΛΕΥΤΕΡΗΣ **ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ **ΤΣΙΛΙΜΠΙΟΥ**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:

ticketmaster.cy

ACS

7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Κάθοδος στον Αδη για τη ζωή

Τέσσερα κείμενα για το νόημα της Ανάστασης στον σημερινό κόσμο

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Σύμφωνα με τα Ευαγγέλια, ο άγγελος που συνάντησαν τη νύχτα του Σαββάτου έξω από τον τάφο του Ιησού η Μαρία Μαγδαληνή και άλλες μυροφόρες γυναίκες, τους το ανακοίνωσε ως εξής: «Μη εκθαμβείσθε· Ιησούν ζητείτε τον Ναζαρηνόν τον εσταυρωμένον· ηγέρθη, ουκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ο τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν» (Μαρκ. 16,6). Που θα πει, «μη φοβάστε. Γνωρίζω ότι ζητάτε τον Ιησού τον Ναζαρηνό, τον εσταυρωμένο. Αναστήθηκε, δεν είναι εδώ. Να ο τόπος που τον είχαν θέσει».

Αιώνες, γεμάτοι γεγονότα, πέρασαν από τότε. Ο χριστιανισμός έγινε η πιο διαδεδομένη θρησκεία, έχοντας στον πυρήνα του αυτήν ακριβώς την πίστη: ότι ο Χριστός αναστήθηκε από τους νεκρούς, νικώντας με τον θάνατό του τον θάνατο και χαρίζοντας τη ζωή σε όσους βρίσκονταν στα μνήματα. Στο μεταξύ, λίγα πράγματα έμειναν ανεπηρέαστα στις εκχριστιανισμένες κοινωνίες, με το ίδιο το μήνυμα της Ανάστασης να τους αφήνει το δικό του αποτύπωμα. Όπως εξηγεί στην «Κ» ο ιστορικός και ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Δημήτρης Κυρτάτας, «σε αντίθεση με τους εθνικούς, οι χριστιανοί, καθώς είναι συμφιλώμενοι με τον θάνατο –τον οποίο αποκαλούν κοίμηση– και προσδοκούν την Ανάσταση, όχι μόνο δεν έχουν πρόβλημα να φέρουν τους νεκρούς σε επαφή με τα ιερά τους, αλλά το επιζητούν κιόλας. Εθαβαν τους νεκρούς τους μέσα και γύρω από τις εκκλησίες τους, τη στιγμή που οι εθνικοί προσπαθούσαν να κρατήσουν τον νεκρό όσο πιο μακριά μπορούσαν από τους ιερούς τους χώρους».

Αυτά όμως είναι ιστορικά, πολιτισμικά στοιχεία. Ποιο είναι άραγε το νόημα ή και ο συμβολισμός της Ανάστασης για έναν χριστιανό στον σημερινό κόσμο; Παραμένει ένα γεγονός της ζωής του Ιησού και μια προσδοκία για την ανθρωπότητα; Αποτελεί μια θρησκευτική αφήγηση που πλέον αποτελεί πηγή έμπνευσης και μεταφορά για τα εγκόσμια, για τις καθημερινές δοκιμασίες και για τον φόβο του θανάτου; Είναι όλα αυτά μαζί; Τι σημαίνει τέλος πάντων η Ανάσταση σε μια εποχή που φαίνεται να καθορίζεται όλο και περισσότερο από την τεχνολογία και τον ορθολογισμό και η οποία διεκδικεί, μεταξύ άλλων, τη μακροζωία;

Οι απαντήσεις που ακολουθούν εμπνέονται από το πνεύμα του χριστιανισμού. Εστω κι έτσι όμως, διαφέρουν μεταξύ τους, αναδεικνύοντας όψεις μιας πίστης που απόψε, μετά τα μεσάνυχτα, γιορτάζει την πιο θεμελική, δική της αλήθεια.

Ανάσταση και αφήγηση

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Την Ανάσταση του Χριστού δεν την είδε ανθρώπινο μάτι. Οι ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης μιλούν μόνο για ένα κενό μνημείο. Αυτή ωστόσο η αφήγηση που δεν αποδεικνύει τίποτε αλλά δοκιμάζει μονακά την πίστη μας στάθηκε η στέρεη βάση για αμέτρητες αναστάσιμες αφηγήσεις, που θα συνεχιστούν μέχρι το τέλος της Ιστορίας. Αναστάσιμη αφήγηση, θέλω να πω, είναι κάθε αφήγηση της ζωής των αγίων, όσων έζησαν την αναστημένη ζωή της πίστης, της ελπίδας και της αγάπης. Ο Ντοστογιέφσκι κλείνει τους «Αδελφούς Καραμάζοβ» με τη βεβαιότητα της κοινής Ανάστασης, συνδέοντάς την, απροσδόκιστα εκ πρώτης όψεως, με την αφήγηση. Παραθέτω τις τελευταίες σχεδόν αράδες του



«Ο Χριστός στις παρυφές της Κόλασης» (1442), έργο του μοναχού και ζωγράφου Φρα Αντζέλικο (περισσότερο γνωστού στην εποχή του ως «Αδελφός Τζορβάνι ντα Φιέζολε»), κατά κόσμον Γκούιντο ντι Πιέτρο.

μυθιστορήματος, σε μετάφραση του Αρη Αλεξάνδρου (εκδ. Γκοβόστης):

«– Καραμάζοβ! φώναξε ο Κόλια· ώστε στ’ αλήθεια λέει η θρησκεία πως όλοι μας θα σπικωθούμε από νεκροί και θα ξαναζήσουμε και θα ξαναδούμε πάλι ο ένας τον άλλον, και όλους και τον Ηλιούσετσκο;

– Το δίκως άλλο θ’ αναστηθούμε, το δίκως άλλο θα τον δούμε, και χαρούμενα, εύθυμα θα διηγηθούμε ο ένας στον άλλον όλα όσα έγιναν, μισογελώντας μισοεπαινεσιάζοντας απάντησε ο Αλιόσα.

– Αχ, πόσο όμορφα θα ‘ναι τότε!, ξέφυγε του Κόλια».

Σε αυτές τις λίγες αράδες ο Ντοστογιέφσκι συμπυκνώνει με συγκλονιστική απλότητα το νόημα της Ανάστασης: α. θα αναστηθούμε όλοι και θα ξαναδούμε ο ένας τον άλλο, θα ξαναδούμε τον Ηλιούσετσκο, τη Γιούλα, τον Δαβίδ, τον Κώστα, τον Μωυσή, όπως ποτέ δεν τους είχαμε ξαναδεί. β. θα είναι πολύ όμορφα τότε που θα ξαναζήσουμε, χωρίς αρρώστιες και φάρμακα. γ. θα διηγηθούμε εύθυμα τα πάντα, όλη τη ζωή μας, χωρίς κανένα λόγο να λέμε ψέματα, μισογελώντας και εμείς, όπως ο Αλιόσα, με όσα κάποτε μας στενοχωρήσαν ή μας θύμωσαν. Η αφήγηση σώζει ζωές, όπως μας έχει μάθει η λογοτεχνία, με πρώτες και καλύτερες τις «Χίλιες και μια νύχτες». Τούτες όμως οι αναστάσιμες αφηγήσεις για τις οποίες κάνει λόγο ο Ντοστογιέφσκι δεν είναι προνόμιο των λίγων, θα είναι ευφρόσυνο κοινό δώρο. Αμποτε η αφήγηση της ζωής μας να αρέσει και σε Εκείνον που θα μας υποδεχθεί εκεί!

Ο κ. Σταύρος Ζουμπουλάκης είναι πρόεδρος του Εφορευτικού Συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας.

Τώρα τι κάνουμε

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΖΩΓΡΑΦΙΔΗ

«Οι άνθρωποι, που γι’ αυτούς εσύ χτίζεις (το οικοδόμημα της ανθρώπινης μοίρας), θα δέχονταν

την ευτυχία, αν τυχόν θεμελιωνόταν στο αδικοκαμένο αίμα ενός μικρού μάρτυρα;», ρωτάει ο Ιβάν τον αδελφό του Αλιόσα Καραμάζοφ. Η ιδεαλιστική μας απάντηση είναι αρνητική, μολονότι στην καθημερινότητα εκλογικεύουμε ως αναγκαία παράπλευρη απώλεια ό,τι (κακό) νομίζουμε πως θα οδηγήσει σε κάτι αγαθό. Στον κόσμο όσων μοιράζονται την πίστη του Ντοστογιέφσκι, η απάντηση βρίσκει το νόημά της στην Ανάσταση του Χριστού, τη μοναδική περίπτωση που η (σταυρική) θυσία ενός αθώου αξίζει για όλη την ανθρωπότητα. Μπορούμε άραγε να αποδεχθούμε τέτοια θυσία του Αλλού;

Ολοένα λιγότεροι αναρωτιόμαστε για την Ανάσταση, φορτώνοντάς την με κάθε λογής συμβολισμούς και προσδοκίες, συχνά με το βλέμμα στραμμένο στο παρελθόν. Ακόμη και σήμερα, εποχή έμπρακτης εκκοσμικεύσης, περίοδο ψυχρής υπολογιστικότητας (όχι ορθολογισμού) και επιστημονισμού (με τον μανδύα της τεχνητής νοημοσύνης), που βρίσκουν αντίβαρο στην ανησυχτική επέλαση της συνωμοσιολογίας και του ανορθολογισμού.

Όμως, αν η Ανάσταση είναι πηγή αγάπης και χαράς, δεν είναι γιατί προσθέτει χρόνια (ή και την αιωνιότητα) στη ζωή μας· δεν αποτελεί κάποιο θαύμα για να ευημερούμε και να μακροπηρεύσουμε... Σύντομος δρόμος προς τη ζωή, το μέγα καλό και πρώτο, δεν διαφαίνεται· ίσως και να μην υπάρχει ή να περνάει μέσα από τον θάνατο. Η Ανάσταση εμφανίζεται ως νίκη επί του έχατου εχθρού, του θανάτου, απελευθέρωση κυρίως από τον φόβο του, την επικρεμάμενη απειλή για τον αφανισμό του προσώπου.

Πίστη ή ελπίδα, συλλογικό ή προσωπικό συμβάν στον χώρο της Εκκλησίας, η Ανάσταση δεν εγγυάται καλύτερη μεταθανάτια ζωή· κάνει κάτι δυσκολότερο: μετασχηματίζοντας τη μέριμνα για τον θάνατο και το μηδέν, μεταφέρει την ευθύνη για την ενσωμάτωση ζωής στον ίδιο τον άνθρωπο, ώστε να αρχίσει ελεύθερα μια

άλλη βιοτή, μια διαφορετική σχέση με τον Θεό και τους άλλους. Γιατί, ακόμη κι αν υιοθετήσουμε την εσχατολογική προοπτική μιας συναναστάσεως, το θέμα παραμένει: «τώρα τι κάνουμε».

Ο κ. Γιώργος Ζωγραφίδης είναι καθηγητής Φιλοσοφίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Τίποτε δεν είναι πλέον το ίδιο

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΟΥΛΗΣ

Στην ερώτηση «ποια είναι, με δύο λόγια, η ουσία του χριστιανισμού;» η απάντηση είναι πάντοτε η ίδια: Χριστός Ανέστη – ο Χριστός αναστήθηκε. Και νομίζω ότι το να είσαι χριστιανός σημαίνει ακριβώς αυτό: όχι να εκτιμάς την ηθική διδασκαλία του Χριστού, να συγκινείσαι με τις ευαγγελικές αφηγήσεις της ζωής και του πάθους του, να αναγνωρίζεις τον Χριστό ως έναν κορυφαίο θρησκευτικό δεξιότηχτη ή ως έναν μεγάλο μύστη (όλες τις παραπάνω στάσεις μπορεί να τις υιοθετήσει επίσης ένας αλλόθρησκος, ένας αγωνιστικός ή ένας άθεος). Αλλά πρωτίστως να πιστεύεις στην ιστορικότητα και τη μοναδικότητα της ανάστασης του Χριστού. Να αναγνωρίζεις δηλαδή, πρώτον, ότι η Ανάσταση δεν ήταν μία «εσωτερική» απλώς εμπειρία των μαθητών του Χριστού, αλλά ένα αντικειμενικό ιστορικό γεγονός – κάτι που πραγματικά συνέβη «εκεί έξω». Και δεύτερον, να αγωνίζεσαι καθημερινά να υψώσεις τη ζωή και τη συνειδησή σου στο ύψος της μοναδικής αυτής επίγνωσης.

Η Ανάσταση διαρρηγγύει τη ρουτίνα της αιώνιας ανακύκλησης του Ιδίου, και κατά τούτο συνιστά την κατ’ εξοχήν ασυνέχεια της Ιστορίας: μετά την Ανάσταση, τίποτε δεν είναι πλέον το ίδιο. Σκεφτείτε, λόγω χάρη, κάποιον ο οποίος κέρδισε τον πρώτο αριθμό του λαχείου. Μολονότι δεν έχει ακόμα εισπράξει το οφειλόμενο ποσό, και μόνο το

γεγονός ότι έχει τον τυχερό λαχνό στην τσέπη του, δεν τον κάνει αυτομάτως να βλέπει τον εαυτό του, τη ζωή του και ολόκληρο τον κόσμο από ένα διαφορετικό ύψος; Δεν μεταμορφώνει τις μέχρη τούδε αντιλήψεις του περί του τι είναι εφικτό και τι ανέφικτο; Δεν αφυπνίζει εντός του τη δυνατότητα και την ελπίδα μιας νέας ζωής, από την οποία απέχει μόλις ένα βήμα;

Η Ανάσταση είναι η ιδρυτική πράξη μιας τέτοιας νέας ζωής. Είναι η υπόσχεση ότι ο τρόμος της Ιστορίας και η φρίκη του μηδενός μπορούν να υπερβθούν. Κι ακόμα, είναι ένα ασφαλές αγκυροβόλημα ελπίδας, μέσα σ’ έναν κόσμο που φαίνεται να έχει χάσει κάθε ελπίδα.

Ο κ. Δημήτρης Ουλής είναι θεολόγος.

Η Ανάσταση ως αποδόμηση

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΠΕΚΡΙΔΑΚΗ

Τον καιρό της οντολογικής και αξιολογικής κατακρήμνισης της ίδιας της έννοιας του ανθρώπου, οφείλουμε να στοχαστούμε κριτικά πάνω στο αβυσσαλέο μυστήριο της Ανάστασης του Χριστού, αφού αυτό είναι το ιδρυτικό ιεροφανειακό Συμβάν στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Ακραία τρομακτικό και την ίδια στιγμή ανειπώτα σαγηνευτικό, είναι το αίνιγμα της αποκάλυψης του απόντος Θεού. Η Ανάσταση είναι το νόημα που καταργεί κάθε νόημα. Ρήγμα στο λογικό και γλωσσικό συνεχές, δείχνει πως η ζωή είναι πιο σημαντική από το νόημά της. Αγωνιζόμενη να πιστέψει στο αδιανόητο της Ανάστασης, η ύπαρξη ψηλαφεί τη δικαιοσύνη και το μέγα έλεος ενός Θεού που αυτοκτονήσει για τη σωτηρία του κόσμου. Τούτη η κάθοδος στον Αδη που ισοδυναμεί με αποθέωση, ετούτο το Μηδέν που βρίσκεται στην καρδιά του Είναι, προστατεύει την πίστη από την αλαζονεία της αυταρκειας και τον πειρασμό της ειδωλολατρίας.

Μπορεί το κενό μνημείο του Ιησού να λειτουργήσει και πάλι ως ορόσημο μιας φρέσκιας κατανόησης του κόσμου μπροστά στις δυο μεγάλες σύγχρονες προκλήσεις, την ψηφιακή γενοκτονία του πραγματικού και την τεχνομορφική μετάλλαξη του ανθρώπινου; Ιδού το μέγιστο υπαρξιακό ερώτημα των μεταμοντέρνων καιρών μας. Από το είδος της απάντησης που θα δοθεί, θα εξαρτηθεί η μοίρα του ίδιου του παγκόσμιου πολιτισμού.

Η Ανάσταση είναι η θεοφάνεια που οικοδομεί τη χριστιανική πίστη και ιδρύει την Εκκλησία, ενώ την ίδια στιγμή τις αποδομεί και τις δυο. Η Ανάσταση είναι η ίδια η αποδόμηση που έγινε Ιστορία. Ως αποδόμηση του συμπαντικού νόμου της εντροπίας και του θανάτου, μπορεί να λειτουργήσει ως η αναποδόμητη μεσσιανική δομή, που καθιστά μεθοδολογικά δυνατή την αποδόμηση των πάντων.

Ανατολή εξ ύψους μιας υπέρλογης δικαιοσύνης που μέλλει να έρθει και είναι ήδη εδώ, η Ανάσταση γίνεται, εντέλει, η αποδόμηση ακόμη και αυτής της ιδέας της αποδόμησης. Προφητική και ποιητική, τοξική και λυτρωτική, η μαρτυρία της Ανάστασης είναι το ακλόνητο σανίδωμα της ωραιότητας και της αγάπης που σώζουν τον κόσμο.

Ο κ. Δημήτρης Μπεκριδάκης είναι θεολόγος-θρησκευτολόγος.

Ευφρόσυνο δώρο

Οι αναστάσιμες αφηγήσεις για τις οποίες κάνει λόγο ο Ντοστογιέφσκι δεν είναι προνόμιο των λίγων, θα είναι ευφρόσυνο κοινό δώρο. Αμποτε η αφήγηση της ζωής μας να αρέσει και σε Εκείνον που θα μας υποδεχθεί εκεί!

Σταύρος Ζουμπουλάκης

Επιλογή ζωής

Η Ανάσταση δεν εγγυάται καλύτερη μεταθανάτια ζωή· κάνει κάτι δυσκολότερο: μετασχηματίζοντας τη μέριμνα για τον θάνατο και το μηδέν, μεταφέρει την ευθύνη για την ενσώματη ζωή στον ίδιο τον άνθρωπο, ώστε να αρχίσει ελεύθερα μια άλλη βιοτή.

Γιώργος Ζωγραφίδης

Υπόσχεση κι ελπίδα

Η Ανάσταση είναι η υπόσχεση ότι ο τρόμος της Ιστορίας και η φρίκη του μηδενός μπορούν να υπερβθούν. Κι ακόμα, είναι ένα ασφαλές αγκυροβόλημα ελπίδας, μέσα σ’ έναν κόσμο που φαίνεται να έχει χάσει κάθε ελπίδα.

Δημήτρης Ουλής

Αποδόμηση των πάντων

Η Ανάσταση είναι η ίδια η αποδόμηση που έγινε Ιστορία. Ως αποδόμηση του συμπαντικού νόμου της εντροπίας και του θανάτου, μπορεί να λειτουργήσει ως η αναποδόμητη μεσσιανική δομή, που καθιστά μεθοδολογικά δυνατή την αποδόμηση των πάντων.

Δημήτρης Μπεκριδάκης

Μουσικές αντηχήσεις από το Άγιον Όρος

Αλμπουμ εμπνευσμένα από σήμαντρα και ψαλμούς

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ**

Αρρηκτα συνδεδεμένο με τη Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα, το Άγιον Όρος, το Περιβόλι της Παναγιάς, αποτελεί τόπο όπου ευδοκίμει η ορθόδοξη παράδοση, αλλά και αφορμή έμπνευσης για μουσικά έργα σπάνιας πνοής.

Πλην των εγχώριων δίσκων (ενδεικτικά: «Αθως ο Εμός» Χρίστου Τσιαμούλη, Anima, 1992, τα επτά cd του Χορού Βατοπαιδινών Πατέρων «εκ της Ακολουθίας των Αγίων Παθών», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, για κάθε μέρα της Μ. Εβδομάδας με ψαλμούς κατά τον παλιό αγιορείτικο τρόπο), διακεκριμένοι συνθέτες διεθνούς κύρους εμπνεύστηκαν σχετικά. Ο Βαυρός εξερευνητής απόκοσμων δυνάμεων Στέφαν Μίκους στο αριστουργηματικό «Athos» (ECM, 1994) και ο κορυφαίος Εσθονός συνθέτης Αρβο Περτ στην 24λεπτη ελεγειακή, χορωδιακή σύνθεση «Adam's Lament» από το ομώνυμο cd (ECM New Series, 2012), βασισμένη στο πεζογραφικό κείμενο του ορθόδοξου μοναχού ρωσικής καταγωγής Σίλοάν (Αθωνίτη Αγίου Σίλουανου, Ρωσία 1866 - Άγιον Όρος 1938) που αγιοποιήθηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο το 1987.

Διπλός δίσκος

Η έμπνευση από το Άγιον Όρος ασπίρευτη, δεν σταμάτησε ποτέ. Το 2024, μια μεγάλη δισκογραφική έκπληξη: Το «Athos: Echoes from the Holy Mountain»



Το εξώφυλλο του διπλού άλμπουμ «Athos: Echoes from the Holy Mountain».

σε διπλό δίσκο βινυλίου, που συνοδεύει ένα εξαιρετικό τρίγλωσσο (αγγλικά, ελληνικά, γαλλικά) βιβλίο-λεύκωμα 310 σελίδων με δοκίμια, σπάνιο ερευνητικό υλικό και εντυπωσιακές φωτογραφίες, κυκλοφορεί σε περιορισμένα αντίτυπα από τις ανεξάρτητες εκδόσεις FLEE. Το άλμπουμ εκδόθηκε και σε διπλό δίσκο βινυλίου χωρίς το βιβλίο και cd.

Ο πρώτος δίσκος βινυλίου περιλαμβάνει έργα σύγχρονων συνθετών και παραγωγών ήχου από το εξωτερικό και την Ελλάδα, που πειραματίζονται ανασύροντας τις λειτουργίες του Αγίου Ορους και δημιουργώντας τις δικές τους μουσικές επανερμηνείες-αυτόνομα έργα, εναρμονισμένα στη μυστηριακή ατμόσφαιρα του ιερού τόπου – τόπου 20 μοναστηριών όπου ζουν 2.000 μοναχοί.

Το Inre Kretsen Grupp (φα-

νταστικό καλλιτεχνικό όνομα γκρουπ για τον Σουηδό Μάρτιν Μπλόμπεργκ) συνδυάζοντας μινιμαλισμό, ποπ ευαισθησία και σκανδιναβική ατμόσφαιρα, ενώνει δυνάμεις με τον Σουηδό συνθέτη-μουσικό Πρινς Εμάνουελ (με επιρροές μινιμαλιστικές, αβάν-γκαρντ, post punk, έντεχνης ποπ) και δίνουν τη συναρπαστική εκδοχή τους μέσω ηλεκτρονικών ζωντανεύοντας τον ήχο του σήμαντρου, καλέσματος για προσευχή και ασκητική ζωή. Το βρετανικό Holy Tongue (συνεργασία της Βαλεντίνα Μαγκαλέτι - κρουστά και του παραγωγού και dj Αλ Γούτον) πατάει σε λούπα αυθεντικής ψαλμωδίας ξεδιπλώνοντας την ψυχεδελική, υψηλής ενέργειας πνευματική dub-dance μουσική του. Ο καταξιωμένος 60χρονος Τούρκος ψυχεδελικός μουσικός και παραγωγός Μουράτ Ερτέλ, που συνδυάζει τουρκική παράδοση και σύγχρονα στοιχεία dub ηλεκτρονικής, ηγέτης των Baba Zula, με τη σύζυγό του, εκφραστική τραγουδίστρια - χορεύτρια παγκόσμιου βελνεκούς Εσμα Ερτέλ, αντιμετωπίζουν με ελεύθερη σύγχρονη ματιά τις βυζαντινές πηγές.

Ο ελληνικής καταγωγής με έδρα το Λονδίνο ντράμερ - πολυοργανίστας Ντάνιελ Παλαίος αφουγκράζεται την ένωση τζαζ, ανατολικής μουσικής, αυτοσχεδιασμού, παγκόσμιων ρυθμών, dub ήχων. Ο σπουδαίος Φινλανδός συνθέτης, αβάν-γκαρντ τενόρο σαξοφωνίστας



Μοναχός με σήμαντρο καλεί τα υπόλοιπα μέλη της αδελφότητας και τους προσκυντές για προσευχή στη Μονή Παντοκράτορος του Αγίου Ορους. Το Περιβόλι της Παναγιάς και η υπερκλιετής θεολογική και πολιτιστική κληρονομιά του είναι πηγή έμπνευσης για μουσικούς σε όλον τον κόσμο.

Τζίμι Τένορ (συνεργασίες με Τόνι Αλεν, Εντουαρντ Βεσάλα κ.ά. και «προύπρεσία» στη βιομηχανική μουσική) δημιουργεί ένα υπερφυσικό, μυστηριακό «σάουντρακ». Ο Δημήτρης Παπαδάτος (Jay Glass Dubs), γεννημένος στην Αμερική συνθέτης, μουσικός, καλλιτέχνης ήχου που μετακόμισε στην Ελλάδα και ανήκει στην αφρόκρεμα της πειραματικής σκηνής dub-electronics, με ντραμς, μπάσο, φωνητικά-ασθμαίνουσες ανάσες και εφέ προτάσσει μια άσκηση στυλ και μια ξεχωριστή πνευματική εμπειρία. Ο Γάλλος dj Gilb'r με ηλεκτρονικούς πειραματισμούς ξετυλίγει υπνωτική ατμόσφαιρα, οικουμενική διάσταση. Η πρωτότυπη αυτή περιπλάνηση στα μυστήρια του Αγίου Ορους καταλήγει στο εντυπωσιακό ντουέτο Organza Ray (έδρα στο Βερολίνο) του πολυσχιδούς Αγγλού συνθέ-

τη-μουσικού Χίλαρι Τζέφρι και της Ελληνίδας Ελένης Πούλου (τρίτης συζύγου του Μαρκ Σμιθ και μέλους των Fall την περίοδο 2002-2016), που αναμειγνύει μουσικά είδη από όλο τον κόσμο γεφυρώνοντας διαφορετικές εποχές με οξυδερκή και γοητευτικό τρόπο. «I Swim in Your Dreams» τιτλοφορείται το κομμάτι της συμμετοχής τους, ερμηνευμένο καταπληκτικά από τη φωνή της Πούλου (που σίγουρα ως γυναίκα δεν έχει επισκεφθεί και δεν θα επισκεφθεί το Άγιον Όρος) σε υποβλητική ατμόσφαιρα με πνευστά, ηλεκτρονικά και σύνθη. Ονειρικό, φανταστικό, εμμονικό με τμή hor αναφορές και αισθαντικές κοσμικές παρεμβολές, πλέει με εξομολογητική διάθεση και παρότι ακυρώνει τονισμούς και θεικές μορφές των μοναστηριών, παραμένει μέρος της πνευματικότητας του Αγίου

Ορους διευρύνοντας σε άλλα μέτρα το μυστικιστικό κλίμα. Στον δεύτερο δίσκο, δεκατρείς ύμνοι-ψαλμοί της λειτουργικής παράδοσης με ρίζες στο βυζαντινό άσμα και στην α καπέλα παράδοση που συνεχίζει να αντχεί στα νερά του Αιγαίου. Αυθεντικές ηχογραφήσεις του 1961 από την εθνομουσικολογική συλλογή Samuel Baud-Bovy και ηχογραφήσεις του 2022 από τα μοναστήρια, με περίπλοκες, αλλά γαλήνιες μελωδίες, τρόπους και κλίμακες, σχεδιασμένες να διευκολύνουν προσευχή, στοχασμό, περισύλλογ.

Το «Χριστός Ανέστη» σε ήχο πλάγιο Α', ψαλλόμενο το 1961 από τον Χορό Αδελφότητας των Δανιηλαίων, εξέχουσας για την ψαλτική της παράδοση και το «ύφος της ερήμου», εντελώς διαφορετικό από αυτό που ακούμε στις κοσμικές εκκλησίες μας.

MURDER ON THE ORIENT EXPRESS

ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΟ ΟΡΙΕΝ ΕΞΠΡΕΣ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ

Όταν διαπράττεται φόνος στο τρένο με το οποίο ταξιδεύει, ο διάσημος ντετέκτιβ Ηρακλής Πουαρό καλείται να διαλευκάνει την υπόθεση.

Το Κανάλι Διανέμεται:

cablenet **cytavision** **MOVIES** **MESIMVRIA**

Θέση: 101 Θέση: 49

**ΑΘΛΗΤΙΚΑ
ΜΕ ΑΠΟΨΗ**

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ



ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ

Π. Ρέγκο σε διάλογο

Στο Μουσείο Γκουλμπενκιάν της Λισσαβώνας, η νέα περιοδική έκθεση προβάλλει σε διάλογο έργα της ζωγράφου Πάουλα Ρέγκο (1935-2022) και της Βραζιλιάνας εικαστικού Αντρίαννα Βαρεζάο. Με 80 συνολικά έργα, δύο δημιουργοί διαφορετικής γενιάς και καταγωγής συνδιαλέγονται με ζωγραφική, γλυπτική και εγκαταστάσεις, για να αφηγηθούν παράλληλα και σε διατομές ιστορίες γύρω από τον τόπο, το φύλο και τις συγγένειες μιας ρευστής οπτικής.



ΡΩΜΗ

Νίνο Μπερτολέτι

Εκθεση με έργα του Νίνο Μπερτολέτι (1889-1971), ενός πολυπράγμονος καλλιτέχνη που είχε κρατηθεί στο ημίφως των αρχών του 20ού αιώνα, στην Πινακοθήκη Μοντέρνας Τέχνης στη Ρώμη. Η έκθεση (έως τις 14/9) αποτελείται από 40 και πλέον έργα, τα περισσότερα εκ των οποίων παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Ο Μπερτολέτι υπήρξε διανοούμενος, ζωγράφος, έμπορος τέχνης, συλλέκτης δημοσιογράφος και φίλος των Ντε Κίρικο και Πιραντέλο.



ΠΑΡΙΣΙ

Ντέιβιντ Χόκνεϊ

Στο Ίδρυμα Louis Vuitton στο Παρίσι, η μεγάλη έκθεση-αφιέρωμα στον Ντέιβιντ Χόκνεϊ προσελκύει το έντονο ενδιαφέρον πλήθους επισκεπτών (έως 31/8). Η έκθεση καταλαμβάνει όλους τους χώρους και περιλαμβάνει 400 έργα από το 1955 έως το 2025, δάνεια από συλλογές, καθώς και από το στούντιο του καλλιτέχνη. Η μεγάλη ποικιλία στις τεχνικές (λάδια, ακρυλικά, ψηφιακά, μολύβι, κάρβουνο, μελάνι) αποτελεί προϋπόθεση για μια σύνθετη εμπειρία.



ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Χρώμα στο MoMA

Στην είσοδο του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης (MoMA) έχει στηθεί η ανάθεση που έγινε στον Οντίλο Ντόναλντ Οντίτα και στους συνεργάτες του. Το έργο (χρωματιστά πάνελ) ντύνει το σύνολο του κεντρικού λόμπι και θα παραμείνει εκεί έως το τέλος του έτους. Το έργο του Οντίτα αντανακλά την ιστορία της αφηρημένης τέχνης, την υφαντική παράδοση της Αφρικής και την πατροπαράδοτη τέχνη της νιγηριανής κληρονομιάς του.



ΜΠΙΛΜΠΑΟ

Ελεν Φρανκεντάλερ

Στο Μουσείο Γκούγκενχάιμ του Μπιλμπάο παρουσιάζεται η μεγαλύτερη έως τώρα έκθεση στην Ισπανία για την Ελεν Φρανκεντάλερ (1928-2011), τη μεγάλη καλλιτέχνη της αφαίρεσης. Με τίτλο «Ζωγραφική χωρίς κανόνες», η έκθεση παρακολουθεί την πορεία της Φρανκεντάλερ ως ένα ταξίδι με χρονολογική εξέλιξη, καταγράφοντας τους σταθμούς της ιδιαίτερα παραγωγικής διαδρομής της για 60 και πλέον έτη.

Οι προσωπογραφίες του Εντβαρντ Μουνκ

Στην Εθνική Πινακοθήκη Προσωπογραφιών του Λονδίνου (National Portrait Gallery) παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο Λονδίνο πάνω από 40 πορτρέτα του Νορβηγού ζωγράφου Εντβαρντ Μουνκ. Εκπρόσωπος ενός ιδιοσυγκρασιακού εξπρεσιονισμού και εθνικός ζωγράφος στην πατρίδα του, ο Εντβαρντ Μουνκ είχε ένα ιδιαίτερος αξιόλογο έργο που εστιάστηκε σε πορτρέτα και αυτοπροσωπογραφίες. Ζωγραφίζοντας τις προσωπογραφίες συγγενών, φίλων, διανοουμένων, συλλεκτών, ριζοσπαστών, επιστημόνων, μποέμ καλλιτεχνών και άλλων εικαστικών στον περίγυρο στον οποίο σκηνάζε στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, ο Μουνκ μας έχει κληροδοτήσει ένα σώμα έργων που σπανίως προσεγγίζονται ως αυτόνομη θεματική κατηγορία. Το επιχειρεί το κατεξοχήν μουσείο για τον σκοπό αυτόν. Στη Νάσιοναλ Πόρτραϊτ Γκάλερι του Λονδίνου, και μέχρι τις 15 Ιουνίου, μπορούμε να δούμε τον οικογενειακό, φιλικό, κοινωνικό και καλλιτεχνικό περίγυρο του Μουνκ στο Οσλο εκείνης της εποχής, μέσα από εκείνο το εξπρεσιονιστικό φίλτρο φωτός του ευρωπαϊκού βορρά.

Με επιμελήτρια την Αλισον Σμιθ, διευθύντρια συλλογών και έρευνας στη Συλλογή Γουάλας, η έκθεση δείχνει πώς ο Μουνκ (1863-1944) ζωγράφισε

τις προσωπογραφίες αυτές είτε ως παραγγελίες είτε για προσωπικούς λόγους, όπως αναφέρει το μουσείο. Ο ίδιος έβλεπε τα πορτρέτα αυτά ως αρχετυπικά της ανθρώπινης συνθήκης παρά το γεγονός ότι επί ώρες παρατηρούσε τα μοντέλα του καθώς πόζααν σε αυτόν.

Η έκθεση πρωτοτυπεί αφού, αντίθετα από την καθημερινή και μάλλον στερεότυπη εικόνα του Εντβαρντ Μουνκ ως ενός καλλιτέχνη απομονωμένου από την πυκνή καθημερινότητα, εδώ φωτίζεται ως ένα κοινωνικό ον, που αρέσκεται στην εξερεύνηση ενός ευρύτατου δικτύου επαφών σε όλο το γεωγραφικό εύρος της Σκανδιναβίας και της Βόρειας Ευρώπης. Τα οικογενειακά πορτρέτα των δεκαετιών 1880 και 1890 αποτελούν την πρώτη ενόττητα. Ακολουθούν η περίοδος επαφής με τους ριζοσπάστες και τους μποέμ του Οσλο, με τους πάτρνες του και τους συλλέκτες, τα ταξίδια του στο Βερολίνο και στην Κοπεγχάγη, οι ψυχολογικές διακυμάνσεις του, η ωριμότητα στον χειρισμό της φόρμας, των χρωμάτων και του φωτός. Η οριστική εγκατάστασή του στη Νορβηγία συμπλέει με την ανάγκη επαφής με έναν κύκλο εμπιστών. Ήταν οι προστάτες άγγελοι και οι υποστηρικτές του. Με έναν άλλον τρόπο, η έκθεση των πορτρέτων συνθέτει και μια βιογραφική και ψυχογραφική έκθεση.



Εντβαρντ Μουνκ, «Χανς Γιέγκερ», 1889.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

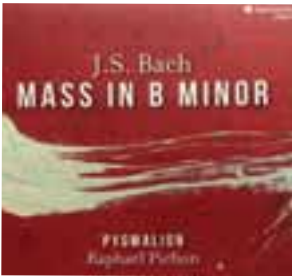
Μπαχ: ψηλαφίζοντας την απεραντοσύνη

Τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες, οι μουσικολόγοι έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ συνέθεσε τη Μεγάλη Λειτουργία σε σι ελάσσονα (BWV232) μέσα στα τελευταία δύο χρόνια της ζωής του, που σημαίνει κάπου ανάμεσα στο 1748 και το 1750. Έργο ωριμότητας, με άλλα λόγια, όπως τέτοια ήταν τα μεγάλα θρησκευτικά έργα των Μότσαρτ και Μπετόβεν, το Ρέκβιεμ του πρώτου (γραμμένο ενόσω πέθαινε το 1791) και η Missa Solemnis, η οποία ολοκληρώθηκε περίπου τρία χρόνια πριν από τον θάνατό του το 1827.

Ο μεγάλος αρχιμουσικός, και ειδήμων στον Μπαχ, Τζον Ελιοτ Γκάρντινερ μας πληροφορεί στο

έξοχο βιβλίο του «Music in the Castle of Heaven. A Portrait of Johann Sebastian Bach» (εκδ. Penguin, 2013) ότι η ιδέα για τη Μεγάλη Λειτουργία στον Μπαχ είχε γεννηθεί πολύ νωρίτερα και ότι όταν έφτασε στη μέση ηλικία αποφάσισε, αυτός, ένας πιστός λουθηρανός, να μελοποιήσει το πρότυπο κείμενο της Καθολικής Εκκλησίας – στα λατινικά, φυσικά. (Δεν ήταν το μοναδικό θρησκευτικό έργο του που χρησιμοποίησε λατινικό στίχο: ένα άλλο σημαντικό τέτοιο έργο του είναι το Magnificat BWV243.)

Ήδη από τα πρώτα μέτρα του υποβλητικού «Κύριε Ελέησον», έχει αμέσως ο ακροατής την αίσθηση πως έρχεται σε επαφή με κάτι



Το άλμπουμ «Mass in B Minor» του J. S. Bach, μόλις κυκλοφόρησε από την περίφημη Harmonia Mundi, σε εκπληκτική ερμηνεία από το σύνολο Pygmalion.

μεγαλειώδες. Ο κύριος Γκρι ακούει ξανά αυτή τη μοναδική στιγμή της ευρωπαϊκής μουσικής σε ένα διπλό cd που μόλις κυκλοφόρησε από την περίφημη Harmonia Mundi, σε εκπληκτική ερμηνεία από το σύνολο Pygmalion υπό τη διεύθυνση του Γάλλου κόντρα τενόρου Ραφαέλ Πισόν και με σολίστ τους Ζουλί Ροσέ (υψίφωνος), Μπεθ Τέιλορ (μεσόφωνος), Λουσίλ Ρισαρντό (άλτο), Εμιλιάνο Γκονζάλεθ Τόρο (τενόρος) και Κρίστιαν Ιμίλερ (βαθύφωνος). (Ο κύριος Γκρι επιθυμεί να τονίσει ότι το συγκεκριμένο μουσικό σύνολο ηχογράφησε πολύ πρόσφατα, από την ίδια δισκογραφική εταιρεία, ένα αλησμόνητο Ρέκβιεμ του Μότσαρτ.)

Μίλησα στην αρχή για το δέος

που προκαλεί το άκουσμα του «Κύριε», με το οποίο εκκινεί κάθε λειτουργία της Καθολικής Εκκλησίας. Ο κύριος Γκρι στέκεται και σε ένα άλλο αριστουργηματικό μέρος του έργου, το Gratias agimus tibi, ανάλογης υπερβατικής δύναμης όπως το «Κύριε», για να το διαδεχθεί το γλυκό, γαλήνιο Dominus Deus, ερμηνευμένο από τους σολίστ τους οποίους συνοδεύει το πιο ανάλαφρο, σχεδόν ερωτικό, φλάουτο, το οποίο συχνά τιμούσε ο Μπαχ, τόσο στα θρησκευτικά έργα του όσο και στα κοντσέρτα του.

Είναι όμως αδύνατο να ξεχωρίσεις μεμονωμένα μέρη από ένα μουσικό έργο που μοιάζει να ψηλαφίζει την απεραντοσύνη σε κάθε του στιγμή.



J. S. Bach
Mass in B Minor
Pygmalion
Raphael Pichon
Harmonia Mundi

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ



Ο Σπύρος Φάρος στο έργο «Simultane» της Φαίνς Τσίτου, που είχε ανέβει στο θέατρο «Φούρνος» το 2007.

Μια ζωή, δυο ζωές

Δυσκολεύομαι να διαβάσω το βιβλίο του Μάκν για τον αδελφό του, τον Σπύρο Φάρο: μουσικό, ποιητή, σκιά στο περιθώριο της Αθήνας, σύνοψη μιας ολόκληρης μουσικής σκηνής, περιλήψη μιας εποχής. Το «Spirit of the night» είναι ένα κείμενο-σώμα, ένα κείμενο-σπίτι, ένα σώμα που καταρρέει όμως, ένα σπίτι που κατεδαφίζεται, κι αυτό μου προκαλεί βαθιά λύπη, όπως εκείνο το μεσημέρι που βράχνηκα από τη δυνατή βροχή μέχρι να φτάσω στο στούντιο του Μάκν για να πάρω το αντίτυπο.

Όταν γύρισα στο διαμέρισμά μου και ξεκίνησα την ανάγνωση, όλα ξαφνικά έμοιαζαν εκθρηνικά. Τετελεσμένα. Ένωθα το σώμα μου σαν ένα σπίτι ασφυκτικά γεμάτο και σαν να είχε χτιστεί στο κεφάλι μου μια συρταριέρα με άκρηστα αντικείμενα που δεν ήξερα πώς να τα ταξινομήσω.

Ίσως δεν έπρεπε να διαβάσω πρώτα το κεφάλαιο για το πατρικό του Σπύρου στη Φορμίωνος, όταν μετακόμισε μετά τον θάνατο της μητέρας του. Το άφησε να μεγαλώσει γύρω του, όπως ένας ιστός αράχνης που ήθελε να τον τυλίξει, ενώ ο Σπύρος προσπαθούσε να γράψει μουσική πάνω σ' ένα μικρό τραπέζι όπου είχε βάλει τον εξοπλισμό του. Υπήρχαν πράγματα σε κάθε σημείο του διαμερίσματος, δεν μπορούσες να βαδίσεις από το ένα δωμάτιο στο άλλο, τα παντζούρια ήταν πάντα κλειστά. Δεν υπήρχε έξοδος. Κι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να γράφεις λίγη μουσική ή δυο αληθινούς στίχους. Να είσαι παγιδευμένος. Άλλος τρόπος δεν υπάρχει.

Ο Σπύρος τα είχε εγκαταλείψει όλα για τη μουσική. Και είχε εγκαταλείψει. Headleaders, Rehearsed Dreams, Yell-O-Yell, Spider's Web, This Fluid. Ιδού μερικοί σημαντικοί σταθμοί της εγκατάλειψης.

Το «Fluid»

Ακούω το «Fluid» στο YouTube. Ακούγεται ακόμα καλύτερο από τότε που το έβαζα απορτημένος στο πικάπ μου, τέλη της δεκαετίας του '90. Σαν τον χτύπο της μεταλλικής καρδιάς μιας πόλης που ετοιμάζεται να λιώσει πάνω μας. Ένας διπλός δίσκος που η μουσική μας αντιληψη έπρεπε να προχωρήσει για να τον κατανοήσουμε κάπως, αφήνοντας ταυτόχρονα κρυμμένα δώρα για τους μελλοντικούς ακροατές.

Μιλώ όμως για το βιβλίο του Μάκν. Το έγραψε για τον μεγάλο του αδερφό. Δούλεψαν παρέα, τον φρόντιζε μέχρι τέλους. Μέσα του '90, ο Σπύρος κόντιψε να πεθάνει. Αφαιρέθηκε ο μισός του εγκέφα-

λος. Ένα μεγάλο κενό στερεώθηκε στο κεφάλι του, απ' όπου βγήκε ακόμα περισσότερη μουσική. Ο Μάκν μιλάει με λειπομέρειες για όλα αυτά. Είναι σχολαστικός, είναι θυμωμένος, είναι τρυφερός, είναι απρεπής: θυμός, οργή, πένθος, αγάπη, τρυφερότητα, κλειδαρότρυπα διαμορφώνουν ένα κείμενο που θυμίζει δοκίμιο, ιστορία, αρχαιολογία, βιογραφία, μυθολογία. Δυσκολεύομαι να το διαβάσω γιατί με απογυμνώνει.

Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μια απόπειρα να γραφτεί μια εργοβιογραφία του Σπύρου, αλλά για μια καμουφλαρισμένη αυτοβιογραφία του Μάκν, ο οποίος ζητάει επιτέλους χώρο για να μιλήσει, χωρίς να προστατεύεται κάτω από τη σκιά του αδερφού του. Ο Μάκν προσέφερε τις μέρες του στον Σπύρο, τις δώρισε

στον πνεύμονα. Θύμωνε επειδή ο Σπύρος ήταν γεμάτος ζωή. Κι από τη στιγμή που κάθε άνθρωπος ζει την ίδια ακριβώς ποσότητα ζωής, ανεξάρτητα αν ζήσει περισσότερο ή λιγότερο από κάποιον άλλον, δεν θα έπρεπε ν' ανησυχούμε. Ο Σπύρος έζησε ολόκληρη τη ζωή του. Άλλωστε, δεν έχει σημασία πόσα χρόνια ζει κανείς, μα πόσο πυκνή ή αραιή είναι η κάθε μέρα του. Πόσο ρευστή. Και του Σπύρου ήταν σαν πλημμύρα.

«Σεμπάστιαν»

Διαβάζω το «Spirit of the night» όπως κάποιος θα διάβαζε την «Αληθινή ζωή του Σεμπάστιαν Νάιτ», το πρώτο μυθιστόρημα που έγραψε ο Ναμπόκοφ στ' αγγλικά. Ο αφηγητής συλλέγει στοιχεία για τη βιογραφία του ετεροθαλούς αδερφού του, αλλά η έρευνα καταλήγει σε μια αποκαλυπτική φράση: «Εγώ είμαι ο Σεμπάστιαν ή ο Σεμπάστιαν είμαι εγώ ή ίσως και οι δυο μας είμαστε κάποιος που κανείς μας δεν ξέρει». Θα μπορούσε να την είχε γράψει ο Μάκν. Ή ο Σπύρος.

Μιλώ για τον Σπύρο Φάρο και το βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα ο μικρότερος αδελφός του. Ένα μαύρο μυθιστόρημα για την ύποπτη δεκαετία του '80, μια δεκαετία γλεντιού και απόγνωσης, που χύνεται στις επόμενες δεκαετίες και εξακολουθεί να επηρεάζει τις ζωές μας. Δεν έχουν αλλάξει πολύ τα πράγματα από τότε. Όπως σ' εκείνη τη θαμπή φωτογραφία στη σελίδα 17. Δύο μαύρες φιγούρες περπατούν σ' ένα αθηναϊκό πεζοδρόμιο, καθώς σουρουπώνει, με την πλάτη γυρισμένη στον φακό. Σαράντα χρόνια έχουν περάσει από τότε και όλα είναι το ίδιο θαμπά, εξίσου σκοτεινά, το ίδιο μίερα: «Κι η αράχνη είπε πως το παρελθόν είναι πίσω από το παρόν και το παρόν θα είναι παρελθόν».

Συνάντησα ένα μεσημέρι τον Μάκν στο στούντιό του, απέναντι από το Ωδείο Αθηνών. Ήταν στενό και σκοτεινό σαν σπηλιά, γεμάτο μηχανήματα. Ήμουν βρεγμένος, μου έδωσε χαρτί κουζίνας να στεγνώσω το πρόσωπό μου. Καθάρισα τα γυαλιά μου. Μιλήσαμε για ώρα, μου έβαλε ακυκλοφόρητη μουσική του Σπύρου, μου έδωσε το βιβλίο.

Όταν έφυγα, η βροχή δεν είχε κοπάσει. Μέχρι να μπω σπίτι, είχα γίνει πάλι μουσκεμα. Κρατούσα μια πάνινη τσάντα. Ό,τι είχα μέσα, βράχκε: πορτοφόλι, ακουστικά, το σημειωματάριό μου. Αλλά, για ένα περίεργο λόγο, το βιβλίο του Μάκν δεν είχε πάθει τίποτα. Και ήταν κρίμα, τώρα που το σκέφτομαι.



ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ



ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΡΑΡΗΣ
«Αίμα οφειλόμενα στον Γιώργο Χαριτωνίδη»
Δύο δοκίμια για δύο βιβλία»
ΕΚΔ. Διόραμα,
Λευκωσία 2025, σελ. 30

Ο ποιητής Γιώργος Μοράρης (1946-2022) πριν από τον θάνατό του είχε συνομιλήσει με τον συγγραφέα Γιώργο Χαριτωνίδη για δύο από τα βιβλία του τελευταίου, τα «Αναμνήσεις με πολλά κουκούτσια» και «Με το μέλι και το σφηνικό κούντρι τους». Δυστυχώς δεν πρόλαβε να δημοσιεύσει δύο δοκίμια που είχε ετοιμάσει για τις δύο αυτές εκδόσεις. Ωστόσο, κατάφερε να υπαγορεύσει στον Χαριτωνίδη τα κείμενα. Αυτά τα δύο κείμενα λοιπόν, ως οφειλόμενη τιμή στον ποιητή Μοράρη, αποφόρσε να εκδώσει το Διόραμα, σε γενική επιμέλεια του εκδότη του περιοδικού «Διόραμα» Ανδρέα Χατζηθωμά. Στην ολιγοσέλιδη έκδοση περιλαμβάνονται τα δοκίμια «Νεωτεριστικά στοιχεία στο αφήγημα» που αφορά το έργο του Χαριτωνίδη «Αναμνήσεις με πολλά κουκούτσια» (Κέδρος, 2013), το οποίο ο Μοράρης θεωρεί ως το κορυφαίο έργο που ανήκει στη λογοτεχνία της εισβολής. Το δεύτερο δοκίμιο έχει τίτλο «Από την ευθύγραμμη πορεία στην αναδρομική αφήγηση» και αφορά το έργο του Χαριτωνίδη «Με το μέλι και το σφηνικό κούντρι τους. Επεισόδια από τον βίο του Άκη Κατελή» (Αυτοέκδοση, Κύπρος, 2019). Ο Μοράρης λέει: «Με τέσσερα πρόσωπα γείτονες και παιδικούς φίλους το κείμενο του βιβλίου αναπτύσσεται από τέσσερις οπτικές γωνίες, η μία να αναπληρώνει την άλλη εκ παραλλήλου, σαν να λαμβάνουν τα πρόσωπα αυτά τη σκυτάλη των αναμνήσεων μεταξύ τους. Ο αφηγηματικός βηματισμός θυμίζει ρυθμό βαλς ή και πιρουέτας». Την έκδοση αυτή κοσμούν σχέδια της Μαρίας Χατζηπορφύ.

Σημ.: Κυκλοφόρησε το τεύχος 59 (Μάρτιος-Απρίλιος 2025) του διμηνιαίου περιοδικού τεχνών και πολιτισμού «Διόραμα» με πλούσια, οικολογική υφή και αυτή τη φορά.



500 ΛΕΞΕΙΣ

με τον

ΓΙΩΡΓΟ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟ



Ο Γιώργος Σπηλιόπουλος σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, δεύτερο πτυχίο στη Λογοθεραπεία και master στα Παιδαγωγικά. Το δεύτερο βιβλίο του, αφιερωμένο στην κόρη του Μαρία Νεφέλη, είναι το «Βαθύ Ποτάμι», από τις εκδόσεις «Βακχικών».

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Μολονότι τον τελευταίο καιρό περισσότερο γράφω παρά διαβάζω, εν τούτοις πλάι στο κρεβάτι μου βρίσκονται τα εξής: Ταλέμπ «Ο Μαύρος Κύκνος», Μπρους Πέρι «Το αγόρι που μεγάλωσε σαν σκύλος», Κόρμακ Μακάρθι «Ο δρόμος», Γιώργου Γραμματικάκη «Η αυτοβιογραφία του φωτός», Μ. Χάαγκ «Αλεξάνδρεια, η πόλη της μνήμης».

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Δύο πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία θέλω να υπογραμμίσω: το ένα προέρχεται από την «Αυτοβιογραφία του φωτός» και είναι πως το φως υπήρχε από την αρχή του σύμπαντος και αφού έπλησε την ύλη, φθάνει ως εμάς σήμερα ως μάρτυρας των πρώτων στιγμών της δημιουργίας! Το άλλο προέρχεται από τον «Μαύρο Κύκνο» και είναι ότι καλλιεργούμε αυταπάτες ότι είμαστε ενήμεροι για όσα συμβαίνουν γύρω μας κι έτσι περιορίζουμε τη γνώση στο επουσιώδες, ενώ τα μεγάλα γεγονότα είναι απρόβλεπτα και όσο εμείς εστιάζουμε σε στατιστικές και αναλύσεις τόσο αυτά συνεχίζουν να μας αιφνιδιάζουν.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο; Τον μπελά μου τον βρήκα όχι μία, αλλά πολλές φορές. Θυμάμαι ακόμα την πρώτη φορά, ήταν όταν διάβασα τα «Εκατό χρόνια μοναξιά» του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες! Χωρίς να καταλάβω πού είχα μπλέξει συνέχισα να διαβάζω και παρόλο που κωνόμουν πιο βαθιά στον λαβύρινθο ετούτης της τέχνης δεν βρήκα τον μίτο της Αριάδνης και τελικά βρέθηκα να διαβάζω δίχως όρια.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. ...όχι ενός βαθιού ποταμιού,

δεν ακούγεται παρά ο ήχος της ορμής του, καθισμένος κοντά απολαμβάνω το διάβασμα κι υπάρχουν και στιγμές που οι νεράιδες με πηγαίνουν πέρα από όλον τον κόσμο τούτο τον ορατό.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε; Βρίσκω συναρπαστικά τα περισσότερα επιστημονικά βιβλία, αποφεύγω όσα θεωρώ προβλέψιμα και τα πολύ εμπορικά.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Με συγκινεί αυτή καθεαυτήν η περιπέτεια, το ταξίδι, που μου συμβαίνει όταν ανοίξω ένα βιβλίο και η αίσθηση ταύτισης που έρχεται διαβάζοντας βιώματα, εμπειρίες, ανακαλύψεις.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία; Τα βιβλία που αγαπώ τα αγαπώ ως βιβλία, δεν θα ήθελα να τα δω να γίνονται ταινίες γιατί τα βιβλία που είδα να γίνονται ταινίες όταν τα ξαναδιάβασα δεν μου άρεσαν πια.

Τι συμβολίζει το «βαθύ ποτάμι» στη νέα σας ιστορία; Το «βαθύ ποτάμι» συμβολίζει τη ζωή και την εξέλιξή μου, ο ήχος του ποταμιού καθυποχάζει το μυαλό και η ροή του δεν σταματάει ποτέ. Βρίσκει μεν εμπόδια, δεν τα φανερώνει όμως όλα στην επιφάνεια. Με την κίνηση το ποτάμι της ζωής ξεπερνάει και μένα τον ίδιο, με τον χρόνο με αλλάζει, με μεταμορφώνει.

Ποια ανάγκη σας οδήγησε να γράψετε το δεύτερο βιβλίο σας; Εχει αγκαλιάσει πολύς κόσμος τον μίτο της Αριάδνης και είναι ωραίο κάποιος να σε καλεί να συζητήσετε για το βιβλίο σου! Ακόμη, ένιωσα την ανάγκη να γράψω και δεύτερο βιβλίο γιατί στο πρώτο δεν είχα γράψει όλα όσα ήθελα.



«Ο Βακαλόπουλος είναι σαν να έγραψε ένα βιβλίο για τη γενιά Z, με κεντρική ηρωίδα, όμως, μία 32χρονη», επισημαίνει η 24χρονη Σοφία Λιάττη.



Η Χριστίνα Γιαβάσογλου αναζητούσε τη «Γραμμή του Ορίζοντος» επί μία δεκαετία. «Δεν υπήρχε πουθενά!», λέει χαρακτηριστικά.

Η επιστροφή της Ρέας Φραντζή

Η γενιά Z ανακαλύπτει τον Χρήστο Βακαλόπουλο μέσα από τη «Γραμμή του ορίζοντος»

Της ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ

«Υποψιάζομαι ότι το feed (η κύρια ροή περιεχομένου) μας στο Ινσταγκραμ θα γεμίσει πάλι με φράσεις της Ρέας Φραντζή», ήταν η λεζάντα κάτω από φωτογραφία που μου έστειλε την προηγούμενη εβδομάδα φίλος μου, την ώρα που ταξίδευε με το νυχτερινό πλοίο για το νησί του. Ίσα που διακρίνονταν τα πρόσωπα δύο παιδιών, που δεν πρέπει να ξεπερνούσαν τα 25 έτη, κρατώντας ανά χείρας τη «Γραμμή του ορίζοντος», του Χρήστου Βακαλόπουλου. Ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά μυθιστορήματα της μεταπολιτευτικής ελληνικής πεζογραφίας, η «Γραμμή» ακολουθεί την ιστορία της Ρέας Φραντζή, μιας γυναίκας που ταξιδεύει στην Πάτμο, με τα γεγονότα να διαδραματίζονται σε αυτή τη νησιωτική ατμόσφαιρα. Η ηρωίδα επιδίδεται σε μία εσωτερική αναζήτηση, αναλογιζόμενη το παρελθόν και το παρόν της, λίγες μέρες αφότου χώρισε από τον σύντροφό της, εγκαταλείποντας την Αθήνα. Το πιο γνωστό μυθιστόρημα του πολυτάλαντου συγγραφέα, σκηνοθέτη και κριτικού κινηματογράφου, που για χρόνια έλειπε από τα ράφια των βιβλιοπωλείων, ξανακυκλοφόρησε τον περασμένο Ιούλιο, στην έντατη ανατύπωσή του, από τις εκδόσεις Εστία, με την πρώτη φουρνιά των αντιτύπων να εξαντλείται μέσα λίγες μόνο ώρες. Όπως αναφέρουν οι ίδιες οι εκδόσεις, το μεγαλύτερο ποσοστό που σπεύδει στα βιβλιοπωλεία όλης της χώρας για να προμηθευτεί τη «Γραμμή του ορίζοντος» –και όχι μόνο– είναι κατά κύριο λόγο άτομα ηλικίας 25-35 ετών. Ένα μεγάλο ποσοστό της γενιάς Z, συγκεκριμένα, το καλοκαίρι, όπως και τώρα, δημοσίευε εικόνες με το χαρακτηριστικό εξώφυλλο που ζωγράφισε ο Αλέξης Κυρισσόπουλος, σε διάφορες πλατφόρμες στα social μίντια, συνοδευμένες από αράδες του βιβλίου.

«Το 2015-2016 είδα τη σειρά της Αλεξάνδρας Κ*, “Ηρωίδες”. Σε ένα επεισόδιο απαγγέλλει ένα αγόρι, τηλεφωνικώς, στην Κούκη, μία απ’ τις πρωταγωνίστριες, “ήταν πιο δύσκολο να είσαι η πιο ωραία στην Κυψέλη, γιατί εκεί σε αγαπούσαν χωρίς φωτογένεια” (σ.σ. απόσπασμα από τη «Γραμμή»). Επαθα την πλάκα μου. Εντοπίσαμε με τη μαμά μου από ποιο βιβλίο είναι, και έκτοτε το έψαχνα παντού. Δεν υπήρχε πουθενά και αν το έβρισκες κάπου μεταχειρισμένο, η τιμή του ήταν εξωφρενική», αφηγείται στην «Κ» η 25χρονη Χριστίνα Γιαβάσογλου, που επί μία δεκαετία αναζητούσε τη «Γραμμή του

ορίζοντος», καταφέροντας τελικά να τη διαβάσει για πρώτη φορά το καλοκαίρι. «Ταυτίστηκα με το “χάσιμο” της Ρέας. Είχε βρεθεί σ’ ένα σημείο, ως νέα γυναίκα, που αναθεωρεί τις επιλογές της, αναρωτιέται αν έκανε ό,τι ήθελε ή αν έζησε εμπειρίες με κεκτημένη ταχύτητα, χωρίς να τις διαλέγει συνειδητά. Επειδή διάβασα το βιβλίο τον μήνα που αποφοίτησα από το Πολυτεχνείο, ένιωσα πολύ έντονα αυτόν τον προβληματισμό του “πού πάμε; Τι κάνουμε; Ποια ζωή επιλέγουμε;”. Αυτό πιστεύω ήταν ένα σημείο με το οποίο συνδέθηκαν πολλά παιδιά της ηλικίας μας», λέει η ίδια και μαζί της συμφωνεί και η 24χρονη Σοφία Λιάττη, συμπληρώνοντας ότι «ο Βακαλόπουλος είναι σαν να έγραψε ένα βιβλίο

για τη γενιά Z, με κεντρική ηρωίδα, όμως, μία 32χρονη. Οι ανασφάλειές της, το αίσθημα ότι ο κόσμος αλλάζει και εκείνη δεν ξέρει πού ανήκει, αλλά και η υποχρεωτική ευτυχία της ζωής, που της “φοράει” η κοινωνία, πώς γίνεται να μας αφήσει αδιάφορους; Αυτά τρέχουν στο μυαλό μας, πάνω κάτω». Η μαγεία που κρύβεται πίσω από τις παραπάνω περιγραφές αλλά και από όλες αυτές τις αναρτήσεις, είναι ότι οι νέοι ανακαλύψαν έναν λογοτέχνη ο οποίος, αν και έφυγε από τη ζωή πολλά χρόνια προτού αυτοί γεννηθούν, τους αντιπροσωπεύει όχι μόνο ιδεολογικά αλλά και αισθητικά (και ως τρόπος γραφής). Είναι ένας συγγραφέας που δεν υπαγορεύει κανέναν τρόπο ζωής και σε καμία περίπτωση δεν εξυμνεί,

αλλά ούτε καταριέται, τα νιάτα. Αυτό που κάνει είναι μία αφιltrάριστη καταγραφή σκέψεων μέσα από τα λόγια της Ρέας Φραντζή, με φόντο ένα ελληνικό νησί, αποδίδοντας αριστοτεχνικά το κλίμα όχι μόνο της δεκαετίας του ’60, αλλά και των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης, σε 31 μικρά κεφάλαια, με άρωμα από την εποχή που πρωτοεκδόθηκε το βιβλίο, δηλαδή το 1991. «Δεν έχω πάει ποτέ στην Πάτμο και δεν πρόκειται να πάω ποτέ στην Πάτμο της Ρέας Φραντζή. Είναι λίγο ειρωνικό αν σκεφτείς ότι παρόλο που ο Βακαλόπουλος καταγγέλλει, κατά κάποιον τρόπο, την εμπορευματοποίηση και τουριστικοποίηση του μέρους, εμένα οι περιγραφές του μου φέρνουν στον νου εικόνες από έναν παράδεισο,

που δεν πρόκειται να αντικρίσω. Τα θέματα που τον απασχολούν έχουν φτάσει σήμερα σε ένα σημείο που δεν θα μπορούσε ούτε ο ίδιος να φανταστεί. Όταν διάβασα το βιβλίο αναρωτήθηκα: “ήταν πράγματι έτσι ο κόσμος; Τόσο όμορφος;”, μας λέει η 24χρονη Τζωρτζίνα Κατσάρου, η οποία καθώς μιλάμε ξεφυλλίζει τις κιτρινισμένες από τον καιρό σελίδες μιας από τις πρώτες εκδόσεις του μυθιστορήματος, την οποία ανακάλυψε στην παλιά βιβλιοθήκη των γονιών της.

Κριτική στη γενιά Z

Η «ξαφνική» δημοφιλία του Χρήστου Βακαλόπουλου στη γενιά Z δεν έχει γίνει δεκτή χωρίς αντιδράσεις. Ορισμένοι επικριτές αμφισβητούν το κατά πόσον οι νεότεροι αναγνώστες και κυρίως όσοι δεν έχουν έρθει ξανά σε επαφή με το έργο του, μπορούν να το «κατανοήσουν», επισημαίνοντας ότι οι φιλοσοφικές και κοινωνικές αναζητήσεις που διατρέχουν το κείμενο, οι επαναλήψεις και η κριτική του συγγραφέα, απέναντι στην εποχή του, απαιτούν μία ουσιαστική ερμηνεία, την οποία θεωρούν ότι μεγάλο μέρος της συγκεκριμένης γενιάς δεν διαθέτει.

«Πράγματι υπήρξαν τέτοια σχόλια σε αρκετές συζητήσεις, είτε διαδικτυακές είτε ζωντανά, σε παρέες. Δεν κατάλαβα ποτέ πού έγκειται όλο αυτό. Μπορώ όμως να καταλάβω, ως ένα άτομο στα ’20s μου, βιώνοντας μία μεταβατική περίοδο, πώς είναι ναιώθεις σαν τη Ρέα Φραντζή –εγκλωβισμένη ανάμεσα στο παρελθόν και σε κάτι αόριστο που έρχεται. Πώς είναι να αισθάνεσαι φοβισμένη, βλέποντας να συντελούνται τεράστιες αλλαγές γύρω σου, δίχως να ξέρεις αν προλαβαίνεις να προσαρμοστείς σε αυτές», σχολιάζει η Σοφία Λιάττη.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν η λογοτεχνία ανήκει αποκλειστικά σε όσους τη μελετούν σε βάθος ή αν η προσωπική ερμηνεία είναι δικαίωμα κάθε αναγνώστη, ανεξαρτήτως ηλικίας και εμπειρίας. «Μόνο θετικά μπορώ να δω το γεγονός ότι τόσα παιδιά στην ηλικία μας έτρεξαν να αγοράσουν όχι μόνο τη “Γραμμή του ορίζοντος”, μα και τα άλλα βιβλία του Βακαλόπουλου, όπως τους “Πτυχιούχους” και τις “Νέες Αθηναϊκές συνοικίες”. Ευτυχώς εντός της λίστας των όσων διαδίδονται ταχύτητα μέσα από τις ψηφιακές πλατφόρμες, συμπεριλαμβάνεται και η λογοτεχνία», μας λέει η Τζωρτζίνα Κατσάρου, η οποία εξομολογείται ότι αναζητούσε το βιβλίο ύστερα από ανάρτηση της φίλης της.

“

«Ποια ζωή επιλέγουμε;»

Ταυτίστηκα με το «χάσιμο» της Ρέας. Επειδή διάβασα το βιβλίο τον μήνα που αποφοίτησα από το Πολυτεχνείο, ένιωσα αυτόν τον προβληματισμό του «πού πάμε; Ποια ζωή επιλέγουμε;». Αυτό πιστεύω ήταν ένα σημείο με το οποίο συνδέθηκαν πολλά παιδιά της ηλικίας μας.

Χριστίνα Γιαβάσογλου
25 ετών

“

Η Πάτμος ενός ονείρου

Δεν πρόκειται να πάω ποτέ στην Πάτμο της Ρέας Φραντζή. Παρόλο που ο Βακαλόπουλος καταγγέλλει την τουριστικοποίηση του μέρους, εμένα οι περιγραφές μου φέρνουν στον νου εικόνες από έναν παράδεισο, που δεν πρόκειται να αντικρίσω.

Τζωρτζίνα Κατσάρου
24 ετών

ΜΑΡΙΟ ΒΑΡΓΚΑΣ ΛΙΟΣΑ (1936-2025)

Κανένας δεν μπορούσε να είναι σαν αυτόν

Τι σήμαινε για έναν νεαρό Περουβιανό συγγραφέα να μεγαλώνει στη σκιά του σπουδαίου νομπελίστα



Α.Ρ. PHOTOFRANCESCO FILE

Δεν σταμάτησε ποτέ να τραβάει τα φώτα της δημοσιότητας. Είχε προκαλέσει τον Τσάβες σε ντιμπέιτ και ήταν ο νομπελίστα που είχε γρονθοκοπήσει τον άλλο νομπελίστα (τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες).

Του ΣΑΝΤΙΑΓΟ ΠΟΝΚΑΛΙΟΛΟ

Η πρώτη μου ανάμνηση από τον Μάριο Βάργκας Λιόσα είναι από το 1990: ο καταξιωμένος συγγραφέας με δεκάδες χιλιάδες αναγνώστες συμφώνησε να είναι υποψήφιος πρόεδρος του Περού. Δέκα χρόνια αργότερα, παρακολουθήσα την παρουσίαση του μυθιστορηματός του «Η γιορτή του τράγου». Η εκδήλωση είχε τόσο κόσμο που γέμιζε ένα ποδοσφαιρικό γήπεδο.

Νόμιζα ότι οι συγγραφείς ήταν κάτι τέτοιο.

Ακόμη και όταν κατάλαβα ότι δεν ήταν, ο Βάργκας Λιόσα αντιπροσώπευε την ελπίδα για τους Περουβιανούς της γενιάς μου. Χάρη σε αυτόν, το να είσαι συγγραφέας δεν ήταν ανέφικτη φαντασίωση: κάποιος το είχε κάνει πραγματικότητα.

Με τον καιρό, αυτό θα ενοχλούσε. Οι Μεξικανοί και οι Αργεντινοί είχαν αρκετές διεθνείς λογοτεχνικές αναφορές. Οι Περουβιανοί, όχι. Στην αρχή της συγγραφικής μας πορείας, οι Ευρωπαίοι εκδότες χρειάζονταν έναν κριτικό για να μας αποκαλεί «ο νέος Βάργκας Λιόσα», για να μας αναφέρει στο «αυτί» του βιβλίου. Μερικές φορές, κάποιος πραγματικός κριτικός το έλεγε, κυρίως γιατί δεν ήξερε τι άλλο να πει: δεν είχε διαβάσει ποτέ κανέναν άλλον Περουβιανό συγγραφέα.

Κανένas όμως δεν ήταν ο νέος Βάργκας Λιόσα. Κανένas δεν θα μπορούσε να είναι. Απλώς ζούσαμε σε μια χώρα που εκεί-

νος είχε πρώτος επινοήσει, μια περιοχή που, για πολλούς αναγνώστες, ήταν πιο αληθινή από την πραγματική.

Όλοι θέλαμε να ξεχωρίσουμε για να κάνουμε αυτό που εκείνος δεν είχε κάνει – αλλά τι; Να ανεβεί στη σκηνή; Να παρουσιάσει τηλεοπτική εκπομπή; Όλα αυτά ήταν μέρος του βιογραφικού του. Ο Βάργκας Λιόσα θα μπορούσε να γράψει μια στήλη στην El País, να εμφανιστεί στην πρώτη σελίδα του ABC και να δώσει συνέντευξη στην El Mundo την ίδια ημέρα. Θα μπορούσε να εμφανιστεί σε δύο διαφορετικές ειδήσεις στην ίδια εφημερίδα. Ήταν κάτω από όλους τους προβολείς, γέμιζε ολόκληρη τη σκηνή.

«Θα συνεχίσω να ζω έντονα»

Μια μέρα, στο τέλος της χρονιάς που τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ, μου είπε ότι θα έκανε μια περιοδεία σε δεκατέσσερις πόλεις μέσα σε δεκαπέντε ημέρες. Τον ρώτησα: «Σοβαρά; Δεν μπορείς να κερδίσεις τίποτε άλλο πια. Δεν υπάρχει κάτι άλλο».

Απάντησε με τον βιβλικό τρόπο που τον διέκρινε: «Το Νομπέλ δεν πρόκειται να με μετατρέψει σε άγαλμα. Θα συνεχίσω να ζω έντονα».

Μέχρι εκείνη τη στιγμή, είχαμε μια εγκάρδια σχέση και του απευθυνόμουν σε προσωπικό τόνο, κάτι που δεν έπαψε βέβαια να με εκπλήσσει. Όταν έγραφα άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, εξέφραζα συχνά απόψεις που έρχονταν σε αντίθεση με

τις δικές του. Και όποτε τον συναντούσα σε κάποια εκδήλωση αργότερα, φοβόμουν ότι θα με επέπληττε, σαν πατριάρχη που ήταν. Και όμως, δεν έκανε ποτέ κάτι τέτοιο. Είναι αλήθεια: συνήθιζε να έχει έναν τρόπο σκέψης που ήταν αντίθετος με εκείνων των περισσότερων συγγραφέων, αλλά εξακολουθούσε να έχει καλή σχέση με τους περισσότερους από αυτούς. Ο Μάριο μπορούσε να διαφωνήσει μαζί σου αλλά χωρίς να σε μισεί, χαρακτηριστικό του που θα έλεγα πως θαύμαζα περισσότερο από το ταλέντο του.

Δεν είναι ότι ήμασταν και πολύ κοντά βέβαια. Δεν ήταν εύκολο να του μιλήσω κατ' ιδίαν. Ήταν πάντα περιτριγυρισμένος από κόσμο και όλοι αυτοί οι άνθρωποι ήθελαν κάτι από τον μυθιστοριογράφο, τον ιδεολόγο ή το κοινωνικό ον που ήταν. Αρχίσαμε να μιλάμε ήρεμα μόνον όταν μετακόμισε με την Ιζαμπελ Πρέισλερ στο σπίτι της στην Πουέρτα ντε Χιέρο. Μέχρι τότε, μάλιστα, είχαν μια έντονη ζωή. Το ζευγάρι είχε γίνει πρωτοσέλιδο σε όλο τον ισπανόφωνο κόσμο. Ο άνθρωπος που είχε προκαλέσει τον Ούγκο Τσάβες σε ένα ντιμπέιτ και είχε συζητήσει με τον Αλμπέρτο Φουτζιμόρι, τον νομπελίστα που είχε γρονθοκοπήσει τον άλλο νομπελίστα (σ.σ. τον Μάρκες), έμοιαζε με ερωτοχτυπημένο έφηβο.

Μόνο που δεν ήταν έφηβος. Είχε ήδη γίνει ογδόντα χρόνων. Ούτε καν αυτός δεν μπορούσε να το παλέψει αυτό.

Το 2021, ο Μάριο δημοσίευσε

το διήγημα «Los Vientos», στο οποίο ο κεντρικός χαρακτήρας θρηνεί το γήρας του με προσωπικές εξομολογήσεις που πολλοί από τους φίλους του γνώριζαν (και συζητούσαν πίσω από την πλάτη του). Σε μία από τις πιο οδυνηρές φράσεις του, θρηνεί για την παρακμή του πένους του: περουβιανισμός για τον π... Μερικά χρόνια αργότερα, χώρισε από την Πρέισλερ. Η φρενιτίδα που ακολούθησε από τα μέσα επικοινωνίας δημιούργησε μια παράξενη μαύρη τρύπα γεμάτη πληροφορίες, που συνδυάζαν την πολιτιστική ειδησιογραφία με το κουτσομπολιό. Πέρασα μια ολόκληρη μέρα δεχόμενος τηλεφωνήματα από Ισπανούς δημοσιογράφους. Επρεπε σε όλους να λέω την ίδια παράλογη δήλωση: «Δεν θα κάνω δηλώσεις για το πουλί του κ. Βάργκας Λιόσα».

Τα φώτα της δημοσιότητας

Είτε νέος είτε ηλικιωμένος, ο Μάριο δεν σταμάτησε ποτέ να τραβάει επάνω του τα φώτα της δημοσιότητας. Αλλά η σωματική παρακμή του γινόταν όλο και πιο έντονη: ο Μάριο έφτανε σε ένα συνέδριο με το πουκάμισό του να κρέμεται έξω απ' το παντελόνι· ή αζύριστος. Έκανε το νήμα των συζητήσεων. Περπατούσε με μπαστούνι. Αρχισε να εγκαταλείπει τις δημόσιες εμφανίσεις. Ωστόσο, συνέχισε να γράφει.

Καθώς η παγκόσμια Δεξιά σκληρυνε τη στάση της, οι στήλες των εφημερίδων του Μάριο ακολούθησαν το παράδειγμα

της. Κατηγόρησε τους αριστερούς ψηφοφόρους ότι ψήφιζαν λάθος. Αντιτάχθηκε στον φεμινισμό. Τώρα, ξαφνικά, κανείς στον εκδοτικό κόσμο δεν ήθελε πια να μοιάζει με τον Βάργκας Λιόσα. Διαφώνησα μαζί του δημοσίως, αλλά για πολλούς φίλους αυτό δεν ήταν αρκετό: αξίωναν κραυγές, την ολοκληρωτική καταδίκη του. Όταν έγραφα ένα μυθιστόρημα για τη σεξουαλική κακοποίηση στην Καθολική Εκκλησία, συντηρητικοί εισέβαλαν στις παρουσιάσεις των βιβλίων μου, προσπάθησαν να μου επιτεθούν και απέσυραν τα βιβλία μου από τα βιβλιοπωλεία. Αλλά κι έτσι, κάποιος συνάδελφος με θεωρούσαν ακόμη σύμμαχο της Ακροδεξιάς... επειδή δεν προσέβαλλα δημοσίως τον Μάριο.

Σε τελική ανάλυση, υποθέτω ότι αυτού του είδους οι καταστάσεις συμβόλιζαν θριάμβους – μικρούς, εντέλει, αλλά θριάμβους – για τον άνθρωπο που ήξερε να καταλαμβάνει ολόκληρη τη σκηνή.

Γιατί ακόμη και όταν ο Μάριο ξεθώριασε κι εξαφανίστηκε, οι μισπότες του δεν είδαν τον πραγματικό κόσμο.

Μόνον αυτόν μπορούσαν να δουν.

🔔 Ο Σαντιάγο Ρονκαλιόλο είναι συγγραφέας πολιτικών και κοινωνικών αστυνομικών μυθιστορημάτων. Στα ελληνικά, τα βιβλία του κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Το παρόν κείμενο δημοσιεύθηκε στη La Vanguardia στις 14.4.2025.

ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Η κεφαλή (του Τέτση) επί πίνακι

Τώρα που τελείωσε η νηστεία να τα πούμε. Μεγάλη στενοχώρια μαθαίνω ότι έχει πιάσει την Εθνική Πινακοθήκη. Για δεύτερη φορά μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα η προσοχή δεν επικεντρώνεται σε μια έκθεσή της, αλλά σε μια συζήτηση που έχει προκύψει εξ' αφορμής: πρώτα με τα βανδαλισμένα έργα, τώρα με το πορτρέτο σε γκούας και παστέλ. Και αν η επίθεση του βουλευτή της Νίκης έγινε ξαφνικά, out of the blue που λέμε, και άφησε σύζυλους τους επιμελητές, τι ακριβώς περίμεναν όταν αναρτούσαν το πορτρέτο ενός δημόσιου προσώπου στην αναδρομική του Τέτση; Read the room. Το λέμε και αυτό. Θα αναρωτηθεί κανείς, γιατί να ενδιαφέρει μια Εθνική Πινακοθήκη τι γράφει ο πάσα ένας στο

Διαδίκτυο. Ελα ντε. Από τη στιγμή όμως που νιώθει την ανάγκη να απαντήσει με τον ίδιο τρόπο –άλλη μόδα κι αυτή, οι οργανισμοί να βγάζουν ανακοινώσεις στα σόσιαλ μίντια– δίνει λαβές για νέα σχόλια. Ούτε και ο ανηρτημένος Χριστός του Κωνσταντίνου Παρθένου στο ακάουνη των Παθών της Πινακοθήκης πρέμισε τα πνεύματα της Μεγάλης Εβδομάδας.

Η πρώτη απογοήτευση ήρθε με ένα χαμπλόφωνο σουσούρο. Δεν επιτρέπονται οι φωτογραφίες και τα βίντεο την ώρα της συναυλίας. Και τώρα; Πώς θα δείξουμε ότι ήμασταν εκεί; Καμμός. Βράδυ Μεγάλης Δευτέρας στο Παλαιό Χρηματιστήριο Αθηνών και η βυζαντινή χορωδία musicAeterna



Μπορεί ένας πίνακας του Τέτση να επισκιάσει ολόκληρη την αναδρομική έκθεση του Τέτση; Στην Ελλάδα, ναι. Μπορεί.

Byzantina του Κουρεντζή μπαίνει στον χώρο σε απόλυτη ησυχία. Στον άλλοτε ναό του χρήματος, οι χορωδοί, με χοράρχη τον Αντώνιο Κουτρούπη, παίρνουν τις θέσεις τους και ξεκινούν με ακρίβεια αναπνοής ένα κατασκευτικό βύθισμα στους ύμνους της Μεγάλης Τρίτης. Η Αμαλία Μουτούση αφηγείται, ο Γρηγόριος Ζάρκος και η Λιβανέζα Ριμπάλ Ουέχμπε, μία από τις διασημότερες ψάλτριες βυζαντινής μουσικής, γεμίζουν τον χώρο με τις φωνές τους. Νωρίτερα το κοινό είχε σχηματίσει ουρές για να βρει μια θέση για τη δωρεάν, σπάνια εμφάνιση της χορωδίας στο πλαίσιο του φεστιβάλ λατρευτικής μουσικής. Στη μία ώρα άρχισαν οι πρώτες αποχωρήσεις και οι ψίθυροι. Δύσκολη η κα-

λογερική. Χωρίς Instagram και χωρίς να έχει ρίξει τον οβολό σου, δεν εκτιμάς.

Δεν είναι όμως όλα τα κοινά το ίδιο. Κάθε άλλο. Η στήλη ευχαριστεί από καρδιάς τους μαθητές και τις μαθήτριες της Γ' Λυκείου του 2ου Πρότυπου Γενικού Λυκείου Αθήνας που άκουσαν τον υπογράφοντα και τη συνάδελφο δημοσιογράφο Βαρβάρα Σαββίδη να τους μιλούν για την έντυπη και την ηλεκτρονική δημοσιογραφία στην Ημέρα Σταδιοδρομίας που οργάνωσαν οι καθηγητές τους. Δεν ξέρω εάν μιλούσαμε σε μελλοντικούς δημοσιογράφους, αλλά από τις καίριες ερωτήσεις των παιδιών και το ενδιαφέρον που έδειξαν, προσδοκούμε σε ανύσταση αναγνώστών και ακροατών.



ΜΟΥΣΙΚΗ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**



Ο Γιάννης Γεωργιάδης αντεπεξήλθε αριστοτεχνικά στις τεχνικές και δεξιότητες απαιτήσεις που θέτει το Κοντσέρτο του Χατζατουριάν.

Δύο βραδιές μουσικής στο θέατρο Ολύμπια

Αφιερωμένη σε Αρμένιους συνθέτες ήταν η συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων στις 29 Μαρτίου στο θέατρο Ολύμπια. Το πρόγραμμα περιελάμβανε συμφωνική αλλά και φωνητική μουσική συνθετών πριν από το σοβιετικό καθεστώς, αλλά, επίσης, όσων δημιούργησαν κατά τη διάρκειά του, προσαρμόζοντας την αισθητική τους στις επιταγές του. Ακουστήκαν έργα των Αράμ Χατζατουριάν, Αρνο Μπαμπατζανιάν, Αρμέν Τιγκρανιάν και Ντγκράν Τσουκατζιάν, ενώ η βραδιά έκλεισε με την πανελλήνια πρώτη παρουσίαση της Σουίτας για ορχήστρα «Αραράτ» του Λορίς Τσεκναβοριάν. Την ορχήστρα διύθυσε ο Ανδρέας Τσελικάς. Σολίστ στο Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα του Χατζατουριάν ήταν ο Γιάννης Γεωργιάδης, ενώ τα φωνητικά αποσπάσματα ερμήνευσε με λυρική, φωτεινή, υγιή φωνή η Σιρανούς Τσαλικιάν.

Παρά τις προσπάθειες του Τσελικά, την κίνηση που επιχείρησε να δώσει στη συχνά χορευτική μουσική και την πλαστικότητα με την οποία διύθυσε τα έργα, η ορχήστρα δεν ήταν στα καλύτερά της. Ειδικότερα, τα έγχορδα αντιμετώπισαν θέματα συντονισμού και ποιότητας ήχου, που ασφαλώς δεν βοηθούνται από τη στεγνή ακουστική της αίθουσας. Είναι όμως σημαντικό στην περίπτωση έργων που δεν έχουν να προσφέρουν πολύ περισσότερα από τη γοητεία μιας εύπεπτης μελωδίας, στο πλαίσιο της συχνά αφελούς αισθητικής που ζητούσε το σοβιετικό καθεστώς. Τα ζητήματα ορθοτονίας του πρώτου βιολιού δεν βοήθησαν την κατάσταση.

Από τη βραδιά κρατάει κανείς κυρίως την εξαιρετική ερμηνεία του Γιάννη Γεωργιάδη στο Κοντσέρτο για βιολί του Χατζατουριάν, που γράφτηκε το 1940, μια χρονιά πριν ο συνθέτης τιμηθεί με το βραβείο Στάλιν. Το έργο ξεχωρίζει για την ενέργειά του και την έμφαση στο ρυθμικό στοιχείο, οι δε μελωδίες είναι εμπνευσμένες από την παραδοσιακή μουσική της Αρμενίας. Η παρτιτούρα θέτει σημαντικά ζητήματα τεχνικής και δεξιότητας στον ερμηνευτή, στα οποία ο Γεωργιάδης αντεπεξήλθε αριστοτεχνικά. Η τονική ακρίβεια και η καθαρότητα της τεχνικής του έκαναν

την ακρόαση του πρώτου μέρους απολύτως συναρπαστική, ενώ η μουσικότητά του έδωσε εκφραστικότητα στο μελωδικό δεύτερο. Στη συνέχεια ο βιολονίστας ανέδειξε την ανάλαφρη, αέρινη διάθεση του τελικού μέρους, ολοκληρώνοντας την ερμηνεία του με τον καλύτερο τρόπο.

Μουσική δωματίου

Το βράδυ της επομένης στο φουαγέ του Ολύμπια δόθηκε μια πολύ επιτυχημένη συναυλία μουσικής δωματίου. Τέσσερις καλοί μουσικοί ερμήνευσαν δύο κουαρτέτα με πάνω Τσέχων συνθετών του 19ου αιώνα. Η βραδιά ξεκίνησε με το δεύτερο Κουαρτέτο σε μι ύφεση μείζονα, έργο 87, του Ντβόρζακ και στη συνέχεια ακούστηκε το πρώτο Κουαρτέτο σε λα ελάσσονα, έργο 1, του Γιόζεφ Σουκ, μαθητή του Ντβόρζακ, ο οποίος στην πρώτη του αυτή απόπειρα στο συγκεκριμένο είδος εμφανίζεται εμφανώς επηρεασμένος από τον δάσκαλό του.

Τονικά ακριβής και εκφραστική σίγουρη ήταν η Κατερίνα Χατζηνικολάου (βιολί), όπως εκφραστικός υπήρξε επίσης ο Ηλίας Σδούκος (βιόλα). Με μουσικότητα και μεγάλη πλαστικότητα απέδωσε ο Χριστόφορος Μιρόσνικοφ (τσέλο) τη μουσική, ειδικά στα δύο αργά μέρη των κουαρτέτων, όπου η συμμετοχή του τσέλου είναι καθοριστική. Η ένταση και το ύφος των ερμηνειών προσδιορίστηκαν αποφασιστικά από τον πιανίστα Μάνο Κιτσικόπουλο, ο οποίος υπήρξε χαρακτηριστικά δραματικός αλλά εξίσου λυρικός και ανάλαφρος, ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε μέρους.

Ωστόσο, το στοιχείο που έκανε τις ερμηνείες των καλά συντονισμένων μουσικών να ξεχωρίσουν, ήταν η επιτυχία με την οποία ανέδειξαν τις ποιότητες που ζητούν οι συνθέτες σε καθένα από τα μέρη των κουαρτέτων τους. Οι οδηγίες των Ντβόρζακ και Σουκ δεν έμειναν λεγείς στο χαρτί, αλλά μετουσιώθηκαν σε μουσική. Έτσι, λόγω χάριν, φανερώθηκε ο φλογερός, έντονα δραματικός χαρακτήρας (con fuoco) του πρώτου μέρους και η κομψή, ανάλαφρη διάθεση (grazioso) του τρίτου στο κουαρτέτο του Ντβόρζακ ή η γεμάτη πάθος έκφραση (appassionato) του πρώτου μέρους του κουαρτέτου του Σουκ.



Ο Ράιαν Κούγκλερ στην επίσημη πρεμιέρα των «Αμαρτωλών» στο Λονδίνο, τη Μ. Δευτέρα.

“
Ημουν τυχερός που κάποια στούντιο ενδιαφέρθηκαν για κάτι πρωτότυπο που σκέφτηκα. Ήξερα ότι χρειαζόμουν τους καλύτερους για αυτό και ειδικά για τον συγκεκριμένο ρόλο σκέφτηκα ότι μόνο ο Μάικλ μπορούσε να τον ερμηνεύσει.

Ράιαν Κούγκλερ
Σκηνοθέτης



CINEMA

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**



Ο Μάικλ Μπακάρι Τζόρνταν υποδύεται τους δίδυμους Σμόουκ και Στακ στο φιλμ «Αμαρτωλοί» του Ράιαν Κούγκλερ. «Το γεγονός ότι δεν είχα υποδυθεί ξανά δίδυμους ήταν φυσικά συναρπαστικό και δύσκολο», λέει ο ίδιος.

Ράιαν Κούγκλερ, Μάικλ Μπ. Τζόρνταν

Από τη Γουακάντα στον αμερικανικό Νότο

Το δίδυμο επιστρέφει με τους «Αμαρτωλούς» διδύμους

Το 2013 το ταλέντο του Ράιαν Κούγκλερ ήρθε για πρώτη φορά στο προσκήνιο με το συγκλονιστικό αντιρατσιστικό δράμα «Μια στάση πριν το τέλος» («Fruitvale Station»), αναδεικνύοντας παράλληλα τον νεαρό πρωταγωνιστή Μάικλ Μπ. Τζόρνταν. Οι δυο τους συνεργάστηκαν ξανά στο επιτυχημένο spinoff του «Ρόκι», το «Creed» του 2015, ωστόσο η φήμη, ειδικά του Κούγκλερ, απογειώθηκε με το διπύχιο «Black Panther» της Marvel, το οποίο του χάρισε και μια οσκαρική υποψηφιότητα. Η πιο πρόσφατη ταινία τους πάντως με τίτλο «Αμαρτωλοί», η οποία κυκλοφορεί εδώ και μερικές μέρες στις ελληνικές αίθουσες, είναι ίσως το πρότζεκτ που εκφράζει περισσότερο από όλα το κοινό καλλιτεχνικό τους όραμα.

«Είναι όντως η ταινία στην οποία νιώθω περισσότερο εκτεθειμένος καλλιτεχνικά από ποτέ», σημειώνει ο Κούγκλερ, ο οποίος υπογράφει σενάριο και σκηνοθεσία. «Και ήμουν τυχερός που κάποια στούντιο ενδιαφέρθηκαν για κάτι πρωτότυπο που σκέφτηκα. Ήξερα ότι χρειαζόμουν τους καλύτερους για αυτό και ειδικά για τον συγκεκριμένο ρόλο σκέφτηκα ότι μόνο ο Μάικλ μπορούσε να τον ερμηνεύσει». Ο ρόλος ήταν διπλός, μιας και ο Τζόρνταν υποδύεται τους δίδυμους αδελφούς Σμόουκ και Στακ, οι οποίοι επιστρέφουν στην πατρίδα τους στον αμερικανικό Νότο, στις αρχές της δεκαετίας του 1920, έπειτα από μια (όχι και τόσο νόμιμη) καριέρα στο Σικάγο. Εκεί, με τη βοήθεια παλιών και νεότερων φίλων, θα προσπαθήσουν να ανοίξουν ένα μπλουζ κέντρο μέσα στην εξοχή, ωστόσο τα σχέδιά τους παίρνουν τρομακτική τροπή.

«Ξέρω ότι οι χαρακτήρες που γράφει προέρχονται από προσωπικές εμπειρίες. Η δουλειά μου είναι να μεταφέρω το κατάλληλο μήνυμα και να σιγουρευτώ ότι θα βγει μπροστά στον φακό η προ-

σωπικότητά τους. Το γεγονός ότι δεν είχα υποδυθεί ξανά δίδυμους ήταν φυσικά συναρπαστικό και δύσκολο, όπως και η τεχνική διάσταση του γυρίσματος. Σε κάποια σημεία ένιωθα σαν αυτή να είναι η πρώτη μου ταινία. Από την άλλη για εμένα ήταν το πρώτο πρότζεκτ έπειτα από τη δική μου ενασχόληση με τη σκηνοθεσία, οπότε έβλεπα τα πάντα με ένα καινούργιο βλέμμα», λέει από την πλευρά του ο Τζόρνταν.

Τα μπλουζ

Εκτός των άλλων οι «Αμαρτωλοί» είναι γεμάτοι μουσική, με τα παραδοσιακά μπλουζ του Νότου, αλλά και μερικές πιο σύγχρονες εκδοχές τους, να βρίσκονται στον επίκεντρο. Επειδή μάλιστα μπλουζ και παλιές δοξασίες πάνε πακέτο, η αφήγηση του φιλμ παίρνει μια τολμηρή, υπερφυσική στροφή από ένα σημείο και έπειτα, η οποία θυμίζει κάτι από τις γνωστές ιστορίες με τον θρυλικό κιθαρίστα Ρόμπερτ Τζόνσον, ο οποίος υποτίθεται ότι συνάντησε τον διάβολο σε κάποιο σταυροδρόμι του Μισισίπι. Και εδώ βέβαια ο γοητευτικός, σχεδόν μυστηριακός δεσμός των ομοζυωτικών διδύμων παίζει τον δικό του ρόλο. «Με τους ολόιδιους δίδυμους ακόμα και οι γενετιστές δεν έχουν καταλήξει σε οριστικά συμπεράσματα. Υπάρχει μεγάλο μυστήριο και νομίζω κάποιος αρνητικός φετιχισμός που συνδέεται με αυτούς στην κοινή γνώμη. Είναι ενδιαφέρουσα επίσης η διασημότητα που οι δίδυμοι απολαμβάνουν στις τοπικές κοινωνίες τους. Όλοι τους ξέρουν, είναι κάτι σαν σελέμπριτι. Εχω κι εγώ δυο τέτοιους φίλους, οι οποίοι είναι μάλιστα κινηματογραφιστές και βοήθησαν στην ταινία ως σύμβουλοι, δουλεύοντας αρκετά και με τον Μάικλ», παρατηρεί ο Κούγκλερ.

Πράγματι οι αδελφοί Σμόουκ και Στακ δεν είναι απλώς γνωστοί, αλλά διαβόητοι στις περι-

οχές του Δέλτα, όπου οι πάντες δείχνουν αν όχι να τους σέβονται, τουλάχιστον να τους φοβούνται. Από την άλλη υπάρχει και η κωμική διάσταση, που ελαφραίνει το σύνολο και μας βγάζει (ακόμα περισσότερο) από το στενά ρεαλιστικό πλαίσιο. Ειδικά για τους πρωταγωνιστές αυτό μεταφράζεται ως εξής, σύμφωνα με τον Κούγκλερ: «Είναι αρκετά αστείο ότι ενώ μοιάζουν σε τόσα πράγματα είναι ταυτόχρονα και εντελώς αντίθετοι μεταξύ τους. Το διασκεδάσαμε και με την εικονογραφία, τα χρώματα των ρούχων τους κ.ο.κ. Επίσης, με το γεγονός ότι ενώ γεννήθηκαν την ίδια μέρα, ο ένας (Σμόουκ) δείχνει να υιοθετεί σε μέγιστο βαθμό τον ρόλο του μεγάλου αδελφού που κάνει κουμάντο, σε μια σχέση σχεδόν πατρική, που βγάζει και αρκετό γέλιο νομίζω».

Μία έξτρα πτυχή του διπλού ρόλου, αλλά και των υπολοίπων χαρακτήρων της ταινίας, εντοπίζεται προφανώς στο ότι αυτοί ζουν και αλληλεπιδρούν έναν αιώνα πριν, σε ένα περιβάλλον όπου οι διακρίσεις και ο φυλετικός ρατσισμός είναι ακόμα πανταχού παρόντα. «Κάτι θεμελιώδες για όλους σχεδόν τους ηθοποιούς είναι το υπόβαθρο των χαρακτήρων τους – τι έχει συμβεί σε αυτούς πριν από τη σελίδα 1 του σεναρίου. Επειτα είναι το ζήτημα της προφοράς αλλά και της στάσης. Με τη σύμβουλο διαλεκτικής μου συνεργάζομαστε εδώ και χρόνια, από το “Black Panther” – με βοήθησε με την κίνηση του σώματος, το πώς τα δύο αδέρφια στέκονται στον χώρο. Μπορεί να μοιάζουν πολύ οπτικά, όμως στέκονται και περπατούν κάπως διαφορετικά και κυρίως φέρουν τα τραύματά τους με διαφορετικό τρόπο. Επιπλέον ήταν η μουσική – είχα μια playlist για τον Σμόουκ και μια για τον Στακ. Όλα αυτά μαζί μου έδωσαν την αυτοπεποίθηση να αντεπεξέλθω στους ρόλους», αναφέρει ο Τζόρνταν.

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Ο Αλέξης Πολίτης ήταν όλα μαζί. Οι πρωτότυπες ερευνητικές μελέτες του, οι σοφές συνεδριακές ομιλίες του, οι στοχαστικές σεμιναριακές παρεμβάσεις του, η αφιλοκερδής προσφορά ιδεών, η ασυναγώνιστη ικανότητα να ψηλαφίζει το ερευνητικό υλικό με όλες τις αισθήσεις του, ο παραδειγματικός συνδυασμός των πολλαπλών επιστημονικών προσεγγίσεων, η δωρεά να το εκθέτει σε ζωντανή απλή γλώσσα. Μαζί με τις πολλές εκατοντάδες φοιτητές και φοιτήτριες που επί χρόνια διδάξε, μας έκανε έτσι κι εμάς μαθητές του.

Μετά τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Παρίσι, είτε μέσα από το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, είτε μέσα από το Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, είτε μέσα από την Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού και το περιοδικό «Μνήμων», για πενήντα χρόνια ο ακάματος Αλέξης Πολίτης άνοιξε νέα πεδία μελέτης στις ιστορικές και λογοτεχνικές σπουδές, δημιούργησε καινούργια εργαλεία για την προσέγγισή τους, μας έδειξε πώς να αντιλαμβανόμαστε τους τρόπους που ο μακρινός 19ος αιώνας στέλνει την αντανάκλασή του στο δικό μας παρόν. Και οραματίστηκε την ελεύθερη έρευνα πρωτοστατώντας στη δημιουργία της ψηφιακής βιβλιοθήκης νεοελληνικών σπουδών Ανέμη του Πανεπιστημίου Κρήτης, που από το 2006 παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε σπάνιες εκδόσεις. Ή ακόμη, όπως ο νεότερος συνάδελφός του ιστορικός Βαγγέλης Καραμανωλάκης μας αποκάλυψε, επιδιώκοντας τη δημοκρατία της γνώσης και δίδοντας πρώτος το παράδειγμα, ο Αλέξης Πολίτης προέτρεψε το 2000 ερευνητές και ερευνήτριες να καταθέτουν τα ερευνητικά δελτία τους σε κοινή ηλεκτρονική βάση έτσι ώστε το προϊόν του ατομικού μόχθου τους να γίνεται χρήσιμο σε όλους – πρωτοβουλία ωστόσο που δεν βρήκε συνεκιστές.

Μία συμβολή απ’ τις μεγάλες του Αλέξη Πολίτη είναι πώς με τον ορθολογισμό ενός επιστήμονα και την ευαισθησία ενός καλλιτέχνη, μας έδειξε πώς να κάνουμε τις περιπέτειες της Ιστορίας, των κειμένων και των ιδεών υποθέσεις που μας αφορούν προσωπικά. Με ποιον τρόπο; Θέτοντας ερωτήματα που δεν απορρέουν από αφηρημένες νοτικές κατασκευές, αλλά αναδύονται μέσα απ’ τον περίγυρο στον οποίο ζούμε, μιας και το περιβάλλον μάς

προσφέρει απειρία εναυσμάτων για έρευνα και εφόσον για το εξασκημένο μάτι τα «μνημεία» ελλοχεύουν παντού. Ο ιδιαίτερος τρόπος του μας έδειξε πώς προσέγγιζε ο ίδιος το υλικό του: σιγά σιγά σαν να το ψηλαφούσε μέσα και απ’ τα κεντρικά και από τα φαινομενικώς μικρά, έτσι ώστε να μπορεί στο τέλος να αναπτύξει μέσα απ’ τις λεπτομέρειες ολοκάρθαρα τη μεγάλη εικόνα. Μετέδιδε έτσι το βίωμα των γεγονότων χω

ρίς όμως να παραμελεί την ανάδειξη της μεθόδου του – που για να μην αλλοιωθεί, όμως, τη θερμοκρασία της εμπειρίας την οποία επιδίδωκε να κρατάει υψηλή, ενέπλεκε τη μέθοδο στον λόγο του σαν μια μη θεωρητική θεωρία, όπως παιγνιωδώς την ονόμαζε.

Το δημοτικό τραγούδι

Ο Αλέξης Πολίτης ασχολήθηκε με το δημοτικό τραγούδι ως προϊόν της προφορικής παρά

δοσης αγροτικών κοινωνιών σε ανταπόκριση προς τις ανάγκες των κοινωτήτων που το δημιούργησαν και εξέτασε τις επιπτώσεις της μεταγενέστερης ενσωμάτωσής του προφορικού πολιτισμού τους στην αστική ζωή. Παρακολούθησε την κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ού αιώνα συνειδητή ή ασυνείδητη μετάπλαση της νεοελληνικής πραγματικότητας σε εθνικούς μύθους, όπως ήταν η υποτιθέμενη

εθνική και κοινωνική δράση των κλεφτών και αρματολών, ή η φανταστική λειτουργία των κρυφών σχολείων. Και αναρωτήθηκε γιατί παρά τις επίμονες προσπάθειες της ιστοριογραφίας να αποκαθλώσει αυτούς τους μύθους, εκείνοι ανενόχλητοι συνέχισαν και συνεχίζουν την πορεία τους παραμένοντας γερά ριζωμένοι στην εθνική συνείδηση. Εξέτασε την ελληνική λογοτεχνία των ρομαντικών χρόνων 1830-1880 μαζί με τις μεταφράσεις, τα περιοδικά, τις εφημερίδες, τα ιστορικά έργα καθώς και το δύσκολο προσπελάσιμο πεδίο το οποίο πάντοτε τον απασχολούσε – την απήχασή τους στο αναγνωστικό κοινό. Πρότεινε, τέλος, αναγνωστικούς τρόπους σε κείμενα κλασικών, όπως του Διονυσίου Σολωμού, αλλά και σε κείμενα συγχρόνων όπως του Διονύση Σαββόπουλου θεωρώντας, και πάλι, πως καταλλιλότερος τρόπος προσέγγισης της λογοτεχνίας είναι να βιώνουμε τις περιπέτειες που περικλείει στις σελίδες της σαν να είναι δικές μας.

Ο Αλέξης Πολίτης συνέδεσε τα πεδία της Ιστορίας, της φιλολογίας και της λογοτεχνίας χρησιμοποιώντας τη λογοτεχνία ταυτόχρονα ως ιστορικοκοινωνικό τεκμήριο και ως αισθητική εμπειρία. Υπήρξε εμπειρικός ερευνητής που παρήγαγε μέσα από την πολύ στενή σχέση με το υλικό του πρωτότυπη θεωρία. Θέλησε να αποκαταστήσει τα γεγονότα της Ιστορίας επιδιώκοντας να κατανοήσει ταυτόχρονα τον γνωσιολογικό, ψυχολογικό και συναισθηματικό μηχανισμό που διαμεσολαβεί στην πρόσληψή τους. Και ανάμεσα στα δυσπροσδιόριστα που έβαλε ως στόχο και τους αστάθμητους παράγοντες που τόλμησε να περιλάβει στις μελέτες του, έκανε επίσης ό,τι η φιλολογία συνήθως αποφεύγει: πραγματοποίησε αισθητικές αξιολογήσεις και καλλιτεχνικές αποτιμήσεις αρνούμενος ότι διαπιστώσεις που έχουν να κάνουν με το γούστο συγκροτούνται με τις επιταγές της επιστήμης.

Η ολόθερμη αφιέρωση μιας ζωής στην έρευνα, στη διδασκαλία και στη συγγραφή φανερώσει το επιστημονικό ήθος του, ο περιορισμός του στο ουσιαστικό έδειξε πώς να είσαι λόγιος μακριά από κάθε σχολαστικισμό και ακαδημαϊσμό, και η ολοσχερώς ανιδιοτελής στάση του πώς να είσαι κατέξοχην πολίτης στην πολιτεία των γραμμάτων. Η λογοτεχνία, η φιλολογία, η Ιστορία και η χώρα μας κάνουν μια πολύτιμη μορφή της κοινότητάς μας διότι ο Αλέξης Πολίτης έδωσε παντού και πάντα το «παρών».

Επιστήμων καλλιτέχνης

Με τον ορθολογισμό ενός επιστήμονα και την ευαισθησία ενός καλλιτέχνη, έδειξε πώς να κάνουμε τις περιπέτειες της Ιστορίας υποθέσεις που μας αφορούν προσωπικά.

Κριτική σκέψη χωρίς κομματικούς δογματισμούς

Ο Δημήτρης Ραυτόπουλος άφησε το στίγμα του ως κριτικός και μάχιμος δημοκρατικός πολίτης

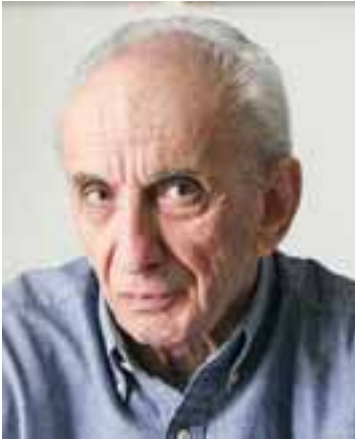
Ο Δημήτρης Ραυτόπουλος, γεννημένος το 1924 στον Πειραιά, έφυγε από τη ζωή την περασμένη Δευτέρα, πλήρης ημερών, στα 101 του χρόνια. Έως το τέλος παρέμενε ακμαίος, διαυγής και ευθύβολος στη σκέψη και στον λόγο του. Ο Ραυτόπουλος έγραψε τη δική του ιστορία στα γράμματα και στην πολιτική ζωή της χώρας, παραμένοντας μάχιμος ως δημοκρατικός πολίτης, ως σχολιαστής, ως πολιτικό ον.

Το 1952 άρχισε να εργάζεται στην «Αυγή», μαζί με τους Τάσο Λειβάδη, Τίτο Πατρίκιο και Κώστα Κουλουφάκο. Υπήρξε συνιδρυτής της ιστορικής «Επιθεώρησης Τέχνης» το 1954 (την έκλεισε η δικτατορία), ενώ κατέγραφε και ανέλυσε την ελληνική λογοτεχνική παραγωγή καθ’ όλη τη διάρκεια του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα. Το 1996 απέσπασε το Κρατικό βραβείο για το βιβλίο «Αρns Αλεξάνδρου, ο εξόριστος», το 2008 ονομάστηκε επίτιμος διδάκτωρ στο Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ και το 2013 απέσπασε το Μέγα βραβείο Γραμμάτων.

Μολονότι στρατευμένος στην Αριστερά από πολύ νωρίς (στην ΕΠΟΝ το 1943· βαριά τραυματίας στα Δεκεμβριανά το 1944· εξόριστος σε Ικάρια, Μακρόνησο και

Αγίο Ευστράτιο από το 1947 έως το 1952· αυτοεξόριστος στο Παρίσι κατά τη χούντα), δεν τα πήγε ποτέ καλά με την «πρώτη φορά Αριστερά». Επανελληνισμένος είχε ασκήσει δριμύτατη κριτική στην κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, από την αρχή που εξελέγη. Μάλιστα, σε συνέντευξη που μου έδωσε το 2019 (Δημήτρης Ραυτόπουλος στην «Κ»: Ποιοι είναι οι «ιδιοκτήτες του λαού»;, 1.7.19) έλεγε, μεταξύ των άλλων: «Παντού όπου επικράτησαν επιδείνωσαν τις συνθήκες ζωής των πολλών και κατάργησαν ή υπονόμισαν τη δημοκρατία. Είναι “μέσα στη φύση τους”, θα λέγαμε πάντως, είναι συνέπεια της ιδεολογίας τους, του μαρξισμού, κατά τον οποίο σοβεί στον καπιταλιστικό κόσμο “διαρκής εμφύλιος πόλεμος”, η πάλη των τάξεων. Στον εμφύλιο δεν φοράς γάντια, ο αντίπαλος είναι εχθρός προς εξόντωσιν. “Η αυτοί ή εμείς”».

Ο Ραυτόπουλος ήταν γνωστός ως λογοτεχνικός κριτικός της μαρξιστικής σχολής, μακριά όμως από τον σοσιαλιστικό ρεαλισμό και, βέβαια, από κάθε κομματικό δογματισμό. «Ο Δημήτρης Ραυτόπουλος δεν υπήρξε επαγγελματίας κριτικός», έχει γράψει στη βιβλιολογική επιθεώρηση Athens Review of Books η συγ



ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΜΑΛΗΣ

Ο Δημήτρης Ραυτόπουλος έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 101 ετών.

γραφέας και δοκιμιογράφος Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου. «Δεν είχε τακτική στήλη, δεν μπήκε στον συνήθη ρόλο του κριτικού, ενός ανθρώπου των λογοτεχνικών σαλονιών ή καφεενείων που επεδίωκε να είναι ρυθμιστής και νομοθέτης της λογοτεχνικής ζωής, ή εκείνου της Ζντανοβικής περιόδου, που ασκούσε την κριτική ως λογοκρισία και ως όπλο εξουσίας, εννοώ όπλο ανθρωποκτόνο στην κυριολεξία».

Η Αμπατζοπούλου στέκεται στον αφορισμό του Ραυτόπουλου, «Εγώ και η κριτική είχαμε σχέση πάθους», σχολιάζοντας

στη συνέχεια: «Όμως έκανε εκείνου που αναμένει κανείς από τον κριτικό, εάν βεβαίως θεωρήσουμε την κριτική ως λειτουργήμα: έψαξε, ανέσκαψε, ανακάλυψε, ψηλάφησε, αναψηλάφησε ό,τι αξιόλογο, ό,τι καινοτόμο, αιρετικό, διαφορετικό είχε η λογοτεχνία της εποχής του, που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε μετεμφυλιακή. Αναγνώρισε ένα πεδίο επικίνδυνο, τη λογοτεχνία του Εμφυλίου, και το εξερεύνησε με άφραστη προσοχή και τόλμη».

»Στη δική του εγρήγορση χρωστάμε τις πρώτες κριτικές όχι μόνο για τους ανθρώπους της γενιάς του, Χατζή, Τσίρκα, Φραγκιά και Αλεξάνδρου –και φυσικά τον Γιάννη Μανούσκα– αλλά και για νεότερους, όπως ο Μένης Κουμανταρέας. Με την ευκαιρία πρέπει εδώ να τονιστεί ότι ο Ραυτόπουλος συνέχισε να γράφει για τον Τσίρκα μετά τη διαγραφή του συγγραφέα της τριλογίας από το κόμμα, όταν έπεσε γύρω του η σιωπή.

»Η κριτική προσέγγιση του Ραυτόπουλου κατάγεται από την κοινωνιοκριτική, που δίνει έμφαση στα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα, και ανοίγεται προς τη σύγχρονη ερμηνευτική. Είναι ωστόσο βέβαιο ότι για τον Ραυτόπουλο η θεωρία δεν είναι

το δεκανίκι της κριτικής, όπως ασκείται από τους ανθρώπους των πανεπιστημίων, όπου συχνά ισοδυναμεί με επίκληση στην αυθεντία ή με τον εγκλωβισμό της σκέψης μέσα στο δόγμα, το “τάδε έφη”, και το τσιτάτο. Για τον Ραυτόπουλο η θεωρία είναι αντικείμενο παθιασμένου διαλόγου. Ο Ραυτόπουλος διαλέγεται με τους μεγάλους της λογοτεχνικής θεωρίας και κριτικής, όσο και της φιλοσοφικής σκέψης, με τον προσωπικό και ιδιαίτερο τρόπο του».

Ο Ραυτόπουλος είχε ασχοληθεί σε βάθος με τη λογοτεχνία του Εμφυλίου και το 1993 είχε εμπλακεί στην ιδεολογική, δημόσια διαμάχη που ξέσπασε με αφορμή την κυκλοφορία του μυθιστορήματος «Ορθοκωστά» του Θανάση Βαλτινιώ, με τις θηριωδίες του ΕΑΜ στην Πελοπόννησο εις βάρος του άμαχου πληθυσμού, διαμάχη κατά την οποία ο Ραυτόπουλος είχε υπερασπιστεί το βιβλίο.

Θυμάμαι ένα αυτοβιογραφικό σημείωμά του σε εκτενή συνέντευξή του στο περιοδικό «Διαβάζω» και τον Μισέλ Φάις, το οποίο κατέληγε με την εξής πρόταση: «Δεν άφησα ποτέ μουσική και μουστάκια».

ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ



 **KATHIMERINI**
PRESENTS

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

19 May 2025 **BOOK TICKET**
Hilton Nicosia ticketmaster.cy

PLATINUM SPONSORS



GOLD SPONSOR



SILVER SPONSOR



ENERGY PARTNER

SUPPORTERS



A PROJECT ENDORSED BY

